

Turvallisuuslautakunta

Kokousaika	27.9.2023 klo 15:00 - 19:22			
Kokouspaikka	Luentosali, Keski-Suomen pelastuslaitos, Salontaipaleentie 6 tai Teams (T). Enn			
Jäsenet	xRajala Sanna	pj	Ruotsalainen Seppo	varajäsen
	xKolula Marko	vpj	Mäki Tapani	varajäsen
	xBlom Jari,			
	Teams alkaen §	jäsen	Järvenpää Elisa	varajäsen
	53, klo 17:35 -			
	19:15.			
	(T)Halttunen Jari	jäsen	Vimpari Juha	varajäsen
	xHirsiäho Nina	jäsen	Havukainen	varajäsen
	-Hokkanen Harri	jäsen	Anniina	varajäsen
	-Huikko Pekka	jäsen	-Kallio Mikko	varajäsen
	xJäntti Leena,	jäsen	-Suonperä Juha	varajäsen
	poistui klo 18:37.		Piispanen	varajäsen
	xTuominen	jäsen	Sallamari	varajäsen
	Marke		Koskinen Markos	varajäsen
	xTuominen Sami	jäsen	Manninen Mari	varajäsen
	xSaari Kirsi	jäsen	Murtomäki Elisa	varajäsen
	xSimonen-			
	Jokinen Terhi,	jäsen	Saraste Karoliina	varajäsen
	Teams alkaen klo			
	18:49.			
	xVainikainen Ira	jäsen	Kangas Riitta	varajäsen
Muut läsnäolijat	xOksanen Simo		esittelijä, riskienhallintajohtaja	
	xSaarelainen Seija		sihteeri, hallintopalvelupäällikkö	
	-Aula Maria Kaisa		aluehallituksen puheenjohtaja	
	-Tollet Jan		hyvinvointialuejohtaja	
	xKiiskinen Kari		aluehallituksen edustaja	
	(T)Miettinen Heikki,		professiojohtaja, johtajaylilääkäri	
	paikalla klo 15:28 - 18:51.			
	-Lundgren-Laine Heljä		professiojohtaja, johtajaylihoitaja	
	-Kojo Raija		professiojohtaja, sosiaalityön johtaja	
	(T)Nahkamäki Iiro		vastuualueviestijä	
	xKavasmaa Tomi, paikalla		ylilääkäri, § 52	
	klo 15:16-17:28.			
	(T)Paloneva Juha, paikalla		vastuualuejohtaja, § 52	
	klo 15:16 - 17:28.			
	xMensala Ville, poistui		pelastusjohtaja, toimialajohtaja, § 51	
	klo 16:40.			
	xOkkeri Kaisa, paikalla klo		taloussuunnittelupäällikkö, § 53 - § 54	
	17:27 - 18:42.			

Pöytäkirjan allekirjoitus
ja varmennus

Turvallisuuslautakunta

Rajala Sanna
puheenjohtaja

Seija Saarelainen
pöytäkirjanpitäjä

Marke Tuominen

Sami Tuominen

pöytäkirjantarkastaja

pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan tarkastus ja Pöytäkirja tarkastetaan viimeistään 2.10.2023, ja tarkastettu pöytäkirja nähtävillä olo muutoksenhakuohjeineen pidetään yleisesti nähtävillä Keski-Suomen hyvinvointialueen verkkosivulla [hyvaks.fi](https://www.hyvaks.fi) 4.10.2023.

Kokousaika 27.9.2023 klo 15:00 - 27.9.2023 19:22

Kokouspaikka Luentosali, Keski-Suomen pelastuslaitos, Salontaipaleentie 6 tai Teams (T). Enn

Käsitellyt asiat

47 § Laillisuus ja päätösvaltaisuus	1
48 § Pöytäkirjan tarkastus	2
49 § Työjärjestyksen hyväksyminen	3
50 § Ajankohtaiset asiat	4
51 § Pelastustoimen palvelutasopäätös	5
- Lausuntopyyntö pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksistä_Keski-Suomen hyvinvointialue_15.6.2023	14
- Keski-Suomen pelastuslaitos palvelutasopäätös 2023_luonnos_22092023	17
52 § Ensihoidon palvelutasopäätös	110
- Lausuntopyyntö pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksistä_Keski-Suomen hyvinvointialue_15.6.2023	119
- Keski-Suomen hyvinvointialueen ensihoidon palvelutasopäätös 2024-2027	122
53 § Hyvinvointialueen 06/2023 -puolivuosisikatsaus	142
- Hyvinvointialueen kesän 6/2023 -puolivuosisikatsaus	146
54 § Tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutusten arviointi	258
- Hyvinvointialueen taloustilanne vuosina 2023-2026	261
- Luonnos strategisista tavoitteista ja mittareista vuodelle 2024	302
- Lausuntopyyntö Keski-Suomen hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutusten arvioinnista sekä strategisista tavoitteista ja niiden mittareista	362
55 § Muut asiat	365
Muutoksenhakuohjeet	366

Turvallisuuslautakunta

---

§ 47

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Selostus asiasta

Hyvinvointialuelain 108 § mukaan muu toimielin kuin aluevaltuusto on päätösvaltainen, kun yli puolet jäsenistä on läsnä. Läsnäoleviksi katsotaan myös ne toimielimen jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen sähköisesti.

Tästä kokouksesta on annettu tieto hallintosäännön 149 ja 150 §:n mukaisesti.

Kirjallinen kutsu on toimitettu sähköisesti lautakunnan jäsenille 22.09.2023.

**Riskienhallinta-
johtajan ehdotus**

Turvallisuuslautakunta toteaa, että kokous on laillisesti kokoon kutsuttu ja päätösvaltainen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Turvallisuuslautakunta

---

§ 48

Pöytäkirjan tarkastus

Selostus asiasta

Hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n mukaan pöytäkirjan tarkastamisesta annetaan tarpeelliset määräykset hallintosäännössä.

Hallintosäännön 168 §:n mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla. Pöytäkirja voidaan tarkastaa ja allekirjoittaa sähköisesti.

**Riskienhallinta-
johtajan ehdotus**

Turvallisuuslautakunta päättää valita kaksi pöytäkirjantarkastajiksi Marke Tuomisen ja Sami Tuomisen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Turvallisuuslautakunta

---

§ 49 Työjärjestyksen hyväksyminen

Selostus asiasta Käsiteltävät asiat ilmoitetaan ennalta jaetussa kokouskutsussa ja sen mukana seuranneessa esityslistassa.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimitella toisin päätä.

Riskienhallinta-johtajan ehdotus Turvallisuuslautakunta hyväksyy työjärjestyksen esityslistan mukaisesti.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Turvallisuuslautakunnan 1. varapuheenjohtaja Marko Kolula ilmoitti ottavansa esille kohdassa "Muut asiat" tekemänsä selvityksen esteellisyytensä arviointiin vaikuttavista seikoista.

Turvallisuuslautakunta

---

§ 50 **Ajankohtaiset asiat**

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/800/00.01.02/2023

Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 50

Valmistelija(t) Simo Oksanen, p. 040 5521263

Selostus asiasta *1. Sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisen linjaukset hyvinvointialueella*

Aluehallitus käsitteli annettujen lausuntojen perusteella viimeistelyjä sote - järjestämisen linjauksia 19.9. Aluehallitus jättää linjaukset aluevaltuuston hyväksyttäväksi.

2. Tilannekatsaus moniviranomaisyhteistyön laajentamisprojektin etenemiseen.

Turvallisuuslautakunta ehdotti aluehallitukselle projektia, jossa laaditaan suunnitelma moniviranomaisyhteistyön laajentamiseksi. Tarkastellaan projektin edistymistä, ja käydään aiheesta keskustelua.

Toimivalta asiassa

Hallintosääntö § 18

Riskienhallintajohtajan ehdotus Turvallisuuslautakunta merkitsee ajankohtaiset asiat tiedoksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Turvallisuuslautakunta

---

§ 51 Pelastustoimen palvelutasopäätös

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/815/00.02.03/2023**Aiempi käsittely:**

Turvallisuuslautakunta 22.3.2023 § 10

Valmistelija(t) Ville Mensala, p. 040 336 0680, Simo Oksanen, p. 040 5521263

Selostus asiasta Sisäministeriö on antanut 21.12.2022 asetuksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 1225/2022. Asetuksessa säädetään pelastustoimen palvelutasopäätöksen sisällön perusteista, rakenteesta sekä aluehallintoviraston suorittamasta palvelutason arvioinnista. Palvelutasopäätöksen tulee perustua ajantasaiseen riskianalyyysiin.

Asetus edellyttää lisäksi, että palvelutasopäätöksestä käy ilmi miten siinä on huomioitu pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) mukainen aluehallintoviraston lausunto ja vuosittainen asiantuntija-arvio, ministeriöiden suositukset, hyvinvointialueen vuosittainen selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta, sekä aluehallintoviraston antamat puutteiden ja epäkohtien korjaamista koskevat määräykset.

Pelastustoimen palvelutasopäätöstä koskevan asetuksen 6 § edellyttää, että palvelutasopäätöksen perustana olevan riskianalyysin tulee sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Lisäksi poikkeusolojen uhkien arvioinnissa on otettava huomioon valmiuslaissa (1552/2011) määritellyt poikkeusolot.

Hyvinvointialueen hallintosäännön 18 §:n 4 mom. mukaan turvallisuuslautakunta valmistelelee yhteistyössä kuntien kanssa esityksen pelastustoimen ja ensihoitopalveluiden palvelutasopäätöksistä. Turvallisuuslautakunta valmistelelee esityksen aluehallituksen käsiteltäväksi.

Turvallisuuslautakunta käynnistää palvelutasopäätösten valmistelun yleiskatsauksella aiheesta, jonka antaa pelastustoimen toimialajohtaja.

Riskienhallintajohtajan Turvallisuuslautakunta merkitsee yleiskatsauksen tiedoksi.
ehdotus

Turvallisuuslautakunta

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakohta käsiteltiin §:n 8 käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen.

Pelastusjohtaja Ville Mensala esitteli asiaa kokouksessa klo 16:17 - 17:20.

Turvallisuuslautakunta 19.4.2023 § 18

Valmistelija(t)

Juha Saario, p. 040 1933 506 ja Simo Oksanen, p. 040 5521263

Selostus asiasta

Hyvinvointialueen hallintosäännön 18 §:n 4 mom. mukaan turvallisuuslautakunta valmistelee yhteistyössä kuntien kanssa esityksen pelastustoimen ja ensihoitopalveluiden palvelutasopäätöksistä. Turvallisuuslautakunta valmistelee esityksen aluehallituksen käsiteltäväksi.

Hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on huomioitava kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet, niihin käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden tason. Palvelutasopäätöksessä on otettava huomioon myös 8 §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Palvelutasopäätökseen tulee sisältää suunnitelman palvelutason kehittämistä. Päätöksen voimassaolo hyväksytään lain edellyttämällä tavalla määräajaksi. Palvelutasopäätöksestä on pyydettävä ennen sen hyväksymistä aluehallintoviraston lausunto. Aluevaltuuston hyväksymä palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle. (Laki pelastustoimen järjestämisestä 613/2021, 6 §).

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita, onnettomuusuhkia sekä muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on lisäksi otettava huomioon toiminta valmiuslain 1552/2011 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen. Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla, ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. (Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) 3§).

Palvelutasopäätöksen tulee perustua ajantasaiseen riskianalyysiin joka sisältää toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Riskianalyysiin sisältyvien

---

Turvallisuuslautakunta

---

uhkien arvioinnin tulee kattaa päivittäiset onnettomuudet, häiriötilanteet ja poikkeusolot. Riskianalyysi tulee laatia siten, että sen perusteella pelastustoimen palvelut on mahdollista mitoittaa riskien ja uhkien mukaisesti. Häiriötilanneuhkien arvioinnissa on otettava huomioon kansallisen ja alueellisen riskiarvion tulokset. Poikkeusolojen uhkien arvioinnissa on otettava huomioon valmiuslaissa 1552/2011 määritellyt poikkeusolot. Sodan ajan uhkien arvioinnissa on käytettävä Puolustusvoimien pelastusviranomaisille Pelastuslain 65 §:n 5 momentin nojalla antamia sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointia varten tarvittavia tietoja. (Sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 2 §, 6 § 1225/2022.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen käsittelyprosessia ja aikataulua tarkastellaan asian käsittelyn yhteydessä kokouksessa. Pohjaesityksenä on esityksen valmistelun jatkaminen kokouksessa annetun evästyksen pohjalta. Tavoitteena on valmistella esitys syyskuuhun 2023 mennessä. Aluevaltuuston hyväksymä pelastustoimen palvelutasopäätös astuu suunnitelman mukaisesti voimaan 1.1.2024.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelua esittelee kokouksessa projektipäällikkö Juha Saario.

Riskienhallintajohtajan ehdotus Turvallisuuslautakunta evästää palvelutasopäätöksen valmistelijoita ja merkitsee asian tiedoksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Pelastusjohtaja Ville Mensala ja projektipäällikkö Juha Saario olivat kokouksessa läsnä esittelemässä asiaa.

Kokouksessa pidettiin tauko klo 19:27 - 19:32 päätöksenteon jälkeen.

Turvallisuuslautakunta 14.6.2023 § 36

Valmistelija(t) Ville Mensala, p. 040 336 0680, Juha Saario p. 040 193 3506 ja Simo Oksanen, p. 040 5521263.

Selostus asiasta Hyvinvointialueen hallintosäännön 18 §:n 4 mom. mukaan turvallisuuslautakunta valmistelelee yhteistyössä kuntien kanssa esityksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä. Turvallisuuslautakunta valmistelelee esityksensä pelastustoimen palvelutasopäätöksestä aluehallituksen käsiteltäväksi. Esityslistan liitteenä on turvallisuuslautakunnan 24.5. kokouksessa esitelty luonnos riskianalyysistä.

Turvallisuuslautakunta

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen jatkovalmistelu

Pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksiin on tarkoituksenmukaista pyytää lausunnot Keski-Suomen kunnilta, hyvinvointialueen valmistelevilta lautakunnilta, vaikuttamistoimielimiltä sekä Vapaaehtoiselta pelastuspalvelulta (Vapepa). Vapepan toivotaan laativan lausuntonsa yhdessä vapaaehtoisen pelastuspalvelun järjestöjen ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Lausunnot palvelutasopäätöksistä esitetään annettavaksi 25.8.2023 mennessä. Tällöin asukkaiden sekä yhteistyökumppaneiden näkemyksiä olisi mahdollista käsitellä turvallisuuslautakunnan 30.8.2023 pidettävässä kokouksessa. Tavoitteena on valmistella turvallisuuslautakunnan esitys pelastustoimen palvelutasopäätöksestä aluehallitukselle syyskuuhun 2023 mennessä. Hyvinvointialueen aluevaltuuston tulee hyväksyä pelastustoimen palvelutasopäätös 1.12.2023 mennessä ja saattaa se voimaan 1.1.2024.

Lausuntopyyntöluonnos on oheismateriaalina.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelua turvallisuuslautakunnan kokouksessa esittelee pelastusjohtaja Ville Mensala ja projektipäällikkö Juha Saario.

Riskienhallintajohtajan ehdotus Turvallisuuslautakunta merkitsee palvelutasopäätöksen valmistelutilanteen tiedoksi. Turvallisuuslautakunta päättää lähettää luonnoksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä sekä riskianalyysin lausuntokierrokselle.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lisäksi todettiin, että palvelutasopäätösluonnos ja lausunnot esitellään valtuustoseminaarissa 22.8.2023.

Tämä päätös tarkastettiin kokouksessa.

Turvallisuuslautakunnan jäsen Sami Tuominen poistui kokouksesta klo 17:39 asian käsittelyn aikana.

Professiojohtaja Heljä Lundgrén-Laine poistui kokouksesta klo 17:55 ja professiojohtaja Heikki Miettinen poistui kokouksesta klo 18:01 asian käsittelyn aikana.

Turvallisuuslautakunta 30.8.2023 § 43

Valmistelija(t) Simo Oksanen, p. 040 5521263

Turvallisuuslautakunta

Selostus asiasta

Turvallisuuslautakunta päätti kokouksessaan 14.6 pyytää lausuntoja valmistelemiinsa pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksiin Keski-Suomen kunnilta, hyvinvointialueen valmistelevilta lautakunnilta, vaikuttamistoimielimiltä sekä Vapaaehtoiselta pelastuspalvelulta (Vapepa). Vapepan toivottiin laativan lausuntonsa yhdessä vapaaehtoisen pelastuspalvelun järjestöjen ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Lausunnot palvelutasopäätöksistä pyydettiin annettavaksi 25.8.2023 mennessä.

Annettuja lausuntoja on käsitelty 22.8.2023 hyvinvointialueen aluevaltuuston seminaarissa, johon myös turvallisuuslautakunta oli kutsuttu osallistumaan. Ennen turvallisuuslautakunnan kokousta 30.8.2023 on järjestetty keskustelutilaisuus, johon on varattu kysymysten ja kommenttien lisäksi mahdollisuus antaa suullinen lausunto palvelutasopäätöksistä. Keskustelutilaisuuteen on kutsuttu kaikki hyvinvointialueen toimi- sekä vaikuttamiselinten jäsenet.

Muutama lausuntopyynnön saanut taho on pyytänyt jatkoaikaa lausunnon antamiselle, perusteenaan kokousaikataulujen eritahtisuus. Jatkoaikaa pyytäneiden kanssa on sovittu, että 25.8. jälkeen jätetyt lausunnot vastaanotetaan, ja toimitetaan sekä turvallisuuslautakunnalle että valmisteleville viranhaltijoille huomioitavaksi palvelutasopäätösten viimeistelyssä. Asiakohdassa käsitellään ennen kokouksen alkua saapuneita pelastustoimen palvelutasopäätösluonnokseen annettuja lausuntoja ja muuta palautetta.

Turvallisuuslautakunta käy kokouksessaan keskustelua lausuntojen sisällöistä, ja lähettää tiivistelmän pääkohdista edelleen virkavalmisteluun. Lisäksi lautakunta antaa konkreettisia ohjeita jatkovalmistelulle, jotka kirjataan päätösehdotukseen.

Kokouskutsun ja asialistan liitteinä on yhteenveto webropol-kyselyyn 22.8.2023 mennessä saaduista lausunnoista sekä 24.8.2023 mennessä tulleet lausunnot. Lisäksi liitteinä on lausuntopyynnön aineisto.

Pelastusjohtaja Ville Mensala ja projektipäällikkö Juha Saario ovat kokouksessa esittelemässä asiaa asian käsittelyn ajan.

Riskienhallintajohtajan Päätösesitys annetaan kokouksessa.
ehdotus

Asian kokouskäsittely

Riskienhallintajohtaja teki kokouksessa seuraavan päätösehdotuksen:

Turvallisuuslautakunta

"Turvallisuuslautakunta edellyttää huomioimaan palvelutasopäätösten valmistelussa annetut lausunnot, sekä erityisesti seuraavat asiat:

- palvelutasopäätöksessä kuvatun toiminnan, investointien, kalustohankintojen sekä uusien rekrytointien nettokustannusvaikutukset tulee liittää osaksi päätösluonnosta. Kustannuskehitystä voidaan kuvata esimerkiksi ns. painelaskelmalla, jossa vertaillaan VM:n arvioidun rahoituksen tasoa suhteessa toimintamenojen kasvuun, mikäli palvelutasopäätöstä toteutetaan suunnitellulla tavalla.
- investoinnit, hankinnat ja henkilöstölisäykset tulee kirjata palvelutasopäätöksiin siten, että niiden toteutuminen arvioidaan, ja mahdollisuuksien mukaan vahvistetaan kunkin vuoden talousarviokäsittelyn yhteydessä.
- palvelutasopäätös tulee muotoilla siten, että se toimii dynaamisena strategisena järjestämisen linjauksena, jonka pohjalta toimintaa ohjataan osana hyvinvointialueen kokonaisuutta.
- palvelutasopäätöksen kokonaisuus tulee laatia siten, että se mahdollistaa osaltaan hyvinvointialueen palvelutoiminnan ohjaamista kokonaisuutena (pelastustoimi, ensihoito, muu terveydenhuolto, sosiaalihuolto), ja huomioi kokonaisuuden taloudelliset realiteetit.
- palvelutasopäätökseen tulee täydentää toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla varmistetaan asukkaiden arjen turvallisuutta, sekä yhteisöllisyyttä tukevat yhteistoiminnan muodot (sopimus- ja vapaapalokuntatoiminta, muu yhteistoiminta). Menettelyt tulee kuvata siten, että edellä kuvattua yhteistoiminnan jatkuvuutta voidaan varmistaa erilaisten henkilöstö- tai tuotantorakennetta koskevien muutosten toteutuessa.
- palvelutasopäätökseen tulee lisätä toimintamalli kuntien-, hyvinvointialueen muiden palveluiden, sekä pelastustoimen välillä toteutettavasta viestinnästä häiriö- ja poikkeustilanteissa.
- palvelutasopäätöksessä tulisi olla kuvattuna hyvinvointialueiden välisen yhteistyön muodot ja toteuttamistavat."

Päätös

Riskienhallintajohtajan kokouksessa tekemä päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Harri Hokkanen poistui kokouksesta klo 17:25 ennen päätöksentekoa.

Ville Mensala ja Juha Saario poistuivat kokouksesta klo 17:28 ennen päätöksentekoa.

Turvallisuuslautakunta

Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 51

Valmistelija(t) Simo Oksanen, p. 040 5521263

Selostus asiasta Pelastustoimen palvelutasopäätös on asiakirja, jonka tehtävänä on toteuttaa pelastustoimen osalta kahdentasoisia strategisia velvoitteita Keski-Suomessa. Yhtäältä palvelutasopäätös toteuttaa hyvinvointialueen sisäisiä strategisia tavoitteita ja päämääriä asukkaiden parhaaksi, toisaalta palvelutasopäätös konkretisoi Sisäministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmassa määriteltyjä vaikuttavuustavoitteita. Pelastustoimen palvelutasopäätös toimii oman toimialansa järjestäjän linjauksena, sosiaali- ja terveystaloukselle valmisteltavien toimintaa lähivuosina ohjaavien linjausten tavoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että pelastustoimen palvelutasopäätöksen tehtävänä on konkretisoida Keski-Suomen hyvinvointialueen strategian toimeenpanoa. Palvelutasopäätöksen sisällöt johdetaan edelleen operatiiviseksi toiminnaksi pelastuspalveluiden arjessa.

Pelastustoimen palvelutasopäätökseen sisältyvät suunnitelmat toiminnan kehittämisestä sekä sitä tukevista investoinneista ovat dynaaminen, hyvinvointialueen muut toiminnot sekä taloudelliset realiteetit huomioiva kokonaisuus. Palvelutasopäätökseen on määritelty menettelyt palvelutasopäätöksen toteutumisen seuraamisesta sekä tarvittaessa sen päivittämisestä, mikäli olosuhteiden tai toimintaympäristön muutokset sitä edellyttävät.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen keskeisin tehtävä on asukkaiden arjen turvallisuuden tukeminen omalla toimialallaan käytettävissä olevin keinoin. Palvelutasopäätökseen on kuvattu ennakkollisia ja ennaltaehkäiseviä tapoja, joilla eri alueiden asukkaiden kokemukseen turvallisuudesta voidaan vaikuttaa. Merkittävin osuus arjen turvallisuuden varmistajana pelastuspalveluilla on sujuva, oikea-aikainen ja vaikuttava kyky vastata asukkaiden ja alueiden tarpeisiin konkreettisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmisteluprosessi

Turvallisuuslautakunta on valmistellut pelastustoimen sekä ensihoidon palvelutasopäätöksiä rinnakkaisina, osin yhteensovitettuina kokonaisuuksina. Yhtäaikainen ja samansisältöinen valmistelu on mahdollistanut hyvinvointialueiden lainsäädännössä sekä Hyvaksin strategiassa edellytetyn palveluiden yhteensovittamisen veloitteen täyttämisen.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelu käynnistyi turvallisuuslautakunnan toimesta 22.3.2023 aihealueeseen perehtymisellä, maakunnallisella riskiarvioinnilla ja siihen syntyneillä muutoksilla

Turvallisuuslautakunta

---

palvelutarpeiden painopisteissä. Palvelutasopäätöksen luonnosversio lähetettiin arvioitavaksi laajalle sidosryhmäjoukolle; kuntiin, hyvinvointialueen toimielimille sekä aihepiiriin liittyville järjestöille. Turvallisuuslautakunta on käsitellyt annettuja lausuntoja ja antanut valmistelijoille oman näkemyksensä sekä lausuntoihin pohjautuvaa ohjausta jatkovalmisteluun.

Pelastustoimen palvelutasopäätökseen on tehty annettuun ohjaukseen perustuvia muutoksia. Asiakirja tunnistaa aiempaa selkeämmin roolinsa toimintaa ohjaavana järjestämisen linjauksena, joka reagoi mahdollisiin toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin hyvinvointialueen kokonaisuudessa. Palvelutasopäätöksessä esitettäviä kehittämistoimenpiteitä sekä investointeja henkilöstöresursseihin, kalustoon tai toimitiloihin on jo käynnistysvaiheessa kohtuullistettu sekä allokoitu pidemmälle aikajaksolle.

Yksi merkittävimmistä muutoksista valmisteluprosessin aikana palvelutasopäätösluonnokseen on pelastuspalvelujen toimintakonseptin muokkaaminen etenkin maakuntakeskuksen ulkopuolella. Uudessa, kehitettävässä toimintamallissa yhdistetään pelastustoimen omaa palvelutoimintaa paikalliseen sopimuspalokunta- ja muuhun yhdistyspohjaiseen toimintaan. Riittävällä ympärivuorokautisella virkapohjaisella toiminnalla pyritään vahvistamaan alueen toimintavarmuutta ja hallitaan samalla kansallisestikin ajankohtaisia oikeudellisia- sekä kustannusriskejä. Virkapohjaisen toiminnan yksi tehtävistä on myös ylläpitää ja vahvistaa paikallista sopimuspohjaista toimintaa. Sopimuspalokuntien toiminta nähdään merkitykseltään varsinaista pelastustoimintaa laajempuna alueen arjen turvallisuutta, asukkaiden hyvinvointia, sekä paikallista elinvoimaa ylläpitävänä tekijänä.

Pelastustoimen palvelutasopäätöstä on valmisteltu laajasti sekä organisaation sisäisiä, että ulkoisia verkostoja ja sidosryhmiä osallistaen. Osana valmistelua on pyritty tunnistamaan soteuudistuksen keskeisiä hallinnollisia mekanismeja, kuten järjestäjän ja tuottajan tehtävien erottaminen toisistaan. Turvallisuuslautakunnan saama palaute valmistelun toteutuksesta on ollut rohkaisevaa, joten samankaltaista toimintamallia voidaan hyödyntää myös muissa laajemmissa valmisteltävissä kokonaisuuksissa.

Oheismateriaali:

- vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen riskianalyysi,
  - Keski-Suomen pelastuslaitoksen riskianalyysi_luonnos 2,
  - kunnilta saadut lausunnot pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 22.9.2023 mennessä sekä
  - vaikuttamistoimielimiltä ja muilta tahoilta saadut lausunnot pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 22.9.2023 mennessä.
-

Turvallisuuslautakunta

Toimivalta asiassa

Hallintosääntö § 18

Riskienhallintajohtajan ehdotus Turvallisuuslautakunta päättää esittää aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle, että pelastustoimen palvelutasopäätös hyväksytään liitteen mukaisesti.

Asian kokouskäsittely

Pelastusjohtaja Ville Mensala esitteli kokouksessa palvelutasopäätöksen sisältöä klo 15:27 - 16:39 asian käsittelyn aikana.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Johtajaylilääkäri Heikki Miettinen saapui kokoukseen klo 15:27 asian käsittelyn aikana.

Liitteet Lausuntopyyntö pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksistä_Keski-Suomen hyvinvointialue_15.6.2023
Keski-Suomen pelastuslaitos palvelutasopäätös 2023_luonnos_22092023

Keski-Suomen hyvinvointialueeseen kuuluvat kunnat
Keski-Suomen hyvinvointialueen lautakunnat
Keski-Suomen hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimet
Vapaaehtoisen Pelastuspalvelun (Vapepa) verkostossa toimivat järjestöt

Lausuntopyyntö pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksistä

Arvoisa yhteistyökumppani,

Keski-Suomen hyvinvointialue pyytää edustamaltanne organisaatiolta lausuntoa koskien pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksiä.

Hyvinvointialueen hallintosäännön 18 §:n 4 mom. mukaan turvallisuuslautakunta valmistelee yhteistyössä kuntien kanssa esityksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä.

Hyvinvointialueen turvallisuuslautakunta hyödyntää annettuja lausuntoja palvelutasopäätösten valmistelussa. Lausuntopyynnön liitteenä ovat luonnokset palvelutasopäätöksistä, myös yleisemmät näkemyksenne pelastustoimen ja ensihoidon palveluista ovat arvokkaita.

Palvelutasopäätösten käsittely jatkuu turvallisuuslautakunnassa syyskuun loppuun, jonka jälkeen asiakirjat siirtyvät aluehallituksen käsiteltäväksi. Tavoitteena on aluevaltuuston hyväksymiskäsittely 1.12.2023 mennessä, ja voimaan astuminen 1.1.2024 alkaen.

Lausuntoja käsitellään hyvinvointialueen turvallisuuslautakunnan kokouksessa 30.8.2023. Kokoukseen kutsutaan palvelutasopäätöksiä valmistelevat viranhaltijat, sekä edustajia lausunnon antajista. Tavoitteena on evästää turvallisuuslautakuntaa sekä valmistelijoita palvelutasopäätösten viimeistelyssä.

Palvelutasopäätösten sisältö ja merkitys

Pelastustoimen ja ensihoidon palveluiden taso, laajuus, alueellinen kohdentuminen sekä keskeiset sisällöt määritellään niitä koskevissa palvelutasopäätöksissä. Palvelutasopäätöstä tehtäessä huomioidaan palvelukohtaiset merkittävät riskit, määritellään toiminnan tavoitteet, sekä niihin käytettävät voimavarat. Palvelutasopäätökset perustuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön, niiden tulee myös

sisältää suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Päätösten voimassaolo hyväksytään lain edellyttämällä tavalla määräajaksi.

Palvelutasopäätöksen tulee perustua ajantasaiseen riskianalyysiin, joka sisältää toimintaympäristön arvioinnin sekä pelastustoimen ja ensihoidon palvelutarpeen alueellisen kehittymisen.

Palvelutasopäätösten valmistelussa, sekä palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa, ja niihin varautuminen

Ohjeet lausunnon antamiseen

Lausunto pyydetään antamaan 25.8.2023 mennessä. Lausunto voi olla vapaamuotoinen, vastauksessa voi halutessaan hyödyntää alla olevia strukturoituja kysymyksiä. Samansisältöinen lausuntopyyntö lähetetään Keski-Suomen kunnille, Hyvaksin lautakunnille ja vaikuttamistoimielimille, sekä Vapaaehtoisen Pelastuspalvelun (Vapepa) verkostossa toimiville järjestöille. Vapepan toivotaan laativan lausuntonsa yhdessä vapaaehtoisen pelastuspalvelun järjestöjen ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Lausunnot pyydetään valmistelemaan erillisinä, pelastustoimen- ja ensihoidon palvelutasopäätöksistä laaditaan omat lausuntonsa.

Lausunnot annetaan 25.8. klo 16.00 mennessä Keski-Suomen hyvinvointialueen Webropol-kyselyillä:

[Pelastustoimen palvelutasopäätös -kysely](#) ja
[Ensihoidon palvelutasopäätös -kysely](#)

Tukikysymykset:

1. Muodostuuko palvelutasopäätöksestä luotettava kuva pelastustoimen/ensihoidon kyvykkyydestä vastata Keski-Suomen palvelutarpeisiin ja -velvoitteisiin?
2. Huomioiko pelastustoimen/ensihoidon palvelutasopäätös lausunnon antajan näkökulman ja tarpeet riittävällä tavalla? Mihin pitäisi kiinnittää enemmän huomiota?
3. Palvelutasopäätökset sisältävät näkökulman toiminnan kehittämiseen. Miten pelastustoimen/ensihoidon palveluja tulisi kehittää lähivuosina?
4. Mitä muuta pelastustoimen/ensihoidon palvelutasopäätöksistä toivotte huomioitavan?

5. Palautetta pelastustoimen/ensihoidon palvelutasopäätöksen valmistelusta?

Lisätietoja

riskienhallintajohtaja Simo Oksanen, p. 040 552 1263 tai sp. simo.oksanen@hyvaks.fi

Sanna Rajala
turvallisuuslautakunnan
puheenjohtaja

Simo Oksanen
riskienhallintajohtaja,
turvallisuuslautakunnan esittelijä

Liitteet:

- Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2024–2027_luonnos
- Keski-Suomen hyvinvointialueen ensihoidon palvelutasopäätös 1.1.2024_luonnos
- Keski-Suomen pelastuslaitoksen riskianalyysi 2023_luonnos 2
- Vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen riskianalyysi

Tiedoksi

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus
pelastusjohtaja Ville Mensala
ylilääkäri Tomi Kavasmaa

Luonnos Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palvelutasopäätökseksi 2024-2027

MONTHAN MIKAEL PEL KS

Sisällysluettelo

1.	KESKEISET LINJAUKSET	3
1.1.	Painopisteet ja strategiset päämäärät	3
1.2.	Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen	5
1.3.	Tuottamistavan valinta	6
1.4.	Tuottamisen ohjaus ja valvonta	6
1.5.	Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät	7
1.6.	Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa	8
1.7.	Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa	8
2.	PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI	8
2.1.	Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	9
2.1.1.	Pelastustoimelle kuuluva ohjaus ja valvonta	9
2.2.	Pelastustoiminta	22
2.2.1.	Palvelutuotanto Keski-Suomessa	22
2.2.2.	Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin ja toimintavalmiuden nykytila	24
2.2.3.	Edellisen palvelutasopäätöksen tavoitteiden toteutuminen	34
2.2.4.	Varautuminen häiriötilanteisiin	34
2.3.	Pelastustoimen suunnitelmat	35
2.4.	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	35
2.5.	Väestönsuojeluun varautuminen	36
3.	RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	37
4.	PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN	38
4.1.	Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	38
4.1.1.	Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	39
4.1.2.	Palontutkinta	42
4.1.3.	Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä	44
4.1.4.	Onnettomuuskehityksen seuranta	46
4.1.5.	Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	47
4.1.6.	Valvontatehtävät	47
4.1.7.	Valmiuden tarkastaminen	52
4.1.8.	Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)	53
4.2.	Pelastustoiminta ja siihen varautuminen	53
4.2.1.	Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä	53

4.2.2.	Pelastustoiminta	54
4.2.3.	Pelastustoiminnan johtaminen	70
4.2.4.	Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	72
4.2.5.	Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille	72
4.2.6.	Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon	73
4.3.	Pelastustoiminnan suunnitelmat	74
4.3.1.	Hälytysohje	74
4.3.2.	Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat	75
4.3.3.	Eryitystä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma	76
4.4.	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	78
4.4.1.	Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa	78
4.4.2.	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen	79
4.4.3.	Sopimuspalokuntien ja muiden vastaavien terveystarkastukset	80
4.4.4.	Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus	80
4.4.5.	Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämästä suunnittelu	82
4.4.6.	Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen	83
4.4.7.	Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio	84
4.4.8.	Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen	85
4.4.9.	Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve	86
4.4.10.	Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen	87
4.4.11.	Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö	87
4.5.	Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)	88
5.	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	89
5.1.	Kehittämistoimenpiteet	89

1. KESKEISET LINJAUKSET

1.1. Painopisteet ja strategiset päämäärät

Valtioneuvosto on vahvistanut Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet vuosille 2023-2026. Strategia ohjaa pelastustoimen kehittämistä määrittelemällä painopisteet ja keskeiset toimintalinjat, joilla pelastustoimi pyrkii kehittämään toimintaansa ja parantamaan vaikuttavuuttaan toimintaympäristössään. Strategian tarkoituksena on antaa yleisiä perusteita toiminnan kehittämiseen pelastustoimen tehtävistä vastaaville pelastuslaitoksille. Pelastustoimen strategia tarkistetaan hallituskausittain tai toimintaympäristön muutosten sitä edellyttäessä.

Toiminnan painopisteisiin ja strategiaan päämääriin liittyvät myös valtakunnallisesti määritetyt yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet. Pelastustoimen valtakunnalliset vaikuttavuustavoitteet määritellään sisäministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelmassa. Vaikuttavuustavoitteet pyritään määrittämään siten, että ne ovat konkreettisia ja mitattavia. Pelastustoimen tavoitteena on turvallinen ja kriisinkestävä Suomi, jossa pelastustoimen osaamisen kehittäminen ja palvelut on järjestetty laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja yhdenmukaisesti sekä ennakoivasti. Pelastustoimen tehtävänä on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja pelastustoiminta normaali- ja poikkeusoloissa sekä häiriötilanteissa, kansainvälisiin sopimuksiin perustuvat väestönsuojelutehtävät sekä varautuminen näihin tehtäviin. Lisäksi pelastustoimi osallistuu yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa onnettomuuksien ehkäisytyöhön. Pelastustoimella on valmius kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Tavoitteena on, että pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä ja valmius vastata niihin omalla toimialallaan. Tavoitteena on myös, että pelastustoimen turvallisuusviestintä on vaikuttavaa.

Keski-Suomen pelastuslaitoksen palvelutuotannon suunnittelun lähtökohtana on, että pelastuslaitokselle säädetyt tehtävät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi toimenpiteet, joita tarvitaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa, tulee suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen (pelastuslaki 379/2011, 27 §:n 2 mom.).

Keski-Suomen pelastuslaitoksen toiminnan painopisteiksi ja strategisiksi päämääriksi vuoteen 2025 asti on määritelty seuraavat:

- Pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä.
- Pelastustoimella on valmius vastata riskeihin omalla toimialallaan.
- Pelastustoimi on siviilivalmiuden vahva yhteen sovittaja ja luotettu yhteistyökumppani.

- Palvelut on järjestetty laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja yhdenmukaisesti.
- Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta ja ympäröivästä turvallisuudesta.
- Pelastustoimi kehittää aktiivisesti toimintatapojaan.
- Henkilöstö voi hyvin.

Palvelutason määrittäminen perustuu edellä mainittuihin pelastustoimen strategiaan päämääriin ja tärkeimmät strategia-asiakirjat on esitetty seuraavaksi:

- Keski-Suomen hyvinvointialueen strategia.
- Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet 2023–2026.
- Pelastuslaki 379/2011.
- Laki pelastustoimen järjestämisestä 613/2021.
- Sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 1225/2022.
- Keski-Suomen pelastuslaitoksen riskianalyysi.
- Keski-Suomen pelastuslaitoksen kehittämissuunnitelma 2021-2024.

Valtioneuvosto hyväksyi viimeisimmän sisäisen turvallisuuden strategian 5.10.2017. Strategiassa on määritelty sisäisen turvallisuuden strategiset linjaukset ja painopisteet sekä laadittu konkreettisia toimenpiteitä sisältävä toimenpideohjelma. Strategian mukaisesti Suomi on maailman turvallisin maa elää, asua, yrittää ja tehdä työtä. Strategiaan sisältyy ennakointisuus, jossa on kuvattu sisäiseen turvallisuuteen lähitulevaisuudessa vaikuttavat muutosvoimat.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017 on valtioneuvoston periaatepäätös, joka yhtenäistää varautumisen kansallisia periaatteita ja ohjaa hallinnonalojen varautumista. Strategiassa on kuvattu yhteiskunnan elintärkeät toiminnot, niiden tavoitetila sekä kyseisiä toimintoja vaarantavia uhkamalleja ja niistä mahdollisesti aiheutuvia erilaisia häiriötilanteita. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on huomioitu erityisesti valmisteltaessa alueellista riskiarvioita, johon pelastuslaitoksen riskianalyysi ja palvelutasopäätös perustuvat.

1.2. Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 7 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan hyvinvointialue vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä. Painopisteiden ja strategisten päämäärien lisäksi pelastustoimen keskeisten lakisääteisten palvelujen ja tehtävät sekä niiden tarve, määrä ja laatu on esitetty tässä asiakirjassa. Pelastustoimen keskeiset tehtävät liittyvät palvelutasopäätösetuksen (1225/2022) mukaan seuraaviin tehtäviin:

- Onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan
- Pelastustoimintaan ja siihen varautumiseen
- Pelastustoimen suunnitelmiin
- Pelastustoimen vapaaehtoistoimintaan
- Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautumiseen

Pelastuslaitos tuottaa hyvinvointialueelle pelastuslain (379/2011) 27 §:n mukaiset palvelut järjestämisvastuun mukaisesti. Lisäksi pelastuslaitos tuottaa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät pelastusviranomaisen valvontatehtävät kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) mukaisesti sekä ensivastepalvelut. Hyvinvointialueen pelastustoimi vastaa myös toimialansa häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varautumis- ja valmiussuunnittelusta sekä väestönsuojeluvalmiuden kehittamisestä, suunnittelusta ja väestönsuojeluun liittyvästä varautumisen koordinoinnista sidosryhmien osalta.

Keski-Suomen pelastuslaitos toteuttaa toimintaansa valtakunnallisen pelastustoimen strategian ja siinä määritettyjen vaikuttavuustavoitteiden sekä oman, vuonna 2018 laaditun Keski-Suomen pelastuslaitoksen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Siinä on päätetty, että Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa alueen ihmisille ja yrityksille korkeatasoiset pelastustoimen palvelut onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja antaa nopeaa ja tuloksellista apua onnettomuustilanteissa, kaikissa olosuhteissa.

Palvelutasopäätökseen on kirjattu pelastustoimen palvelut, joita on lakisääteisesti tarjottava tai joita halutaan tarjota pelastuslaitosta ympäröivälle yhteiskunnalle. Palveluiden tasolla tarkoitetaan muun muassa palveluiden määrää ja laatua sekä palveluiden sijaintia, viiveitä ja maksullisuutta kuvaavia tekijöitä.

1.3. Tuottamistavan valinta

Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa pelastuslain (379/2011) 27 §:n mukaiset palvelut virka- ja tai työ sopimusperusteisella henkilöstöllä, jota voidaan tarvittaessa täydentää sopimuspalokuntien yhdistysten tai yhteisöjen sekä mahdollisesti ulkoisen palvelutuottajan kanssa sopimusperusteisesti tai muilla ostopalvelusopimuksilla.

Pelastuslaitos voi tuottaa palvelut monituottajamallin mukaisesti huomioiden palveluiden saatavuuden näkökulmasta kustannustehokkaimman ja tarkoituksenmukaisimman vaihtoehdon. Ne tehtävät, jotka vaativat julkisen vallan käyttöä toteutetaan aina pelastuslaitoksen viranhaltijoiden toimesta. Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelujen ja tehtävien tavoitteena on, että kaikki yhteistoiminta perustuu sopimukseen viranomaistehtävän hoitamisesta.

Pelastuslaitokselle kuuluvaan ohjaukseen ja valvontaan osallistuvat koko henkilöstö ja kaikki tulosyksiköt. Valvontatyöhön, valistukseen ja neuvontaan varataan vuosittain tarvittavat resurssit siten, että vuosittain päivitettävässä valvontasuunnitelmassa toimintaan vaadittavat henkilöresurssit toteutuvat. Pelastuslaitos toimii alueellaan muiden viranomaisten ja eri tahojen kanssa yhteistyössä, pyrkien heidän kanssaan kehittämään turvallisempaa toimintaympäristöä.

Pelastustoimen toimintavalmius perustuu välittömässä lähtövalmiudessa olevaan henkilöstöön, sopimushenkilöstöön sekä varallaoloon. Keski-Suomen pelastuslaitoksen koko henkilöstö osallistuu tarvittaessa kaikkien pelastustoimen lakisääteisten palveluiden tuottamiseen oman kelpoisuutensa ja käytettävyytensä mukaisesti. Alueellinen toimintavalmius varmistetaan välittömän lähtövalmiuden periaatteella toimivilla päätoimisilla 24/7-paloasemilla Jyväskylässä, Jämsässä ja Äänekoskella sekä lisäksi painopistepaloasemilla, joita kehitetään palvelutasokauden aikana Keuruulla, Laukaassa, Saarijärvellä ja Viitasaarella 24/7-paloasemiksi. Muissa pelastustoimen alueen kunnissa lähtövalmius perustuu sopimuspalokuntien lähtövalmiuteen.

Palveluiden saatavuudessa hyödynnetään myös naapurihyvinvointialueiden pelastustoimen palveluita siten, kuten pelastuslain 33 §:n mukaan on tarkoituksenmukaisinta asiakastarpeiden saavutettavuuden näkökulmasta. Palveluiden saatavuudessa hyödynnetään pelastuslain 46 §:n mukaisten toimijoiden yhteistyötä ja toimijoiden kanssa laaditaan vuoden 2024 aikana yhteistoimintasopimukset. Palveluiden tuottamisen yhteensovittamisessa (pelastuslaki 379/2011, 31 §, 34 §, 45 §) yhteistyöalueella on tulossa lainsäädännöllisiä muutoksia vuodelle 2024, joiden vaikutukset eivät ole vielä käytettävissä palvelutasopäätöksen valmisteluvaiheessa.

1.4. Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) 16 § edellyttää, että hyvinvointialueen on pelastustoimen palveluissa varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Hyvinvointialueen on varmistettava pelastustoimen palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus. Saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta seurataan omavalvontaohjelmalla. Omavalvontaohjelmassa

määritellään miten pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja toteutumista, laatua sekä vaikuttavuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Omavalvonnan avulla myös seurataan sisäistä toimintaa, jotta riskianalyyssissä havaitut ja palvelutasopäätöksessä päätetyt epäkohdat korjataan.

Hyvinvointialueen omavalvontayksikkö valvoo palvelujen tuottamista, lisäksi toimialajohtaja valvoo palveluiden tasoa ja sille asetettujen tavoitteiden toteutumista. Keski-Suomen pelastuslaitoksen päivittäisen palvelutason puutteita korjataan siten, että jatkossa riskiruutujen tavoittamista kiireellisten tehtävien osalta valvotaan kaikkina vuorokaudenaikoina nykyistä aktiivisemmin ja sen perusteella valmiuden järjestämisessä ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin niin lähtövalmiuden kuin paloasemaverkoston kehittämisen osalta. Toimintaympäristöä valvotaan jatkuvan riskienhallinnan menetelmien keinoin. Valvontatyöhön vuosittain tarvittavien resurssien määrää arvioidaan valvontasuunnitelman sekä vuosittain suoritettavien toimenpiteiden toteuman lukumäärän perusteella.

Pelastustoimella ei ole ollut aikaisemmin säädöksiin perustuvaa, omavalvontaohjelman kaltaista veloitetta palvelujen saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden seuraamiselle. Näin ollen omavalvontaohjelman integroiminen osaksi pelastuslaitoksen arkipäiväistä toimintaa on alkuvaiheessa. Pelastuslaitoksen omavalvontaohjelman sisältöä tuotetaan ja palveluiden seuraamista omavalvontaohjelmalla kehitetään koko palvelutasopäätöskauden 2024–2026 aikana.

1.5. Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät

Riskienhallinnan keskiössä on omavalvonta, jossa tunnistetaan palvelutarpeet ja analysoidaan toteutuneita tietoja palveluista. Omavalvonnalta on osa riskienhallintaa, jossa omavalvonta suunnitelman avulla seurataan käytännössä toimialan ohjaamisen, seuraamisen ja sovittujen menettelyjen toteutumista sekä korjaavien toimien vaikutusta. Omavalvonnassa keskeiseksi nousee palveluiden toteutuminen ja niissä sisäisestä toiminnasta kerätty arviointitieto, jolloin omavalvonta näyttäytyy keskeisenä tiedolla johtamisen työkaluna.

Pelastuslaitoksen suorituskyky perustuu osaavaan henkilöstöön ja tehtävien edellyttämään kalustoon, jotka on mitoitettu vastaamaan alueella esiintyviin riskeihin.

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on jatkuva analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä ja kyky vastata niihin vastuualueellaan. Keski-Suomen pelastuslaitos hankkii luotujen yhteistyöverkostojen kautta tietoa kokonaisturvallisuuden tilasta ja seuraa oman toimintaympäristönsä muutoksia analysoiden.

Analysoinnin pohjalta tehdään ennakkosuunnittelua toimialan johdolle, jota hyödynnetään edelleen pelastustoiminnan johtamisessa. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä luo organisaation kyvykkyyden nopeisiin valmiuden muutoksiin ja varmistaa muutosten seurannan vaikutusten arvioinnin. Valmiutta kohotetaan portaittain, tilannekuvan ja ennalta määritettyjen parametrien täytyttyä.

1.6. Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa

Henkilöstöhallinnollisin toimenpitein varmistetaan riittävä resurssi koko maakunnassa, joka luo perustan myös häiriötilanteiden resursseille. Kaikkien esihenkilöiden tehtäviin kuuluu vastuu jatkuvuudenhallinnasta ja sen kehittämistä.

Pelastustoimen tukipalvelut tuottavat materiaalsen valmiuden suunnittelua, kehittämistä ja ylläpitoa koko organisaation tarpeisiin perustuen ajantasaiseen riskianalyysiin. Organisaation asiakirja-arkkitehtuuri rakentuu siten, että valmiuden ja jatkuvuudenhallinnan suunnitelman periaatteet jalkautuvat käytännön toimenpiteiksi myös muissa toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa.

1.7. Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa

Poikkeusoloihin varaudutaan edellä mainituin normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden periaattein. Poikkeusolojen osalta varmistetaan lisäksi henkilövarauksin resurssin riittävyys, huolehditaan suunnitelmien ajantasaisuudesta ja varmistetaan erityiskaluston saatavuus. Johtamisjärjestelmällä kohdennetaan resurssia poikkeusolojen normien raameissa tilanteen mukaisesti kriittisimpiin pelastustoimen tehtäviin.

2. PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI

Palvelutasoa määriteltäessä arvioidaan aluksi meneillään olevaa palvelutasokautta, jonka jälkeen arvioidaan mahdolliset muutostarpeet palvelutarjonnassa sekä riskianalyysin pohjalta alueella esiintyvissä onnettomuusuhissa tapahtuneet muutokset sekä palvelukyvyssä esiin nousseet epäkohdat.

Edellinen Keski-Suomen pelastuslaitosta koskeva palvelutasopäätös tehtiin vuosille 2021–2024. Valtakunnallinen riskiruutuaineisto päivitettiin 31.12.2022 ja keväällä 2023 pelastuslaitos laati riskianalyysin vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia.

Palvelutarpeen arvioinnin lähtökohtana on sisäministeriön pelastuslaitoksille toimittama riskianalyysiaineisto, pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO (jatkossa Pronto) ja palotarkastusohjelmisto Merlot, joita on analysoitu yhdessä Keski-Suomen pelastuslaitoksen palvelujohtajien ja asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi palvelutasoa määriteltäessä huomioidaan hyvinvointialueen turvallisuuslautakunnan, alueen kuntien ja aluehallintoviraston asettamat vaatimukset palvelujen järjestämiselle.

Meneillään olevaa palvelutasokautta arvioidaan tässä luvussa alueen pelastustoimen toiminnan painopisteiden ja edellisessä palvelutasopäätöksessä asetettujen tavoitteiden toteutumisen perusteella. Palvelutasokauden arvioinnissa mittarina käytetään palvelutasopäätöksessä päätettyjen konkreettisten tavoitteiden saavuttamista.

2.1. Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Pelastuslain (379/2011) 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen, varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa. Lisäksi pelastusviranomaisen valvoo kemikaaliturvallisuuslaissa, nestekaasuasetuksessa sekä lukuisissa muissa alemman asteisissa säädöksissä esitettyjä turvallisuusvaatimuksia.

2.1.1. Pelastustoimelle kuuluva ohjaus ja valvonta

Yleisesti pelastustoimen ohjauksella tarkoitetaan niitä toimia, joilla pelastuslaitos palvelutuotannossaan edistää, tukee ja seuraa pelastuslain asettamien velvoitteiden toteutumista. Lakiin perustuva ohjausvelvoite kattaa ihmisten, yritysten sekä muiden yhteisöjen ja oikeushenkilöiden ohjaamisen pelastuslaissa säädettyjen velvoitteiden täyttämässä. Näiden lisäksi palvelutuotannossa tehdään palontutkintaa onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän sekä syiden kehityksen seuraamiseksi.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn tavoitteena on pienentää onnettomuuksien todennäköisyyttä tunnistamalla riskejä sekä ohjaamalla asukkaita, yhteisöjä, yrityksiä ja kunnissa vierailijoita ennalta varautumalla vähentämään onnettomuuksista aiheutuvia vahinkoja. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tehdään yhteistyötä eri viranomaisten, yhteisöjen ja muiden tahojen kanssa, viestitään turvallisuuteen liittyvistä asioista aktiivisesti sekä pyritään vaikuttamaan esimerkiksi kaavoitukseen ja olemaan mukana rakennushankkeiden suunnittelussa ja ohjauksessa. Pelastustoimella on tarvittaessa velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytoiminta perustuu ajantasaiseen riskinarvioon toiminta-alueella esiintyvistä riskeistä ja niiden tasosta.

Pelastuslaitokselle pelastuslain perusteella kuuluvaan ohjaukseen osallistuvat lähtökohtaisesti koko henkilöstö ja kaikki organisaation tulosyksiköt. Valvontatyöhön vuosittain tarvittavien resurssien määrää on mitoitettu suoritettavien toimenpiteiden lukumäärän ja niiden suorittamiseen arvioidun ajan perusteella. Neuvontaan ja turvallisuusviestintään käytettäviä resursseja keskeisesti ohjaava asiakirja on Keski-Suomen pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelma, joka päivitetään vuosittain.

Valvontatehtäviin käytettäviä henkilötyövuosia on arvioitu pelastuslaitoksen vuosittain tehtävässä valvontasuunnitelmassa, jossa on pyritty mitoittamaan henkilötyövuodet palvelujen kysyntää vastaavaksi. Pelastuslaitoksessa on yhteensä 47 sellaista asiantuntija-, päällystö- tai alipäällystövirkaa, joissa tehdään valvontatyötä. Suurimmassa osassa edellä mainittuja virkoja tehdään kuitenkin valvontatyön ohella myös muita maakunnallisia, alueellisia ja paloasemakohtaisia vastuutehtäviä, esimerkiksi osallistutaan pelastustoimintaan sekä kehitetään pelastuslaitoksen ja

sopimuspalokuntien toimintaa ja kalustoa. Seuraavassa taulukossa 1 on esitetty valvontatyön suorittamiseksi vaadittava henkilöstöresurssi.

Tehtävä	Suoritemäärät	arvio henkilötyövuodet
Valvontatyön johto, toiminnan suunnittelu ja ohjaus, yleinen hallintotyö		1,5
Rakentamisen- ja maankäytön ohjaus	1500	3,9
A1-A6 kohteiden määräaikaiset valvontakäynnit	1246	5,8
Pelastussuunnitelmavelvollisten asuinkiinteistöjen paloturvallisuuden itsearviointi	1586	0,5
Pientalojen ja vapaa-ajan kiinteistöjen paloturvallisuuden itsearviointi	5858	2,4
Asuinkiinteistöjen tarkastukset	500	1,3
Paloriski-ilmoitukset	100	1,9
Ylimääräiset palotarkastukset	50	0,1
Eriyiset palotarkastukset	200	0,8
Kemikaalivalvonta ja ohjaus	520	1,6
Jälkivalvonta	50	0,1
Palontutkinta		1,2
Muu viranomaisyhteistyö ja asiantuntija tehtävät, neuvonta (sis. muut tarkastukset)	1500	3,9
Asiakirjavalvonta (palotekniset laitteet, poistumisturvallisuuselvytykset, muu asiakirjavalvonta)	760	2
Erheelliset palohälytykset (korjauskehotukset, laskutusperusteet)	365	1,2
Henkilötyövuodet yhteensä		28,2

Taulukko 1 Valvontatoiminnan laskennallinen resurssitarve vuonna 2023 (Lähde: Keski-Suomen pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma 2023)

Valvontatoiminta

Pelastuslain (379/2011) 78 §:n mukaan pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2. ja 3. luvun säännösten noudattamista. Valvontatehtävien toteuttamiseksi pelastuslaitoksen on suoritettava palotarkastuksia ja muita valvontatehtävien edellyttämiä toimenpiteitä. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.

Pelastuslain 79 §:n mukaan pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävien toteuttamisesta. Valvontasuunnitelmassa määritetään palotarkastettavat kohteet ja muut valvontatoimenpiteet paikallisten olosuhteiden ja alueella esiintyvien riskien perusteella. Suunnitelmassa kuvataan keskeiset valvontatoimenpiteet, kuten esimerkiksi palotarkastustoiminta, paloturvallisuuden itsearviointi ja asiakirjavalvonnan periaatteet sekä muu valvonta ja yhteistyö toisten viranomaisten kanssa. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan pelastusviranomaiselle muussa lainsäädännössä säädetyt valvontatehtävät; kuten esimerkiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuuden valvonnasta, josta säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa (390/2005).

Valvontasuunnitelma päivitetään vuosittain ja siinä määritetään erityyppisten rakennusten säännölliset valvontavälit ja muut valvontatehtävien toteuttamiseen vaadittavat toimenpiteet. Valvontasuunnitelmassa on otettu huomioon Keski-Suomen pelastuslaitoksen riskianalyysi, palvelutasopäätös sekä talouden vaikutukset. Valvontasuunnitelmassa kiinnitetään huomiota myös valvonnan laatuun, tehokkuuteen ja säännöllisyyteen.

Valvontatyöhön osallistuvilla viranhaltijoilla on oltava lähtökohtaisesti riittävästi asiantuntemusta. Valvontatyöhön vuosittain tarvittavien resurssien määrää on arvioitu suoritettavien valvontatoimenpiteiden lukumäärän perusteella. Tarvittavien resurssien määrään vaikuttavat esimerkiksi alueen rakennuskanta ja toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Epäsäännöllistä valvontaa ei kyetä ennakoimaan, minkä vuoksi niihin liittyvät toimenpiteet huomioidaan valvontatyöhön tarvittavaa resurssia suunniteltaessa. Resurssien suorittemäärien arviointi perustuu aiempien vuosien toteutuneisiin valvontatehtäviin sekä niiden pohjalta määritettyihin henkilötyövuosiin.

Toteuma

Keski-Suomen pelastuslaitoksen päättyvälle palvelutasopäätöskaudelle asetettiin tavoitteita valvontatoiminnalle. Tässä luvussa esitetyn tarkastelun perusteella voidaan todeta, että Keski-Suomen pelastuslaitos on osittain saavuttanut valvontatoiminnalle asetetut tavoitteet.

Pelastuslaitoksen kehittämissuunnitelmassa on esitetty, että koska vaativat valvontatehtävät jakautuvat aiempaa pienemmälle joukolle pelastustoimen asiantuntijoita, huomioidaan henkilöriskit työtehtävien järjestelyissä, lomasuunnittelussa sekä rekrytoinneissa. Valvontatoiminnan luotettavuuden vuoksi koko henkilöstölle on tehty turvallisuus selvitykset ja rekrytoitavalle henkilöstölle ne tehdään ennen viran vastaanottamista. Lomasuunnittelulla on varmistettu erityisosaaminen myös vuosilomien aikana.

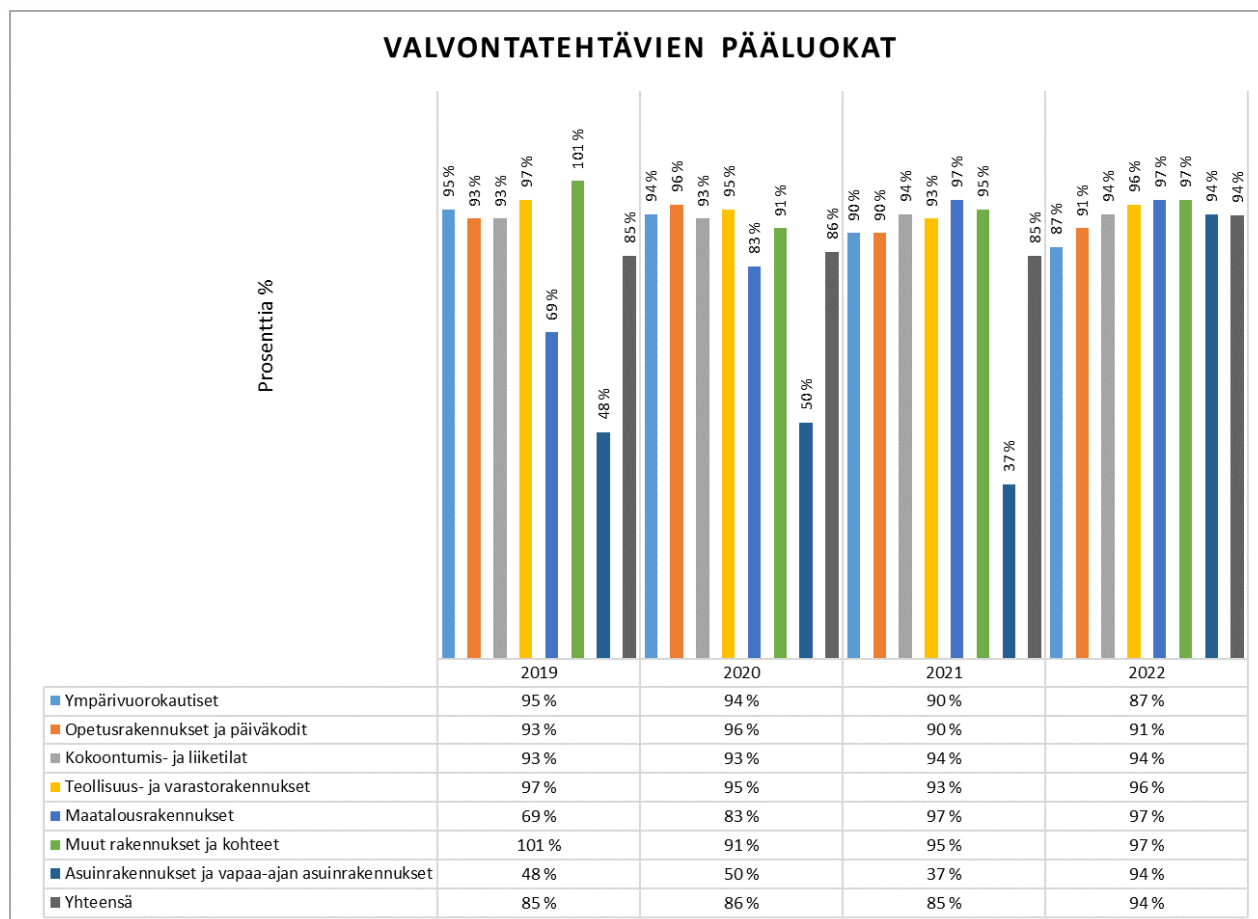
Pelastuslaitoksen valvontatyötä toteutettiin valvontasuunnitelman mukaisessa laajuudessa ja siinä esitettyjen toimintamallien mukaisesti. Valvontatoimintaan henkilöstöä on perehdytetty päättyvän palvelutasopäätöskauden tavoitteiden mukaisesti sisäisellä koulutuksella, mutta perehdyttämisen

ja kouluttamisen avulla saavutettu vaikuttavuus organisaation sisällä ei toteutunut tavoitteen hengessä. Kouluttamisessa on päättyvällä palvelutasopäätöskaudella kiinnitetty huomiota hyvään hallintotapaan, palotarkastuspöytäkirjan sisältöön ja jälkivalvonnan suorittamiseen. Viimeisin sisäinen koulutuskokonaisuus on toteutettu alkuvuodesta 2022. Valvontasuunnitelmassa ei ole resursoitu henkilötyövuosia varsinaiseen valvontatoiminnan sisäiseen kouluttamiseen. Tästä syystä mahdollisuudet toteuttaa laadukasta ja säännöllistä valvontatoiminnan koulutusta henkilöstölle on jo pidempään olleet hyvin rajalliset. Sisäinen kouluttaminen ei ole pystynyt kehittymään tai tarvittavalla tehokkuudella vastaamaan valvontatoiminnan valtakunnallisesta kehittymisestä muodostuneisiin haasteisiin. Sisäisen kouluttamisen heikkous vaikuttaa palotarkastus- ja pöytäkirjaprosessien laatuun ja mahdollisuuksiin hyödyntää kaikkea valvontatoimintaan suunniteltua resurssia tehokkaasti.

Päättyvälle palvelutasopäätöskaudelle on asetettu tavoite valvontatoiminnan resurssien toteutumisesta vuosittain päivitettävän valvontasuunnitelman mukaisesti. Tarvittavaa resurssia pelastuslaitos ei ole kyennyt saavuttamaan. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyessä Keski-Suomen pelastuslaitokselle perustettiin uusi palotarkastajan virka, jolla tähän resurssivajeeseen pystyttiin osittain vastaamaan.

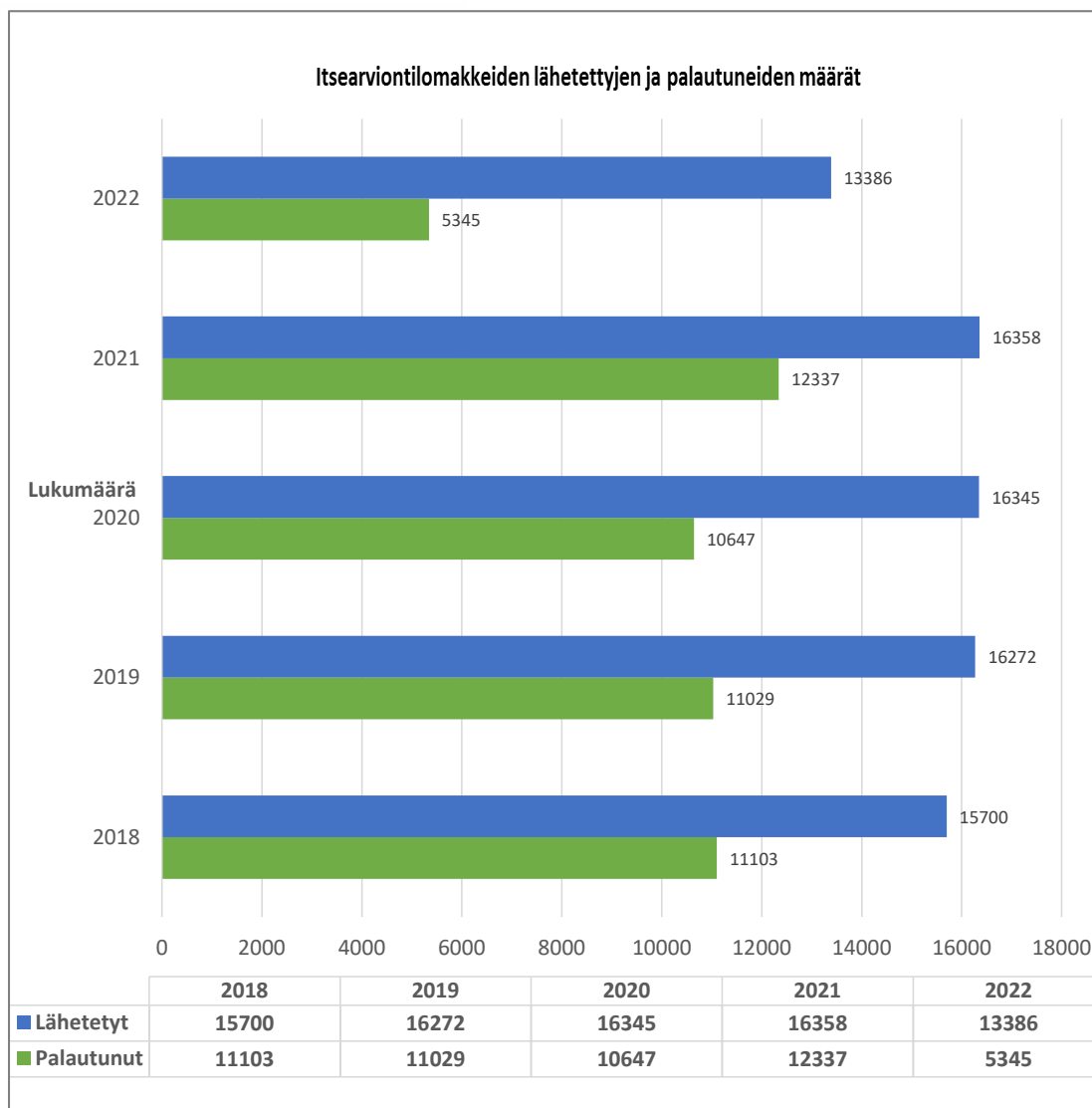
Keski-Suomessa on kyetty hoitamaan määräaikaiset valvontatehtävät lähes valvontasuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Käytettävissä oleva resurssi ei vastaa arvioitua resurssitarvetta valvontatyön suorittamiseksi ja tämä resurssivaje on erityisesti vaikuttanut mahdollisuuksiin toteuttaa lakisääteistä jälkivalvontaa annetuille korjausmääräyksille. Paloriski-ilmoitusten määrä on merkittävästi kasvanut vuodesta 2019 alkaen, joka vaikuttaa vahvasti tarvittavan resurssin kasvamiseen. Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto Prontoon kirjattujen tietojen mukaan on vuonna 2023 94 % valvontasuunnitelman määräaikaisesta valvontatyöstä kyetty hoitamaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Seuraavassa kaaviossa 1 on esitetty pääluokittain eri valvontakohteiden tarkastusten toteutumisprosentit. Kaaviosta on nähtävissä, että neljän vuoden tarkastelujaksolla suunnitelman mukaisista tarkastuksista on hoidettu lähes 100 %. Käytössä oleva resurssi on hyvin vahvasti kiinnitetty määräaikaiseen valvontatoimintaan osittain muiden valvontatoiminnan lakisääteisten velvoitteiden ja turvallisuusviestinnän kustannuksella.

Kaavio 1 Valvontasuunnitelman mukaisten valvontatehtävien suoritus % pääluokkien mukaan

Seuraavassa kaaviossa 2 on esitetty lähetettyjen ja takaisin palautuneiden paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden määrät. Keskimääräinen palautusprosentti on 64 %. Itsearviointilomakkeet on kyetty pääsääntöisesti lähettämään valvontasuunnitelman mukaisesti. Kaaviossa 2 esitetyt luvut vuoden 2022 itsearviointin määristä on osittain harhaanjohtava, sillä kaaviossa esitetty luku lähetetyistä kirjeistä on valvontasuunnitelmassa esitetyn suunnitelman mukainen. Postituspalvelun toiminnassa ilmenneiden ongelmien vuoksi itsearviointin kirjeitä saatiin nostettua postitukseen lopulta noin 7500 kappaletta ja tähän lukuun verraten palautusprosentti oli vuonna 2022 noin 71 %. Vuoden 2022 itsearviointin puutteisiin reagoitiin vuonna 2023 ja itsearviointin piiriin nostettiin edeltävältä vuodelta ne kohteet, jotka postituspalvelun ongelmista johtuen jäi tavoittamatta.

Kaavio 2 Itsearviointilomakkeiden lähetys ja palautustiedot 2018–2022

Asiantuntijapalvelut ja yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitos edistää osaltaan muiden turvallisuusviranomaisten ja kuntien toimialojen edustajien yhteistyötä, jonka tarkoituksena on edistää tietojen vaihtoa ilmeisen palovaaran tai onnettomuusriskin pienentämiseksi. Pelastuslaitos on tunnistanut riskianalyysityössään keskeisiä viranomaisyhteistyötahoja, joita ovat esim. rakennusvalvonta, ympäristöterveydenhuolto, poliisi, aluehallintovirastot sekä sosiaali- ja terveystoimi. Pelastustoimialueella on lukuisia turvallisuustyön yhteistyöryhmiä ja foorumeita, joita ovat muun muassa paikallisen turvallisuussuunnittelun yhteistyöryhmät, paikalliset ja alueelliset liikenneturvallisuustyön työryhmät, kylien turvallisuutta edistävät työryhmät ja alueelliset valmiusfoorumit.

Pelastusviranomainen laatii lausuntoja valmisteilla oleviin yleiskaava- ja asemakaavaehdotuksiin maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 20 ja 28 §:n mukaisesti. Yleensä

pelastusviranomaisen lausunnot rajautuvat pelastustoimen toimintaedellytysten sekä henkilö- ja paloturvallisuuden näkökulmien huomioon ottamiseen kaikessa rakentamisessa.

Pelastuslain (379/2011) 42 §:n mukaan pelastusviranomainen osallistuu aktiivisesti maankäytön ja rakentamisen ohjaukseen lausuvana viranomaisena. Rakennuslupien käsittelyn yhteydessä pelastusviranomaisen asiantuntemusta käytetään pääosin pelastustoimen toimintaedellytysten sekä henkilö-, poistumis- ja paloturvallisuuden huomioon ottamiseen rakentamisessa. Asiantuntija varmistaa suunnitelmista poistumisturvallisuutta, sammutusveden riittävyttä, pelastusteiden järjestelyjä ja pelastustoimenlaitteita koskevia yksityiskohtia. Lupaehtoihin sisältyy katselmuksia, joista pelastusviranomaisen valvontakäynti tehdään rakennuksen käyttöönottamisen yhteydessä.

Pelastuslain 75 §:n mukaan pelastusviranomainen osallistuu väestönsuojia koskeviin päätöksiin ja lausuu luvan myöntävälle viranomaiselle tämän myöntäessä helpotuksia väestönsuojan rakentamisveloitteeseen tai väestönsuojaa koskeviin teknisiin vaatimukseen tai koko- ja sijaintivaatimuksiin.

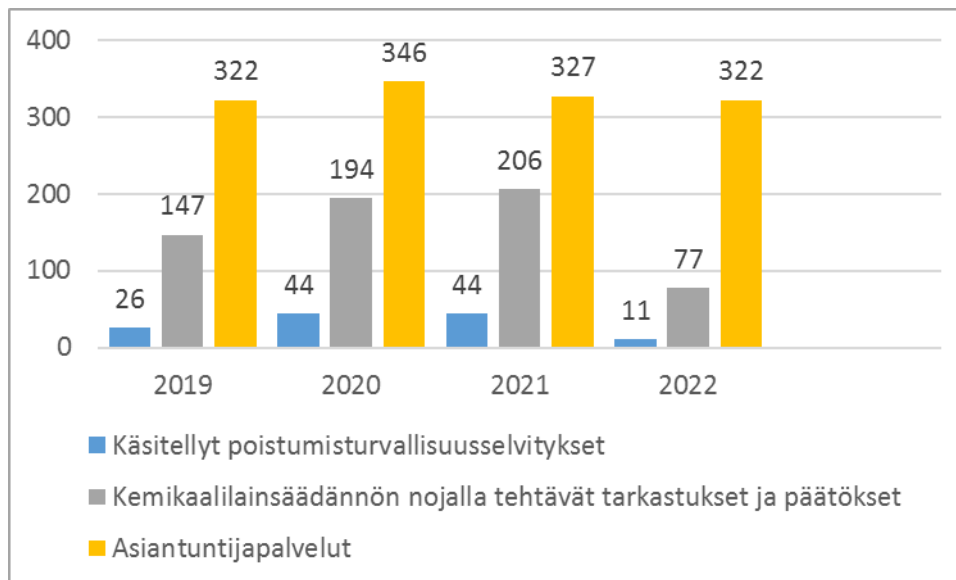
Muilta viranomaisilta saapuneet ilmoitukset ilmeisestä palonvaarasta tai muusta onnettomuusriskistä (paloriski-ilmoitukset) perustuvat pelastuslain 42 §:ään. Erityisesti ns. paloriskiasumisen turvallisuuden parantaminen edellyttää useimmiten useamman viranomaisen, asukkaan ja hänen lähipiirinsä, asunnon omistajan ja haltijan sekä muiden toimijoiden hyvää yhteistyötä. Pelastuslain 42 §:n tehokas soveltaminen edellyttää koulutusta ja ohjausta alueellisille ja paikallisille yhteistoimintaviranomaisille.

Toteuma

Asiantuntija- sekä lausuntopalveluiden ohjaukseen liittyvien suoritteiden määrään vaikuttaa rakentamisen kulloinenkin tilanne kunnassa. Keski-Suomen pelastuslaitoksessa tehdään vuosittain noin 400–600 erilaista valvontasuoritetta, jotka jakautuvat siten, että suurin osa on edellä kuvattuja asiantuntijapalveluita ja toiseksi eniten on kemikaalilainsäädännön perusteella tehtäviä suoritteita. Kemikaalilainsäädännön perusteella pelastusviranomainen on laatinut päätöksiä saapuvien ilmoitusten pohjalta ja suorittanut käynnistyvän toiminnan käyttöönottotarkastuksia, mutta näiden lisäksi kemikaaliturvallisuutta on valvottu osana määräaikaista valvontatoimintaa. Lisäksi kemikaalivalvonnan kaikki suoritteet eivät ole luokiteltavissa päätöksiksi tai valvontakäynneiksi (esim. asiakirjavalvonta). Lisäksi kaikki valvontajärjestelmään tehdyt kirjaukset tehdyistä suoritteista ei inhimillisistä syistä kirjaudu kemikaalivalvonnan suoritteeksi.

Lisäksi viranomaiset tekevät poistumisturvallisuuteen liittyviä päätöksiä. Keski-Suomen pelastuslaitos käynnisti 2016 poistumisturvallisuuden maakunnallisen valvontaprojektin, jonka viimeiset valvontaprosessit on päättävän palvelutasopäätöskauden aikana pyritty päättämään. Kun valvontakohteen poistumisturvallisuus on arvioitu täyttävän pelastuslaissa säädetyt vaatimukset, on poistumisturvallisuus selvitysvelvollisten kohteiden poistumisturvallisuutta päättävän palvelutasokauden kuluessa enenevässä määrin arvioitu osana määräaikaista valvontaa ja tämä selittää erillisten poistumisturvallisuus selvitysten arviointia koskevien erillisten päätösten määrässä

laskevan suunnan. Suoritteet vuosilta 2019–2022 on esitetty seuraavassa kaaviossa 3. Kaaviota tulkitessa on huomioitava, ettei kaavio yksiselitteisesti kuvaa kaikkien tälle alueelle sijoittuvien suoritteiden määrää.

Kaavio 3 Asiantuntijapalvelut ja erillistä hallintopäätöstä edellyttävät suoritteet vuosilta 2019-2022.

Keski-Suomen pelastuslaitos on onnistuneesti perehdyttänyt päättyvän palvelutasopäätöskauden aikana pelastuslain (379/2011) 42 §:n soveltamista erityisesti oman organisaation sisällä ja sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisia. Paloriski-ilmoitusten määrä on kasvanut erityisesti Jyväskylässä viime vuosina ja näiden ilmoitusten määrään pelastuslaitos on pystynyt vielä vastaamaan päättyvän palvelutasopäätöskauden aikana. Ilmoitusten määrän voimakas kasvu on edellyttänyt sitomaan vuosittain suurempia määriä valvontatoiminnan resursseista näiden ilmoitusten valvontaan.

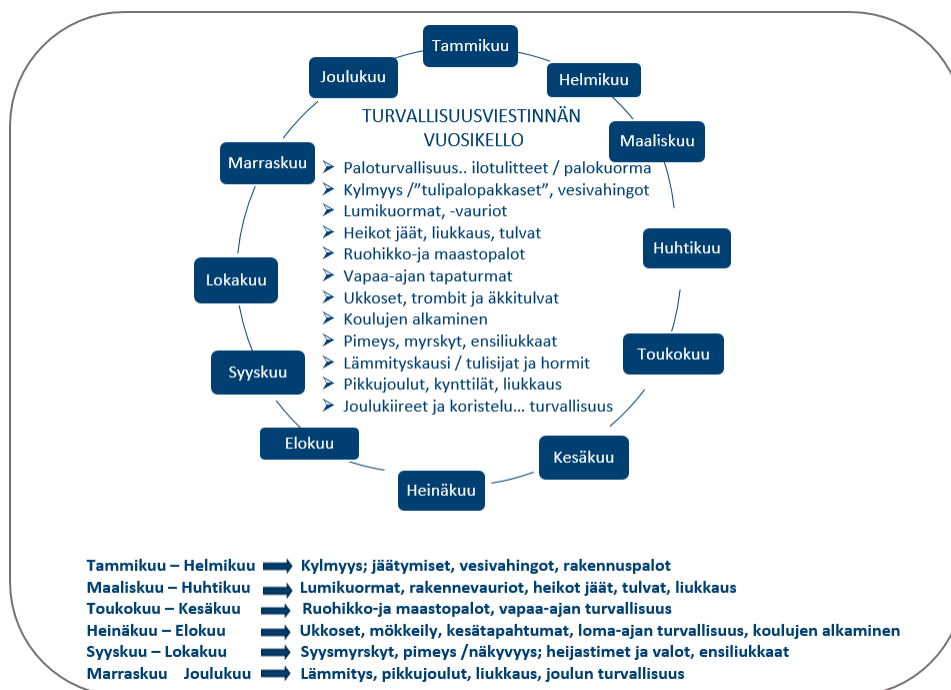
Pelastustoimelle kuuluva ohjaus ja turvallisuusviestintä

Pelastustoimen palvelutuotantoon kuuluu pelastuslain (379/2011) 27 §:n perusteella ohjaus ja neuvonta sekä turvallisuusviestintä. Turvallisuusviestinnän tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Keski-Suomen pelastuslaitoksen tehtävänä on tuottaa pelastustoimelle kuuluvaa ohjausta osana valvontatoimintaa ja turvallisuusviestintää. Lisäksi ohjausta annetaan kansalaisille, yhteisöille, yrityksille ja muille viranomaisille asiakaspalvelun keinoin mm. puhelimitse.

Turvallisuusviestintä kohdistuu riskiperusteisesti erityisesti itsenäisesti asuvan ikääntyneen väestön ja muiden erityisryhmien asumisturvallisuuteen. Keskeisimpinä kohderyhminä ovat asukkaat ja kotihoidon, kotipalvelujen, perhekotien ja hoito- ja huoltolaitosten henkilökunta. Turvallisuusviestintää toteutetaan yhteistyössä kuntien ja hyvinvointialueen vanhus-, vammais- ja päihdetyön sekä eläkeläisjärjestöjen, asukasyhdistysten ja kylätoimikuntien kanssa hyödyntäen valtakunnalliset linjaukset ja kampanjat.

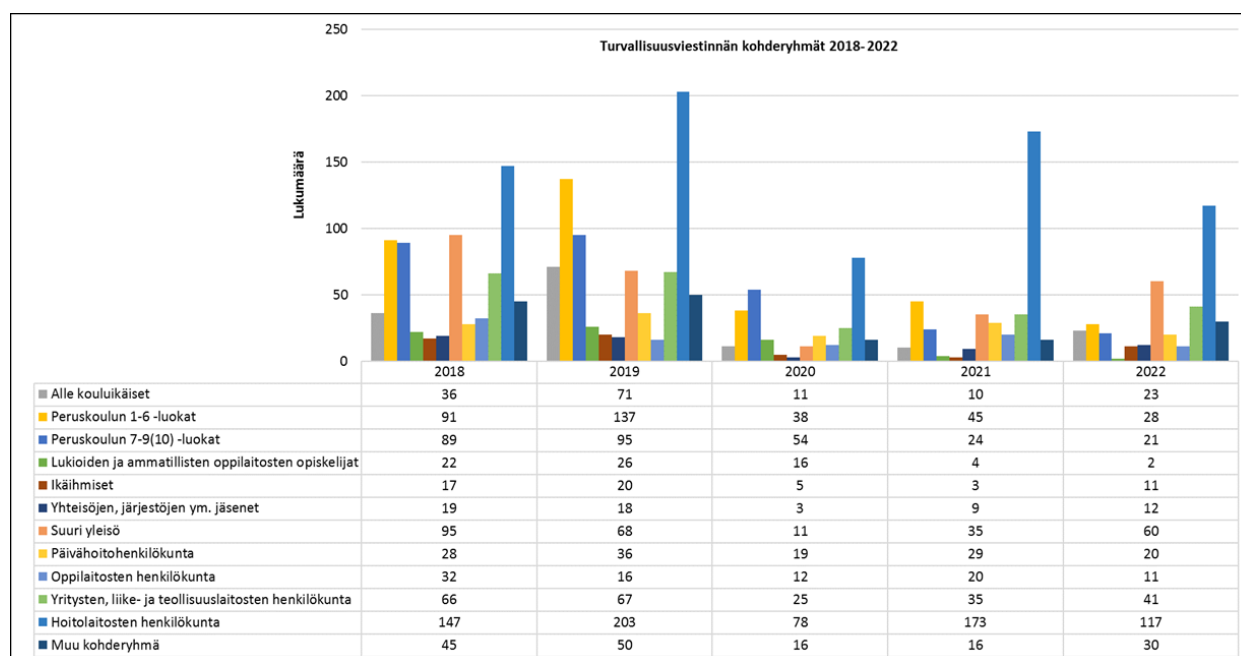
Pelastuslaitosten valistus- ja neuvontatehtävää suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään noudattaen pelastustoimen valtakunnallisen strategian, sisäisen turvallisuuden ohjelman ja pelastustoimen turvallisuusviestintästrategian painopisteitä ja keskeisiä toimintalinjoja. Seuraavassa kaaviossa 4 on esitetty pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän vuosikello, jossa näkyvät eri vuodenaikojen painotukset turvallisuusviestinnässä.

Kaavio 4 Turvallisuusviestinnän vuosikello

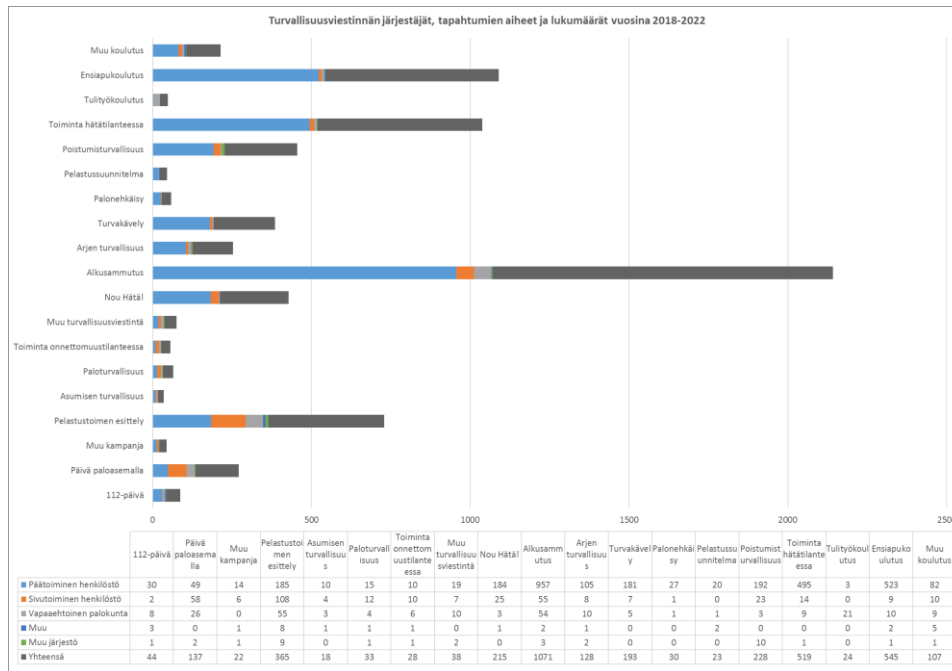
Toteuma

Keski-Suomen turvallisuusviestintätapahtumat on esitetty seuraavassa kaaviossa 5. Kaaviossa on esitetty ne tahot, joille on suunnattu turvallisuusviestintää vuosina 2018–2022. Kaaviosta näkyy, että suurin osa turvallisuusviestinnästä on kohdennettu riskiperustaisesti hoitolaitosten henkilökunnalle ja erilaisiin yleisötapahtumiin. Hoitolaitosten henkilökunnalle on järjestetty alkusammutusta, turvallisuuskävelyjä sekä toimimista hätätilanteessa. Peruskoulujen tapahtumat puolestaan ovat liittyneet valtakunnallisiin kampanjoihin, kuten NouHätä! - tai 112-päivän-tapahtumiin. 1–6-luokille on järjestetty lisäksi Lapset pelastavat henkiä -tapahtuma, jossa lapsille opetetaan alkusammutusta, ensiapua sekä toimintaa hätätilanteissa. Alle kouluikäisten tapahtumat ovat sisältäneet pääasiassa arjen turvallisuuteen liittyviä asioita, toimimista hätätilanteissa sekä pelastustoimen esittelyä.

Kaavio 5 Turvallisuusviestinnän kohderyhmät 2018-2022

Seuraavan sivun kaaviossa 6 on puolestaan esitetty turvallisuusviestinnän järjestäjät, tapahtumien aiheet ja lukumäärät vuosina 2018-2022. Kaaviosta näkyy, että valtaosa turvallisuusviestinnästä on toteutettu päätoimisen koulutusyksikön henkilöstön voimin. Suurin osa kaikesta turvallisuusviestinnästä vaikuttaa keskittyvän alkusammutus-, ensiapu- ja poistumisturvallisuus- sekä toimiminen hätätilanteessa -kouluksiin. Sopimuspalokuntalaisten turvallisuusviestintä keskittyy alkusammutuskoulutukseen, pelastustoimen esittelyyn sekä Päivä paloasemalla -tapahtumaan.

Kaavio 6 Turvallisuusviestinnän järjestäjät, tapahtumien aiheet ja lukumäärät vuosina 2018-2022

Keski-Suomen pelastuslaitoksen toiminnassa on osittain pystytty saavuttamaan kehittämissuunnitelmassa asetetut turvallisuusviestinnän tavoitteet.

Päätyvälle palvelutasopäätöskaudelle ei oltu asetettu varsinaisia tavoitteita pelastustoimelle kuuluvan ohjauksen ja asiakaspalvelun osalta. Kauden aikana toteutetun johtamisjärjestelmän muutoksen myötä pelastustoimelle kuuluvan ohjauksen ja asiakaspalvelun saavutettavuus on kuitenkin kärsinyt ja pelastuslaitoksella on ollut merkittäviä haasteita vastata näihin tarpeisiin. Haasteet ovat erityisesti kohdistuneet niihin paloasemaryhmiin, joissa ei ole päätoimisia riskienhallinnan viranhaltijoita.

Turvallisuusviestintätapahtumia on pidetty pelastuslaitoksen alueella vuosina 2018–2022 keskimäärin noin 750 tapahtumaa vuodessa, ja niiden avulla on tavoitettu vuosittain keskimäärin noin 10 % maakunnan väestöstä. Päätyvälle palvelutasopäätöskaudelle asetettu tavoite saavuttaa turvallisuusviestinnän keinoin 20 % maakunnan väestöstä on siis Pronto-tilaston perusteella jäänyt saavuttamatta. Sosiaalisen median keinoja on erityisesti päätyvän palvelutasokauden lopulla pyritty hyödyntämään enemmän, mutta työn koordinointi on ollut hyvin hajanaista. Sosiaalisessa mediassa on turvallisuusviestinnän keinona edelleen paljon mahdollisuuksia, joita Keski-Suomen pelastuslaitos ei ole vielä pystynyt hyödyntämään. Sosiaalisen median alustoilla toteutettua turvallisuusviestintää, sen saavuttavuutta tai vaikuttavuutta ei ole myöskään tilastoitu mitenkään.

Keski-Suomen pelastuslaitoksen palvelutuotannon yhtenä keskeisenä tavoitteena on ajantasainen turvallisuusviestintästrategia eli turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelma. Viimeisin

turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelma on laadittu kaudelle 2020-2023. Turvallisuusviestinnän maakunnallisesti vastaavaa koordinoijan tehtävää ei ole täytetty 2021 jälkeen edellisen tehtävästä vastaavan viranhaltijan eläköidyttyä. Turvallisuusviestinnästä vastaavan viranhaltijan puuttuessa on turvallisuusviestinnän maakunnallinen koordinointi, suunnittelu ja materiaalin tuottaminen kärsinyt merkittävästä resurssivajeesta. Keski-Suomen hyvinvointialueen käynnistäessä toimintansa 2023 siirrettiin turvallisuusviestinnän ohjaus osaksi pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyä ja kesällä 2023 turvallisuusviestinnän resurssitarpeisiin reagoitiin perustamalla turvallisuusviestinnän asiantuntijan tehtävä.

Päättävän palvelutasopäätöskauden yhtenä keskeisenä tavoitteena oli kehittää 24/7 -paloasemakohtaisia turvallisuusviestinnän keinoja ja lisätä päätoimisen henkilöstön osallistumista erilaisiin tapahtumiin. Tavoite ei ole toteutunut. Päiväpaloasemalla -tapahtumat ja Jyväskylän palokunnan 100 -vuotisjuhla viikon tapahtumat ovat houkutelleet vierailijoita paloasemille runsaasti ja myös pelastustoiminnan päätoiminen henkilöstö on näihin tapahtumiin osallistunut toteuttaen erilaisia näytöksiä yleisölle.

Palontutkinnan järjestelyt

Pelastuslain (379/2011) 41 §:n mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkintaa. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja sen toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnan avulla arvioidaan tulipalon syttymissyys ja tarvittaessa selvitetään palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot sekä vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät. Lisäksi arvioidaan pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus. Tiedot palontutkinnasta tallennetaan pelastuslain 91 §:ssä tarkoitettuun Pronto-toimenpiderekisteriin.

Pelastuslain 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Palontutkintaa sekä onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän kehittymisen seurantaan tehdään Keski-Suomen pelastuslaitoksella asiantuntijatyönä muiden työtehtävien ohessa. Palontutkinta ja sen kehittäminen organisoidaan tavoitteen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaisesti. Tällä hetkellä pelastuslaitoksessa on aktiivinen palontutkintaryhmä, johon kuuluu 8–10 pelastusviranomaista. Palontutkijoiden tavoittaminen on ollut ajoittain haasteellista virka-ajan ulkopuolella, joten toimintaan käytettävää resurssia on tarpeen huomioida johtamisjärjestelmä uudistuksessa sekä tarvittaessa lisätä palontutkijoiden määrää tulevan palvelutasopäätöskauden aikana.

Palontutkijat tekevät palontutkintaa oman työnsä ohessa ja osallistuvat jatko- ja täydennyskoulutus tilaisuuksiin tarpeen mukaisesti. Pelastuslaitoksen tavoitteena on, että palveluskaudella uusia palontutkijoita osallistuu Pelastusopiston järjestämälle Tuhotyörikosten tutkinta -kurssille.

Palontutkintaa pelastuslaitoksessa vuosina 2019–2022 on tehty yhteensä 67 kappaletta. Vuosittaiset tutkimäärät ovat vaihdelleet 9:n ja 25 tutkinnan välillä. Palontutkintaa tehdään tiiviissä yhteistyössä Sisä-Suomen poliisilaitoksen kanssa sekä tarvittaessa toisten pelastuslaitosten kanssa.

Pelastuslaitos hyödyntää säännöllisesti palontutkintatyöryhmän raportteja pelastustoiminnan kehittämisessä ja vastaavien onnettomuuksien ehkäisytyössä. Palontutkinnan avulla on esimerkiksi varmistettu sähkölaitteiden syttymissyitä ja tunnistettu uusissa taloissa rakenteellisia puutteita, joita on saatettu rakennusvalvonnan ja ympäristöministeriön tietoon. Tällaisesta esimerkkinä on kerrostalojen osastointiin liittyvät ongelmat, jotka tulivat esiin jyvaskyläläisen senioritalon tulipalon palontutkinnassa Jyväskylän Palokassa vuonna 2020.

Kaavio 7 Palontutkinnat lukumäärä Keski-Suomen pelastuslaitoksen alueella 2019-2022

Ilmoitusmenettely

Pelastuslain (379/2011) 41 §:n perusteella määritellään, että jos pelastustoimen tehtävissä on aihetta epäillä, että tulipalo tai muu onnettomuus on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti, pelastusviranomaisen velvollisuutena on ilmoittaa asiasta poliisille. Poliisille on ilmoitettava myös palontutkinnan yhteydessä havaituista palo- ja henkilöturvallisuusrikkomuksista. Tällaisia ilmoituksia on viime vuosina tehty Keski-Suomen pelastuslaitoksessa vuosittain n. 200–250.

2.2. Pelastustoiminta

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvista tehtävistä. Tässä kappaleessa arvioidaan pelastustoimen tehtävien nykytilaa ja sen kehittämistarpeita.

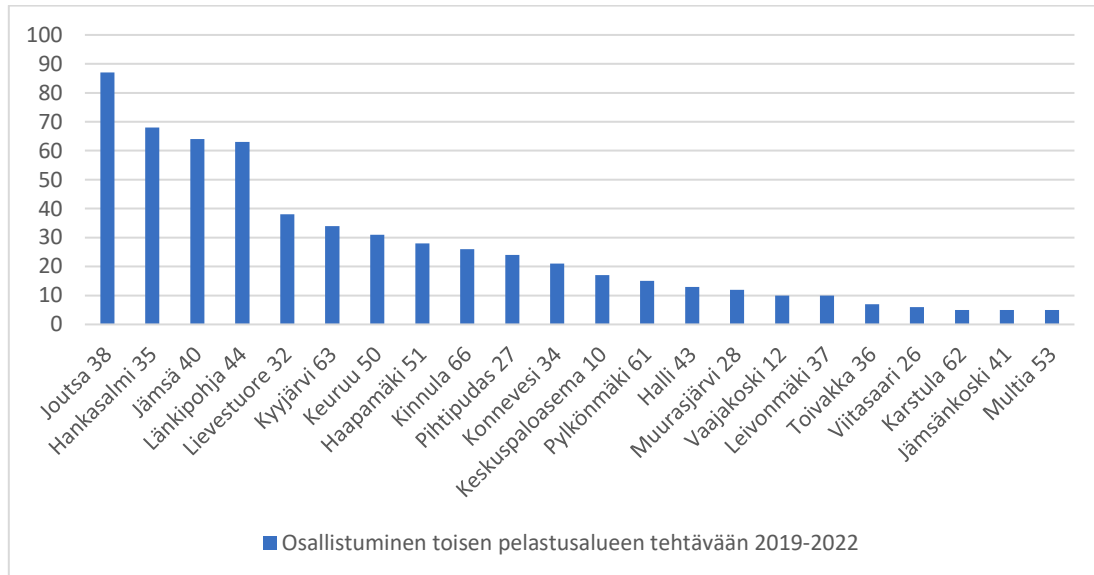
2.2.1. Palvelutuotanto Keski-Suomessa

Keski-Suomen pelastuslaitos hälytetään keskimäärin noin 5 000 kertaa vuodessa erilaisille tehtäville. Se tarkoittaa, että pelastuslaitoksen alueelle tulee keskimäärin 14 tehtävää joka päivä. Vuonna 2022 tehtävien lukumäärä on ollut keskimääräistä pienempi. Yhtenä tähän vaikuttavana tekijänä oli maastopalojen vähäinen määrä kesällä. Taulukossa 2 esitetään pelastuslaitokselle osoitetut tehtävät vuosina 2019–2022. Taulukosta 2 voidaan myös havaita, että suurin osa tehtävistä tulee suurimpiin kuntakeskuksiin Jyväskylään, Jämsään ja Äänekoskelle. Kaiken kaikkiaan tehtävien jakautuminen noudattelee kuntien kokoa. Pelastuslaitoksen päätoiminen pelastushenkilöstö päivystää 24/7 Jyväskylässä, Jämsässä ja Äänekoskella. Päiväpaloasemat sijaitsevat Laukaassa, Keuruulla, Saarijärvellä ja Viitasaarella. Lisäksi Muuramessa, Laukaassa ja Karstulassa on monitoimiyksikkö. Taulukosta näkyy, että päätoimista pelastushenkilöstöä on pääosin niillä paikkakunnilla, joissa on enemmän tehtäviä.

Tapahtumakunta	2019	2020	2021	2022	Yhteensä
Jyväskylä	2026	2121	2151	1880	8178
Äänekoski	491	477	470	432	1870
Jämsä	502	457	415	425	1799
Laukaa	392	322	303	338	1355
Keuruu	250	251	291	201	993
Saarijärvi	221	258	201	168	848
Viitasaari	198	185	191	147	721
Joutsa	166	145	157	145	613
Muurame	123	104	144	100	471
Hankasalmi	113	112	90	112	427
Karstula	106	114	89	96	405
Pihtipudas	110	114	89	86	399
Petäjavesi	94	74	74	74	316
Konnevesi	55	80	74	45	254
Multia	66	67	67	47	247
Toivakka	76	57	64	49	246
Uurainen	68	51	54	54	227
Kannonkoski	46	46	47	40	179
Kinnula	45	61	37	32	175
Kivijärvi	38	57	47	23	165
Kyyjärvi	42	44	35	26	147
Luhanka	43	32	23	23	121
Yhteensä	5 412	5 308	5 113	4 543	20 376

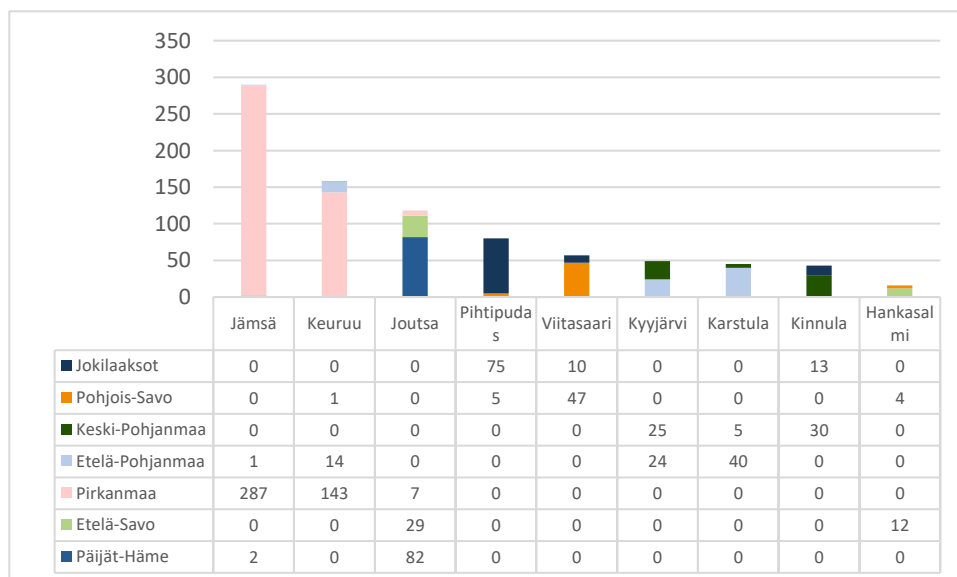
Taulukko 2 Pelastuslaitoksen tehtävät kuntiin 2019–2022

Kunnissa tapahtuneiden tehtävien lisäksi pelastuslaitos hälytetään myös ympäröivien pelastuslaitosten alueelle. Kaaviossa 6 esitetään pelastuslaitosten tehtävät, jotka ovat tapahtuneet ympäröivien pelastuslaitosten alueelle vuosina 2019–2022. Siitä näkyy, että Keski-Suomen pelastuslaitoksesta hälytetään useimmin toisella pelastusalueelle Joutsan, Hankasalmen, Jämsän ja Lievestuoreen paloasemat.

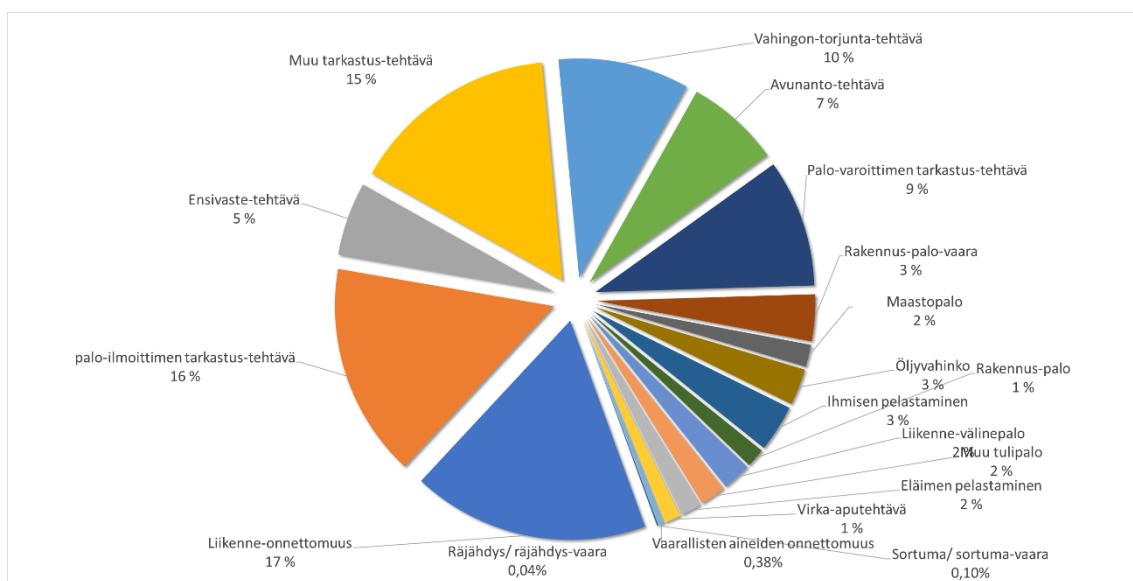
Kaavio 8 Yhteistyö ympäröivien pelastuslaitosten kanssa 2019-2022

Pelastuslaitosta avustetaan myös ympäröivien pelastuslaitosten toimesta. Vuosina 2019–2022 on toteumatietojen perusteella nähtävissä, että Pirkanmaa, Päijät-Häme, Etelä-Savo ja Jokilaaksojen pelastuslaitos ovat osallistuneet useimmin Keski-Suomen alueen tehtäviin.

Kaavio 9 Yhteistyö ympäröivien pelastuslaitosten kanssa 2019-2022

Seuraavassa sivun kaaviossa 8 on esitetty eri väreillä Pronon tietojen perusteella Keski-Suomen pelastuslaitokselle vuosina 2018–2022 osoitetut tehtävälajit. Tyypillisimpiä ovat olleet liikenneonnettomuudet ja erilaiset tarkastustehtävät: näitä tehtäviä on ollut keskimäärin yli 60 % kaikista tehtävistä. Tulipaloon liittyviä tehtäviä on ollut keskimäärin noin 10 %. Yksittäisistä tehtävätyypeistä tyypillisimpiä puolestaan ovat olleet liikenneonnettomuustehtävät (17 %), erilaisten paloilmoittimien tarkastustehtävät (16 %) sekä muut tarkastustehtävät (15 %). Näistä on kertynyt yhteensä noin puolet (50 %) kaikista tehtävistä. Tulipalotehtävistä eniten ovat työllistäneet rakennuspalovaarat (4 %) sekä maasto- ja liikennevälinepalot (4 %). Erilaisia tulipaloja on ollut yhteensä suunnilleen saman verran kuin vahingontorjuntatehtäviä (10 %).

Kaavio 10 pelastustoimelle osoitetut tehtävälajit 2018–2022

Seuraavassa luvussa arvioidaan aluksi pelastustoimen tämänhetkistä suorituskykyä suhteessa toiminnan tavoitteisiin. Aluksi arvioidaan päivittäisiin tilanteisiin varautumista, sen jälkeen varautumista häiriötilanteisiin ja lopuksi poikkeusolojen varautumista sekä varautumista väestönsuojelutilanteisiin.

2.2.2. Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin ja toimintavalmiuden nykytila

Päivittäisiin tilanteisiin varautumista arvioidaan pelastustoiminnan toimintavalmiuden näkökulmasta ja sitä mitataan riskiruutujen saavutettavuudella eri riskialueilla. Arvioinnin perusteella määritetään puutteet ja kehitystarpeet palvelutasossa.

Sisäministeriön julkaisema Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (2012) asettaa riskialueille seuraavat neljä pelastustoimintaan liittyvää tavoitetta:

- **Pelastusyksikölle** asetetut **saavutettavuustavoitteet** eli se, kuinka nopeasti ensimmäinen yksikkö saavuttaa sille osoitetun palvelutehtävän.
- **Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika** eli se, kuinka nopeasti kohteeseen osoitetut resurssit kykenevät aloittamaan tehokkaan pelastustoiminnan.
- **Pelastustoiminnan avunsaantiaika**, jolla tarkoitetaan sitä, milloin avun tarvitsija saa tarvitsemansa avun kohteeseen hälytetyiltä yksiköiltä.
- **Riskiluokittaiset aikamääreet**, joiden aikana tulisi tavoittaa kohde pelastusjoukkueella suuremmissa onnettomuuksissa ja tulipaloissa.

Seuraavassa taulukossa 3 on esitetty edellä esitettyihin pelastustoimen tavoitteisiin liittyvät toimintavalmiusajat¹. Riskiluokka 4 poikkeaa muista siinä, että sille ei ole asetettu erillistä saavutettavuusaikatavoitetta. Pelastuslaitoksen pitäisi kuitenkin palvelutuotannossaan huomioida erityisesti riskiluokan 4 asukkaiden omatoimisen varautumisen tukeminen, mikäli avunsaantia ei voida taata 40 minuutissa.

Tavoite	I	II	III	IV
Ensimmäinen yksikkö tavoittaa kohteen	6 min	10 min	20 min	ei vaatimusta
Pelastustoiminnan toimintavalmius	11 min	14 min	22 min	
Avunsaantiaika	13 min	16 min	24 min	40 min*
Pelastusjoukkue kohteessa	20 min	30 min	30 min	

* mikäli ei kyetä saavuttamaan 40 minuutissa, tulee pelastustoimen kiinnittää huomiota ihmisten omatoimiseen varautumiseen

Taulukko 3 Toimintavalmiusohjeen mukaiset ajat kohteiden tavoittamiseen

Taulukossa 4 esitetään Pronto -järjestelmästä saatujen tietojen perusteella se, miten Keski-Suomen pelastuslaitos on vuosina 2019–2022 pystynyt vastaamaan toimintavalmiusohjeen vaatimukseen kiireellisten tehtävien osalta. Taulukkoon on merkitty punaisella ne ajat, joita ei ole keskimäärin saavutettu tavoitteiden mukaisesti. Taulukosta käy ilmi, että nykyisellä palvelurakenteella riskialueet II–IV kyetään keskimäärin saavuttamaan toimintavalmiusohjeen tavoitteiden mukaisesti.

¹ Taulukoissa 3 ja 4 sekä niihin liittyvissä teksteissä ja alaluvuissa 2.3.1.1–2.3.1.4 käytetään poikkeuksellisesti merkintätapaa *riskialue I–IV*, joilla viitataan riskiluokkien 1–4 ruutuihin.

Sen sijaan riskialueella I esiintyy puutteita tavoitteiden saavuttamisessa. Ensimmäisen yksikön tavoiteaika viivästyy keskimäärin 19 sekuntia, pelastustoiminnan toimintavalmius saavutetaan, mutta avusaantiaika on keskimäärin 13 sekuntia pitempi kuin tavoiteaika. Toimintavalmius- ja avunsaantiajat eivät kuitenkaan ole täysin täsmällisiä, koska niiden tarkkaan kirjaamiseen ei ole aiemmin kiinnitetty huomioita. Viime aikoina tavoiteaikojen täsmällisen kirjaamisen merkitystä on korostettu, ja tämän seurauksena toimintavalmius- ja avunsaantiajat ovat pääsääntöisesti vaatimusten mukaisia kaikilla riskialueilla. Tämän tarkastelun perusteella vaikuttaa, että ongelmia riskiruutujen tavoittamisessa on lähinnä I riskialueella.

Riskiluokka tapahtumahetkellä	I	II	III	IV
Ensimmäisen yksikön tavoiteaika keskimäärin	6:19	7:10	9:34	15:02
Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika keskimäärin	10:44	11:30	12:25	18:02
Avunsaantiaika keskimäärin	13:16	14:04	15:07	21:06
Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika	09:52	14:12	17:26	31:32

Taulukko 4 Kiireellisten tehtävien keskimääräiset tavoittamisajat 2019–2022

Edellisessä palvelutasopäätöksessä määriteltiin kaikkien kiireellisten tehtävien keskimääräiseksi toimintavalmiusaikatavoitteeksi 12 minuuttia. Aikaa aletaan laskea ensimmäisen kiireellisen yksikön hälyttämisestä ja sen laskeminen päättyy, kun vähintään neljä henkilöä on kohteessa ja tehokas pelastustoiminta alkaa. Prontoon syötettyjen tietojen perusteella Keski-Suomen pelastuslaitoksen kaikkien kiireellisten hälytystehtävien ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaika vuosina 2019–2022 on 10 minuuttia ja 58 sekuntia. Tämän perusteella pelastuslaitos on kyennyt saavuttamaan edellisessä palvelutasopäätöksessä asetetun tavoitteen. Edelliseen tarkasteluun verrattuna 2016–2019 riskiruutujen saavutettavuus parantunut, sillä Pronto -järjestelmästä saatujen tietojen perusteella se oli aiemmin 11 min 38 sekuntia. Seuraavissa alaluvuissa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin kunkin riskialueen tavoitettavuutta toimintavalmiuden suunnitteluohjeen tavoitteiden mukaisesti, mikä on yksi keino arvioida pelastustoiminnan palvelutuotannon suorituskykyä. Kohde pitäisi saavuttaa vähintään 50 %:ssa tehtävistä tavoiteajoissa.

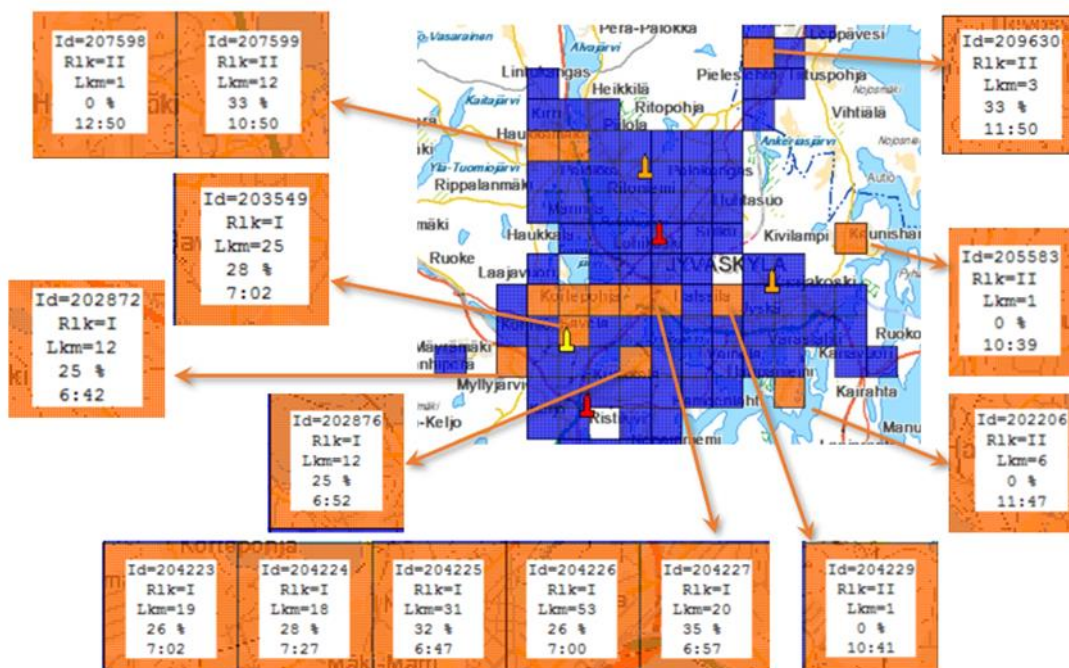
Riskialueen I ruutujen tavoittaminen

Taulukossa 5 on esitetty prosentteina riskialueen I kiireellisten tehtävien tavoitteiden keskimääräistä saavuttamista 2019–2022. Taulukosta näkyy, että ensimmäiselle yksikölle eli pelastusryhmälle on haasteellista tavoittaa 50-prosenttisesti sille osoitetut tehtävät toimintavalmiusohjeen tavoitteiden mukaisesti. Sen sijaan pelastusjoukkueelle osoitetuille tehtäville ehditään lähes aina tavoiteajassa. Avunsaantiajan saavuttaminen vaikuttaa olevan matalalla tasolla, mikä johtuu tilastoinnin puutteista Pronto -järjestelmässä.

Tavoite	Ensimmäinen yksikkö tavoittaa kohteen	Pelastustoiminnan toimintavalmius	Avunsaantiaika	Pelastusjoukkue kohteessa
1. Riskiluokka tavoite	< 6 min	< 11 min	< 13 min	< 20 min
Kiireelliset tehtävät, joissa riskiruutu saavutetaan	43 %	57 %	30 %	97 %

Taulukko 5 Riskialueen I keskimääräinen tavoittaminen toimintavalmiusohjeen tavoitteiden mukaisesti

Seuraavassa kuvassa 1 tarkastellaan yksityiskohtaisemmin saavuttamisen kannalta ongelmallisten 1-riskiruutujen tavoitettavuutta. Kuvassa esitetään Jyväskylän kaupungin alueelta ne riskiruudut, joita ei ole tavoitettu vaatimusten mukaisesti. Siitä voidaan havaita, että ongelmia on ollut Jyväskylän keskustassa ja sellaisilla alueilla, joiden tavoittaminen on ollut vaikeaa puutteellisen paloasemaverkoston ja/tai alueen liikennejärjestelyjen vuoksi. Ongelmat tunnistettiin edellisessä palvelutasopäätöksessä vuodelta 2021 ja näiden korjaamiseksi päätettiin liikennevalo-ohjauksen käyttöönotosta, uuden liittymän rakentamisesta keskuspaloasemalle sekä lähtöaikojen seurannan käyttöönotosta. Uusi liittymä on vireillä, mutta se ei ole vielä toteutunut, sen sijaan liikennevalo-ohjausjärjestelmä on otettu käyttöön huhtikuussa 2023. Seuraavassa kaaviossa esitetään ongelmallisten riskiruutujen saavutettavuustietoja.

Kuva 1 Ensimmäisen yksikön tavoitettavuus riskialueella I

Seuraavassa taulukossa 6 esitetään edellisten riskiruutujen täyttymisprosenttia, riskiruutuun tulleiden tehtävien lukumääriä sekä saavutettavuuden ajan mediaania. Taulukosta voidaan ensinnäkin havaita, että Jyväskylän keskustan ruutujen tavoitettavuudessa on ollut ongelmia pidemmän aikaa. Tarkastelujakson aikana riskiruutuja saavuttamisajat eivät ole merkittävästi muuttuneet viime vuosien aikana ja osan riskiruutujen tavoittamisajat ovat jopa viivästyneet lisää. Syitä voi nähdä useita, ensinnäkin muutokset palvelutasopäätöksessä 2021 päätetyissä

liikennejärjestelyissä eivät olleet toteutuneet tarkastelujaksolla, toiseksi erilaiset tietyt ja uuden kapeammat väylät (esimerkiksi Puistokatu) ovat hidastaneet mahdollisuutta saavuttaa riskiruudut. Liitteenä olevan riskianalyysin perusteella vaikuttaa lisäksi, ettei esihenkilötyössä ja erityisesti johtajien viestinnässä kiinnitetä riittävästi huomiota sisäiseen toimintaan, jotta riskiruudut tavoitettaisiin nykyistä nopeammin.

Riski-luokka	Alue	Vuosi	Tunniste	Tehtävien lukumäärä	Täyttymis-%	Ajan mediaani (mm:ss)
1	Ainola	2019	202876	16	25 %	7:04
1	Ainola	2020	202876	18	17 %	7:07
1	Ainola	2021	202876	11	36 %	6:39
1	Ainola	2022	202876	12	25 %	6:52
1	Jkl keskusta	2019	204223	44	20 %	7:30
1	Jkl keskusta	2020	204223	39	13 %	7:27
1	Jkl keskusta	2021	204223	34	32 %	6:51
1	Jkl keskusta	2022	204223	19	26 %	7:02
1	Jkl keskusta	2019	204224	35	14 %	7:58
1	Jkl keskusta	2020	204224	37	16 %	7:35
1	Jkl keskusta	2021	204224	25	16 %	8:12
1	Jkl keskusta	2022	204224	18	28 %	7:27
1	Jkl keskusta	2019	204225	44	20 %	6:41
1	Jkl keskusta	2020	204225	46	39 %	6:11
1	Jkl keskusta	2021	204225	51	31 %	7:04
1	Jkl keskusta	2022	204225	31	32 %	6:47
1	Jkl keskusta	2019	204226	52	27 %	6:34
1	Jkl keskusta	2020	204226	45	56 %	5:55
1	Jkl keskusta	2021	204226	53	28 %	6:36
1	Jkl keskusta	2022	204226	53	26 %	7:00
1	Jkl keskusta	2019	204227	18	44 %	6:10
1	Jkl keskusta	2020	204227	25	44 %	6:05
1	Jkl keskusta	2021	204227	36	36 %	6:44
1	Jkl keskusta	2022	204227	20	35 %	6:57
1	Jkl keskusta	2019	204229	5	80 %	8:31
1	Jkl keskusta	2020	204229	3	33 %	11:55
1	Jkl keskusta	2021	204229	8	100 %	7:04
1	Jkl keskusta	2022	204229	1	0 %	10:41
1	Keltinmäki	2019	202872	24	12 %	7:24
1	Keltinmäki	2020	202872	18	28 %	7:08
1	Keltinmäki	2021	202872	15	27 %	6:58
1	Keltinmäki	2022	202872	12	25 %	6:42

Taulukko 6 Jyväskylän alueen riskiruudut, joita ei ole tavoitettu toimintavalmiusohjeen tavoitteiden mukaisesti vuosina 2019-2022

Tämän palvelutasopäätöksen liitteenä olevassa riskianalyyssissä on tehty yksityiskohtaisempi tarkastelu, jonka perusteella selvisi, että riskialueen I riskiruutujen tavoittaminen vaihtelee huomattavasti eri vuorokauden aikoina. Tiettyinä kellonaikoina riskiruudut on kyetty tavoittamaan toimintavalmiusohjeen vaatimusten mukaisesti. Taulukossa on esitetty Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM 21/2012) vaatimusten mukaisesti tavoittamisen kannalta muita ruutuja haasteellisemmiksi osoittautuneet riskiruudut. Kaikkein vaikeimmin tavoiteajassa saavutettavia ovat Kortepohjan ja osittain Nisulan alueet. Riskianalyyssin perusteella vaikuttaa siltä, että kyseisten riskiruutujen saavutettavuutta voidaan parantaa sisäisin järjestelyin esimerkiksi lähtönopeuksia parantamalla. Riskiruutujen parempaan tavoittamiseen tulevaisuudessa vaikuttavat myös Keskuspaloasemalla toteutettavat uudet liikennejärjestelyt ja huhtikuussa 2023 käyttöön otettu liikennevalo-ohjaus. On kuitenkin todennäköistä, että näistä toimista huolimatta Jyväskylän keskustaan jää riskiruutuja, joita ei saavuteta tavoiteajassa.

Riskialueen II ruutujen tavoittaminen

Seuraavassa taulukossa 7 on esitetty prosentteina Keski-Suomen pelastuslaitoksen kiireellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen riskialueella II. Taulukosta näkyy, että riskialueen ruudut tavoitetaan toimintavalmiusohjeen tavoitteiden mukaisesti keskimäärin varsin hyvin. Erityisesti joukkue tehtävillä riskiruudut tavoitetaan hyvin.

Tavoite	Ensimmäinen yksikkö tavoittaa kohteen	Pelastustoiminnan toimintavalmius	Avunsaantiaika	Pelastusjoukkue kohteessa
2. Riskiluokka tavoite	10 min	14 min	16 min	30 min
Kiireelliset tehtävät, joissa tavoiteaika saavutetaan	80 %	79 %	89 %	95 %

Taulukko 7 Riskialueen II keskimääräinen tavoittaminen toimintavalmiusohjeen tavoitteiden mukaisesti

Keski-Suomessa on yhteensä 164 riskiluokan 2 riskiruutua, ja niitä on lähes jokaisessa kunnassa (ks. riskianalyysi, taulukko 3). Kuten taulukosta 7 näkyy, valtaosassa tehtävistä riskiruutu on onnistuttu tavoittamaan toimintavalmiusohjeen mukaisessa tavoiteajassa. Liitteenä olevasta riskianalyyssistä käy ilmi, että tavoitettavuuden haasteet liittyvät yhtäältä eri vuorokaudenaikoina käytettävissä oleviin resursseihin ja toisaalta yksittäisten riskiruutujen kaukaiseen sijaintiin. Usein riskialueen II riskiruutujen saavuttaminen tavoiteajassa on yhteydessä myös siihen, että riskiruutuihin ei tule tehtäviä yöaikaan, jolloin pelastusyksiköiden lähtöajat ovat pidemmät.

Seuraavassa sivun taulukossa 8 esitetään Jyvässeudun alueita, joiden saavutettavuudessa toimintavalmiusohjeen tavoitteiden mukaisesti on ollut haasteita. Taulukosta on havaittavissa ensinnäkin Vaajakosken Haapaniemen ja Lievestuoreen tavoittamisen haasteet. Vaikuttaa, että Vaajakosken paloasemalta tavoittaminen on haasteellista ja Lievestuoreen tavoittaminen on riippuvaista sopimuspalokunnan lähtönopeudesta. Liitteenä olevassa riskianalyyssissä arvioitiin, että

tulevaisuudessa Vaajakosken uuden moottoritien ja 9-tien liikennejärjestelyt tulevat parantamaan riskiruutujen saavutettavuutta. Riskiruutujen tavoittamiseksi yhtenä mahdollisena ratkaisuna voisi olla Vaajakosken paloaseman siirto Kanavuoren alueelle, joka parantaisi laajemmin niin Vaajakosken kuin Jyväskylän itäpuolen tavoitettavuutta. Vaajakosken paloaseman nykyinen sijainti on ylipäätänsä ongelmallinen riskiruutujen tavoittamisen kannalta. Esimerkiksi Lähtöaika huomioiden paloasemalta kestää lähes 4 minuuttia tavoittaa suuret väylät, joten riskiruutujen tavoittamiseen jää aikaa noin 6 minuuttia.

Taulukosta on myös havaittavissa, että Jyväskylän Tikkakoski on osoittautunut haasteelliseksi tavoittaa, vaikka uusi moottoritie on nopeuttanut alueen riskiruutujen tavoittamista. Myöskään alueen sopimuspalokunta ei välttämättä ehdi riittävän nopeasti kohteeseen kaikkina vuorokaudenaikoina. Taulukosta on kuitenkin pääteltävissä, että Tikkakosken riskiruutujen tavoittaminen ei ole mahdollista nykyisellä paloasemaverkostolla. Ongelma ei ole uusi ja sen vuoksi edellisessä palvelutasopäätöksessä arvioitiinkin, että uuden paloaseman perustaminen Kirrin alueelle parantaisi mahdollisuuksia Tikkakosken tavoittamiseen ja samalla paloasema palvelisi pohjoista Jyväskylää.

Taulukossa esiin nousseen Tiituspohjan ruutujen tavoittaminen on sijainnin vuoksi haasteellista niin Seppälän kuin Laukaan paloasemalta. Tavoittamista hankaloittaa myös se, että alueelle johtava Laukaantie on usein ruuhkainen, etenkin Jyväskylän suunnalta. Alueen tavoitettavuutta voisi parantaa Laukaan paloaseman miehittäminen päätoimisella henkilöstöllä ympärivuorokautisesti.

Riski-luokka	Alue	Vuosi	Tunniste	Tehtävien lukumäärä	Täyttymis-%	Ajan mediaani
2	Haapaniemi	2019	202206	6	33 %	10:47
2	Haapaniemi	2020	202206	4	25 %	10:20
2	Haapaniemi	2021	202206	5	40 %	10:14
2	Haapaniemi	2022	202206	6	0 %	11:46
2	Lievestuore	2022	204924	4	0 %	11:50
2	Lievestuore	2021	204924	2	100 %	4:53
2	Lievestuore	2020	204924	5	20 %	12:26
2	Lievestuore	2019	204924	7	0 %	11:55
2	Lievestuore	2022	205600	4	0 %	11:46
2	Lievestuore	2021	205600	2	0 %	10:32
2	Lievestuore	2020	205600	1	100 %	4:19
2	Lievestuore	2019	205600	1	100 %	1:18
2	Tiituspohja	2021	209630	2	0 %	13:49
2	Tiituspohja	2022	209630	3	33 %	11:50
2	Tikkakoski	2019	214346	4	50 %	11:08
2	Tikkakoski	2020	214346	3	100 %	2:28
2	Tikkakoski	2022	214346	1	0 %	18:55

2	Tikkakoski	2019	214347	3	0 %	12:59
2	Tikkakoski	2020	214347	2	0 %	12:42
2	Tikkakoski	2021	214347	1	0 %	19:49
2	Tikkakoski	2022	214347	5	0 %	12:03
2	Tikkakoski	2019	215020	1	100 %	9:41
2	Tikkakoski	2020	215020	4	50 %	9:51
2	Tikkakoski	2022	215020	1	0 %	16:23
2	Tikkakoski	2019	215021	10	60 %	9:28
2	Tikkakoski	2020	215021	10	70 %	8:16
2	Tikkakoski	2021	215021	10	50 %	10:16
2	Tikkakoski	2022	215021	5	20 %	13:07
2	Tikkakoski	2020	215022	1	0 %	13:01
2	Tikkakoski	2021	215022	3	0 %	14:37
2	Tikkakoski	2022	215022	2	0 %	13:48

Taulukko 8 Jyvässeudun riskiruudut, joita ei ole tavoitettu toimintavalmiusohjeen tavoitteiden mukaisesti vuosina 2019-2022

Edellä esitettyjen alueiden lisäksi on Keuruun ja Saarijärven alueella havaittu haasteita riskiruutujen tavoitettavuudessa. Riskiruutujen tavoittaminen näissä kunnissa riippuu voimakkaasti vuorokaudenajasta. Molemmilla alueilla on päiväpalokunta, joka tavoittaa päivisin riskiruudut. Sen sijaan ilta- ja yöaikaan riskiruutujen tavoittaminen on haasteellista. Lisäksi riskianalyysin perusteella vaikuttaa, että muutokset varallaoloon ovat heikentäneet riskiruutujen tavoitettavuutta viimeisen kahden vuoden aikana.

Riski-luokka	Alue	Vuosi	Tunniste	Tehtävien lukumäärä	Täyttymis-%	Ajan mediaani
2	Keuruu	2022	205522	7	29	15:12
2	Keuruu	2021	205522	12	8	13:30
2	Keuruu	2020	205522	8	50	10:25
2	Keuruu	2019	205522	6	50	8:39
2	Keuruu	2022	206197	10	40	10:51
2	Keuruu	2021	206197	21	62	6:18
2	Keuruu	2020	206197	10	80	5:54
2	Keuruu	2019	206197	10	40	12:56
2	Saarijärvi	2022	237279	4	0	12:54
2	Saarijärvi	2021	237279	4	0	16:24
2	Saarijärvi	2020	237279	3	67	9:36
2	Saarijärvi	2019	237279	2	0	15:30
2	Saarijärvi	2022	237953	2	0	18:43
2	Saarijärvi	2020	237953	2	0	13:20
2	Saarijärvi	2019	237953	2	100	0:34

Taulukko 9 Keuruun ja Saarijärven riskiruudut, joita ei ole tavoitettu toimintavalmiusohjeen tavoitteiden mukaisesti vuosina 2019-2022

Edellä esitellyn perustella voidaan todeta, että riskialueen II ruutujen tavoittaminen kymmenessä minuutissa on haasteellista sopimushenkilöstön voimin, mikäli tehtävät tulevat esimerkiksi yöaikaan tai silloin, kun sopimuspalokunnan henkilöstö on omassa työssään. Kaiken kaikkiaan riskialueeseen II liittyvä toimintavalmiusohjeen mukainen toiminta-aikavaatimus on varsin tiukka, etenkin ilta- ja yöaikaan, jolloin henkilöstö lähtee usein kotoaan. Nykyisen varallaolojärjestelmän oikeudellisen tarkastelun perusteella kiireellistä pelastustoimintaa ei voida myöskään varmistaa perinteisin varallaolon keinoin. Huomionarvoista on myös se, että riskialueen II lähtövalmiuden vahvistaminen vähentäisi todennäköisesti onnettomuuksista ja tulipaloista aiheutuneita vahinkoja, etenkin taajamissa ja niiden välittömässä läheisyydessä.

Riskialueen III ruutujen tavoittaminen

Kuten edellä taulukossa 4 esitetyistä tiedoista näkyy, riskialueen III ruudut tavoitetaan keskimäärin huomattavasti alle tavoiteajan (ka 9:34 min. vs. tavoite alle 20 min.) koko maakunnan alueella. Alla olevassa taulukossa 10 on esitetty Pronto -järjestelmän tietojen perusteella yksityiskohtaisemmin kiireellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen prosentteina. Taulukosta käy ilmi, että riskialueen III ruudut kyetään tavoittamaan toimintavalmiusohjeen tavoitteiden mukaisesti hyvin: ensimmäinen yksikkö saavuttaa kohteen tavoiteajassa lähes 100-prosenttisesti ja pelastusjoukkuekin 95-prosenttisesti.

Tavoite	Ensimmäinen yksikkö tavoittaa kohteen	Pelastustoiminnan toimintavalmius	Avunsaantiaika	Pelastusjoukkue kohteessa
3. Riskiluokka tavoite	20 min	22 min	24 min	30 min
Kiireelliset tehtävät, joissa saavutetaan tavoite	97 %	96 %	97 %	95 %

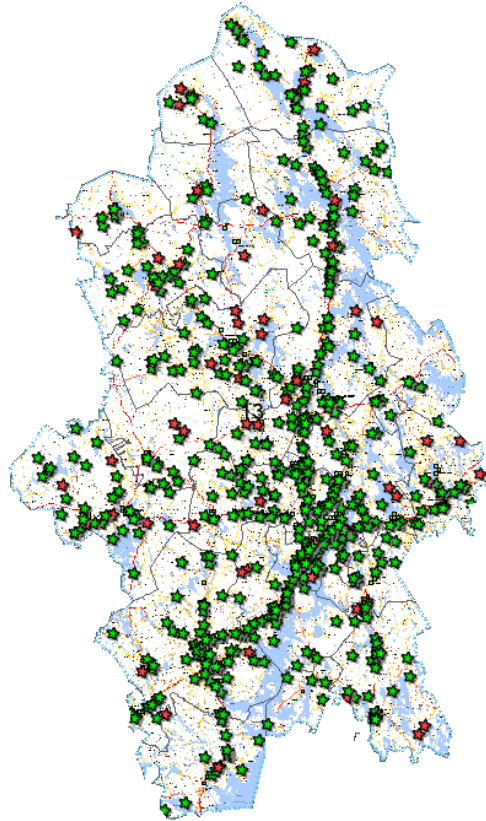
Taulukko 10 Riskialueen III ruutujen tavoittaminen prosentteina

Riskianalyysin perusteella selviää, että pelastusjoukkueelle kohteen tavoittaminen on luonnollisesti haasteellista erityisesti kunnissa, jotka sijaitsevat etäällä, esimerkiksi Kyyjärvelle tai Pihtiputaalle pelastusjoukkueen kokoaminen naapurikunnista 30 minuutissa on haasteellista.

Riskialueen IV ruutujen tavoittaminen

Riskialueelle IV on Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa asetettu tavoite ainoastaan tehokkaalle pelastustoimen alkamiselle. Aiemmin esitetystä taulukossa 4 esitetyistä tiedoista käy ilmi, että riskialueella IV avunsaantiajan tavoite alittuu selkeästi (ka. 21:06 min. vs. tavoite 40 min.). Pronto -järjestelmän tietojen perusteella avunsaantiajan tavoite saavutetaan 100-prosenttisesti. Taulukosta 4 käy myös ilmi, että esimerkiksi ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskialueen IV kohteet keskimäärin noin 15 minuutissa ja pelastusjoukkuekin noin 31 minuutissa.

Kuten seuraavasta kuvasta 2 voi päätellä, pelastusjoukkueella kohteen tavoittaminen vaikuttaa haasteelliselta haja-asutusalueilla, jotka sijaitsevat etäällä alueen taajamista. Kuvasta näkyy myös, että riskialueen IV tehtävät painottuvat maakunnan pääteiden varsille sekä taajamien lähetyville.

Kuva 2 Kiireellisten tehtävien saavutettavuus pelastusjoukkueella riskialueella III ja IV 2016–2019

Yhteenvedona tämän luvun tarkasteluista voidaan todeta, että eri riskialueiden ruudut saavutetaan keskimäärin hyvin tavoitteiden mukaisesti. Erityisen hyvin tavoiteajat saavutetaan joukkueetason tehtävissä. Ensimmäiselle yksikölle joidenkin riskiruutujen tavoittaminen määritellyssä tavoiteajassa vaikuttaa kuitenkin haasteelliselta nykyisellä paloasemaverkostolla. Suurimmat haasteet liittyvät riskialueen I joihinkin ruutuihin, joiden saavuttaminen 6 minuutin tavoiteajassa on nykyisillä liikennetarkoituksilla vaikeaa. Kuten edellä jo mainittiin, alueet on kuitenkin mahdollista pääosin tavoittaa noin kuudessa minuutissa nopeammilla lähdöillä paloasemilta sekä muutoksilla liikennejärjestelyissä.

Riskialueista II ja III voi todeta kokoavasti, että niiden ruudut tavoitetaan keskimäärin alle tavoiteaikojen. Prosentuaalisesti riskialueen II ruudut tavoitetaan hieman riskialueen III ruutuja harvemmin, mikä johtuu tavoiteaikojen eroista. Riskialueella II vaikutusta on myös sillä, mihin aikaan vuorokaudesta tehtäviä tulee. Riskialueella III tavoiteaikojen saavuttamisen haasteet liittyvät etäisyyksiin ja suurempiin onnettomuuksiin. Riskialueella IV tavoitteen mukainen avunsaanti-aika saavutetaan lähes aina (97 %), joten asukkaiden omatoimisen varautumisen tukemiseen ei ole välitöntä vaatimusta.

2.2.3. Edellisen palvelutasopäätöksen tavoitteiden toteutuminen

Edellisessä palvelutasopäätöksessä päätettiin päivittäisen pelastustoiminnan palveluiden osalta palvelujen seurannasta, toimintavalmiudesta, johtamisesta sekä sopimuspalokuntien toimintavalmiudesta.

Palvelujen seurannan osalta aiempi johtokunta päätti, että esihenkilötyöllä seurataan riskiruutujen tavoittamista kaikkina vuorokaudenaikoina kiireellisten tehtävien osalta ja tarvittaessa puututaan epäkohtiin, kun niitä havaitaan. Seuranta on 1-riskiruuden osalta tehty, mutta se ei ole johtanut riskiruutujen tavoittamisen paranemiseen. Tältä osin tavoitteita ei ole saavutettu. Paloasemaverkostoa on kehitetty Jämsän osalta, jossa toimintavalmiusajat ovat parantuneet. Sen sijaan kehittämissuunnitelmassa päätetyt painopistepaloasemat eivät ole toteutuneet. Muiden paloasemien osalta tehtiin ratkaisu, jossa päätöksiä lykättiin hyvinvointialue uudistuksen vuoksi.

Pelastustoiminnan johtaminen on järjestetty siten, että pelastuslaitoksen alueella on päivystävä päällikkö (P2), jatkuvasti kaksi päivystävää palomestaria (P31, P32) sekä tilannekeskus (P30) johtamistoiminnan tukemista ja etäjohtamista varten. Lisäksi johtamisvalmiutta täydentävät kello 08.00-20.00 välisen ajan Pohjoisella ja Eteläisellä toiminta-alueella toimivat päivystäjät (P33, P34). Tällainen johtamisjärjestä on parantanut johtamista ja tilannekuvan ylläpitoa.

2.2.4. Varautuminen häiriötilanteisiin

Normaaliolojen häiriötilanteella tarkoitetaan uhkaa tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan turvallisuutta, toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Tällaisia ovat esimerkiksi vakavat luonnononnettomuudet kuten myrskytuhot, säteilyonnettomuudet tai suuronnettomuus. Pelastustoimen tehtävät häiriötilanteissa eivät poikkea sisällöllisesti siitä, mitä ne ovat päivittäisessä toiminnassa. Pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä myös häiriötilanteissa.

Pelastuslain (379/2011) 47 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee laatia pelastustoimen alueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Pelastuslain 48 §:n mukaan pelastuslaitoksen on lisäksi laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma erityistä vaaraa aiheuttaviin kohteisiin, joissa suuronnettomuus on mahdollinen.

Pelastuslain 46 §:n mukaan valtion ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun siten kuin pelastuslain 47

§:ssä säädetään sekä toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Pelastustoimen varautumisen ja valmiussuunnittelun uhkakuvina käytetään riskianalyysejä skenaarioita. Keski-Suomen pelastuslaitos on huomionnut häiriötilanteet pelastustoimen eri suunnitelmien tasoilla ja varautunut siihen, että se kykenee normaaliolojen häiriötilanteissa huolehtimaan pelastustoimelle kuuluvista tehtävistä.

Suuronnettomuuksissa, häiriötilanteissa tai tilanteissa, joissa Keski-Suomen alueella on useita yhtäaikaista onnettomuuksia, valmiutta kohotetaan myös pelastustoiminnan tilanne- ja johtokeskuksessa. Johtokeskuksen sijainti, hälyttäminen ja työjärjestys on ennalta suunniteltu.

2.3. Pelastustoimen suunnitelmat

Sisäministeriö on antanut asetuksen (1363/2018) pelastustoimen suunnitelmista. Asetuksen mukaan pelastustoimen suunnitelmat jaetaan kahteen osaan, yleisjärjestelyihin ja pelastustoimintaan vaativissa tilanteissa. Asetuksessa on mainittu tarvittavat suunnitelmat ja niiden keskeinen sisältö.

Keski-Suomen pelastuslaitos on laatinut pääosin asetuksen mukaiset suunnitelmat ja ne pitävät sisällään asetuksessa annetut sisällöt. Suunnitelmat päivitetään ja ylläpidetään rakenteen osalta edellä mainitun asetuksen mukaiseksi.

Kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvät suunnitelmat ovat päivitystyön alla ja vaativat vielä tarkennuksia. Nämä suunnitelmat saatetaan valmiiksi mahdollisimman pian.

Näin ollen voidaan todeta, että edellisessä palvelutasopäätöksessä asetetut tavoitteet on saavutettu.

2.4. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on 18 palokuntasopimusta vapaaehtoisten palokuntayhdistyksen (VPK) kanssa. Suurin osa näistä yhdistyksistä toimii omalla alueellaan niin sanottuna ensilähdön palokuntana ja näin sopimuksen piirissä olevat palokunnat ovat osana pelastuslaitoksen normaalia valmiutta. Pelastuslaitos vastaa sopimuksen mukaisesti yhdistysten puolesta palkanmaksusta, vakuuttamisesta, työterveyshuollon järjestämisestä sekä henkilöstön kouluttamisesta.

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on voimassa oleva sopimus Vapaaehtoisen pelastuspalvelun (Vapepa) kanssa. Sopimus on laadittu yhdessä Suomen Punaisen Ristin Länsi-Suomen piirin kanssa ja se mahdollistaa laajasti vapaaehtoisten käytön pelastustoiminnan erilaisissa tukitehtävissä. Tämä sopimus on tarkoituksenmukaista päivittää Keski-Suomen hyvinvointialueen kattavaksi.

Vapepan kanssa laaditun pääsopimuksen lisäksi pelastuslaitoksella on sopimukset seitsemän paikallisen järvipelastusyhdistyksen kanssa. Nämä yhdistykset ovat Ala-Keiteleen Järvipelastajat ry, Jyväskylän Järvipelastajat ry, Jämsän Järvipelastajat ry, Konneveden Järvipelastajat ry, Korpilahden Järvipelastajat ry, Laukaan Järvipelastajat ry sekä Viitasaaren Järvipelastajat ry.

2.5. Väestönsuojeluun varautuminen

Keski-Suomen pelastuslaitos on huomioinut suunnitelmissaan pelastustoimen väestönsuojelutehtävät ja aiempien riskianalyyysien johtopäätökset. Tehtävien yhteensovittamista on tehty pitkäjänteisesti Keski-Suomen viranomaisten ja kuntien kanssa. Yhteensovittamista on tehty muun muassa Keski-Suomen turvallisuus- ja valmiustoimikunnan rakenteita hyödyntäen. Maakunnallisissa suuronnettomuus- ja valmiusharjoituksissa on testattu suunnitelmia ja harjoiteltu yhteistoimintaa.

Lisäksi Keski-Suomen pelastuslaitoksen evakuointisuunnitelma on luovutettu kuntiin suunnitteluperusteeksi edelleen yksityiskohtaisempien toimialasuunnitelmien laatimiseksi muun muassa siirretyn väestön huollon osalta. Hyvinvointialueuudistuksen johdosta väestönsuojelun tehtävien yhteensovittamiseen tuli vuoden 2023 alusta muutoksia. Väestönsuojeluun liittyviä tehtäviä siirtyi kunnilta hyvinvointialueen vastuulle. Toimenpiteet alueellisen sosiaali- ja terveystoimen varautumisen yhteensovittamisessa ovat hyvinvointialueella käynnistyneet, jossa pelastuslaitoksen edustus on ollut tiiviisti mukana.

3. RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Liitteenä olevan riskianalyysin perusteella Keski-Suomen pelastuslaitos kykenee vastaamaan kohtuullisesti toimintaympäristössä havaittuihin riskeihin. Riskeihin kyetään vastaamaan hyvin suurten kuntien alueella, mutta pienempien kuntien alueella palvelukyvyssä on haasteita. Riskianalyysin perusteella suurimmat tunnistetut riskit liittyvät pelastuslaitoksen sisäiseen suorituskyykyteen tarjota Keski-Suomen asukkaille pelastustoimen lakisääteisiä palveluja.

Merkittävin riski liittyy juridisessa käsittelyssä olevan varallaoloon. Riski liittyy talouteen ja työvoiman saatavuuteen. Pelastuslaitosten perinteisellä järjestelmällä ei voida taata kiireellisiä tehtäviä tulevaisuudessa, taloudellisen riskin vuoksi. Samanaikaisesti päätoimisten työntekijöiden saanti pieniin kuntiin vaikeutuu. Kiireellisten tehtävien hoitaminen päätoimisella henkilöstöllä lisää myös palvelun järjestämisen kustannuksia, nykyisessä vaikeassa taloustilanteessa. Mikäli palveluja ei kyetä tuottamaan luotettavasti, saattaa laillisuusvalvoja asettaa uhkasakon palvelun lainmukaisuuden varmistamiseksi.

Suorituskyvyn riskeihin liittyvät Jyväskylän haasteet riskiruutujen tavoittamisessa, sekä henkilöstön kykenevyys vaativiin tehtäviin pienissä kunnissa ja etenkin luoteisessa Keski-Suomessa. Tulevaisuudessa toimivan paloasemaverkoston rakentaminen on haasteellista, koska Jyväskylässä kilpaillaan paloasemien sijainneista yksityisten toimijoiden kanssa, kun taas haja-asutusalueella paloasemien pitäisi kyetä palvelemaan mahdollisimman laajaa- aluetta. Lisäksi osa pelastuslaitoksen vuokraamista paloasemista ovat vanhoja ja niiden korjaustarve on suuri. Poikkeusoloissa riskinä on paloasemakiinteistöjen omistussuhteet, mikäli kiinteistöt ovat yksityisen toimijan omistuksessa.

Sopimushenkilöstö on keskeinen osa pelastustoimen palvelujärjestelmää. Sopimushenkilöstön rooli korostuu varsinkin pitkäkestoisissa tilanteissa, esimerkiksi laajoissa maastopaloissa ja suurissa tilanteissa päätoimisen henkilöstön rinnalla. Mikäli tulevaisuudessa sopimuspalokuntatoiminta vähenee, uhkaa se suurten ja pitkäkestoisten tilanteiden hallintaa. Pelastustoimen työaikajärjestelmän ja työaikalain tulkintaepäselvyys voivat heikentää pelastustoimen palvelukykyä.

Edellä mainitun työvoiman saatavuuden lisäksi huomionarvoisin maakunnallisessa riskiarviossa esitetty ulkoinen riski on sähköenergian saannin ja ICT-järjestelmien häiriintyminen. Edelleen tulevaisuudessa pelastuslaitoksella tulee olla omaa suorituskyykyä ja riippumatonta resurssia ICT-järjestelmien hankintaan sekä ylläpitoon. Lisäksi pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmän tulee olla sellainen, joka tosiasiallisesti tukee sekä koko alueellisen pelastustoimen tehtävien, että pelastustoiminnan suorituskyykyjen johtamista kaikissa tilanteissa

Riskienhallintaan käytettävät resurssit eivät ole tällä hetkellä riskiperusteisella, lainsäädännön mukaisella tasolla. Riskinä on viranomaispäätösten viivästyminen ja hallintopakkokeinojen käyttöönotto, joka toteutuessaan kestää kuukausia ja pahimmassa tapauksessa jopa vuoden.

Hyvinvointialueudistuksen vuoksi alueellisen varautumisen yhteensovittamiseen liittyen on tapahtunut uusia järjestelyitä, joilla voi olla vaikutusta nykyisiin maakunnallisiin toimintamalleihin. Pelastuslaitos on tehnyt pitkäjänteistä työtä alueen yhteisen varautumisen kehittäjänä ja todennut nykyisten verkostorakenteiden tukevan yhteisten päämäärien saavuttamista. Mikäli alueen siviilivalmiuden yhteensovittamiseen ei osoiteta riittävää resurssia, pelastustoimen maine luotettavana yhteistyökumppanina kärsii. Tällä voi olla vaikutuksia myös alueellisen ja paikallisen varautumisen tason heikkenemiseen haasteellisessa toimintaympäristössä.

Kalustoon liittyy merkittävänä riskinä nykyisestä tilanteesta johtuva materiaalipula, joka aiheuttaa riskiä palvelukyvykkyyteen sekä kustannusten nousuista johtuva taloudellista riski.

Palvelujen järjestämiseen häiriö- ja poikkeusoloissa keskeisiä riskejä liittyvät jatkuva tilannekuvan ylläpitoon sekä kyvykkyyteen kohottaa valmiutta koko Keski-Suomen alueella välittömin toimenpitein. Tehokas toiminta puolestaan edellyttää toimivaa ja riittävä laajaa pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää. Muita häiriö- ja poikkeusoloihin havaittuja riskejä ovat omaisuuden hallintajärjestelmä, materiaallinen varautuminen uhkakuviin, kansalaisviestinnän tehostaminen ja tarkemmat suunnitelmat erilaisten tilanteiden varalle.

Seuraavassa luvussa arvioidaan riskianalyysin ja toiminnan arvioinnin pohjalta palvelutasoon liittyvät päätöksiä ja kehitystarpeita.

4. PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN

Tässä kappaleessa esitetään palvelutasoon liittyvät päätökset liittyen pelastuslaitoksen lakisäätöihin tehtäviin. Palvelualueet, joista päätöksiä tehdään ovat pelastuslaitoksen suorittama turvallisuusviestintä, onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta, pelastustoiminnan sekä varautumisen ja väestönsuojelun palvelut.

Investoinnit, hankinnat ja henkilöstölisäykset arvioidaan, ja mahdollisuuksien mukaan vahvistetaan kunkin vuoden talousarviokäsittelyn yhteydessä.

4.1. Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Pelastuslain (379/2011) 27 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Pelastuslain 27 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen tulee huolehtia valvontatehtävistä, jota lain 78 §:ssä tarkennetaan; pelastuslaitokselle on säädetty velvoite lain 2. ja 3. luvun säännösten noudattamisen valvonnasta. Lisäksi pelastusviranomaiselle on säädetty valvontavelvoitteita mm. kemikaaliturvallisuuslaissa ja muissa alemman asteen säädöksissä. Ohjauksella, neuvonnalla, turvallisuusviestinnällä ja valvontatoiminnalla pelastusviranomaisen pyrkii tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisemiseen ja mm. kansalaisten, yritysten, erilaisten yhteisöjen, julkishallinnollisten

organisaatioiden ja muiden viranomaisten turvallisuuskulttuurin kehittämiseen ja siinä tukemiseen. Tavoitteena on omatoiminen varautuminen, onnettomuuksien torjumiseen varautuminen, tarkoituksenmukaisen toiminnan hallitseminen onnettomuus- ja vaaratilanteessa sekä kyky onnettomuuksien seurausten rajoittamiseen.

Lisäksi pelastuslain 41 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkintaa, jonka tavoitteena vastaavanlaisten onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen.

4.1.1. Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslain (379/2011) mukaisesti pelastustoimelle kuuluvan ohjauksen tavoitteena on pienentää onnettomuuksien todennäköisyyttä ja ohjata ennalta varautumalla vähentämään onnettomuuksista aiheutuvia vahinkoja. Ohjauksen ja neuvonnan yleisenä tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen sekä varautuminen onnettomuuksien torjuntaan ja asianmukaiseen toimintaan onnettomuus- tai vaaratilanteen tapahduttua.

Pelastuslaitoksen ohjaus- ja valvontatoiminta perustuu laadukkaaseen riskiarviotyöhön; riskianalyyssityössä tunnistettuihin onnettomuusriskeihin, ja viestintää pyritään kohdistamaan riskiperusteisesti. Ohjaukseen ja valvontaan liittyviä tehtäviä ovat mm. kansalaisten, yhteisöjen ja yritysten neuvonta, turvallisuusviestintä, säännölliset ja epäsäännölliset valvontatehtävät, viranomaisyhteistyö eri viranomaisten kanssa turvallisemman ympäristön rakentamiseksi sekä yhteistyö muiden tahojen kanssa.

Pelastuslaitoksen valistus- ja neuvontatehtäviä sekä sosiaalisen median viestintää suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan sekä kehitetään pelastustoimen strategian, sisäisen turvallisuuden ohjelman ja pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategian painopisteiden ja keskeisten toimintalinjojen mukaisesti.

Pelastuslaitoksen alueella tuotetaan turvallisuusviestintäpalveluita kaikissa paloasemaryhmissä ja turvallisuusviestintään osallistuvat tarvittaessa kaikki pelastuslaitoksen palveluksessa olevat päätoimiset henkilöt, ja sitä toteutettavat tehtävään soveltuvat henkilöt. Sopimuspalokuntalaisten suorittamaa turvallisuusviestintää mahdollistetaan, tuetaan, siihen kannustetaan ja sitä ohjataan.

Turvallisuusviestinnän kohderyhmät valitaan riskiperusteisesti pelastuslain määrittämistä varautumisvelvollisista hyödyntäen mm. tunnistettuja onnettomuusriskejä, valtakunnallisia linjauksia ja kampanjoita. Turvallisuusviestinnän tilaisuuksia järjestetään turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelman mukaisesti esimerkiksi koulutuksina ja osana erilaisia tapahtumia ja valtakunnallisia kampanjoita. Vuosittain pelastuslaitos pyrkii tavoittamaan 10 % pelastuslaitoksen alueen väestöstä turvallisuusviestinnän keinoin. Tavoitteen toteutumista arvioidaan vuosittain Pronto -järjestelmästä saatavien tietojen perusteella.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen toiminnassa on tavoitteena osoittaa resursseja turvallisuusviestintämenetelmien sekä sosiaalisen median viestinnän kehittämiseen ja vaikuttavuuden mittaamiseen.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on, että Keski-Suomen pelastuslaitoksella on ajantasainen turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelma. Turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelma toimii Keski-Suomen pelastuslaitoksen strategisena asiakirjana, jolla ohjataan paloasemaryhmien turvallisuusviestintätöitä. Turvallisuusviestinnän tavoitteena on opastaa ihmisiä tunnistamaan vaaran aiheuttajia, ehkäisemään omatoimisesti onnettomuuksia, toimimaan oikein onnettomuustilanteissa sekä varautumaan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Resurssivaje on aiheuttanut puutteita turvallisuusviestinnän suunnittelussa ja ylläpidossa, sen kehittämisessä ja koordinoinnissa. Näihin puutteisiin pyritään vastaamaan palvelutasokaudella ja sen onnistumiseksi pelastuslaitos on perustanut maakunnallisen turvallisuusviestinnän asiantuntijan tehtävän edellisen palvelutasokauden päättyessä.

Turvallisuusviestinnässä on tarve osallistua vahvemmin valtakunnallisten näkemysten muodostamiseen ja linjausten määrittämiseen sekä valtakunnallisen yhteistyön kehittämiseen eri pelastuslaitosten välillä.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on päivittää turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelma vastaamaan tämän hetken tarpeisiin; ohjaamaan maakunnallisen turvallisuusviestinnän kehittämistä sekä paloasemaryhmien turvallisuusviestinnän toteuttamista. Turvallisuusviestinnässä pyritään saavuttamaan hallittu ja koordinoitu maakunnallinen turvallisuusviestinnän kokonaisuus, kehittämään uusia keinoja tavoittaa erilaisia kohderyhmiä sekä osallistaa enemmän 24/7 paloasemien henkilöstöä erilaisiin tapahtumiin ja luoda uusia turvallisuusviestinnän keinoja heidän käyttöönsä. Tavoitteena on, että turvallisuusviestintään käytetään laskennallisesti vuosittain vähintään 8 henkilötyövuoden resurssi. Pelastuslaitokselle kuuluvaan ohjaukseen ja valvontaan osallistuvat koko päätoiminen henkilöstö ja kaikki tulosityksiköt.

Pelastuslaitoksella on vaikeuksia vastata yleisen neuvonnan ja asiakaspalvelun tarpeisiin valvontatoiminnan eli palotarkastusten ulkopuolella pienemmistä paloasemaryhmistä Jyväskylään saakka. Jotta pelastuslaitos pystyy vastaamaan lakisääteiseen yleisen neuvonnan ja asiakaspalvelun kasvavaan tarpeeseen on pelastuslaitokselle tarve perustaa uusi päivystävän palotarkastajan virka.

Päätös palvelutasosta

- Turvallisuusviestinnän asiantuntija käynnistää aktiivisen kehitystyön pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän kehittämiseksi ja osallistuu valtakunnallisen yhteistyön kehittämiseen ja ylläpitoon.
- Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelma päivitetään vastaamaan tämän päivän tarpeisiin. Suunnitelma tarkastetaan vuosittain ja sen perusteella vahvistetaan seuraavan vuoden vuosisuunnitelma.
- Turvallisuusviestinnän yksityiskohtaisempi suunnittelu ja toteutuksen ohjaus sisältyvät turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelmaan, jonka toteutumisesta vastaa palvelualueen päällikkö ja johtava palotarkastaja. Turvallisuusviestintään kohdennettava työmäärä on noin 8 htv (riskienhallinnan ja pelastustoiminnan palvelualueet yhteensä). Pelastuslaitoksen järjestämä turvallisuusviestintä on lähtökohtaisesti maksutonta.
- Pelastuslaitokselle nimetään turvallisuusviestintävastaavat, joiden tehtävänä on laatia toimintasuunnitelman mukaisesti vuosittain paloasemaryhmäkohtaiset turvallisuusviestintäsuunnitelmat.
- Turvallisuusviestinnässä osallistutaan vahvemmin valtakunnalliseen pelastustoimen turvallisuusviestinnän yhteistyöhön. Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnässä huomioidaan valtakunnallisia linjauksia.
- Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän kohderyhminä ovat erityisesti lapset ja nuoret, nuoret aikuiset, sosiaalihuollon asiakkaat ja henkilökunta sekä asumisturvallisuuden erityisryhmät ja itsenäistä asumista tukevat palvelut. Asumisturvallisuutta ja väestönsuojelua käsittelevää turvallisuusviestintää järjestetään myös muille kohderyhmille.
- Pelastuslaitoksen ohjausta ja neuvontaa toteutetaan myös osana päivittäistä perustyötä, kuten valvontatehtäviä suorittaessa. Ohjausta ja neuvontaa annetaan myös pyydettyä.
- Pelastuslaitokselle perustetaan päivystävän palotarkastajan tehtävä (uusi palotarkastajan virka), jossa tehtävänä on vastata asiakaspalvelun ja kansalaisviestinnän sekä yleistä turvallisuutta koskevan neuvonnan ja ohjauksen tarpeisiin koko maakunnan alueella sekä osaltaan valvontatoimintaan ja turvallisuusviestintään ja näiden kehittämisen ja kohdentamisen kehitystarpeisiin.

Kehittämistarve

Laadukkaan onnettomuuksien ehkäisytön varmistamiseksi on välttämätöntä perustaa virka-aikana palveleva päivystävän palotarkastajan virka, jonka resursseilla vastataan kasvavaan asiakaspalvelun ja kansalaisviestinnän tarpeeseen sekä yleistä turvallisuutta, paloturvallisuutta, rakenteellista paloturvallisuutta koskevan neuvonnan ja ohjauksen tarpeisiin. Lisäksi päivystävän palotarkastajan tehtävänä on osaltaan osallistua pelastuslaitoksen valvontatoimintaan ja turvallisuusviestintään sekä niiden kehittämiseen mm. asiakaspalautteiden ja -kokemusten analysointia ja niistä kerättyjä tuloksia hyödyntäen. Tehtäväkuvaan sisältyy myös paloturvallisuuden itsearvioinnin toteutuksen koordinoimista.

4.1.2. Palontutkinta

Pelastuslain (379/2011) 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuuksien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Pelastuslain 41 §:n mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkintaa. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissy ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus.

Palontutkinnasta vastaa pelastustoiminnan johtaja. Pelastustoiminnan yhteydessä suoritettu palontutkinta on niin sanottua 1-tason tutkintaa. Vakavissa tulipaloissa, joissa vahinkojen määrä on suuri tai syttymissy ei ole pelastustoiminnan johtajan arvioitavissa, suoritetaan erillinen palontutkinta pelastuslaitoksen koulutettujen palontutkijoiden toimesta. Palontutkijoiden suorittama tutkinta on pääosin 2-tason tutkintaa

Vakavien tulipalojen osalta pelastuslaitos hyödyntää säännöllisesti palontutkintatyöryhmän raportteja pelastustoiminnan kehittämisessä ja vastaavien onnettomuuksien ehkäisytössä. Pelastuslaitos ylläpitää tarpeellista määrää (8–10) koulutettuja palontutkijoita, millä turvataan palontutkinnan aloittaminen tarvittaessa vuoden jokaisena päivänä. Pelastuslaitoksen palontutkintaa tekeviä jatkokoulutetaan. Ryhmään kuuluvat henkilöt tekevät palontutkintaa omien tehtäviensä ohella.

Päätös palvelutasosta

- Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen.
- Pelastuslaitoksella on nimetty vastuhenkilö palontutkinnan osalta. Pelastuslaitoksen alueella on palontutkintaryhmä, ja palontutkinta on ohjeistettu sekä koulutettu.
- Keski-Suomen pelastuslaitoksella on edustaja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston palontutkinnan työryhmässä. Keski-Suomen pelastuslaitos osallistuu valtakunnallisiin pelastuslaitosten sopimiin teematutkintoihin ja tutkimushankkeisiin.
- Kaikki rakennuspalot tutkitaan. Palontutkinnasta vastaa pelastustoiminnan johtaja (1-tason tutkinta). 1-tason tutkinnan tukemista ja vaativien tutkintojen suorittamista varten ylläpidetään valmiutta 2- ja 3-tason tutkintaan. Palontutkinta suoritetaan 2- tai 3-tason tutkintana, jos tulipalosta on aiheutunut vakavia henkilövahinkoja, arviolta yli 200 000 € vahingot tai jos vakavan tulipalon syttymissyys on epäselvä. Tutkintaan kutsutaan tarpeen mukaan pelastuslaitoksen omia tai ulkopuolisia asiantuntijoita.
- Palot, jotka ylittävät poliisin tutkintakynnyksen tutkitaan yhteistyössä poliisin johdolla. Jos pelastuslaitos havaitsee pelastustoiminnan tai palontutkinnan yhteydessä, että paloon liittyy poliisin tutkintakynnyksen ylittäviä tekijöitä, ilmoitetaan siitä poliisille kyseistä tarkoitusta varten laaditulla valtakunnallisella lomakkeella.
- Palontutkinnan tulokset kirjataan ja tallennetaan valtakunnalliseen Pronto-onnettomuustietojärjestelmään. Kuva-aineistot ja muu tutkintamateriaali tallennetaan kyseistä tarkoitusta varten perustettuun tiedostokansioon.
- Palontutkinnan teemat valitaan valtakunnallisten linjausten sekä onnettomuuskehityksen seurannan tarpeiden mukaisesti.
- Vuosien 2024-2025 aikana kehitetään erityisesti palontutkinnan tulosten hyödyntämisen prosesseja sekä palontutkintaan kuuluvaa pelastustoiminnan tutkintaa.

Kehittämistarve

Asiantuntijuutta kehitetään osallistumalla palontutkintaseminaareihin ja tukemalla sekä ohjeistamalla I-tason palontutkintaa pelastuslaitoksella.

4.1.3. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Pelastuslain (379/2011) 42 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoimialueella on lukuisia turvallisuustyön yhteistyöryhmiä ja foorumeita. Esimerkkejä näistä ovat muun muassa paikallisen turvallisuussuunnittelun yhteistyöryhmät, paikalliset ja alueelliset turvallisuustyön työryhmät, kylien turvallisuutta edistävät työryhmät ja alueelliset valmiusfoorunit. Hyvinvointialueiden perustamisen myötä on tullut myös uusia turvallisuustyön yhteistyörakenteita.

Keski-Suomen maakunnassa ylimmän johdon suunnittelu- ja tiedonvaihtoforumina toimi Keski-Suomen turvallisuustoimikunta (KSTURVA). Turvallisuustoimikunta koostuu tällä hetkellä seuraavista organisaatioista:

- Keski-Suomen liitto (puheenjohtaja maakuntajohtaja Pekka Hokkanen)
- Keski-Suomen hyvinvointialue
- Keski-Suomen pelastuslaitos
- Sisä-Suomen poliisilaitos
- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- Huoltovarmuuskeskus
- Keski-Suomen ELY-keskus
- Keski-Suomen aluetoimisto
- Ilmasotakoulu
- Keski-Suomen kuntien edustus
- Suomen Punainen Risti (SPR)
- Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa)
- Maahanmuuttovirasto (Migri)
- Lapuan hiippakunta
- Keski-Suomen sosiaali- ja kriisipäivystys
- Ympäristöterveydenhuolto
- Kyberturvallisuuden tutkimus-, kehitys- ja koulutuskeskus JYVSECTEC
- Elinkeinoelämän alueellinen varautumisyhteistyötoimikunta (Elvar)
- Leijona Catering Oy
- Fingrid Oyj

Yhteistyöryhmien ja foorumeiden lisäksi pelastuslaitos on sosiaalihuollon kanssa välttämättömän yhteistyön kehittämiseksi järjestänyt koulutusta ohjatakseen sosiaalihuollon henkilökuntaa pelastuslain 42 §:ssä säädetystä velvollisuudesta ilmoittaa ilmeisen palon vaarasta tai muusta onnettomuusriskistä pelastusviranomaiselle (paloriski-ilmoitus). Asumisturvallisuuden kehittämiseksi sekä palovaaran ja muiden onnettomuusriskien ehkäisemiseksi pelastusviranomaisen toteuttaa yhteistyötä monen eri viranomaisen sekä näiden erityisryhmien

edustajien ja heidän läheistensä kanssa. Tätä yhteistyötä kehitetään aktiivisesti. Paloriski-ilmoitusten määrä on lisääntynyt viimeisten vuosien aikana merkittävästi ja ilmoitusmäärien kasvun odotetaan jatkuvan myös tulevana vuosina. Tämä on lisännyt painetta valvontatoiminnan päätoimisen resurssin riittävyydelle.

Pelastuslaitos toimii eri tahojen ja viranomaisten kanssa aktiivisessa yhteistyössä alueellaan pyrkimyksensä kehittää turvallisempaa ympäristöä kaikille. Pelastuslaitos ohjaa muiden viranomaisten rinnassa mm. tapahtumaturvallisuutta, asumisen turvallisuutta ja rakentamisen suunnittelua. Näitä yhteistyökumppaneita ovat muun muassa:

- Sisä-Suomen poliisi
- Rakennusvalvontaviranomaiset
- Ympäristöterveysviranomaiset
- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
- Ensihoito
- Sosiaalihuolto
- Pelastusviranomaiset
- Suunnittelijat
- Tapahtumajärjestäjät
- Yksityiset organisaatiot
- Järjestöt ja yhdistykset
- Nuohoojat
- Tarkastuslaitokset

Tarpeet ja tavoitteet

Rakennetun ympäristön turvallisuuden, kemikaalien ja räjähteiden käytön turvallisuuden, asumis- ja tapahtumaturvallisuuden kehittämiseksi pelastuslaitoksen on jatkettava monipuolista yhteistyötään alueella toimivien muiden viranomaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa. Resurssia on myös jatkossa kohdennettava erilaisiin valtakunnallisiin yhteistyöfoorumeihin ja pelastuslaitosten asiantuntijaverkostoihin, joiden työpanoksella pelastustoimen valtakunnallisia näkemyksiä ja toimintatapoja yhtenäistetään.

Pelastuslaitoksen valvontatoiminnan resursseja on myös jatkossa kohdennettava paikallisiin yhteistyöfoorumeihin eri viranomaisten yhteistyön tiivistämiseksi ja valvontatoiminnan kehittämiseksi entistä paremmin asiakkaiden tarpeita vastaaviksi mm. ohjauksen ja neuvonnan keinoin.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos jatkaa valvontatoiminnan resurssien kohdentamista valtakunnallisiin turvallisuuden kehittämistä tavoitteleviin yhteistyöfoorumeihin ja pelastustoimen asiantuntijaverkostoihin, joiden pyrkimyksenä on onnettomuuksien ehkäisytyön; turvallisuusviestinnän ja valvontatoiminnan yhtenäistäminen.
- Pelastuslaitos jatkaa valvontatoiminnan resurssien kohdentamista paikallisten viranomaisten välisiin yhteistyöfoorumeihin ja -palavereihin. Yhteistyötä eri viranomaisten kesken tiivistetään ja valvontatoiminnan yhteistyön kokonaisuutta kehitetään vastaamaan paremmin asiakkaiden ohjauksen ja neuvonnan tarpeisiin.
- Pelastuslaitos jatkaa aktiivista moniviranomaisyhteistyötä aluehallintoviraston ja sosiaalihuollon kanssa asumisen erityisryhmien turvallisuuden parantamisesta.

4.1.4. Onnettomuuskehityksen seuranta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslain (379/2011) 43 § mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkia sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille. Jos esimerkiksi onnettomuuksien määrässä tapahtuu merkittävä kasvu ja onnettomuuksien syyt osoittavat puutteita turvallisuusjärjestelyissä tai toiminnassa, on asia toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan pyrittävä korjaamaan ensisijaisesti onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteillä. Jos ennaltaehkäisevä toiminta ei ole mahdollista tai riittävää, on parannettava pelastustoiminnan toimintavalmiutta. Edellisellä palvelutasopäätöskaudella onnettomuuskehityksen seurantaan on kehitetty toimintamalleja, mutta seuranta ja analysointia ei ole toteutettu suunnitelmallisesti ja säännöllisesti.

Tarpeet ja tavoitteet

Alueen onnettomuusuhkien, tapahtuneiden onnettomuuksien lukumäärän, sijainnin sekä syiden seuranta ja analysointi tulee olla suunnitelmallista ja säännöllistä.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitoksella on käytössä ajantasainen tilannekuva onnettomuuskehityksestä.
- Yhteistyötä ja vuorovaikutusta tehostetaan riskienhallinnan, pelastustoiminnan varautumisen kesken.
- Määritetään seurannalle ja kehittämiselle vastuuhenkilö.
- Omavalvonta ohjeessa päätetään menettelytavoista.

4.1.5. Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Keski-Suomen pelastuslaitos ei ole sopinut hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonnasta muiden hyvinvointialueiden kanssa.

4.1.6. Valvontatehtävät

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslain (379/2011) 78 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2:n ja 3:n luvun säädösten noudattamista. Lisäksi pelastusviranomaiselle on säädetty valvontatehtäviä myös laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta eli kemikaaliturvallisuuslaissa (390/2005). Valvontatehtäviä voi suorittaa pelastusviranomaisiksi nimetty henkilö. Pelastusviranomaisen suorittama valvonta perustuu riskienarviointiin ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Keski-Suomen pelastuslaitoksen valvonta perustuu riskianalyysiin, joka on perusteena pelastustoimen palvelutasopäätökselle. Valvontasuunnitelma tarkoittaa palvelutasopäätöksessä valvonnalle osoitettuja velvoitteita. Valvonnan toteutusta seurataan ja arvioidaan neljännesvuosittain sekä tehdään tarvittavat suunnitelmien tarkistukset ja muut toimenpiteet palveluiden varmistamiseksi ja niiden kehittämiseksi. Kuvassa 3 on esitetty pelastuslaitoksen valvontaprosessia.

Kuva 3 Keski-Suomen pelastuslaitoksen valvontaprosessi

Valvontatoiminnalla pyritään siihen, että onnettomuuksia ehkäistään ja onnettomuuden sattuessa vahingot jäisivät pieneksi. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitos suorittaa palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Tavoitteeseen pääsemiseksi pelastuslaitos valvoo valvontatoiminnan yhteydessä mm. seuraavia asioita:

- Omatoiminen turvallisuusvalvonta- ja kulttuuri on riittävällä tasolla.
- Tulipalot ja muut onnettomuudet havaitaan ajoissa ja onnettomuustieto saadaan nopeasti välitettyä. Palonilmaisulaitteet ja muut palotekniset laitteet ovat kunnossa.
- Henkilöstön osaamisella mahdollistetaan tulipalon tehokas sammuttaminen tai rajoittaminen. Alkusammutukseen tarvittavat välineet, osaaminen ja vastuut ovat vaaditulla tasolla.
- Rakennuksen turvallisuutta valvotaan mm. palo-osastoinnin, poistumisturvallisuuden ja pelastustoiminnan mahdollisuuksien varmistamisella kiinteistöissä.

Pelastuslaitoksen valvontatehtävän prosessia on valtakunnallisesti kehitetty ja myös Keski-Suomen pelastuslaitoksen valvontatoiminnan päätoiminen henkilöstö on osallistunut tähän kehitysohjelmaan. Valvonnan prosessissa on nykyisin paremmin huomioitu valvontatoiminnan laatu ja hallintolaissa (434/2003) säädetyt velvoitteet. Valvonnan laadun ja prosessin kehittymisen myötä resurssitarve valvontatoiminnassa on viime vuosina kasvanut. Valvontatoiminnan resurssisuunnittelussa ei ole huomioitu sisäisen kouluttamisen resurssitarvetta. Sisäisellä valvontatoiminnan koulutuksella on merkittävä vaikutus valvonnan laadussa ja vaikuttavuudessa, valtakunnallisen kehitysohjelman jalkauttamisessa kaikille valvontatoimintaan osallistuville viranhaltijoille sekä kaiken valvontatoimintaan osoitetun resurssin tehokkaassa hyödyntämisessä.

Pelastuslain 42 §:ssä säädetyt velvollisuuden mukaiset ilmoitukset ilmeisestä palovaarasta tai muusta onnettomuusriskistä (paloriski-ilmoitukset) ovat merkittävästi lisääntyneet ja tämän kasvavan kehityksen odotetaan jatkuvan myös tulevana vuosina. Osaltaan mm. sosiaalihuoltolain (1301/2014) muutoksen odotetaan johtavan paloriski-ilmoitusten kasvuun. Paloriski-ilmoitusten kasvu on aiheuttanut painetta valvontatoiminnan päätoimisen henkilöstön resursseihin.

Pelastuslaitos on osana valvontatoimintaa toteuttanut tiivistä yhteistyötä rakennusvalvontaviranomaisten kanssa rakentuvan ympäristön palo- ja poistumisturvallisuuden sekä pelastustoiminnan edellytysten varmistamiseksi. Tästä pelastusviranomaisen valvonnasta ei ole säädetty erikseen pelastuslaissa vuoden 2011 lakimuutoksen jälkeen tai maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999), eikä pelastusviranomaiselle ole säädetty nimenomaisia toimivaltuuksia rakentamisen aikaiseen valvontaan ja ohjaukseen. 1.1.2024 astuu voimaan pelastuslain muutos,

jossa lakiin lisätään pykälä 81 a§. Tässä pykälässä säädetään menettelystä, miten pelastusviranomaisen osallistuu rakentamisen viranomaisvalvontaan. Rakentamista ja rakentamisen lupia koskevilla kysymyksillä ratkaisulta säilyy edelleen selkeästi rakennusvalvonnalla ja pelastusviranomaisen kirjaa suoritettua tarkastuksesta lausunnon rakennusvalvonnalle myös jatkossa. Keski-Suomen pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa on (2023) arvioitu 200 rakennuksen käyttöönottoaiheesta suoritettavaa palotarkastusta. Muita rakennusvalvontaviranomaisen kanssa toteutettavan yhteistyön suoritteita, kuten rakennuslupalausuntoja, ei valvontasuunnitelmassa ole eriytetty. Valvontasuunnitelma ei tällä hetkellä kerro koko totuutta rakennusvalvontaviranomaisen kanssa toteutettavan yhteistyön edellyttämistä resursseista, koska kaikki suoritteet eivät kirjaudu pelastustoimen järjestelmiin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kunnan rakennusvalvonnan kanssa suoritettavat yhteiset tilaisuudet, joissa päätökset tehdään kunnan rakennusviranomaisten voimin, ilman erillistä pelastusviranomaisen lausuntoa. Lisäksi neuvonta tarpeita tulee lausuntopyyntöjen ulkopuolelta ja näitä suoritteita ei kirjata.

Pelastuslain 79 §:n mukaisesti pelastuslaitos on laatinut valvontasuunnitelman sille säädetyn valvontatehtävän toteuttamisesta ja päivittänyt suunnitelman vuosittain. Valvontasuunnitelmassa määritetään palotarkastettavat kohteet ja muut valvontatoimenpiteet paikallisten olosuhteiden ja alueella esiintyvien riskien perusteella. Keskeiset valvontatoimenpiteet kuvataan valvontasuunnitelmassa.

Valvontasuunnitelmassa on vuosittain arvioitu valvontatyöhön tarvittavien resurssien määrää. Arvioinnin perusteena käytetään suoritettavien toimenpiteiden perusteella. Muutokset esim. rakennuskannassa ja toimintaympäristössä sekä ennakoimattomien valvontatehtävien määrä ja jälkivalvonnan toimenpiteet vaikuttavat valvontatyöhön tarvittavien resurssien määrään. Valvontasuunnitelmassa vuosittain esitetty arvio resurssien suorittemäärästä perustuvat aiempien vuosien toteutuneisiin valvontatehtäviin sekä niistä muodostuneisiin henkilötyövuosiin. Tällä hetkellä resurssitarve on reilu 28 henkilötyövuotta, kun käytettävissä oleva resurssi on maksimissaan vajaa 27 henkilötyövuotta. Kasuvan asiakaspalvelun ja turvallisuusviestinnän tarpeiden sekä paloriski-ilmoitusten määrän kasvun odotetaan tulevina vuosina kasvattavan tarvittavan resurssin määrää.

Pelastuslaitoksen määrävällein suorittama paloturvallisuuden valvonta ja kemikaalivalvonta ovat maksullisia. Keski-Suomen pelastuslaitos noudattaa aluevaltuuston vahvistamaa palveluhinnastoa. Palveluhinnasto sisältää palotarkastusmaksut sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) mukaisista valvontakäynneistä perittävät maksut. Paloturvallisuuden itsearviointi ja muutamat muut valvonnan osa-alueet (pelastuslaki 96 §) ovat maksuttomia.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen keskeinen tavoite valvontatoiminnassa on laadukas valvontaprosessi ja asiakkaan turvallisuuskulttuurin kehittäminen onnettomuuksien ehkäisemiseksi, niihin varautumiseksi ja niissä toimimiseksi. Pelastuslaitoksen valvontatoimintaan käytettävät resurssit eivät tälläkään hetkellä ole riittävät. Valvontatoiminnan kokonaisuuden ja prosessin kehittyessä valtakunnallisesti sekä turvallisuusviestinnän resurssitarpeiden kasvaessa kasvaa myös ero käytettävissä olevan resurssin ja tarvittavan resurssin välillä. Toimintaympäristön muuttuessa ja asumisen turvallisuuden tarpeiden kasvaessa on välttämätöntä lisätä valvontatoiminnan käytössä olevien resurssien määrää, jotta pelastuslaitos pystyy tuottamaan lakisääteiset valvontatehtävät laadukkaasti ja tehokkaasti.

Kaiken valvontatoimintaan osoitetun resurssin tehokkaan hyödyntämisen edellytyksenä on osoitettava resurssia valvontatoiminnan sisäiseen kouluttamiseen. Jotta valvontatoiminnan valtakunnallisen kehitystyön jalkauttaminen voidaan perehdyttää henkilöstölle ja valvonnan laatua ja vaikuttavuutta parantaa, on sisäisen kouluttamisen keinoja kehitettävä. Pelastuslaitosten ja ministeriön tavoitteena on yhtenäistää pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisytyötä; valvontatoimintaa ja turvallisuusviestintää, kehittämällä mm. yhtenäisiä valvonta- ja pöytäkirjaprosesseja, mutta saavutetun valtakunnallisen kehityksen perehdyttäminen Keski-Suomen pelastuslaitoksen oman organisaation sisässä ei ole pysynyt tämän kehityksen perässä.

Päätös palvelutasosta

- Valvontasuunnitelma päivitetään vuosittain. Suunnitelman laadinta ja sisältö perustuu laadukkaaseen, säännölliseen ja tehokkaaseen riskianalyysointiin. Valvontasuunnitelmassa määritetään riskiperusteisesti eri riskikohteiden säännöllisten palotarkastusten suorittamisen ajankohdat eli valvontavälit.
- Valvontatyön kokonaisuus kirjataan valvontasuunnitelmaan, jonka toteutumisen seurannasta vastaa palvelualueen päällikkö ja johtava palotarkastaja.
- Laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) pelastusviranomaiselle säädetyt valvontavelvoitteet ja tarvittavat resurssit (2 htv 2023) huomioidaan valvontasuunnitelmassa.
- Valvontasuunnitelmassa määritellään valvontatehtävän toteuttamiseen vaadittavat resurssit ja toimenpiteet (28 htv 2023). Pelastuslain muutoksen myötä rakentamisen aikaisesta pelastusviranomaisen valvonnasta laaditaan selkeämpi prosessi ja ohjeet suoritteiden tilastoimiseksi. Lisäksi tarvittavat resurssit avataan tarkemmin valvontasuunnitelmassa. Pelastuslaitos kohdentaa valvontasuunnitelman mukaisesti valvontatoiminnan resursseja yhteistyöhön muiden viranomaisten ja eri tahojen kanssa.
- Yritys- ja laitospöytäkirjojen valvonnassa käytetään ensisijaisesti auditoivaa (arvioivaa) valvontamenetelmää, jossa korostuu kohteen omatoimisen turvallisuustyön arviointi ja edistäminen.
- Pelastuslaitos valvoo väestönsuojien asianmukaista ylläpitoa ja suorittaa suojan yleisluontoisen tarkastuksen valvontakäyntien yhteydessä. Pelastuslaitos ei suorita järjestelmällisiä väestönsuojien tarkastuksia, joihin sisältyy myös suojan tiiveyskoe.
- Valvontatoiminnan sisäisen kouluttamisen ja valtakunnallisen valvontatoiminnan kehitystyön perehdyttämisen resurssitarpeeseen vastaamiseksi kohdennetaan sisäisen kouluttamisen kehittämiseen 0,5 htv.

Kehittämistarve

Valvontatyöhön käytettävät henkilöstöresurssit ovat riittämättömät laadukkaan valvontatyön toteuttamiseksi. Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on todettu liki kahden henkilötyövuoden vajaus ja resurssitarpeen odotetaan kasvavan tulevina vuosina. Asiakasrajapintaan on välttämätöntä perustaa päivystävän palotarkastajan virka, jonka tehtävä on huolehtia asiakaspalvelusta ja pelastuslaitokselle kuuluvista yleistä turvallisuutta, palo- ja poistumisturvallisuutta sekä rakenteellista paloturvallisuutta koskevista kysymyksistä. Päivystävän palotarkastajan tehtävä on myös osaltaan osallistua valvontatoimintaan ja turvallisuusviestintään sekä näiden kehittämisen ja kohdentamisen kehitystarpeisiin vastaamiseen.

Tasapuolisesti laadukkaan valvontatoiminnan ja kaiken valvontatoimintaan varatun resurssin tehokkaan hyödyntämisen onnistumiseksi on välttämätöntä varata resurssia sisäisen kouluttamisen keinojen kehittämiseen ja säännöllisen kouluttamisen vuosikellon laatimiseksi.

4.1.7. Valmiuden tarkastaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Keski-Suomen pelastuslaitos ei ole tehnyt pelastuslain (379/2011) 84 §:n mukaisia valmiustarkastuksia erikseen kuluneella palvelutasopäätöskaudella. Valmiuden tarkastelua on suoritettu kuitenkin valvontasuunnitelmien mukaisilla valvontakäynneillä liittyen muun muassa pelastuslain 14 §:n omatoimisen varautumisen velvoitteeseen. Esimerkiksi väestönsuojan varusteiden kunnossapitoa ja pelastussuunnitelman sisältöä on valvottu yleisten palotarkastusten yhteydessä.

Tarpeet ja tavoitteet

Jatkossa tavoitteena on suorittaa valmiustarkastuksia pelastuslaitoksen toimipisteisiin oman varautumisen varmistamiseksi. Lisäksi valmiustarkastuksia suoritetaan tarpeen mukaan hyvinvointialueen muiden toimialojen toimipisteisiin evakuointitehtävään liittyen. Tavoitteena mahdollisilla tarkastuksilla on varmistaa myös muiden toimialojen veloitteen toteutuminen alueellisen toiminta-ajatuksen näkökulmasta.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitoksen riskienhallinnan palvelualueella on kyky suorittaa toimialan toimipisteisiin valmiustarkastuksia ennalta suunnitellun prosessin mukaisesti.
- Valmiustarkastukset huomioidaan vuoden 2024 valvontasuunnitelmassa.

Kehittämistarve

Valvonnan lisäresurssi (palotarkastaja) tukisi myös valmiustarkastusten suorittamista palvelutasopäätöksen mukaisesti.

4.1.8. Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)

Pelastuslaitoksen koulutusyksiköstä suoritetaan laskutettavia ensiapu-, ensihoito- ja turvallisuuskoulutuksia erilaisille julkisille organisaatioille ja yrityksille. Koulutuksista räätälöidyt turvallisuuskoulutukset voivat sisältää alkusammutuskoulutusta, erityisiä kulloiseenkin kohteeseen liittyviä paloturvallisuusasioita, turvallisuuskävelyitä ja poistumisharjoituksia. Ensihoitokoulutuksia toteutetaan hyvinvointialueen sisällä sekä erilaisille oppilaitoksille. Ensiapukoulutukset ovat myös kohderyhmälle räätälöityjä erilaisia koulutuksia, kuten ensiapuvastaavien koulutuksia, hätäensiapukertauksia tai defibrillaattorin käyttökoulutuksia.

4.2. Pelastustoiminta ja siihen varautuminen

4.2.1. Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä

Nykytila

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on välitön kyky laatia vaaratiedote viiveittä välittömästä vaarasta johtamisjärjestelmän myötä. Kiinteät suurtehohälyttimet on sijoitettu Keski-Suomessa 33:n taajaman alueelle siten, että arvion mukaan yli 60 % ulkona liikkuvista kuulee yleisen vaaran merkin. Lähes kaikki väestönhälyttimet ovat elektronisia ja niissä on puheenantomahdollisuus. Pelastuslaitoksen siirreltävän väestönhälytysjärjestelmän nykyaikaistaminen on aloitettu.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslain (379/2011) 27 §:n mukaan väestön varoittaminen on pelastuslaitoksen tehtävä. Pienimuotoisimmissa tehtävissä alueen kiinteistöjä voidaan varoittaa yksinkertaisimmillaan hyödyntämällä ajoneuvojen kuulutusjärjestelmää, käymällä kiinteistöjen ovella tai soittamalla kiinteistön omistajalle. Varsinainen väestön varoitusjärjestelmä koostuu pelastustoiminnan valmiuden lisäksi viranomaisviestinnästä, vaaratiedotteesta sekä kiinteiden ja siirreltävien väestönhälyttimien järjestelmästä.

Keski-Suomen pelastuslaitoksen tavoitteena on, että 1. ja 2. riskialueen taajamassa ulkona liikkuva kuulee yleisen vaaramerkin. Lisäksi kiinteitä hälyttimiä ylläpidetään yli 300 asukkaan taajamissa.

Olemassa olevaa järjestelmää voidaan täydentää tarvittaessa siirrettävillä laitteilla uhkakuvan mukaan. Väestöhälyttimien huolto- ja kunnossapito tuotetaan pääosin omin resurssein.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää väestövaroittamisen suorituskykyä käytössä olevilla järjestelmillä.
- Kaikki hälyttimet ovat elektronisia ja niissä on puheenantomahdollisuus.
- Elinkaarensa päässä olevia hälyttimiä uusitaan kaksi vuosittain.
- Pelastuslaitoksella on siirrettävää väestöhälytin laitteistoa.

Kehittämistarve

Rikkoutuneita laitteistoja huolletaan ja päivitetään kiireellisyysjärjestyksessä. Jyväskylän kaupungin alueella on tunnistettu yhden väestöhälyttimen katvealue, joka tarkoitus korjata vuoden 2024 loppuun mennessä. Siirrettävien laitteistojen tekniikkaa on päivitettävä vuosina 2024 ja 2025.

4.2.2. Pelastustoiminta

Pelastustoimintaan kuuluvat pelastuslain 32 §:n perusteella hälytysten vastaanottaminen, väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön sekä omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen sekä tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen. Pelastustoimintaan kuuluvat myös edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta silloin, kun tulipalo tai muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi, eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi. Pelastuslaitoksen tulee varautua hoitamaan tehtävänsä päivittäisissä tilanteissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Pelastuslaitos on laatinut hälytysohjeet yhteistyössä hätäkeskuslaitoksen ja toisten pelastuslaitosten kanssa.

Päivittäinen pelastustoiminta

Päivittäisen pelastustoiminnan yhtenä keskeisenä mittarina käytetään sitä, kuinka Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa (2012) asetetut saavutettavuustavoitteet eri riskialueilla toteutuvat. Keski-Suomen pelastuslaitoksen alueella riskiruudut on tavoitettu pääosin ohjeen tavoitteiden mukaisesti. Pelastuslaitoksen riskianalyyssityössä on kuitenkin havaittu ongelmia yksittäisten riskiruutujen tavoittamisessa pelastuslaitoksen alueella. Näiden riskiruutujen tavoittamista on syytä seurata nykyistä aktiivisemmin seuraavalla palvelutasokaudella ja mikäli puutteita vielä esiintyy, tulee arvioida paloasemarakenteen kehittämistä sekä parantaa palokuntien lähtövalmiutta. Lisäksi palvelutasokauden aikana on syytä seurata taajamien kasvualueilla ja ryhtyä tarvittaessa toimiin riskiruutujen tavoittamiseksi.

Viime vuosina pelastuslaitoksen perinteisen palvelutuotannon järjestämiselle on tullut uhkia. Ensinnäkin Keski-Suomen pelastuslaitoksen päätoimisen ja sopimuspalokuntalaisten varallaolojärjestelmä on jouduttu järjestämään varallaolo-ohjeen mukaan siten, että pelastushenkilöstön saaminen pelastuslaitoksen käyttöön pyritään varmistamaan 30 minuutin kuluessa hälytyksestä. Pelastuslaitos ei voi taata nopeaa toimintaa kaikkialla nykyisen järjestelmän voimin. Lisäksi pelastustoimintaan käytettävissä olevan resurssin määrää uhkaa sopimuspalokuntien tila osassa Keski-Suomen kuntia. Pelastustoiminnan päivittäistoiminnan pitäminen nykyisellä tasolla edellyttää jatkossa palvelutason kehittymisen aktiivista seuranta ja taloudellisia lisäpanostuksia palvelukyvyyn takaamiseksi. Pelastustoiminnan palvelutasoa arvioidaan vuosittaisen riskianalyyssin ja palvelutasopäätöksen toteutumisen yhteydessä. Analyysi tehdään samalla, kun arvioidaan toiminnan ja talouden toteumaa.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa (2012) edellytetään pelastustoimen alueelta tehokasta ja toimivaa johtamisjärjestelmää. Pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmän avulla täytyy kyetä selviytymään pelastustoiminnan johtamisesta ja sen edellyttämästä viranomaisyhteistyöstä kaikissa turvallisuustilanteissa. Pelastustoimen alueella sovellettavasta johtamisjärjestelmästä päätetään palvelutasopäätöksessä.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos mitoittaa suorituskyvyn siten, että se kykenee hoitamaan tehtävänsä päivittäisissä onnettomuuksissa, normaaliajan häiriötilanteissa, poikkeusoloissa ja väestönsuojelutilanteissa.
- Pelastuslaitos varmistaa kyvyn tuottaa kiireellistä pelastustoimintaa koko maakunnan alueella.
- Pelastuslaitos kiinnittää erityistä huomiota ongelmaksi osoittautuneiden riskiruutujen tavoittamiseen.
- Pelastuslaitoksen alueen riskiarviointi päivitetään vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä, kun arvioidaan toiminnan, talouden ja palvelutasopäätöksen toteumaa.

Toimintavalmiusaikatavoitteet

- Toimintavalmius on järjestetty siten, että ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoite riskiruuduissa I 6:00 minuutissa, riskiruuduissa II 10:00 minuutissa ja riskiruuduissa III 20 minuutissa saavutetaan vuosittain vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä kussakin riskiluokassa.
- Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite riskiruuduissa I 11:00 minuutissa, riskiruuduissa II 14 minuutissa ja riskiruuduissa III 22 minuutissa saavutetaan vuosittain vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä kussakin riskiluokassa.
- Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoite riskiruuduissa I 20 minuutissa, riskiruuduissa II ja III 30 minuutissa saavutetaan vuosittain vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä kussakin riskiluokassa.
- Pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite asetettiin vuosien 2021–2024 palvelutasopäätöksessä 12 minuuttiin. Seuraavalle palvelutasokaudelle 2023–2027 tavoiteajaksi asetetaan 12 minuuttia.

Kehittämistarve

Pelastuslaitos seuraa aktiivisesti palvelujen tuottamisen suorituskykyä ja pyrkii systemaattisesti kehittämään pelastuslaitoksen palveluja koko pelastuslaitoksen alueella.

Valmiuden säätelyn toimintamallit

Pelastustoimen toimintavalmius perustuu välittömässä lähtövalmiudessa olevaan henkilöstöön, sopimuspalokunnan henkilöstöön sekä varallaoloon. Keski-Suomen pelastuslaitoksen koko henkilöstö osallistuu tarvittaessa kaikkien pelastustoimen lakisääteisten palveluiden tuottamiseen oman kelpoisuutensa ja käytettävyytensä mukaisesti.

Välittömän lähtövalmiuden periaatteella toimivat 24/7-paloasemat Jyväskylässä, Jämsässä ja Äänekoskella. Vuonna 2024 perustetaan 24/7-paloasema Viitasaarella. Laukaaseen ja Saarijärvelle perustetaan kärkiyksikkö vuonna 2024. Keuruulle perustetaan kärkiyksikkö vuonna 2025. Muurameen ja Joutsaan perustetaan kärkiyksikkö vuonna 2026. Pelastustoimen alueen muissa kunnissa ensimmäisen pelastusyksikön lähtövalmius perustuu sopimushenkilöstön lähtövalmiuteen. Koko pelastuslaitoksen alueelle pelastusmuodostelmia täydennetään sopimushenkilöstöllä.

Valmiuden taso määrittyy 24/7-paloasemilla ja kärkiyksiköissä Pelastustoiminnan vahvuuden suunnittelun ohjeen (SM 21/2012) mukaisesti. Ohjeessa on määritelty tavoite- ja minimivahvuudet sekä resurssien jakautuminen yksiköittäin eri vahvuustilanteissa.

Valmiutta kohotetaan portaittain, kun erikseen määriteltyjen uhkakuvien raja-arvot ylittyvät. Valmiuden säätely tapahtuu neliportaisella asteikolla, jotka muodostuvat: perusvalmiudesta, tehostetusta seurannasta, tehostetusta valmiudesta ja täysvalmiudesta. Valmiuden säätämiseen on tehty toimintakortteja eri johtamistasoille.

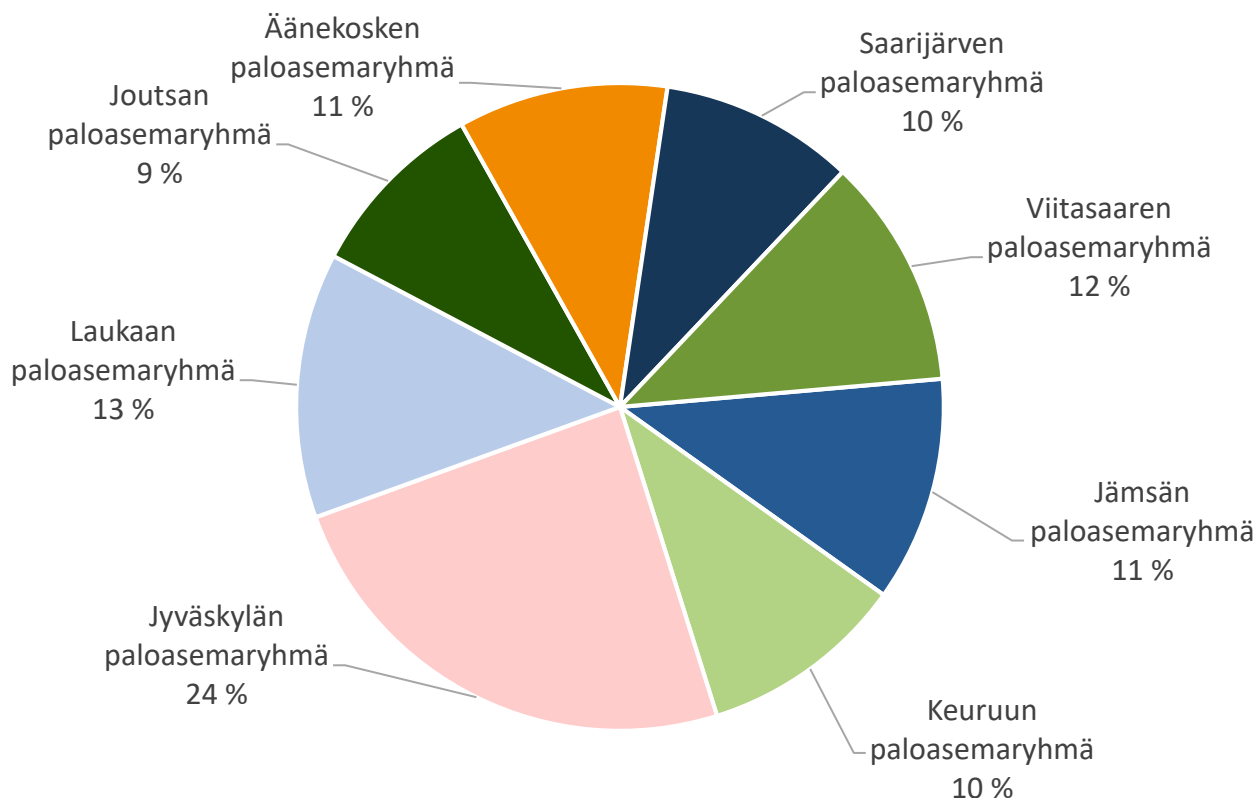
Päätös palvelutasosta

- Valmiutta ylläpidetään pelastuslaitoksen suunnitelmien ja ohjeiden mukaisesti.
- Paloasemien vahvuutta määrittelee ohje Pelastustoiminnan vahvuuden suunnittelusta. Ohje päivitetään tarvittaessa.
- Valmiuden säätelyn parametrit pidetään ajan tasalla ja yhteensovitetään yhteistyöalueen pelastuslaitosten kanssa.

Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen eri osissa

Keski-Suomen pelastuslaitoksen operatiiviseen toimintaan osallistuu koko maakunnan alueella noin 1050 henkilöä. Henkilöstö koostuu päätoimisesta- ja sopimushenkilöstöstä. Henkilöstön jakautuminen paloasemaryhmittäin on esitetty seuraavalla sivulla olevassa kuvassa 4. Siitä on

havaittavissa, että suurin osa henkilöstöä on Jyväseudun alueella. Lisäksi kuvasta voi päätellä, että palokuntien henkilöstö on lukumäärällisesti jakautunut laajasti koko Keski-Suomen alueelle.

Kuva 4 Operatiivisen henkilöstön jakautuminen seutukunnittain

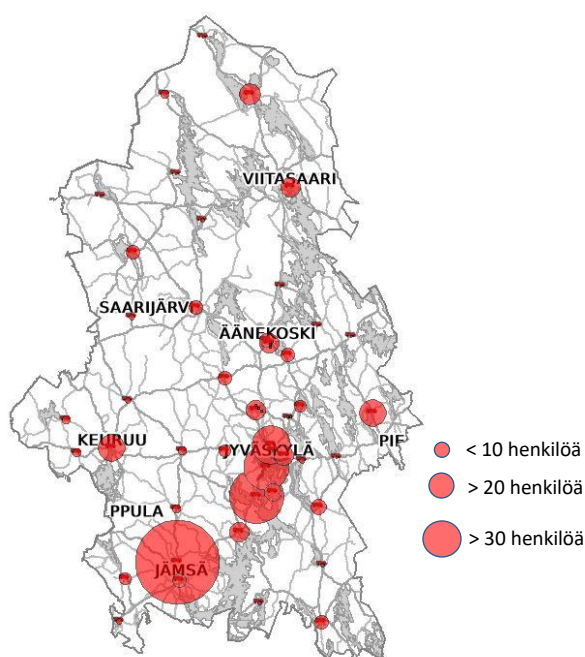
Pelastustoimen palveluiden suorituskykyä voidaan arvioida henkilöstön kelpoisuudella suorittaa pelastustoimen tehtäviä. Pelastustoimen tehtävät voidaan jakaa vaativiin tehtäviin, savusukellusta edellyttäviin perustehtäviin, perustehtäviin, sekä muihin pelastustoimen tehtäviin².

Vaativiin tehtäviin kykenevillä on kelpoisuus tehdä kaikkia sellaisia pelastustoimen tehtäviä, joissa vaaditaan fyysistä toimintakykyä ja riittävää terveydentilaa. Savusukellusta edellyttäviin perustehtäviin kelpoiset kykenevät tekemään kaikkia muita tehtäviä paitsi vaativiksi määriteltyjä. Perustehtäviin kelpoiset pystyvät tekemään muita kuin vaativia tai savusukellusta edellyttäviä perustehtäviä. Muihin pelastustoimen tehtäviin nimetyt kykenevät osallistumaan vain tukitehtäviksi luokiteltaviin tehtäviin.

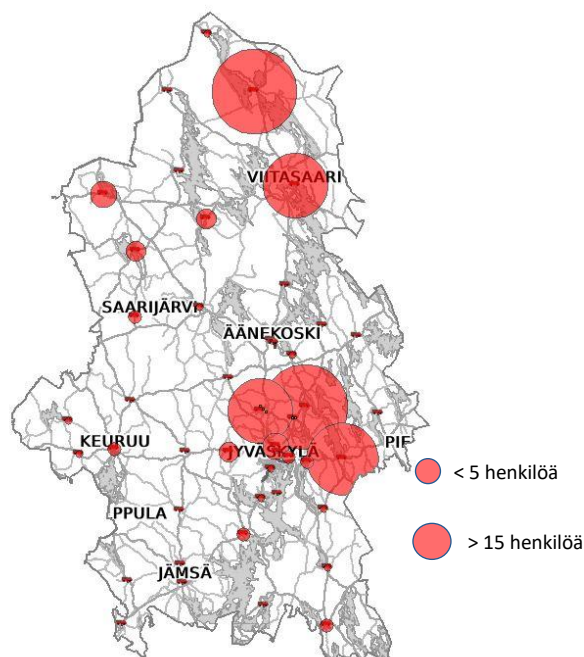
² [Ohje fyysisen toimintakyvyn arvioinnista](#)

Seuraavissa kuvissa 5–6 on esitetty Keski-Suomen pelastuslaitoksen pelastustoimintapalveluiden suorituskykyä fyysisen toimintavalmiuden kontekstissa. Huomionarvoista on, että havainnollisuuden vuoksi päätoimisten 24/7-paloasemien työvuorojen kelpoisuutta kuvaavat määrät on jaettu neljällä, sillä tästä henkilöstöstä on neljäsosa kerralla töissä. Tällöin myös arvioinnin vertailtavuus säilyy paremmin koko maakunnan alueella.

Aluksi tarkastellaan pelastuslaitoksen kykyä tuottaa savusukellustehtävien edellyttämää palvelua. Näissä tehtävissä vaaditaan fyysisistä toimintakykyä ja riittävää terveydentilaa. Kuvassa 5 on esitetty savusukelluksen vaativien tehtävien suorituskykyä. Siitä on havaittavissa, että kelpoisuus on hyvä Jyväskylässä, Jämsässä ja Äänekoskella. Lisäksi tilanne on hyvä maakuntakeskuksissa Hankasalmella, Keuruulla, Pihtiputaalla ja Viitasaarella. Muualla vaativiin tehtäviin kykeneviä on vain muutamia. Tämä tarkoittaa, että vaativiin tehtäviin kyetään vastaamaan, mutta toiminta voi häiriintyä esimerkiksi loma-aikana tai palokuntien jäsenten sairastuttua. Pienillä paikkakunnilla tilanne on pääosin heikko, kuten esimerkiksi Muurasjärvellä, Kivijärvellä ja Kyyjärvellä, joissa vaativia tehtäviä ei kyetä aloittamaan paikallisen henkilöstön voimin. Kuvassa 6 on esitetty savusukelluksen perustehtävien kyvykkyytilanne Keski-Suomessa. Siitä voidaan havaita, että perustehtäviin kykenevien tilanne on pienillä paikkakunnilla parempi. Kriittisiltä savusukelluskyvyn kannalta puolestaan vaikuttavat esimerkiksi Leivonmäki, Multia, Pylkönmäki, Kyyjärvi, Kivijärvi, Konginkangas, Muurasjärvi ja Sumiainen.

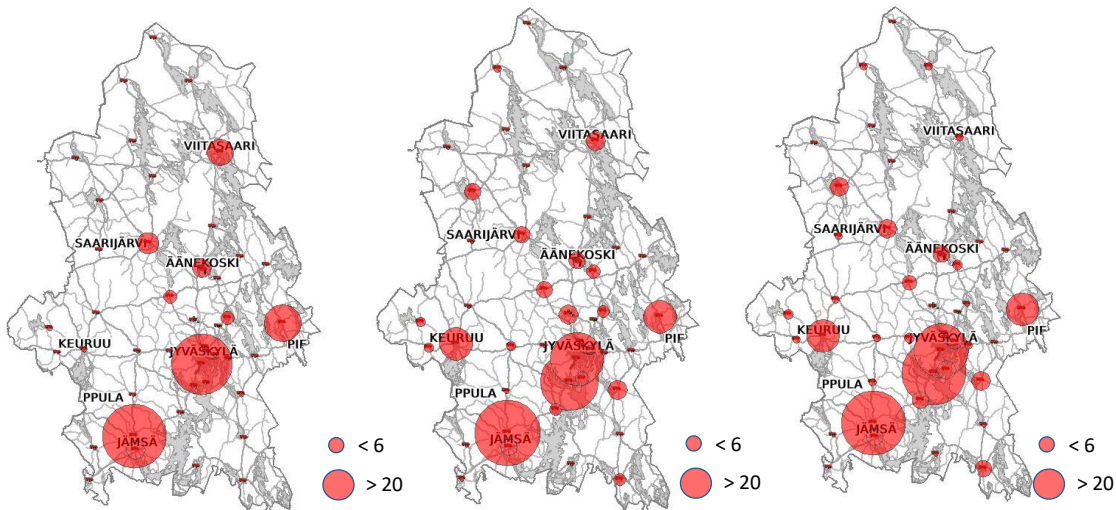
Kuva 5 kyky suorittaa vaativia savusukellustehtäviä 4/2023

Kuva 6 Kyky suorittaa savusukelluksen perustehtäviä 4/2023

Seuraavaksi arvioidaan pelastuslaitoksen suorituskykyä vaativissa kemikaalisukellus-, korkealla työskentelyn- ja pintapelastustehtävissä. Kuvissa 7–9 on esitetty pelastuslaitoksen kykyä tuottaa vaativiksi tehtäväksi määriteltyä suorituskykyä. Kuvista on havaittavissa, että kyky tuottaa palveluja vaihtelee. Suorituskyky kemikaalisukelluksen vaativiin tehtäviin on hyvä Jyvässeudulla, Jämsässä, Äänekoskella, Saarijärvellä, Hankasalmella sekä Viitasaarella (kuva 7). Kykyä korkealla työskentelyn

vaativiin tehtäviin on myös pienemmissä kunnissa (Kuva 8). Kyky pintapelastuksen vaativiin tehtäviin on etenkin suurissa- ja keskisuurissa kunnissa Jyväskylässä, Jämsässä, Äänekoskella, Hankasalmella ja Keuruulla (Kuva 9). Kuvien perusteella vaikuttaa, että pohjoisen Keski-Suomen alueella on yleisesti heikko suorituskyky vaativiin tehtäviin. Huomionarvoista on kuitenkin, että osassa paloasemista on vaativiin tehtäviin kykeneviä, mutta heiltä puuttuu vaadittavat harjoitteet tai terveystarkastukset.

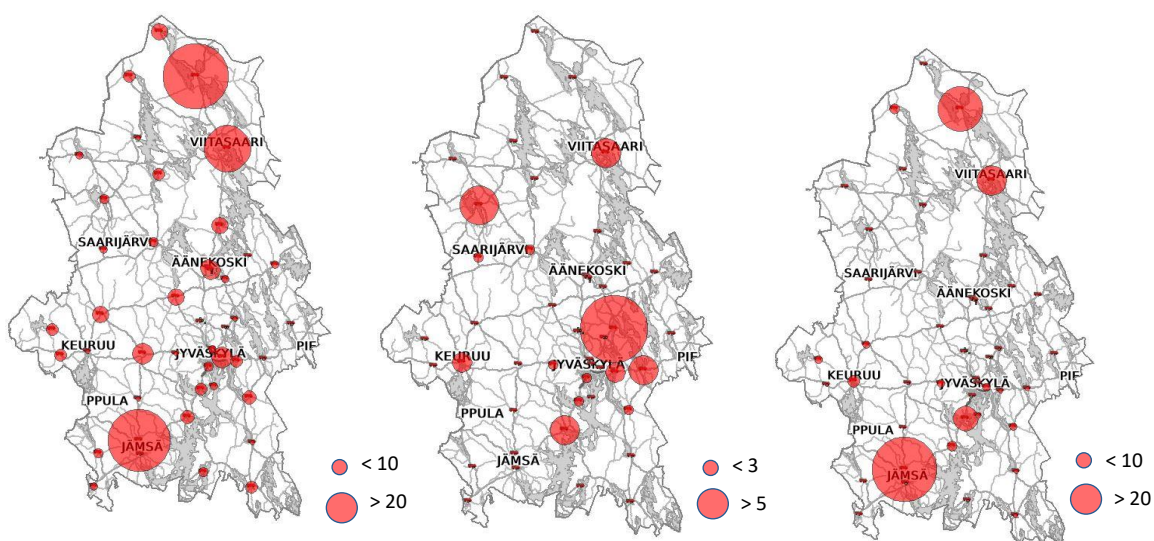

Kuva 8 Kyky suorittaa vaatia kemikaalisukellustehtäviä 4/2023

Kuva 7 Kyky suorittaa vaativia korkealla työskentelyn tehtäviä 4/2023

Kuva 9 kyky suorittaa vaativia pintapelastustehtäviä 4/2023

Seuraavaksi arvioidaan pelastuslaitoksen kykyä tuottaa suorituskykyä perustehtäviin ja pelastustoimen muihin tehtäviin. Kuvista 10–12 voidaan havaita, että perustehtävien suorituskyky on vahvaa erityisesti pohjoisen Keski-Suomen alueella sekä Jämsän seudulla. Pintapelastuksen perustehtävien suorituskyky on vahvinta Hankasalmella, Laukaassa sekä Karstulassa.

Kuva 10 Kyky suorittaa pelastustoimen perustehtäviä

Kuva 12 Kyky suorittaa pintapelastuksen perustehtäviä

Kuva 11 Kyky osallistua pelastustoimen muihin tehtäviin

Pelastuslaitoksen pelastuspalveluiden kyky tuottaa lainsäädännön mukaisia palveluita, vaikuttaa olevan vahvaa pääsääntöisesti Jyvässeudulla ja lisäksi keskisuuren kuntien alueilla. Savusukelluksen vaativien tehtävien osalta pienissä kunnissa on pääsääntöisesti vain muutamia vaativiin tehtäviin kykenevä, muissa vaativissa tehtävissä suorituskyykykyys keskittyy suuremmille paikkakunnille. Pelastuslaitoksen perustehtäviin ja muihin tehtäviin henkilöstöä vaikuttaa riittävän kohtuullisen hyvin. Heikoimmalta suorituskyykyky vaikuttaa tarkastelun perusteella olevan luoteisessa Keski-Suomessa.

Tarpeet ja tavoitteet

Edellä esitetyn perusteella Keski-Suomen pelastuslaitoksen tulee jatkossa huolehtia erityisesti vaativiin tehtäviin kykenevän henkilöstön riittävydestä koko maakunnan alueella. Lisäksi riittävästä henkilöstömäärästä tulee huolehtia, jotta kyetään toimimaan pitkäkestoisissa ja suurissa tilanteissa koko maakunnan alueella.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitoksen henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu mitoitetaan paloasemaluokituksen ja suorituskyykyvaatimusten mukaisesti.
- Pelastuslaitos kehittää työnantajankuvaa sekä keinoja henkilöstön houkuttelevuuden, veto- ja pitovoiman lisäämiseksi.
- Päätoimista henkilöstöresurssia lisätään palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Tavoitteena on lisätä sopimushenkilöstön määrää panostamalla rekrytointiin sekä yhteistyöhön kuntien ja hyvinvointialueen eri toimialojen välillä.
- Pyritään lisäämään nuoriso-osastojen lukumäärää.
- Pelastuslaitoksen omavalvontasuunnitelman mukaisesti valvotaan sisäisten toimenpiteiden toteutumista.

Kehittämistarve

Selvityksen perusteella pelastuslaitoksen sopimushenkilöstön harjoituksiin ja terveystarkastuksien sujuvuuteen on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Sopimushenkilöstöön kohdistuvaa pito -ja vetovoimaa kehitetään niin, että sopimushenkilöstö vahvistuu koko maakunnan alueella. Lisäksi tiivistetään yhteistyötä hyvinvointialueen henkilöstön osallistamisesta palokuntatoimintaan.

Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet

Keski-Suomen pelastuslaitoksen henkilövoimavarojen osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä ohjaa henkilöstökoulutuksen yleissuunnitelma, joka laaditaan vuosittain. Tämän henkilöstökoulutuksen yleissuunnitelman tarkoituksena on linjata Keski-Suomen pelastuslaitoksen henkilöstökoulutuksen yleiset tavoitteet, painopistealueet ja toimintaperiaatteet kalenterivuodeksi kerrallaan.

Pelastuslaitoksella on käytössä pääkouluttajajärjestelmä. Pääkouluttajat vastaavat oman osa-alueensa osalta osaamisen kehittämisestä laatimalla 3-vuotissuunnitelman ja tämän jälkeen toteuttamissuunnitelmat vuosittain.

Paloasemille on laadittu päiväpalveluohjelma, joilla ohjataan toimintaa ja mahdollistetaan osaamisen kehittäminen.

Keski-Suomen pelastuslaitos tavoitteena on profiloitua henkilöstön osaamisen kehittäjänä suunnannäyttäjäksi pelastustoimessa. Pelastuslaitoksen koulutusyksikkö on tärkeässä osassa henkilöstön osaamisen kehittämisessä monella eri tasolla.

Tarpeet ja tavoitteet

Yhteiskunnan muutokset ja teknologian kehittyminen haastavat pelastuslaitoksen osaamisen kehittämistä alati kiihtyvällä tahdilla. Uusi teknologia, mm. aurinkoenergiajärjestelmät, sähkö-, vety- ja kaasuautot luovat pelkästään työturvallisuudelle todellisia haasteita, joihin pitää reagoida osaamisen kehittämistä suunniteltaessa.

Koulutusyksikön kehittäminen ja nostaminen uudelle tasolle on pelastuslaitoksen selkeä yhteinen tavoite ja sen kautta pelastuslaitos tarjoaa työntekijöille lisämahdollisuutta kehittää omaa ja koko pelastuslaitoksen osaamista valtakunnallisesti korkealle tasolle.

Päätös palvelutasosta

- Ylläpidetään ja kehitetään pääkouluttajajärjestelmää vastaamaan sisäisen ja ulkoisen koulutuksen haasteisiin muuttuvassa toimintaympäristössä
- Kehitetään koulutusyksikön toimintaa niin, että pelastuslaitos tarjoaa pelastustoimen osaamisenkehittämisen palveluita myös kansallisesti.
- Kehitetään Seppälän koulutuspalloasemaa sekä Tikkakosken harjoitusaluetta yhteistyössä puolustusvoimien kanssa kohti kokonaisvaltaista harjoituskeskusta, jossa koulutetaan pelastusalan ammattilaisia, sopimushenkilöstöä sekä eri viranomaistahoja ja yhteistyökumppaneita.

Kehittämistarve

Kehittämistarpeita on osaamisen mittaamisessa ja laadun kehittämässä. Pelastuslaitos kehittää mittarit ja palautejärjestelmät, joilla seurataan osaamisen kehittymistä sekä koulutustapahtuman laatua. Tällä tavoin mahdollistetaan työntekijöille ja sopimushenkilöstölle osaamistaan kehittäminen. Kouluttajien osaamiseen panostetaan ja harjoitteluolosuhteet rakennetaan vastaamaan tämän päivän haasteisiin.

Valmistuvien pelastajien kädentaitojen heikkeneminen ja käytännön harjoitustuntien väheneminen opiskelun aikana on valtakunnallisesti tunnustettu haaste. Tähän haasteeseen reagoidaan jo perehdytysvaiheessa ja siihen laaditaan selkeä suunnitelma, kuinka osaamisen kehittyminen jatkuu palvelussuhteen aikana.

Pelastuslaitoksissa on osaamista, joka on kasaantunut vain tietylle osalle henkilöstöä ja tulevaisuudessa tällainen osaamisen keskittyminen tulee lisääntymään. Erikoistuminen ei saa kuitenkaan olla itsetarkoitus, sillä yhdessä lisääntyvän työvoimapulan kanssa se voi asettaa isoja haasteita palvelutason ylläpitämisen suhteen.

Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön fyysisen toimintakyvyn vaatimukset perustuvat sisäministeriön julkaisuun Ohje pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä (5/2016). Keski-Suomen pelastuslaitokselle on laadittu pelastustoiminnan palvelualueen tarkentava ohje täydentämään toimintakykyvaatimuksia.

Vaativiin tehtäviin sekä savusukellusta edellyttäviin perustehtäviin nimetyt henkilöt suorittavat polkupyöräergometrilla tehtynä hengitys- ja verenkiertoelimistön toimintaa mittaavat osiot sekä lihasvoimaa ja -kestävyyttä mittaavat osiot vuosittain. Perustehtäviin nimetyt henkilöt suorittavat nämä testit joka toinen vuosi. Vaativiin tehtäviin ja savusukellusta edellyttäviin perustehtäviin vaaditaan sisäministeriön julkaisun 5/2016 mukaiset indeksit. Perustehtävissä toimimiseen ei ole asetettu indeksivaatimusta. Terveiden ja toimintakyvyn säilymisen näkökulmasta fyysisen toimintakyvyn tason tulisi vähintään vastata FireFit-indeksin arvoa 2.

Päätös palvelutasosta

- Fyysisen toimintakyvyn vähimmäistasona on, että henkilö on nimetty perustehtäviin ja osallistunut terveystarkastukseen työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Perustehtäviin nimeäminen edellyttää toimintakykyä mittaavien testien suorittamista joka toinen vuosi.
- Henkilöstön fyysistä toimintakykyä tuetaan ja seurataan säännöllisesti.

Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa

Kalustoon liittyvät riskit koskevat ennen kaikkea ajoneuvojen ja kaluston ikääntymistä, jotka ilmenevät kunnossapitotarpeen lisääntymisenä ja kaluston toiminnallisena epävarmuutena. Kunnossapitoa vaikeuttavat erilaisten varaosien vaikeutunut saanti esimerkiksi koronasta, Ukrainan sodasta ja kustannusten noususta johtuen. Lisäksi uusien ajoneuvojen toimitusajat ovat merkittävästi pidentyneet edellä mainituista syistä.

Kalustoriskien seurauksena voidaan nähdä palvelukyvyn osittainen heikkeneminen tai lamaantuminen, mikäli kalusto rikkoontuu ja niiden korjaaminen ei onnistu varaosasaatavuuden vuoksi. Ikääntyneen kaluston korjaus- ja ylläpito kustannukset kasvavat. Lisäksi työturvallisuusriskit kasvavat ikääntyneestä kalustosta johtuen sekä mahdollisesti heikentää työnantajakuva.

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on käytössä 92 raskasta ajoneuvoa. Sammutus- ja säiliösammutusautojen keski-ikä on 21 vuotta ja säiliöautojen 22 vuotta. Johtamiskäyttöön varusteltuja ajoneuvoja on seitsemän ja näiden keski-ikä on yhdeksän vuotta.

Tarpeet ja tavoitteet

Ajoneuvokaluston järjestelmällinen uusiminen on perusteltua toimintavarmuuden turvaamiseksi. Tämä edellyttää investointitason säilyttämistä vähintään vuoden 2023 tasolla. Suurin korjausvelka on sammutus- ja säiliöautoissa sekä miehistöautoissa. Näitä tuleekin uusia vähintään viisi kappaletta vuosittain.

Päätös palvelutasosta

- Kaluston sijainti ja laatu määritellään paloasemaluokituksen perusteella.
- Kaluston toimintavarmuus ja soveltuvuus varmistetaan kaluston kierrätysuunnitelmalla ja riittävällä investointitasolla.
- Raskaita ajoneuvoja uusitaan vuosittain vähintään viisi kappaletta.
- Henkilö- ja miehistöautoja uusitaan vuosittain vähintään viisi kappaletta.
- Keski-Suomen pelastuslaitos ylläpitää omaa korjaamotoimintaa varautumisen ja valmiusorganisaation näkökulmasta.

Kehittämistarve

Ajoneuvokaluston kierrättämistä on syytä tehostaa jatkossa. Ajoneuvojen kierto on huomioitava jo uutta ajoneuvoa hankittaessa niin, että erilaiset rakenneratkaisut mahdollistavat ajoneuvon monipuolisen käytön pelastuslaitoksen eri asemapaikoilla.

Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Tilariskeinä voidaan nähdä rakennusten käyttöikä, mahdolliset sisäilmaongelmat, kiinteistöjen hallinta ja ylläpito. Toimipisteriskeinä puolestaan voidaan nähdä tilaturvallisuuslaitteiden ajantasaisuus, kiinteistön omistussuhteet sekä toimistotilojen ahtaus. Myös paloasemien sijainti suhteessa asetettuihin tavoitteisiin voidaan nähdä palvelutuotantokykyyn liittyvänä riskinä niin normaalitilanteessa kuin häiriö- ja poikkeusoloissa. Lisäksi sopimuspalokuntatoiminnan jatkuvuuden ja houkuttelevuuden kannalta on erityisen tärkeää, että paloasemat ovat viihtyisiä ja niissä on erilaisia harrastusmahdollisuuksia.

Päätös palvelutasosta

- Paloasemakiinteistöjen peruskorjaukset ja uudisrakentaminen toteutetaan suunnitelmallisesti niin, että henkilöstöllä on käytössään terveysturvalliset ja toiminnan kannalta asianmukaiset tilat.
- Tilaturvallisuuteen ja sen jatkuvuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.
- Hyvinvointialue selvittää ratkaisuja pelastuslaitoksen hallinnon toimitilojen ahtauteen.
- Hyvinvointialue pyrkii vaikuttamaan omalla toiminnallaan siihen, että pelastuslaitoksen kriittiset kiinteistöt siirtyvät Hyvinvointialueen omistukseen.
- Pelastuslaitos kehittää toimintaansa vastaamaan vakavien häiriötilanteiden ja sotilaallisen voimankäytön riskianalyseissä esiin nousseita suorituskykyvaatimuksia paloasemaverkostossa.

Kehittämistarve

Pelastuslaitos on palkannut koordinaattorin uusien paloasemahankkeiden kustannustehokkuuden ja tila- ja käyttötarkoituksen sekä elinkaaren hallinnan varmistamiseksi. Koordinaattorin tehtävänä on huolehtia yhteistyössä hyvinvointialueen konsernipalveluiden tilapalveluyksikön kanssa uusien paloasemien asianmukaisesta rakentamisesta ja olemassa olevien saneerauksista hyvinvointialueen ja pelastuslaitoksen toiminnan etujen näkökulmasta. Tarkoituksenmukaista olisi vakinaistaa kyseinen tehtävä, koska uusia paloasemahankkeita ja saneerauskohteita valmistellaan vuosittain.

Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa

Keski-Suomen pelastuslaitoksen alueella valmius savusukelluksen vaativiin tehtäviin pyritään lähtökohtaisesti pitämään kaikilla paloasemilla. Toimintakykyvaatimusten tiukentuminen ja henkilöstön väheneminen aiheuttaa kuitenkin sen, että valmiutta ei pystytä takaamaan jokaisella asemilla. Paloasemaluokitus ja suorituskkyvaatimukset tulevat jatkossa ohjaamaan vaatimuksia jokaisen paloaseman osalta. Sopimushenkilöstölle mahdollistetaan kouluttautuminen vaativiin tehtäviin asemapaikasta riippumatta.

Päätös palvelutasosta

- Kyky pelastustoimen vaativiin tehtäviin määräytyy suorituskkyvaatimusten mukaisesti määrätyillä paloasemilla.
- Kyky savusukelluksen vaativiin tehtäviin pyritään järjestämään kaikilta Keski-Suomen pelastuslaitoksen paloasemilta.
- Pelastuslaitoksessa kehitetään ja koulutetaan vaihtoehtoisia sammutusmenetelmiä.

Kehittämistarve

Savusukellusvalmiuden vaihtelun vuoksi on tarkoituksenmukaista kouluttaa koko henkilöstölle vaihtoehtoisia sammutusmenetelmiä. Näiden menetelmien kouluttaminen tukee henkilöstön kykyä toimia alueilla, joissa toimintakykyisen henkilöstön määrä aiheuttaa haasteita.

CBRNE-onnettomuuksien valmiudet alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet

Keski-Suomen pelastuslaitoksen voimassa olevan vaarallisten aineiden torjuntasuunnitelman mukaisesti valmius on määritelty neljälle eri tasolle. Tasojen sijoituksessa on huomioitu alueella vallitsevat riskit sekä maantieteellinen etäisyys.

Vaativin 4. tason valmius on sijoitettu Jyväskylän, Jämsän ja Äänekosken päätoimiselle henkilöstölle. Näiden asemien yhteydessä toimivia sopimuspalokuntien henkilöstöä on myös koulutettu vaativiin CBRNE-tehtäviin.

Tason 3 paloasemilla tulee suoriutua kemikaalisukellustehtävistä. Tason 3 asemia ovat Joutsa, Hankasalmi, Laukaa, Keuruu, Saarijärvi, ja Viitasaari.

Muut paloasemat sijoittuvat tasoille 1 ja 2. Näiden tasojen kykyvaatimuksena on henkeä pelastavat ensitoimenpiteet, kohteen tiedustelu sekä tukitoimintojen ylläpito.

Tasoille on määritelty erityiset koulutus- ja kalustovaatimukset, jotka huomioidaan koulutussuunnittelussa ja kalustohankinnoissa. Pelastuslaitoksen kalustollinen ja koulutuksellinen valmius CBRNE-tehtävien osalta on hyvällä tasolla. CBRNE-onnettomuuksiin varaudutaan yhteistyössä muun muassa puolustusvoimien, poliisin ja toiminnanharjoittajien kanssa.

Päätös palvelutasosta

- Keski-Suomen pelastuslaitoksen kemikaalisukellusvalmius järjestetään siten, että vaativiin 4. tason kemikaalitehtäviin vaadittava suorituskyky pyritään järjestämään Jyväskylän, Jämsän ja Äänekosken paloasemilta.
- Hankasalmen, Joutsan, Keuruun, Laukaan, Saarijärven ja Viitasaaren paloasemilla pyritään järjestämään suorituskykyvaatimusten mukainen 3. tason kemikaalisukellusvalmius.
- Perustason (tasot 1 ja 2) valmius pyritään järjestämään muilta paloasemilta.
- Vaarallisten aineiden torjuntasuunnitelma päivitetään osaksi ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelmaa.
- Yhteistyötä puolustusvoimien ja poliisin kanssa ylläpidetään ja kehitetään.

Kehittämistarve

Vaarallisten aineiden torjuntasuunnitelmaan liittyy päivitystarve. Tarkoituksenmukaista olisi yhdistää samalla öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma sekä vaarallisten aineiden torjuntasuunnitelma yhdeksi ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelmaksi. CBRNE-valmiuden kehittämistä on tarpeen yhteistyössä puolustusvoimien ja Ilmasotakoulun kanssa.

Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet

Keski-Suomen pelastuslaitoksen alueella sijaitsee paljon vesistöjä. Tämän vuoksi on syytä järjestää valmius pintapelastukseen ja pyrkiä ylläpitämään sitä kaikilla pelastuslaitoksen paloasemilla. Väliön vesisukellusvalmius järjestetään pääsääntöisesti Jyväskylässä.

Venekalustoa on sijoitettuna kaikille suurempien vesistöjen äärellä oleville paloasemille. Venekalusto perustuu pääasiassa öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisiin sijoituksiin ja luokituksiin. E-luokan vene on sijoitettu Jyväskylään. D-luokan veneet löytyvät Jyväskylästä, Laukaasta, Äänekoskelta ja Kivijärveltä. A- ja B-luokan veneitä on sijoitettu tasaisesti maakunnan alueelle.

Vesialueiden valmiutta vahvistetaan paikallisten järvipelastusyhdistysten kanssa laadittujen yhteistoimintasopimusten mukaisesti. Järvipelastajien tukikohdat sijaitsevat Jyväskylässä, Jämsässä, Korpilahdella, Laukaassa, Suolahdessa, Konnevedellä ja Viitasaarella.

Päätös palvelutasosta

- Keskuspaloasemalla pyritään järjestämään kaikissa tilanteissa Pelastussukellusohjeen (sisäministeriön julkaisu 48/2007) mukainen välitön vesisukellusvalmius, mikäli olosuhteet huomioiden se on välttämätöntä.
- Pintapelastusvalmius järjestetään paloasemaluokituksen mukaisilla paloasemilla.
- Yhteistyötä järvipelastusyhdistysten kanssa ylläpidetään ja kehitetään.
- Venekaluston laatu ja sijoitus tarkastellaan palvelutasopäätöskaudella. Venekalusto sijoitetaan tarvittaessa uudelleen huomioiden alueen tarpeet.

Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet

Keski-Suomen pelastuslaitokselle on laadittu öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma. Öljyntorjuntavalmius paloasemilla perustuu kolmeen tasoon. Tason 1 valmius järjestetään jokaiselta paloasemalta. Valmius mahdollistaa pienen öljyvahingon torjunnan itsenäisesti sekä laajemman vahingon ensitoimenpiteiden aloittamisen. Tason 2 paloasemat kykenevät vastaamaan keskisuuriin onnettomuuksiin ja valmius tällaisiin tehtäviin järjestetään Hankasalmen, Joutsan, Jämsän, Keuruun, Laukaan, Pihtiputaan, Saarijärven ja Äänekosken paloasemilla.

Öljyvahinkojen torjunnan korkein taso järjestetään Jyväskylän ja Viitasaaren paloasemille. Tasolla 3 tarkoitetaan valmiutta, jossa puomi- ja imetyskalusto on sijoitettu erillisiin kontteihin ja on näin ollen nopeasti siirrettävissä maakunnan alueella sekä tarvittaessa myös toisen pelastuslaitoksen alueelle.

Suuret öljyn varastojat ovat varautuneet pelastuslain (379/2011) mukaisesti öljyvahinkojen torjuntaan. Toiminnanharjoittajien varautuminen tapahtuu pelastuslaitoksen ohjauksen mukaisesti.

Öljyn varastoijat harjoittelevat torjuntatoimenpiteitä säännöllisesti yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa.

Öljynsuojarahasto on pääsääntöisesti rahoittanut öljyntorjunnan hankintoja, koulutusta ja harjoittelua, sekä vahingontorjuntakuluja vuoden 2022 loppuun saakka. Öljynsuojarahasto lakkautetaan vuoden 2023 loppuun mennessä. Tilalle on perustettu uusi ympäristövahinkorahasto. Ympäristövahinkorahasto myöntää korvauksia ainoastaan sattuneisiin vahinkoihin. Tämä aiheuttaa jatkossa haasteita öljyntorjuntavalmiuden ylläpidon ja kehittämisen osalta.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää öljyntorjuntavalmiutta öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti, sekä suorittaa siihen tarvittavat kalustohankinnat erillisen hankintasuunnitelman mukaisesti.
- Öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma päivitetään osaksi ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelmaa palvelutasopäätöskauden aikana.
- Pelastuslaitos varautuu öljyvahinkoihin riskikohteissa yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa sekä valvoo suurien öljyvarastojen torjuntavalmiutta pelastuslain (379/2011) 22 a § ja 22 b § mukaisesti.

Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä

Korkealta pelastamisen valmius määräytyy putoamisvaarallisella alueella työskentelyn ohjeohjeiden (PVAT) mukaan. Pelastuslaitoksen PVAT-taso mukailee sisäministeriön julkaisun (2021:6) mukaisia tasoja. PVAT-tasoja käytetään myös paloasemaluokittelussa, johon vaikuttavat erityiset taitovaatimukset sekä käytettävissä oleva kalustoon. Perusosaamisen lähtökohtana on turvallinen toiminta putoamisvaarallisella alueella. PVAT-tasojen 1-3 osaamisen saavuttamisen perusteena pidetään Sisäministeriön PVAT julkaisun mukaisia vaatimuksia. Taso 1 pyritään järjestämään kaikille pelastuslaitoksen paloasemille. Tason 2 puolestaan pyritään järjestämään Jyväskylässä ja Äänekoskella.

Päätös palvelutasosta

- Korkealta pelastamisen vaativissa tehtävissä pyritään siihen, että Jyväskylässä, Jämsässä ja Äänekoskella on kyky toimia pelastusryhmänä PVAT-tasolla 2.
- Toimintaa ohjaa Keski-Suomen pelastuslaitoksen putoamissuojainsuunnitelmaa, joka päivitetään vähintään kolmen vuoden välein.

Sammutusveden saamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukalustosta, säiliöautoista, pumpuista ja ajoneuvoista

Pelastuslaitoksen sammutusvesisuunnitelma on päivitetty vuonna 2020. Tämän lisäksi vuonna 2022 on laadittu suunnitelma pelastusyksiköiden sijoittamisesta resurssiviisaasti. Pelastusyksiihin on sijoitettu pumppu- ja letkukalustoa siten, että ne pystyvät toimimaan mahdollisimman omatoimisesti myös poikkeusoloissa. Suunnitelmassa otetaan kantaa muun muassa säiliöautojen sijoitteluun pelastuslaitoksen alueella.

Sammutusvesisuunnitelma edellyttää jatkuvaa päivittämistä ja siinä huomioidaan vesilähteet, vedenkuljetus- ja vedensiirtokalusto, sekä niiden sijoittelu tarkoituksenmukaisesti alueen riskit huomioiden. Vedenkuljetukseen tarkoitettua ajoneuvokalustoa on uusittava säännöllisesti ja uusittavat säiliöautot hankitaan mahdollisimman suurilla ja tarkoituksenmukaisilla vesisäilöillä. Palokunnat, joiden hälytysryhmien koko on pieni, pyritään varustamaan sammutusyksikön sijaan säiliösammutusyksiköillä, jotta lisävedentarve pystytään turvaamaan.

Päätös palvelutasosta

- Sammutusvesisuunnitelma päivitetään vähintään kolmen vuoden välein.
- Ajoneuvokaluston sijoittelussa huomioidaan vedenkuljetustarve alueittain sekä kyseisten paloasemien henkilövahvuudet.
- Kalustohankinnat huomioivat sammutusveden tarpeet alueittain.

Kehittämistarve

Paloasemaluokituksen tulee ottaa kantaa alueelliseen sammutusveden tarpeeseen ja käytäntöihin vaatimustasojen täyttämiseksi. Ajoneuvokaluston sijoittelua tulee kehittää edelleen vastaamaan paloasemaluokituksen vaatimuksia.

4.2.3. Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastuslain (379/2011) 34 §:n mukainen pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä perustuu Keski-Suomessa neljään tasoon: päivystävä päällikkö, päiväystävä kenttäpalomestari, tilanne- ja johtokeskuksen päivystä palomestari sekä päätoiminen alipäällystöviranhaltija. Tällä järjestelyllä pelastuslaitos kykenee johtamistoiminnallaan vastaamaan erilaisiin häiriötilanteisiin ja järjestää

kattavan pelastustoiminnan johtamisvalmiuden ajalle, jolloin tapahtuu n. 2/3 kaikista onnettomuuksista.

Äkilliset poissaolot ja muut vastaavat syyt aiheuttavat, ettei johtamisjärjestelmä ole aukoton. Minimissään päällystön johtamisvalmius toteutetaan kaikissa tilanteissa kahden päivystävän kenttäpalomestarin (P31 ja P32), tilanne- ja johtokeskuksen päivystävä palomestari (P30) ja päivystävän päällikön (P2) toimesta.

Pelastustoiminnan johtamista ohjaavana asiakirjana on Keski-Suomen pelastuslaitoksen johtamisen yleisohje. Pelastustoiminnan johtamisen yleisohjeen tarkoituksena on yhdenmukaistaa pelastustoiminnan johtamisen käsitteitä ja menettelytapoja eri johtamistasoilla. Ohje toimii myös osana perehdytysmateriaalia Keski-Suomen pelastuslaitoksen uusille työntekijöille. Lisäksi ohje sitoo yhteen täydentävinä asiakirjoina olevat onnettomuustyyppikohtaiset asiakirjat pelastustoimen suunnitelmakokonaisuuteen.

Yhteistyöalueen tilannekeskuksen tarpeet ja tavoitteet

Valtioneuvoston asetus valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta tulee voimaan 1.1.2024. Tällä hetkellä vielä luonnosvaiheessa olevan asetuksen mukaan Pohjois-Savon pelastuslaitos vastaa jatkossa yhteistyöalueen (Etelä-Savon, Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon) pelastuslaitosten alueellisista tilanne- ja johtokeskusjärjestelyistä.

Yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskuksen tehtäviä ovat hyvinvointialueiden omien tilanne- ja johtokeskusten tukeminen, hyvinvointialueiden pelastustoimen alueellisen tilannekuvan kokoaminen, analysointi, ennakointi ja johtopäätösten tekeminen sekä tilannekuvan jakaminen kaikissa turvallisuustilanteissa.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan hyvä taso saavutetaan johtamisen jatkuvuuden varmistamisella kaikilla toiminnan tasoilla, ajantasaisilla suunnitelmilla, laajoilla yhteistoimintaverkostoilla sekä riittävällä pelastushenkilöstöllä ja –kalustolla. Lisäksi johtamisen ylläpito edellyttää kouluttamista ja harjoittelua.

Päätös palvelutasosta

- Pelastustoiminnan johtaminen toteutetaan kaikkina vuorokaudenaikoina niin, että valmiudessa ovat tilanne- ja johtokeskuksen päivystävä palomestari (P30), päivystävät kenttäpalomestarit (P31 ja P32) sekä päivystävä päällikkö (P2), joka toimii virka-ajan ulkopuolella vapaamuotoisessa varallaolossa.
- Päivystävien palomestareiden (P33 ja P34) johtamisvalmius pyritään järjestämään kaikkina viikonpäivinä klo 8–20 välisenä aikana.
- Keski-Suomen tilanne- ja johtokeskuksen ja muiden viranomaisten johtoelinten välinen yhteistoiminta on saumatonta sekä johtokeskustyöskentelystä on laadittu toimintaohjeet.
- Keski-Suomen pelastuslaitoksen tilanne- ja johtokeskus on tiloissa, joissa johtamistoiminta on mahdollista toteuttaa tehokkaasti kaikissa tilanteissa, myös sotilaallisen uhan aikana.
- Pelastustoiminnan johtamisen yleisohje päivitetään säännöllisesti toiminnan ja/tai toimintaa ohjaavan lainsäädännön muuttuessa.

4.2.4. Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Keski-Suomen pelastuslaitoksella ei ole sovittu palveluiden järjestämisvastuun siirroista muille hyvinvointialueille.

4.2.5. Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Palvelutason nykytilan kuvaus

Virka-apupyynnöt käsitellään tapauskohtaisesti ja apua pyritään antamaan aina tarvittaessa. Kiireellisissä pyynnöissä päätöksen tekee päivystävä päällikkö P2. Kiireettömien pyyntöjen osalta päätöksen tekee se pelastuslaitoksen viranhaltija, jonka vastuualueelle asia kuuluu.

Perinteisesti virka-apua on annettu poliisille. Myös kunnan viranomaisille on tarjottu virka-apua pyydettyä. Virka-avun antaminen Keski-Suomen alueella on joustavaa.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos tarjoaa virka-apua pelastuslain (379/2011) 50 §:n mukaisesti.
- Yhteistyötä eri viranomaisten kanssa kehitetään.

4.2.6. Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksella on koulutettua henkilöstöä kansainvälisen pelastustoiminnan tehtäviin. Erillistä materiaalia näihin operaatioihin ei ole hankittu. Ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen suunnitelmat vaativat päivittämistä. Yhteistyötä on tarkoituksenmukaista kehittää yhteistyöalueen pelastuslaitosten kesken.

Päätös palvelutasosta

- Kansainvälistä yhteistyötä koskevat suunnitelmat pidetään ajan tasalla.
- Yhteistyötä kehitetään yhteistyöalueiden pelastuslaitosten kesken.
- Mahdollistetaan henkilöstön kouluttautumista kansainvälisiin tehtäviin.

Kehittämistarve

Kansainvälistä pelastustoimintaa tulee kehittää sekä pelastuslaitoksen sisällä että laajemmin yhteistyöalueella. Pelastuslaitoksen kansainvälisen pelastustoimintaan koulutettua resurssia tulee hyödyntää osaamisen jalkauttamisessa ja toiminnan kehittämisessä.

4.3. Pelastustoiminnan suunnitelmat

4.3.1. Hälytysohje

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen hälytysohjeet ja vasteet on laadittu ERICA-tietojärjestelmään Pelastustoimen tehtävänkäsittely hätäkeskuksessa -ohjeen muodostamiin tehtävälajeihin vastaten. Ohjetta sovelletaan pelastustoimen tehtävien käsittelyyn, riskinarviointiin sekä tehtävien kiireellisyyden määrittämisessä. Kiireellisiin tehtäviin pelastuslaitoksen vastemallit vastaavat siten, että asiakas saa mahdollisimman nopeasti parhaimman mahdollisen avun. Sen takaamiseksi pelastuslaitoksen vastemallit on rakennettu siten, että nopean tavoittamisen (nopeimmin kohteen tavoittavan paloaseman soveltuva yksikkö) lisäksi huomioidaan suorittamiseen vaadittavat kyvykkyydet. Kyvykkyyksiä täydennetään ympäröiviltä paloasemilta, jotta tehtävä voidaan suorittaa turvallisesti ja tehokkaasti. Kiireettömät tehtävät ohjataan päivystävän palomestarille, joka määrittelee tehtävän suorittavan yksikön/yksiköt

Pelastuslaitoksen hälytysohjeessa huomioidaan yksiköiden hyödyntäminen niin, että kohteeseen hälytetään lähin tarkoituksenmukainen yksikkö, vaikka se olisi toiselta pelastustoimen alueelta. Pelastustoiminnan johtaja hälytetään aina siltä alueelta, jossa onnettomuus on saanut alkunsa.

Päätös palvelutasosta

- Hälytysohjetta ylläpidetään ja tarkastellaan jokaisen tehtävälajin osalta sekä korjataan tarvittaessa siten, että saadaan hälytettyä tarkoituksenmukainen vaste, joka vastaa tehokkaan pelastustoiminnan vaatimuksiin.
- Yhteistyöalueiden muodostamisen myötä vuoden 2024 alusta tullaan sovittamaan yhteistyöalueen pelastuslaitosten vastesuunnittelua yhdenmukaisempaan suuntaan huomioiden myös kansalliset vaatimukset.

4.3.1.1. Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu

Palvelutason nykytilan kuvaus

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimukset viereisten pelastuslaitosten kanssa. Keski-Suomen pelastuslaitos tekee yhteistoimintasopimukseen perustuvaa yhteistyötä Pirkanmaan, Päijät-Hämeen, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitosten kanssa. Yhteistoimintasopimuksissa sovitut asiat on huomioitu hälytysohjeessa.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitosten väliset yhteistoimintasuunnitelmat päivitetään ja tarkastetaan tarvittaessa vähintään kerran palvelutasopäätöskauden aikana.
- Yhteistyötä kehitetään niin, että resursseja voidaan käyttää tarkoituksenmukaisesti ja kohteeseen hälytetään aina lähin tarkoituksenmukainen yksikkö hyvinvointialueen rajoista riippumatta.

4.3.1.2. Yhteistyön suunnittelu pelastustoiminnassa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on laadittu yhteistyösopimukset puolustusvoimien kanssa. Yleissopimus on tehty Panssariprikaatin kanssa ja paikalliset sopimukset Keski-Suomen alueella toimivien joukko-osastojen ja toimipisteiden kanssa.

Ympäristöviranomaisten kanssa yhteistyötä tehdään ympäristövahinkojen torjunnan suunnittelussa sekä patoturvallisuuteen liittyvissä asioissa. Pelastusviranomaiset antavat lausunnot patoja koskevissa asioissa ja osallistuvat patotarkastuksiin yhdessä ELY-keskuksen ja kunnan viranomaisten kanssa.

Päätös palvelutasosta

- Puolustusvoimien kanssa laaditut yhteistyösuunnitelmat päivitetään tarvittaessa tai vähintään kerran palvelutasopäätöskauden aikana.
- Pelastuslaitos laatii ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelman yhteistyössä ympäristöviranomaisten kanssa.

4.3.2. Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Pelastustoiminnan onnettomuusuhkien edellyttämät ja sen johtamista koskevat suunnitelmat ovat pääasiassa ajan tasalla. Suunnitelmat edellyttävät lainsäädännöllistä tarkastelua lähinnä pelastus- ja hätäkeskuslain päivityksen myötä. Pelastuslain päivitykset astuvat voimaan vuoden 2024 alussa ja sen perusteella asetettavat asetukset vastaavasti vuoden 2024 kuluessa.

Pelastustoiminnan johtamista koskeva suunnitelma tulee yhteensovittaa muodostettavan yhteistyöalueen johtamissuunnitelman kanssa. Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimi, Keski-Suomen pelastuslaitos, muodostaa yhteistyöalueen Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksien kanssa.

Keski-Suomen pelastuslaitokselle on laadittu metsäpalojen torjuntasuunnitelma, joka edellyttää päivittämistä palvelutasopäätöskauden aikana.

Päätös palvelutasosta

- Suunnitelmat päivitetään tarvittaessa tai lakimuutosten edellyttäessä palvelutasopäätöskauden aikana.
- Johtamista koskevat sopimukset päivitetään ja yhteensovitetaan yhteistyöalueen suunnitelmien kanssa.
- Metsäpalojen torjuntasuunnitelma päivitetään palvelutasopäätöskauden aikana.

4.3.3. Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma

Erityistä vaaraa aiheuttavat kohteet

Pelastuslaitoksella on velvoite laatia ulkoinen pelastussuunnitelma, joka perustuu pelastuslain (379/2011) 48 §:ään. Sen perusteella pelastuslaitoksen tulee yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa laatia ulkoinen pelastussuunnitelma alueista tai toiminnoista, joihin liittyy erityinen onnettomuusriski.

Keski-Suomen pelastuslaitoksen alueella on seitsemän turvallisuusselvityslaitosta, joihin on laadittu Pelastuslain vaatimusten mukaiset ulkoiset pelastussuunnitelmat. Suunnittelu vaatii henkilöstöresurssia, koska suunnitelmat tulee päivittää vähintään kolmen vuoden väliajoin. Lisäksi tuotantolaitoksen toimintaa seurataan aktiivisesti ja tarpeen vaatiessa pelastussuunnitelmaa korjataan ja päivitetään. Laitoksen seurannassa on lisäksi otettava huomioon mahdolliset muutokset laitoksen toiminnassa tai pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa.

Suunnitelman laadintaprosessiin liittyy alueen kuuleminen ja turvallisuustiedotteen laadinta ja sen jakaminen vaara-alueen asukkaille ja toimijoille. Turvallisuustiedote uusitaan vähintään viiden vuoden välein tai vaihtoehtoisesti tilanteissa, joissa ulkoisiin pelastussuunnitelmiin tehdään oleellisia muutoksia.

Suunnitelmien toimivuutta testataan säännöllisesti kolmen vuoden välein järjestettävässä suuronnettomuusharjoituksessa, jonka suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat toiminnanharjoittaja, yhteistyöviranomaiset ja pelastuslaitoksen asiantuntija. Ulkoista pelastussuunnitelman laadintaa ja siihen liittyvää prosessia valvoo Aluehallintovirasto, prosessi on esitetty seuraavassa kaaviossa.

Kuva 13 Kaavio ulkoisen pelastussuunnitelman laadintaprosessista, lähde: SM:n julkaisu 21:2; Ulkoisen pelastussuunnitelman laatiminen

Valvonta

Turvallisuusselvityskohteiden kemikaaliturvallisuutta valvoo Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Pelastusviranomaisen puolestaan valvoo kohteissa pelastuslain 2. ja 3. luvun säädösten noudattamista pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukaisesti. Pelastusviranomaisen osallistuu lisäksi Tukesin suorittamiin tarkastuksiin.

Ulkoinen pelastussuunnitelma

Ulkoisten pelastussuunnitelmien laatiminen on osa laajempaa riskienhallintaa. Ulkoinen pelastussuunnitelma toimii onnettomuustilanteessa pelastustoiminnan johtamisen työkaluna, koska se tukee pelastustehtävien aikaista johtamista. Ulkoinen pelastussuunnitelma lisää myös pelastuslaitoksen kohdetuntemusta ja ohjaa suuronnettomuusharjoittelua ja sitä voidaan hyödyntää myös pelastustoiminnan osaamisen kehittämisessä. Ulkoisen pelastussuunnitelman laatiminen on pelastuslaitoksen vastuulla. Se toteutetaan yhteistoiminnassa toiminnanharjoittajan ja eri viranomaisten sekä alueen asukkaisen ja toimijoiden kanssa.

Turvallisuustiedote

Turvallisuustiedotteella tarkoitetaan pelastuslaitoksen laatimaa ulkoista pelastussuunnitelmaa, josta tiedotetaan yleisölle pelastuslaitoksen verkkosivuilla ja lisäksi siitä toimitetaan yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa jaettava yleisötiedote. Turvallisuustiedotteen valmisteluvaiheessa tulee järjestää asukkaille ja toimijoille mahdollisuus tulla kuulluksi ulkoisen pelastussuunnitelman sisällöstä. Turvallisuustiedote perustuu sisäministeriön asetukseen ulkoisista pelastussuunnitelmista (1286/2019) 8 §.

Päätös palvelutasosta

- Ulkoiset pelastussuunnitelmat päivitetään vähintään kolmen vuoden välein.
- Keski-Suomessa tehdään tiivistä yhteistyötä turvallisuusselvityslaitosten kanssa.

4.3.6 Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)

Asetuksen ulkopuolisia suunnitelmia ei ole tunnistettu Keski-Suomen pelastuslaitoksen toiminnassa.

4.4. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

4.4.1. Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on voimassa oleva sopimus vapaaehtoisen pelastuspalvelun (Vapepa) kanssa vapaaehtoistoimijoiden käyttämiseksi pelastustoimen tehtävillä. Keski-Suomessa sopimuskumppanina on Suomen Punaisen Ristin Länsi-Suomen Piiri, joka toimii yhdysjärjestönä sekä koordinoi alueellista toimintaa. Yleissopimuksen lisäksi on laadittu erilliset sopimukset seitsemän paikallisen järvipelastusyhdistyksen kanssa.

Hyvinvointialueiden aloitettua on perusteltua laatia yhteinen pääsopimus hyvinvointialueen ja vapaaehtoisen pelastuspalvelun kesken. Tätä yleissopimusta voidaan tarkentaa toimialakohtaisilla sopimuksilla.

Päätös palvelutasosta

- Ylläpidetään yhteistyösopimusta vapaaehtoisen pelastuspalvelun kanssa ja laaditaan tarvittavat tarkemmat toimialakohtaiset suunnitelmat.
- Ylläpidetään ja kehitetään yhteistyötä paikallisten järvipelastusyhdistysten kanssa.
- Hyödynnetään vapaaehtoistoimijoita palvelujen tuottamisessa laadittujen sopimusten mukaisesti.
- Sopimukset tarkastetaan ja päivitetään tarvittaessa vähintään kerran palvelutason päätöskauden aikana.

Kehittämistarve

Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä todettiin haasteelliseksi vapaaehtoisten toimijoiden osalta tunnistaa jatkossa selkiyttää eri toimialojen tukitehtävien vastuualueiden jakautuminen. Jatkossa on tavoitteena, että Keski-Suomen hyvinvointialue tekee pääsopimuksen Suomen Punaisen Ristin kanssa, joka selkeyttää kaikille osapuolille toimialakohtaisia tukitarpeita. Pelastustoimen yhteistyön käytännön järjestelyistä sovittaisiin edelleen toimialakohtaisessa suunnitelmassa.

4.4.2. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Keski-Suomen alueella on laadittu sopimukset yhteistyöstä vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. Yhteistyötä tehdään pelastustoiminnan tehtävien lisäksi harjoittelussa ja toiminnan suunnittelussa. Vapaaehtoisen pelastuspalvelun osalta on sovittu korvauskäytännöistä hälytysperusteisesti. Järvipelastajien toimintaa tuetaan vuosittain maksettavalla valmiuskorvauksella sekä koulutusyhteistyöllä.

Päätös palvelutasosta

- Yhteistyötä vapaaehtoistoimijoiden kanssa lisätään yhteisillä harjoituksilla ja hälytystehtävillä laadittujen sopimusten mukaisesti.
- Järvipelastusyhdistyksille maksetaan valmiuskorvaus, jonka suuruus tarkastetaan vuosittain.

Kehittämistarve

Yhteistyötä erityisesti koulutusasioissa voidaan lisätä nykyisestä tasosta. Vapaaehtoistoimijoiden osallistaminen pelastuslaitoksen toimintaan lisää entisestään yhteistyötä ja vapaaehtoistoimijoiden sitoutumista pelastuslaitoksen toimintaan.

4.4.3. Sopimuspalokuntien ja muiden vastaavien terveystarkastukset

Palvelutason nykytilan kuvaus

Sopimushenkilöstölle järjestetään työterveyshuollon lakisääteiset palvelut. Lisäksi sopimushenkilöstö osallistuu määräaikaisiin terveystarkastuksiin kulloinkin voimassa olevat työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti. Tieto määräaikaistarkastuksista toimitetaan paloasemaryhmästä vastaavalle aluepalomestarille.

Päätös palvelutasosta

- Pelastussukellustehtäviin osallistuvalla henkilöstöllä määräaikaistarkastukset tehdään seuraavasti: alle 40 -vuotiailla pelastustoimintaan osallistuvilla henkilöillä 3 vuoden välein, 40 - 50 -vuotiailla 2 vuoden välein ja yli 50 vuotiailla vuoden välein.
- Perustehtäviin ja muihin pelastustoiminnan tehtäviin nimetyt sopimushenkilöt osallistuvat määräaikaistarkastuksiin kolmen vuoden välein.
- Määräaikaistarkastusten sisältö ja tarkastusvälit käydään läpi vuosittain työterveyshuollon toimintasuunnitelman päivityksen yhteydessä.

4.4.4. Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslain (379/2011) 56 §:n mukaan pelastuslaitoksen on huolehdittava siitä, että sopimushenkilöstöllä on Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus pelastustoimintaan ja ensivastetoimintaan. Sen lisäksi pelastustoimintaan osallistuvan henkilön tulee ylläpitää tehtäviensä edellyttämiä perustaitoja ja kuntoa (Pelastuslaki 39 §). Näiden säädösten toimeenpanemiseksi Keski-Suomen pelastuslaitos hankkii ostopalveluna sopimushenkilöstön peruskoulutukseen kuuluvat kurssit Keski-Suomen Pelastusalan liitolta.

Sopimushenkilöstölle järjestetään Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaisia kursseja joko omana toimintana tai ostopalveluna. Osaamisen ja kelpoisuuksien ylläpitämiseksi palokunnille järjestetään harjoituksia, joissa hyödynnetään pelastuslaitoksen pääkouluttajien tekemiä harjoitusten toteuttamissuunnitelmia. Koulutustoiminnan toteutuminen dokumentoidaan.

Perustaitojen ylläpito toteutetaan viikkoharjoituksilla. Viikkoharjoitusten toteuttamista varten sopimuspalokunnat laativat yhdessä paloasemaryhmän päällystön kanssa puolivuositain harjoitusten kausiohjelman kevät- ja syyskaudelle. Harjoitusten kouluttajina toimii niin päätoimista- kuin sopimushenkilöstöä. Kelpoisuuden ylläpitoharjoitukset toteutetaan pääasiassa pelastuslaitoksen pääkouluttajien laatimien harjoitusten toteuttamissuunnitelmien mukaan. Sopimushenkilöstön osaamisen kehittämisen suunnittelusta ja koordinoinnista vastaa oman toimensa ohella nimetty aluepalomestari.

Tarpeet ja tavoitteet

Sopimushenkilöstön peruskoulutuksen tavoitteena on varmistaa, että palokunnissa on riittävä määrä kelpoisuusehdot täyttävää sopimushenkilöstöä päällystö-, miehistö- ja alipäällystätehtäviin. Harjoitusten tavoitteena on ylläpitää pelastustoimintaan määriteltyjä henkilöstön kelpoisuuksia sekä ylläpitää ja kehittää peruskoulutuksessa opittua osaamista. Lisäksi mielekkäät harjoitukset parantavat sopimuspalokuntien pito- ja vetovoimaa.

Päätös palvelutasosta

- Keski-Suomen pelastuslaitos huolehtii siitä, että sopimushenkilöstöllä on riittävä osaaminen ja kelpoisuus pelastustoimintaan ja ensivasteeseen.

Kehittämistarve

Selvitetään mikä on järkevin, tehokkain ja taloudellisin tapa järjestää palokuntien sopimushenkilöstön opetussuunnitelmien mukaiset kurssit.

Selvitetään mikä on järkevin, käyttäjäystävällisin ja taloudellisen paikka dokumentoida sopimushenkilöstön koulutussuoritteet. Laaditaan valmiita harjoitusten toteuttamissuunnitelmia erilaisten harjoitusten toteuttamiseksi ja tallennetaan ne sellaiseen paikkaan, josta ne ovat helposti saatavilla.

Kehitetään tulevaisuudessa sopimushenkilöstön kouluttajakoulutusta pedagogisen- ja substanssiosaamisen osalta.

4.4.5. Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämästä suunnittelu

Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen perustuu pelastuslakiin (379/2011) ja valmiuslakiin (1552/2011). Tämä kappale käsittelee Keski-Suomen pelastuslaitoksen varautumista poikkeusolojen väestönsuojelutehtäviin.

Palvelutason nykytilan kuvaus

Poikkeusolojen väestönsuojelutehtävien osalta tavoitteena on suojata väestöä niin hyvin kuin se on mahdollista realistisesti toteutettavissa olevin järjestelyin ja kustannuksin. Poikkeusolojen väestönsuojelutehtävien perustan muodostavat valmiuslain ja pelastuslain vaatimukset. Keski-Suomen pelastuslaitoksen vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen sekä sotilaallisen voimankäytön riskianalyseissa on tunnistettu varautumista edellyttävät ja toimenpiteitä vaativat tilanteet. Riskianalyysit esittävät suorituskykyvaatimukset organisaatiolle myös väestönsuojelun tilanteisiin.

Alueen pelastustoimen varautumisen suunnittelun ja yhteensovittamisen kokonaisuuteen laskennallinen henkilöstöresurssi tarve on vuodessa 4,5 henkilötyövuotta. Valmiuspäällikön ja valmiussuunnittelijan virkojen lisäksi 2,5 henkilötyövuotta jakautuu yhteensä 17:lle päällystöviranhaltijalle. Käytännössä normaalioloissa edellä mainittujen päällystöviranhaltijoiden tehtäväkuvien sisällöstä noin 15 % liittyy toimialan varautumistehtäviin.

Tarpeet ja tavoitteet

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on ajan tasalla oleva valmiussuunnitelma, jossa on suunniteltu pelastuslaitoksen toiminta vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Väestönsuojelutehtävien osalta Keski-Suomessa on aluetasolla tunnistettu keskisimmiksi yhteistyötahoiksi hyvinvointialueen konsernipalvelut sekä sosiaali- ja terveystoimen paikallinen henkilöstö, kunnat, poliisi, ELY-keskus, puolustusvoimat, elinkeinoelämän sekä seurakuntien edustus ja vapaaehtoiset toimijat.

Päätös palvelutasosta

- Keski-Suomen pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma liitteineen tarkistetaan ja päivitetään vuosittain.
- Pelastuslaitos on laatinut mahdollisia evakointitilanteita varten riittävän yleissuunnitelman yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen, kuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Yleissuunnitelma toimii muille toimialoille suunnitteluperusteena, mutta jokainen toimiala vastaa itse omien toimialakohtaisten suunnitelmien laatimisesta.
- Väestönsuojelutehtävien suunnitteluun käytetään laskennallisesti yksi henkilötyövuosi.

Kehittämistarve

Evakuontisuunnitelma tarkastellaan ja tehdään tarvittavat päivitykset sisäministeriön päivittyvän ohjeen mukaisesti vuoden 2024 alussa. Toiminta-ajatuksen perehdytystä tehdään maakunnallisissa yhteistyöryhmissä jatkuvasti.

4.4.6. Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Keski-Suomen pelastuslaitos on yhteensovittanut väestönsuojeluun liittyviä tehtäviään Keski-Suomen rinnakkaisten toimijoiden kanssa ja Keski-Suomea ympäröivien pelastuslaitosten kanssa. Tulevien yhteensovittamiseen liittyvien normimuutosten vaikutusten arviointi on ennalta haastavaa. Riskianalyysityön yhteydessä on tehty huomio, että laajemmat maantieteelliset alueet voivat aiheuttaa myös kompleksisuutta yhteensovittamisen tehtäviin.

Seuraavalla palvelutasokaudella Keski-Suomen pelastuslaitoksen tulee todennäköisimmin yhteensovittaa toimintaansa entistä tiiviimmin Itä-Suomen yhteistoiminta-alueen kanssa. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueen osalta yhteistyötä jatketaan, esimerkiksi osallistumalla aluehallintoviraston järjestämiin suunnittelu-, kehittämis- ja koulutustilaisuuksiin.

Tarpeet ja tavoitteet

Vaadittavat toimenpiteet suoritetaan pelastuslaitoksen näkökulmasta paikallisesti. Paikallistasolla palvelutuotanto toteutetaan yhdessä kuntien ja hyvinvointialueen toimipisteiden henkilöstö kanssa. Esimerkiksi koti- ja asumispalvelut, laaja-alainen sote-keskus ja sairaalapalvelut vastaavat osaltaan evakuointeihin liittyvistä toimenpiteistä. Edellä mainitut vastuualueet jakautuvat edelleen yli kymmeneen palvelualueeseen, jotka aiemmin kuuluivat kunnan toimialaan.

Keski-Suomen pelastuslaitoksen tavoitteena on, että paikallistason toiminta saadaan yhteensovitettua saumattomasti maakunnalliseen kokonaisuuteen. Onnistumisen edellytyksiin kuuluvat seutukunnallinen yhteinen suunnittelutyö, mutta toisaalta vastuurajojen tunnistaminen ja määrittely. Väestönsuojelutilanteiden aikana ratkaisevassa roolissa on tehokas ja skaalautuva pelastustoimen johtamisjärjestelmä ja sen kyky johtaa resurssien koordinoitua.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa huomioidaan Keski-Suomen hyvinvointialuekonsernin suunnitelma-arkkitehtuuri.
- Pelastuslaitoksen vastaavat viranhaltijat osallistuvat maakunnan ja seutukunnallisen yhteisen varautumisen kehittämistoimintaan.
- Pelastuslaitos ylläpitää yhdessä Keski-Suomen turvallisuus- ja valmiustoimikunnan kanssa kuntien seudullisia turvaryhmiä turvallisuus- ja varautumisasioiden kehittämiseksi.
- Pelastuslaitos osallistuu sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston että Itä-Suomen yhteistoiminta alueen väestönsuojelutehtävien yhteensovittamiseen.
- Suunnitelmien yhteensovittamiseen käytetään arviolta 1,5 henkilötyövuotta.

Kehittämistarve

Pelastustoimella on jatkossa mahdollisuus suorittaa väestönsuojelun yhteensovittamista myös sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöryhmissä. Alueellinen yhteistyö on todennäköisimmin aiempaa yhdenmukaisempaa, mutta alueellisen varautumisen kompleksisuus voi aiheuttaa ennalta arvaamattomia resurssitarpeita. Keski-Suomen pelastuslaitoksen tulee huolehtia osaltaan, että Keski-Suomen turvallisuus- ja valmiustoimikunnan rooli yhteensovittavana alustana kehittyy edelleen.

4.4.7. Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio

Palvelutason nykytilan kuvaus

Keski-Suomen pelastuslaitoksen henkilövaraukset ovat ajan tasalla.

Tarpeet ja tavoitteet

Keski-Suomen pelastuslaitoksen sotilaallisen voimakäytön riskianalyysi määrittelee perusteet pelastustoimen väestönsuojeluorganisaation mitoitukselle. Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastuslaitoksen väestönsuojeluorganisaatio käsittää pelastustoimen toimialan ja siihen välittömästi liittyvän henkilöstön. Lisäksi pelastuslaitos huolehtii ensihoidon palvelutuotannon henkilövarauksista, oman henkilöstönsä osalta.

Päätös palvelutasosta

- Riskianalyysien suorituskykyvaatimukset muodostavat poikkeusolojen mitoituseriaatteen.
- Poikkeusolojen muodostelmien mitoittamisessa huomioidaan koko Keski-Suomen pelastuslaitoksen käytettävissä oleva henkilöstö.
- Lisäksi huomioidaan pelastustoimialueiden välisen avunannon ja viranomaisyhteistyön tarjoamat mahdollisuudet.
- Väestönsuojeluorganisaation resurssisuunnitteluun käytetään noin 0,5 henkilötyövuotta.

4.4.8. Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Varaukset on tehty säännöllisesti.

Tarpeet ja tavoitteet

Varauksissa noudatetaan toimivaltaisen viranomaisen antamia ohjeita. Puolustusvoimat ohjeistavat henkilövarausten tekemisessä ja ELY-keskus kaluston osalta. Keski-Suomen pelastuslaitos arvioi henkilöstönsä tärkeysluokituksia perustuen riskianalyysien suorituskykyvaatimuksiin. Tiedot työntekijöiden palvelusuhteista saadaan konsernipalveluiden HR-yksiköltä. Henkilövarausesitykset tehdään sekä päätoimiselle että sopimushenkilöstölle.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos tarkistaa henkilövarausrekisterinsä vuosittain ja tekee tarvittavat varaushakemukset.
- Pelastuslaitos osallistuu palvelutasopäätöskauden aikana yhteiseen kehitystyöhön vapaaehtoisten hyödyntämiseksi kaikissa viranomaistukitehtävissä.
- Henkilö-, tila- ja materiaalivarausten laadintaan käytetään noin 0,5 henkilötyövuotta.

Kehittämistarve

Tulevalla palvelutasopäätöskaudella tulee kehittää mahdollisen vapaaehtoisresurssin henkilövarausjärjestelyitä yhdessä muiden väestönsuojeluun liittyvien organisaatioiden kanssa.

4.4.9. Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve

Palvelutason nykytilan kuvaus

Henkilöstölle on laadittu varautumisesta ja väestönsuojelusta verkkokoulutusmateriaali. Väestönsuojelun osatehtäviä on harjoiteltu suuronnettomuus- ja valmiusharjoituksissa.

Tarpeet ja tavoitteet

Keski-Suomen pelastuslaitoksen varautumiskoulutus rakentaa ja vahvistaa organisaation valmiutta väestönsuojelutehtäviin. Varautumiskoulutuksen pääsääntöisenä kohderyhmänä on päätoiminen- ja sopimushenkilöstö.

Pelastuslaitoksen koulutuksen yleissuunnitelmassa huomioidaan väestönsuojelutehtävät. Varautumisen ja väestönsuojelun käytännön koulutukset huomioidaan viikkoharjoitusohjelmissa, suuronnettomuusharjoituksissa ja valmiusharjoituksissa. Pelastusopiston varautumisen – ja väestönsuojelun koulutustarjontaa hyödynnetään ali- ja päällystöviranhaltijoiden koulutuksessa.

Päätös palvelutasosta

- Laadittujen suunnitelmien osia testataan yhteisissä valmiusharjoituksissa ja pelastustoimen suuronnettomuusharjoituksissa muun toiminnan ohella.
- Väestönsuojelutehtävät huomioidaan osana koulutuksen yleissuunnitelmaa ja aiheesta on laadittu koko henkilöstölle ajantasainen peruskurssi.
- Ali- ja päällystöviranhaltijoiden osalta hyödynnetään Pelastusopiston väestönsuojeluun liittyvää koulutustarjontaa.
- Varautumiseen liittyvä käytännön koulutus huomioidaan päätoimisen ja sopimuspalokuntien harjoitusohjelmissa.
- Sortumiin liittyvän pelastustyön osaamista kehitetään yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa.
- Väestönsuojelutehtävien koulutusohjelman ylläpitoon käytetään noin 0,5 henkilötyövuotta.

Kehittämistarve

Sortumiin liittyvän pelastustyön osaamista kehitetään yhteistyössä muiden pelastuslaitosten ja yhteistyötahojen kanssa.

4.4.10. Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on jatkuvasti miehitetty tilanne- ja johtokeskus. Lisäksi hallinnollisilla toimenpiteillä on varmistettu pelastustoiminnan johtamisen suunnitelmat poikkeusolojen varalle. Keski-Suomen pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmä mahdollistaa johtamistoiminnan järjestelyt myös tilanteessa, jossa häiriö kohdentuu kriittiseen infraan.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitos jatkaa oman palvelutuotantonsa jatkuvuuden ja hallinnan kehittämistä, siten että kriittiset toiminnot kyetään turvaamaan kaikissa tilanteissa.

Päätös palvelutasosta

- Keski-Suomen pelastuslaitoksella on kyky johtaa pelastustoimelle kuuluvia väestönsuojelutehtäviä kaikissa tilanteissa.
- Johtamisedellytysten varmistamisen suunnitteluun käytetään noin 0,5 henkilötyövuotta.

Kehittämistarve

Johtamisen varajärjestelmien kehittämistä jatketaan, huomioiden riskianalyysin johtopäätökset.

4.4.11. Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Palvelutason nykytilan kuvaus

Hyvinvointialueella ja hyvinvointialueen pelastuslaitoksella ei ole sopimusta kuntien varautumisen tukemisesta. Pelastuslaitos osallistuu maakunnan varautumisen yhteensovittamiseen Keski-Suomen turvallisuus- ja valmiustoimikunnan verkostorakenteen kautta. Keski-Suomen pelastuslaitos on ollut aloitteellinen verkoston toiminnan kehittämisessä.

Menneellä olevalla palvelutasopäätöskaudella on harjoiteltu valmiusharjoituksen yhteydessä laajan evakuointitilanteen johtamista. Lisäksi suuronnettomuusharjoitusten suunnittelussa on huomioitu kuntien tehtävät ja yhteistoiminta. Hyvinvointialueudistus on osaltaan vaikuttanut kuntien väestönsuojelun vastuualueisiin ja muutosten yhteensovittamista tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Mahdollisten vapaaehtoisresurssien käytön osalta on tunnistettu tarve yhdenmukaistaa yhteistoimintasopimuksia niin kuntien kuin hyvinvointialueen kanssa.

Tarpeet ja tavoitteet

Keski-Suomen pelastuslaitoksen laatima evakuointisuunnitelma toimii myös kunnille suunnitteluperusteena omien lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Pelastuslaitos tulisi jakamaan omaa pelastustoimen väestönsuojelun tilannekuvaa myös kunnille mahdollisten tilanteiden aikana. Keski-Suomen pelastuslaitoksen päällystöviranhaltija osallistuvat tarvittaessa asiantuntijana kuntien valmiusharjoituksiin. Edellä mainitut tehtävät ovat kuitenkin lakisääteisten tehtävien yhteensovittamista, eikä näin ollen tulkittavissa varautumisen tukemiseksi.

Keski-Suomen hyvinvointialue päättää kuntien varautumisen tukemisesta ja laatii siitä kuntien kanssa sopimukset. Keski-Suomen pelastuslaitoksella on mahdollisuus tuottaa maakunnan turvallisuustilannekuvaan liittyviä heräte- ja häiriötilanneilmoituksia kunnille.

Päätös palvelutasosta

- Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa kunnille oman tilannekuvansa pohjalta muodostetut heräte- ja häiriötilanneilmoitukset.
- Keski-Suomen pelastuslaitos ylläpitää Keski-Suomen turvallisuus- ja valmiustoimikunnan toimintaan liittyviä järjestelmiä yhdessä Keski-Suomen liiton kanssa.

4.5. Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)

Pelastuslaitos on tuottanut sammutinhuollon palveluita Jyväskylän, Keuruun ja Viitasaaren paloasemilla. Sammutinhuollon palvelut ovat ensisijaisesti oman toiminnan turvaamiseksi. Työtilanteen salliessa palveluita on myyty myös kansalaisille ja yrityksille. Sammutinhuollon järjestäminen oman toiminnan turvaamiseksi on perusteltua jatkossakin.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos tuottaa sammutinhuollon palveluita Jyväskylän, Keuruun ja Viitasaaren paloasemilla oman toiminnan turvaamiseksi.
- Tarvittaessa sammutinhuollon palveluita voidaan myydä pelastuslaitoksen ulkopuolelle.

5. KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Keski-Suomen pelastuslaitoksen kehittämissuunnitelma täydentää pelastustoimen palvelutasopäätöstä ja siinä esitetään palvelutason kehittämistarpeet kustannusvaikutuksineen.

5.1. Kehittämistoimenpiteet

Palvelutasopäätöksessä esiin nostetut puutteet palvelutasossa pyritään palvelutasokaudella toteutettavilla kehittämistoimenpiteillä korjaamaan siten, että saavutetaan pelastuslaitoksen keskeisille toiminnoille määritetty lainsäädännössä vaadittu taso. Palvelutasokauden kehittämistoimenpiteet ovat laajoja kokonaisuuksia, joiden toteuttaminen vaatii jaksottamista vuotuisiksi osatavoitteiksi.

Kehittämissuunnitelmien toteuttaminen tehdään talousarvion ja taloussuunnitelman mahdollistamissa raameissa

Palvelutasokauden keskeiset kehittämistoimenpiteet ovat seuraavat:

Palvelutasossa tehdyt päätökset

Omaavalvonnan keinoin seurataan palvelutasopäätöksessä tehtyjen päätösten toteutumista ja niistä raportoidaan hyvinvointialueen turvallisuuslautakunnalle ja aluehallitukselle.

Pelastustoimen toimintavalmius

Koko pelastustoimen alueen toimintavalmiutta kehitetään analysoimalla aktiivisesti palvelutuotannon tasoa ja riskiruutujen tavoitettavuutta pelastuslaitoksen alueella.

Pelastustoimen kiireellisten tehtävien varmistamiseksi ja riskiruutujen tavoittamiseksi kasvatetaan 24/7-valmiudessa olevan henkilöstön määrää. Jyväskylän alueen riskiruutujen tavoittamiseksi lisätään henkilöstöä ja laajennetaan paloasemaverkostoa. Samalla jatketaan muita toimenpiteitä riskiruutujen saavuttamiseksi. Toimenpiteitä ovat esihenkilötyön tehostaminen toiminnan seurannan osalta, lisäämällä henkilöstön tietoisuutta riskiruutujen tavoittamisen merkityksellisyydestä, poistamalla esteitä, jotka hidastavat lähtönopeutta sekä pyrkimällä vaikuttamaan liikennetarkaisuihin riskialueella 1. Varallaolon korvaavaa järjestelmää on ryhdytty kehittämään ja tavoitteena on, että palvelutasopäätöskauden aikana varallaolot päättyvät.

Monitoimiyksikkö on moniammatillinen pelastustoimen sekä ensihoidon yksikkö, jossa toimii työntekijöinä viisi palomiestä ja viisi ensihoitajaa. Monitoimiyksiköt sijaitsevat Karstulassa, Laukaassa ja Muuramessa. Ensihoidon palvelutasopäätöksessä esitetään monitoimiyksiköiden muutosta ensihoitoyksiköiksi. Monitoimiyksikön viisi palomiestä siirtyvät tällöin kokonaisuudessaan pelastustoimen henkilöstökulurakenteeseen. Vuonna 2024 Karstulan ja Laukaan

monitoimiyksiköiden muutos ensihoitoyksiköiksi kohdentuu pelastustoimen 24/7 toiminnoissa Saarijärven ja Laukaan paloasemien kärkiyksikkötoimintaan.

Sopimushenkilöstöön kohdistuvaa pito -ja vetovoimaa kehitetään niin, että sopimushenkilöstö vahvistuu koko maakunnan alueella. Lisäksi tiivistetään yhteistyötä hyvinvointialueen ja kuntien henkilöstön osallistamisesta palokuntatoimintaan. Panostuksella sopimushenkilöstöön tuetaan myös arjen turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Paloasemaverkosto

Paloasemaverkostoa kehitetään siten, että Jyväskylän pohjoiseen osaan perustetaan 24/7-paloasema, jonka avulla kyetään nykyistä paremmin tavoittamaan Mannisenmäkeen muodostuva riskialue I ja pohjoinen Jyväskylä. Mikäli sisäisin keinoin ei kyetä tavoittamaan Jyväskylässä olevia ongelmamaruutuja, perustetaan toinen paloasema Nisula–Killeri-alueella Laajavuoren ja Nisulan tavoittamiseksi. Vaajakosken paloasema pyritään siirtämään Kanavuoren alueelle, jotta se kykenee nykyistä paremmin tavoittamaan Vaajakosken, Lievestuoreen sekä suuret liikenneväylät. Pelastustoimen kiireellinen palvelutuotanto turvataan kehittämällä painopistepaloasemaverkostoa tulevilla palvelutasokaudella 2024–2027 alla olevan taulukon 11 mukaisesti.

	Peruste	Henkilöstölisäys (HTV) ed.vuoteen	Pelastustoiminnan vahvuus paloasemalla	Henkilöstömenot Lisäys ed.vuoteen
2024	Palvelutaso			
	<i>Paloasema: Viitasaari</i> vaatimusten	12	1 + 3 (24/7)	843 000
	<i>Paloasema: Saarijärvi</i> mukaiseksi		2 (24/7) + 1 päivä	230 000
	<i>Paloasema: Laukaa</i>	1	2 (24/7) + 1 päivä	277 000
	<i>Paloasema: Äänekoski</i>	4	1 + 5 (24/7)	252 500
	<i>Palotarkastajan virka</i>	1		64 000
	yht	18		1 666 500
2025	Palvelutaso			
	<i>Paloasema: Keuruu</i> vaatimusten	6	2 (24/7) + 1 päivä	404 000
	<i>Uusi paloasema: Savela (Jyväskylä)</i> mukaiseksi	8	2 (24/7)	505 000
	<i>Vaajakoski, vahvuuden varmistus 1+3</i>	8	1 + 3 (24/7)	505 000
	yht	22		1 414 000
2026	Palvelutaso			
	<i>Paloasema: Muurame</i> vaatimusten	1	2 (24/7) + 1 päivä	277 000
	<i>Paloasema: Joutsa</i> mukaiseksi	8	2 (24/7)	505 000
	yht	9		782 000
2027	Palvelutaso			
	<i>Uusi paloasema: Pohjoinen Jyväskylä</i> vaatimusten mukaiseksi	16	1 + 3 (24/7)	1 052 000
	yht	16		1 052 000

Taulukko 11 Nopean pelastustoiminnan varmistamiseksi vaadittavat kustannusvaikutukset 2024-2027

Paloasemahankkeet

Pelastuslaitos kannustaa alueensa kuntia aktiivisesti ylläpitämään ja uudistamaan paloasemakiinteistöjä. Hyvinvointialue etsii kevyempiä vaihtoehtoja uusien paloasemien rakentamiseksi.

Sisäinen riskienhallinta

Pelastuslaitos kehittää omaa sisäistä riskienhallintaansa siten, että kyetään kehittämään varautumista palvelutuotannon jatkuvuuteen erilaisissa häiriötilanteissa. Lisäksi pelastuslaitos huolehtii osaltaan, että koko pelastustoimen alueella säilyy riittävän suorituskyvyn omaavat pelastusresurssit.

Valvontatoiminta

Pelastustoimen valvontatoimintaan perustetaan päivystävän palotarkastajan tehtäväkuva, jota hoidetaan pelastusviranomaistyönä valvontaresursseista. Tehtävää varten henkilöresursseja lisätään perustamalla uusi palotarkastajan virka. Valvontasuunnitelma päivitetään riskiperusteisesti vuosittain huomioiden riskianalyyysityö. Valvontasuunnitelman osoittaman tarpeen mukaiset henkilötyövuodet kasvatetaan lisäresursseilla sekä sisäisillä järjestelyillä ja henkilöstön tehtäväkuvien muutoksilla. Asiantuntijuuksiin liittyvää hiljaisen tiedon hallintaa kehitetään muodostamalla ryhmiä asiantuntijoiden kesken ja jakamalla palvelutuotannon kannalta kriittistä tietoa.

Pelastuslaitoksen varautuminen ja jatkuvuuden hallinta

Pelastuslaitos varmistaa toimintansa siten, että se kykenee hoitamaan sille asetetut tehtävänsä niin normaali-, häiriö- kuin poikkeusoloissa. Pelastuslaitos hoitaa poikkeusoloihin liittyvät varauksensa siten, että resurssit riittävät myös pitkäkestoiisiin tilanteisiin.

Maakunnallinen varautuminen

Keski-Suomen pelastuslaitos jatkaa viestinnän yhteistyötä kuntien kanssa erilaisissa häiriö- ja onnettomuustilanteissa. Keski-Suomen pelastuslaitos on ylläpitävässä roolissa maakunnallisen turvallisuus- ja valmiustoimikunnan (KSTURVA) toiminnan kehittämisessä.

Henkilöstöhallinto ja hyvinvointi

Pelastuslaitoksen palvelutuotantoa vaivaa työvoimapula. Se on johtanut tilanteeseen, jossa pelastuslaitokset kilpailevat keskenään työvoimasta, jonka lisäksi työvoiman saanti harva-alueille on vaikeutunut. Työvoiman saatavuuden lisäämiseksi tulee kiinnittää huomiota työntantajaineeseen sekä pito- ja vetovoimaan.

Palvelutasopäätös ja sen seuranta

Palvelutasopäätöksen toteutumista seurataan aktiivisesti ja sitä päivitetään, mikäli toimintaympäristön palvelutarve tai lisääntyneet riskit sitä vaativat.

Pelastuslaitoksen käyttömenojen kehittymiseen palvelutasopäätöksen voimassaolokaudella vaikuttavat erityisen merkittävästi toimintavalmiuden järjestämiseen liittyvät epävarmuudet. Suurimpia epävarmuustekijöitä ovat Jyväskylän kasvusta johtuva riskialueen I tavoittamisen haasteellisuus sekä valtakunnalliset riidat, jotka aiheuttavat muospaineita varallaolojärjestelmään. Lisäksi onnettomuuksien ja pelastustehtävien määrän kehittyminen sekä tulevien työehtosopimusneuvotteluiden palkkojen tarkistuksen suuruus ja toimitilavuokrien kehitys vaikuttavat käyttömenoihin. Kustannuskehitykseen vaikuttavat korottavasti myös pelastustoimen valtakunnalliset tietotekniset ratkaisut, mm. operatiivisten ICT-järjestelmien uudistaminen ja tietoturvallisuuden lisääminen. Näiden hankkeiden aikataulu ja kustannusvaikutukset eivät ole vielä kokonaisuudessaan tiedossa. Pelastuslaitoksen toimintaa ja taloutta uhkaa myös hyvinvointialueiden rahoitusmalli, joka ei vastaa hyvinvointialueiden tarpeita.

Keski-Suomen pelastuslaitoksella on tulevaisuudessa haasteita Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM 21/2012) vaatimusten mukaisen valmiuden järjestämisessä. Riskialueen I tavoittamiseen liittyy puutteita Jyväskylän Kortepohjassa, Vaajakoskella ja Mannisenmäessä. Riskialueen II tavoittaminen on myös osoittautunut haasteelliseksi erityisesti ilta- ja yöaikaan. Myös sopimuspalokuntien toiminnassa esiintyvät henkilöpuutteet saattavat aiheuttaa lisää paineita kustannustason nousulle. Palvelutasopäätös sisältää uuden paloaseman rakentamisen pohjoiseen Jyväskylään sekä päätoimisen henkilöstön lisäämisen nykyisille painopistepaloasemille. Mikäli sisäisin keinoin ja liikenneratkaisujen avulla ei kyetä tavoittamaan kaikkia riskialueen I ruutuja, tarkoittaa se toisen uuden paloaseman rakentamista tai toimivan tilaratkaisun löytämistä myös Jyväskylän alueelle ongelmaruutujen tavoittamiseksi kärkiyksikkötoiminnalla.

Työtuomioistuimessa on käsiteltävänä pelastuslaitosten varallaolokäytäntöjä koskeva valtakunnallinen työ- ja virkaehtosopimuksen tulkintaerimielisyys. Työtuomioistuimen nykyisten linjausten mukaan nykymuotoista varallaoloa ei voida EU:n työaikadirektiivin tai työaikalain mukaan jatkaa, ja näin ollen valmiusjärjestelmässä on järjestettävä korvaava tapa ylläpitää riittävää kiireellisen pelastustoimen valmiutta.

Lisäksi taloudellisia korotuspaineita aiheuttavat paloasemien rakennushankkeisiin liittyvät toimitilavuokrien korotukset. Osaan näistä, esimerkiksi paloasemien rakentamiseen, on varauduttu tulevien vuosien hyvinvointialueen talousarviossa. Palvelutuotannon järjestäminen edellä esitellyillä laskelmilla edellyttää toiminnan tehostamista, koska mm. henkilöstö- ja toimitilakustannusten kasvu voi olla huomattavasti tätä korkeampaa.

Vuotuiset kehittämistavoitteet sisällytetään Keski-Suomen pelastuslaitoksen vuotuisen toiminta- ja taloussuunnitelmaan, ja sen toteutumista arvioidaan tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä.

Turvallisuuslautakunta

---

§ 52 Ensihoidon palvelutasopäätös

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/1196/00.02.03/2023

Aiempi käsittely:

Turvallisuuslautakunta 19.4.2023 § 19

Valmistelija(t) Tomi Kavasmaa, p. 050 564 1824 ja Simo Oksanen, p. 040 5521263

Selostus asiasta Ylilääkäri Tomi Kavasmaa esittelee kokouksessa ensihoidon palvelutasopäätöksen valmistelua.

Ensihoidon palvelutasopäätöksen sisällöstä, sekä ensihoitopalvelun tavoitteista ja tehtävistä säädetään Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ensihoitopalvelusta 585/2017.

Asetuksen 4 §:n mukaisesti palvelutasopäätöksessä tulee määritellä ensihoitopalvelun tavoittamisajat erityisvastuualueittain ja muu sisältö ensihoitopalvelun toiminta-alueella. Lisäksi päätöksessä määritellään ensihoitopalvelun järjestämistapa, palvelun sisältö, ensihoitopalveluun osallistuvilta edellytetty koulutus, väestön tavoittamista kuvaavat tavoiteajat erityisvastuualueittain yhdenvertaisesti valmisteltuna, ja muut alueen ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset seikat.

Palvelutasopäätöksen on perustuttava ensihoitokeskuksen johdolla erityisvastuualueittain valmisteltavaan riskianalyyysiin.

Palvelutasopäätöksessä erityisvastuualueen sairaanhoitopiirien kuntayhtymien alueet jaetaan yhden neliökilometrin kokoisiksi soluiksi, jotka luokitellaan riskialueluokkiin 5 §:ssä säädetyllä tavalla. Alueluokitus perustuu Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) taajamaluokitukseen. Palvelutasopäätöksessä määritellään tehtävien tavoittaminen 7 §:ssä kuvatulla tavalla.

Riskianalyysi perustuu Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) pohjautuvaan taajamaluokitukseen, ja edelleen niistä johdettuihin riskiealueluokkiin.

Riskianalyyssissä on otettava huomioon alueluokituksen lisäksi liikenteelliset seikat, alueen erityiset onnettomuusriskit ja niistä todennäköisesti aiheutuvien henkilövahinkojen määrä sekä muut ensihoitopalvelun kysyntään vaikuttavat tekijät. Palvelutasopäätöksessä on otettava huomioon eri viranomaisten näkökulmat ja riskianalyytit.

Turvallisuuslautakunta

Keski-Suomessa ensihoitoa järjestetään Kuopion yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueen (KYS ERVA) johdolla vuonna 2018 valmistellun palvelutasopäätöksen mukaisesti.

Taustaa ensihoidon palvelutasopäätös -asiakirjan valmistelulle

Ensihoidon palvelutasopäätös on keskeisin ensihoitotoimintaa ohjaava asiakirja. Palvelutasopäätöksessä määritetään ensihoitopalvelun järjestämistapa, palvelun sisältö, toimintaan osallistuvilta vaadittava koulutus, väestön tavoittamista kuvaavat tavoiteajat (YTA-tasolla valmistellen) ja muut ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset seikat. Palvelutasopäätöksen osana laaditaan riskianalyysi, jossa otetaan alueluokituksen ja aikatavoitteiden lisäksi ensihoitopalvelun kysyntään ja toimintaan vaikuttavat seikat, joilla on merkitys ensihoitopalvelun ajalliseen tai alueelliseen normaalitilanteesta poikkeavaan kysyntään ja siihen varautumiseen. Huomioitavia osa-alueita ovat esim. liikenteelliset seikat, alueen erityiset onnettomuusriskit sekä niistä todennäköisesti aiheutuvien henkilövahinkojen määrä. Lisäksi on huomioitava maantieteelliset seikat, kuten vesistöt ja kausimuutokset. Myös eri viranomaisten näkökulmat ja riskianalyysit vaikuttavat lopulliseen palvelutasopäätökseen. Ensihoitopalvelu on suunniteltava ja toteutettava yhteistyössä päivystävien terveydenhuollon toimipisteiden kanssa (mukailtu STM:n muistiosta koskien asetusta ensihoitopalvelusta 2017).

Ensihoitopalvelu on valmiustoimintaa. Tarve on osin ennustettavissa, pääosin kuitenkin ennustamatonta. Riskianalyysi tukee varautumista laajemmin, merkitys päivittäistoimintaan on vähäisempi. Päivittäistoiminnan suunnittelua ohjaavat pitkän aikavälin kokemustieto, hitaasti tapahtuvat muutokset väestömäärissä ja osaltaan talouden realiteetit. Keski-Suomessa suurin haaste on yhtäältä väestökeskittymä Jyväskylässä, toisaalta suuri maakunta, johon puolet tehtävistä ja väestöstä on hajaantunut. Lisäksi ilta- ja yöajan terveydenhuollon päivystyksen keskittyminen Jyväskylään ja Jämsään on haaste kuljetusmatkojen suhteen. Matkaa Kinnulasta ja Pihtiputaalta maakunnan rajalta kertyy Jyväskylään 160-170 kilometriä, tarkoittaen ambulanssin poissaoloa asemapaikkakunnaltaan 4-5 tuntia. Ensihoidon yksiköitä on Jyväskylän alueella kysyntään nähden liian vähän, ja maakunnassa resurssit ovat alueen laajuuteen suhteutettuna niukat.

Arvioitaessa tulevaisuuden tarpeita korostuvat väestön ikääntyminen ja keskittyminen maakunnan keskuksiin - erityisesti Jyväskylän seudulle. Ensihoidon tehtävistä noin kolmasosa on kiireettömiä tehtäviä, joissa tavoittamisaika on 2h (ns. D-tehtävät). Näissä tehtävissä ensihoitopalvelun vastuulla on hoidon tarpeen arviointi. Kaikista tehtävistä 30 - 50 prosenttia ei

---

Turvallisuuslautakunta

---

johda ensihoidon kuljetukseen, joko hoidon tarvetta ei todeta, hoito on voitu antaa ensihoidon toimesta tai potilas hakeutuu terveydenhoitoon itsenäisesti.

Nykyisinkin voidaan tapauskohtaisesti ohjata potilaan luo myös muuta apua, kuten kotihoidon palveluja. Monilla alueilla Suomessa on jo aloitettu puhelimitse tapahtuva hoidon tarpeen arvio D-kiireellisille tehtäville ja tulokset ovat rohkaisevia. Näistä tehtävistä jopa puolet on voitu käsitellä puhelimitse ohjeistaen tai ohjaten potilas hakeutumaan terveydenhuollon palveluihin itsenäisesti heti tai myöhemmin. Edellä kuvatussa nk. sote-tike -keskuksissa toimitaan yhteistyössä erilaisten kotiin vietäviä palveluita toteuttavien tahojen kanssa, kuten sosiaalipalvelut, kotihoito ja kotisairaala. Lisäksi alueilla on toiminnassa yhden ensihoitajan yksiköitä, jonka tehtävät voivat olla esimerkiksi hoidon tarpeen arvioita tai verikokeiden ottamista potilaan luona, tarkentaen samalla tilannearviota. Sote-tike -keskusten kaltainen toimintamalli voisi olla perusteltu myös Keski-Suomessa ensihoidon tehtävämäärän kasvaessa ja taloudellisten haasteiden torjumisessa.

Ensihoidon palvelutasopäätöksen käsittelyprosessia ja aikataulua voidaan tarkastella asian käsittelyn yhteydessä kokouksessa. Pohjaesityksenä on esityksen valmistelun jatkaminen kokouksessa annetun evästyksen pohjalta. Tavoitteena on valmistella esitys turvallisuuslautakunnan käsiteltäväksi syyskuuhun 2023 mennessä. Aluevaltuuston hyväksymä ensihoidon palvelutasopäätös astuisi suunnitelman mukaisesti voimaan 1.1.2024.

Riskienhallintajohtajan ehdotus Turvallisuuslautakunta evästää keskustelun pohjalta ensihoidon palvelutasopäätöksen valmistelua, ja merkitsee asian tiedoksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Ylilääkäri Tomi Kavasmaa oli kokouksessa läsnä esittelemässä asiaa.

Turvallisuuslautakunta 14.6.2023 § 35

Valmistelija(t) Tomi Kavasmaa, p. 014 269 3627 ja Simo Oksanen, p. 040 5521263.

Selostus asiasta

Ensihoidon palvelutasopäätöksen valmistelua, päätöksen perusteluita sekä muuta tausta-aineistoa käsiteltiin turvallisuuslautakunnassa 19.4.2023. Kokouksessa käydyn keskustelun ja lautakunnan antaman evästyksen pohjalta on valmisteltu luonnosversio ensihoidon palvelutasopäätöksestä.

Edellinen, vuoden 2018 alusta käytössä ollut ensihoidon palvelutasopäätös oli valmisteltu KYS YT -alueen rakenteeseen. Hyvinvointialueen toimesta

---

Turvallisuuslautakunta

---

valmisteltava ensihoidon palvelutasopäätös on aikaisempaa versiota laajempi ja yksityiskohtaisempi. Keskeisiä tarkemmin kuvattuja kohtia ovat esimerkiksi Keski-Suomen alueen yksiköiden listaus valmiusaikoinen, päätöksessä ovat mainittuna myös varayksiköt. Edellisten lisäksi lisävalmiuksia on kuvattu, samoin ensihoidon vastuunjakoja sekä taktista ensihoitoa on määritelty aiempaa tarkemmin.

Ensihoidon palvelutasopäätöksen jatkovalmistelu

Pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksiin on tarkoituksenmukaista pyytää lausunnot Keski-Suomen kunnilta, hyvinvointialueen valmistelevilta lautakunnilta, vaikuttamistoimielimiltä sekä Vapaaehtoiselta pelastuspalvelulta (Vapepa). Vapepan toivotaan laativan lausuntonsa yhdessä vapaaehtoisen pelastuspalvelun järjestöjen ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Lausunnot palvelutasopäätöksistä esitetään annettavaksi 25.8.2023 mennessä. Tällöin asukkaiden sekä yhteistyökumppaneiden näkemyksiä olisi mahdollista käsitellä turvallisuuslautakunnan 30.8.2023 pidettävässä kokouksessa.

Palvelutasopäätöksen luonnos on tämän pykälän liitteenä ja lausuntopyyntöluonnos oheismateriaalina.

Riskienhallintajohtajan ehdotus Turvallisuuslautakunta merkitsee ensihoidon palvelutasopäätöksen tiedokseen, ja päättää pyytää lausunnot luonnoksesta esityslistan tekstissä kuvatulla tavalla.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin. Lisäksi todettiin, että palvelutasopäätösluonnos ja lausunnot esitellään valtuustoseminaarissa 22.8.2023.

Lausuntopyyntö ja luonnos ensihoidon palvelutasopäätökseksi ovat tämän päätöksen liitteinä.

Turvallisuuslautakunnan jäsen Nina Hirsiaho ja pelastusjohtaja Ville Mensala saapuivat kokoukseen klo 16:07 ennen asian käsittelyä.

Tämä pykälä tarkastettiin kokouksessa.

Turvallisuuslautakunta 30.8.2023 § 44

Valmistelija(t) Simo Oksanen, p. 040 5521263

Selostus asiasta Turvallisuuslautakunta päätti kokouksessaan 14.6 pyytää lausuntoja valmistelemiinsa pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksiin Keski-

---

Turvallisuuslautakunta

Suomen kunnilta, hyvinvointialueen valmistelevalta lautakunnilta, vaikuttamistoimielimiltä sekä Vapaaehtoiselta pelastuspalvelulta (Vapepa). Vapepan toivottiin laativan lausuntonsa yhdessä vapaaehtoisen pelastuspalvelun järjestöjen ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Lausunnot palvelutasopäätöksistä pyydettiin annettavaksi 25.8.2023 mennessä.

Annettuja lausuntoja on käsitelty 22.8.2023 hyvinvointialueen aluevaltuuston seminaarissa, johon myös turvallisuuslautakunta oli kutsuttu osallistumaan. Ennen turvallisuuslautakunnan kokousta 30.8.2023 on järjestetty keskustelutilaisuus, johon on varattu kysymysten ja kommenttien lisäksi mahdollisuus antaa suullinen lausunto palvelutasopäätöksistä. Keskustelutilaisuuteen on kutsuttu kaikki hyvinvointialueen toimi- sekä vaikuttamistoimielinten jäsenet.

Muutama lausuntopyynnön saanut taho on pyytänyt jatkoaikaa lausunnon antamiselle, perusteenaan kokousaikataulujen eritahtisuus. Jatkoaikaa pyytäneiden kanssa on sovittu, että 25.8. jälkeen jätetyt lausunnot vastaanotetaan ja toimitetaan sekä turvallisuuslautakunnalle että valmisteleville viranhaltijoille huomioitavaksi palvelutasopäätösten viimeistelyssä.

Asiakohdassa käsitellään ennen kokouksen alkua saapuneita ensihoidon palvelutasopäätösluonnokseen annettuja lausuntoja ja muuta palautetta. Turvallisuuslautakunta käy kokouksessaan keskustelua lausuntojen sisällöistä ja lähettää tiivistelmän pääkohdista edelleen virkavalmisteluun. Lisäksi lautakunta antaa konkreettisia ohjeita jatkovalmistelulle, jotka kirjataan päätösehdotukseen.

Kokouskutsun ja asialistan liitteinä on yhteenveto webropol-kyselyyn 22.8.2023 mennessä saaduista vastauksista sekä 24.8.2023 mennessä tulleet lausunnot. Lisäksi liitteenä on lausuntopyyntö ja luonnos palvelutasopäätökseksi.

Ylilääkäri Tomi Kavasmaa ja vastuualuejohtaja Juha Paloneva ovat kokouksessa läsnä esittelemässä asiaa asian käsittelyn ajan.

Riskienhallintajohtajan Päätösehdotus annetaan kokouksessa.
ehdotus

Asian kokouskäsittely

Riskienhallintajohtaja teki kokouksessa seuraavan päätösehdotuksen:

"Turvallisuuslautakunta edellyttää huomioimaan palvelutasopäätösten valmistelussa annetut lausunnot, sekä erityisesti seuraavat asiat:

Turvallisuuslautakunta

- Investoinnit, hankinnat ja henkilöstölisäykset tulee kirjata palvelutasopäätöksiin siten, että niiden toteutuminen arvioidaan, ja mahdollisuuksien mukaan vahvistetaan kunkin vuoden talousarviokäsittelyn yhteydessä.
- palvelutasopäätös tulee muotoilla siten, että se toimii dynaamisena strategisena järjestämisen linjauksena, jonka pohjalta toimintaa ohjataan osana hyvinvointialueen kokonaisuutta.
- palvelutasopäätöksen kokonaisuus tulee laatia siten, että se mahdollistaa osaltaan hyvinvointialueen palvelutoiminnan ohjaamista kokonaisuutena (pelastustoimi, ensihoito, muu terveydenhuolto, sosiaalihuolto), ja huomioida kokonaisuuden taloudelliset realiteetit.
- palvelutasopäätös tulee laatia määräajaksi, neljäksi vuodeksi alkaen 1.1.2024.
- palvelutasopäätökseen tulee havainnollistaa selkeämmin kuvaus alueellisista riskiluokituksista sekä vasteajoista, esimerkiksi karttapiirroksen avulla.
- palvelutasopäätöksestä tulee poistaa sellaiset viittaukset tuotantotavoista, jotka eivät sisälly järjestämisen linjauksiin, esimerkiksi maininta ensihoidon tuottajana toimivasta K-S Pelastuslaitoksesta.
- palvelutasopäätöksessä tulee huomioida hyvinvointialueen suunnitelmat Jämsän alueen sosiaali- ja terveyspalveluita koskien.
- palvelutasopäätökseen tulee täydentää Ensihoidon johtaminen -lukua tarkemmalla kuvauksella mahdollisiin muutoksiin reagoimisesta, kuinka menetellään vaikutuksiltaan vähäisemmissä toimintaympäristön muutoksissa, milloin ylittyy kynnys päivittää palvelutasopäätöstä toimielimen päätöksellä.
- palvelutasopäätöksessä tulisi olla kuvattuna hyvinvointialueiden välisen yhteistyön muodot ja toteuttamistavat."

Päätös

Riskienhallintajohtajan kokouksessa tekemä päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Puheenjohtaja Sanna Rajala poistui kokouksesta klo 18:03 tämän asiakohdan päätöksenteon jälkeen. Afra Prokki poistui kokouksesta klo 17:28 ennen päätöksentekoa.

Kokouksessa pidettiin tauko klo 18:03 - 18:15 tämän asiakohdan käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen.

Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 52

Valmistelija(t)

Simo Oksanen, p. 040 5521263

Selostus asiasta

Ensihoidon palvelutasopäätös on asiakirja, jonka tehtävänä on toteuttaa sille asetettuja hyvinvointialueen sisäisiä strategisia tavoitteita ja päämääriä,

---

Turvallisuuslautakunta

---

asukkaiden parhaaksi. Palvelutasopäätöksen sisältöjen tulee noudattaa myös ensihoitoa koskevan lainsäädännön velvoitteita sekä YTA -alueelta annettua ohjausta. Ensihoidon palvelutasopäätös toimii oman palvelualueensa järjestäjän linjauksena, muille sosiaali- ja terveystalustoille valmisteltavien toimintaa lähivuotina ohjaavien linjausten tavoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ensihoidon palvelutasopäätöksen tehtävänä on konkretisoida osaltaan Keski-Suomen hyvinvointialueen strategian toimeenpanoa. Palvelutasopäätös on dynaaminen, hyvinvointialueen muut toiminnot sekä taloudelliset realiteetit huomioiva kokonaisuus.

Palvelutasopäätöksen sisällöt johdetaan edelleen operatiiviseksi toiminnaksi ensihoidon arjessa. Palvelutasopäätöksen toteutumista seurataan ja siihen tehdään tarvittaessa päivityksiä, mikäli olosuhteiden tai toimintaympäristön muutokset sitä edellyttävät.

Ensihoidon palvelutasopäätöksen keskeisin tehtävä on asukkaiden arjen tukeminen omalla toimialallaan, käytettävissä olevin keinoin. Ensihoidon merkittävin rooli arjen turvallisuuden varmistajana on sujuva, oikea-aikainen ja vaikuttava kyky vastata asukkaiden ja alueiden tarpeisiin konkreettisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa.

Ensihoidon palvelutasopäätöksen valmisteluprosessi

Turvallisuuslautakunta on valmistellut pelastustoimen sekä ensihoidon palvelutasopäätöksiä rinnakkaisina, osin yhteensovitettuina kokonaisuuksina. Yhtäaikainen ja samansisältöinen valmistelu on mahdollistanut hyvinvointialueiden lainsäädännössä, sekä Hyvaksin strategiassa edellytetyn palveluiden yhteensovittamisen velvoitteen täyttämisen,

Ensihoidon palvelutasopäätöksen valmistelu käynnistyi turvallisuuslautakunnan toimesta 22.3.2023 aihealueeseen perehtymisellä, tilannekuvan muodostamisella sekä siihen liittyvällä riskiarvioinnilla. Palvelutasopäätöksen luonnosversio lähetettiin arvioitavaksi laajalle sidosryhmäjoukolle: kuntiin, hyvinvointialueen toimielimille sekä aihepiiriin liittyville järjestöille. Turvallisuuslautakunta on käsitellyt annettuja lausuntoja ja antanut valmistelijoille oman näkemyksensä, sekä lausuntoihin pohjautuvaa ohjausta jatkovalmisteluun.

Ensihoidon palvelutasopäätökseen on tehty annettuun ohjaukseen perustuvia muutoksia. Asiakirja tunnistaa aiempaa selkeämmin roolinsa toimintaa ohjaavana järjestämisen linjauksena, joka reagoi mahdollisiin toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin hyvinvointialueen kokonaisuudessa.

Turvallisuuslautakunta

Palvelutasopäätös on valmisteltu pelastustoimen tavoin määräajaksi, voimassaoloa esitetään vuosiksi 2024-2027. Ensihoidon palvelutasopäätösluonnokseen on täsmennetty sen roolia järjestäjän linjauksena, viittaukset tuottamisesta on poistettu tekstistä. Ensihoidon johtamiseen liittyvä lukua on täsmennetty.

Merkittävin valmisteluprosessin aikana tullut muutos ensihoidon palvelutasopäätöksessä on sen antaman informaatioarvon kasvaminen. Asiakirja on aiempaa versiota laajempi ja sen hyödynnettävyyttä myös muiden kuin ensihoidon omiin tarpeisiin on parannettu. Palvelutasopäätöksestä muodostuu lukijalle aiempaa kokonaisvaltaisempi käsitys ensihoidon toiminnasta, tehtävien luonteesta sekä palveluiden alueellisista painopisteistä. Asiakirjan perusteella voi muodostaa käsityksen paikallisista tarpeista ensihoidon palveluille sekä hyvinvointialueen kyvykkyydestä vastata niihin.

Ensihoidon palvelutasopäätöstä on valmisteltu laajasti sekä organisaation sisäisiä että ulkoisia verkostoja ja sidosryhmiä osallistaen. Osana valmistelua on pyritty tunnistamaan soteuudistuksen keskeisiä hallinnollisia mekanismeja, kuten järjestäjän ja tuottajan tehtävien erottaminen toisistaan. Turvallisuuslautakunnan saama palaute valmistelun toteutuksesta on ollut rohkaisevaa, joten samankaltaista toimintamallia voidaan hyödyntää myös muissa laajemmissa valmisteltävissä kokonaisuuksissa.

22.9.2023 mennessä saadut lausunnot ovat oheismateriaalina.

Toimivalta asiassa

Hallintosääntö § 18

Riskienhallintajohtajan ehdotus Turvallisuuslautakunta päättää esittää aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle, että ensihoidon palvelutasopäätös hyväksytään liitteen mukaisesti.

Asian kokouskäsitely

Ylilääkäri Tomi Kavasmaa oli kokouksessa läsnä esittelemässä asiaa klo 16:42 - 17:01.

Vastuualuejohtaja Juha Paloneva oli kokouksessa läsnä esittelemässä asiaa klo 17:08 - 17:10.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kokouksessa pidettiin tauko klo 17:28 - 17:35 tämän asiakohdan

---

Turvallisuuslautakunta

---

päätöksenteon jälkeen.

Liitteet

Lausuntopyyntö pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksistä_Keski-Suomen hyvinvointialue_15.6.2023

Keski-Suomen hyvinvointialueen ensihoidon palvelutasopäätös 2024-2027

Keski-Suomen hyvinvointialueeseen kuuluvat kunnat
Keski-Suomen hyvinvointialueen lautakunnat
Keski-Suomen hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimet
Vapaaehtoisen Pelastuspalvelun (Vapepa) verkostossa toimivat järjestöt

Lausuntopyyntö pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksistä

Arvoisa yhteistyökumppani,

Keski-Suomen hyvinvointialue pyytää edustamaltanne organisaatiolta lausuntoa koskien pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksiä.

Hyvinvointialueen hallintosäännön 18 §:n 4 mom. mukaan turvallisuuslautakunta valmistelee yhteistyössä kuntien kanssa esityksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä.

Hyvinvointialueen turvallisuuslautakunta hyödyntää annettuja lausuntoja palvelutasopäätösten valmistelussa. Lausuntopyynnön liitteenä ovat luonnokset palvelutasopäätöksistä, myös yleisemmät näkemyksenne pelastustoimen ja ensihoidon palveluista ovat arvokkaita.

Palvelutasopäätösten käsittely jatkuu turvallisuuslautakunnassa syyskuun loppuun, jonka jälkeen asiakirjat siirtyvät aluehallituksen käsiteltäväksi. Tavoitteena on aluevaltuuston hyväksymiskäsittely 1.12.2023 mennessä, ja voimaan astuminen 1.1.2024 alkaen.

Lausuntoja käsitellään hyvinvointialueen turvallisuuslautakunnan kokouksessa 30.8.2023. Kokoukseen kutsutaan palvelutasopäätöksiä valmistelevat viranhaltijat, sekä edustajia lausunnon antajista. Tavoitteena on evästää turvallisuuslautakuntaa sekä valmistelijoita palvelutasopäätösten viimeistelyssä.

Palvelutasopäätösten sisältö ja merkitys

Pelastustoimen ja ensihoidon palveluiden taso, laajuus, alueellinen kohdentuminen sekä keskeiset sisällöt määritellään niitä koskevissa palvelutasopäätöksissä. Palvelutasopäätöstä tehtäessä huomioidaan palvelukohtaiset merkittävät riskit, määritellään toiminnan tavoitteet, sekä niihin käytettävät voimavarat. Palvelutasopäätökset perustuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön, niiden tulee myös

sisältää suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Päätösten voimassaolo hyväksytään lain edellyttämällä tavalla määräajaksi.

Palvelutasopäätöksen tulee perustua ajantasaiseen riskianalyysiin, joka sisältää toimintaympäristön arvioinnin sekä pelastustoimen ja ensihoidon palvelutarpeen alueellisen kehittymisen.

Palvelutasopäätösten valmistelussa, sekä palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa, ja niihin varautuminen

Ohjeet lausunnon antamiseen

Lausunto pyydetään antamaan 25.8.2023 mennessä. Lausunto voi olla vapaamuotoinen, vastauksessa voi halutessaan hyödyntää alla olevia strukturoituja kysymyksiä. Samansisältöinen lausuntopyyntö lähetetään Keski-Suomen kunnille, Hyvaksin lautakunnille ja vaikuttamistoimielimille, sekä Vapaaehtoisen Pelastuspalvelun (Vapepa) verkostossa toimiville järjestöille. Vapepan toivotaan laativan lausuntonsa yhdessä vapaaehtoisen pelastuspalvelun järjestöjen ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Lausunnot pyydetään valmistelemaan erillisinä, pelastustoimen- ja ensihoidon palvelutasopäätöksistä laaditaan omat lausuntonsa.

Lausunnot annetaan 25.8. klo 16.00 mennessä Keski-Suomen hyvinvointialueen Webropol-kyselyillä:

[Pelastustoimen palvelutasopäätös -kysely](#) ja
[Ensihoidon palvelutasopäätös -kysely](#)

Tukikysymykset:

1. Muodostuuko palvelutasopäätöksestä luotettava kuva pelastustoimen/ensihoidon kyvykkyydestä vastata Keski-Suomen palvelutarpeisiin ja -velvoitteisiin?
2. Huomioiko pelastustoimen/ensihoidon palvelutasopäätös lausunnon antajan näkökulman ja tarpeet riittävällä tavalla? Mihin pitäisi kiinnittää enemmän huomiota?
3. Palvelutasopäätökset sisältävät näkökulman toiminnan kehittämiseen. Miten pelastustoimen/ensihoidon palveluja tulisi kehittää lähivuosina?
4. Mitä muuta pelastustoimen/ensihoidon palvelutasopäätöksistä toivotte huomioitavan?

5. Palautetta pelastustoimen/ensihoidon palvelutasopäätöksen valmistelusta?

Lisätietoja

riskienhallintajohtaja Simo Oksanen, p. 040 552 1263 tai sp. simo.oksanen@hyvaks.fi

Sanna Rajala
turvallisuuslautakunnan
puheenjohtaja

Simo Oksanen
riskienhallintajohtaja,
turvallisuuslautakunnan esittelijä

Liitteet:

- Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2024–2027_luonnos
- Keski-Suomen hyvinvointialueen ensihoidon palvelutasopäätös 1.1.2024_luonnos
- Keski-Suomen pelastuslaitoksen riskianalyysi 2023_luonnos 2
- Vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen riskianalyysi

Tiedoksi

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus
pelastusjohtaja Ville Mensala
ylilääkäri Tomi Kavasmaa

KESKI-SUOMEN HYVINVOINTIALUEEN ENSIHOIDON PALVELUTASOPÄÄTÖS 2024-2027

Sisällys

KESKI-SUOMEN HYVINVOINTIALUEEN ENSIHOIDON PALVELUTASOPÄÄTÖS 2024-2027	1
1. Toimintaympäristö	4
2. Päätyneen palvelutasokauden arviointi.....	4
2.1. Tavoitteet potilaan tavoittamisajasta (2022)	5
2.2. Tavoittamisviiveiden toteutuma koko maakunta 2022.....	5
3. Ensihoitopalvelun järjestäminen ja tuottaminen	6
3.1. Ensihoitopalvelun yksiköt, sijainnit, valmiusaika ja yhteistyö	6
3.1.1. Lisävalmius ja varayksiköt.....	6
3.1.2. Yksiköt ja asemapaikat.....	7
3.1.3. Ensivastetoiminta	8
3.1.4. Yhteistyö poliisin kanssa	8
3.1.5. Yhteistyö sosiaalitoimen kanssa	8
3.2. Ensihoitopalvelun johtaminen	9
3.3. Ensihoitopalvelu palvelutasokauden aikana.....	9
3.3.1. Monitoimiyksidiöiden muutos ensihoitoyksiköiksi.....	10
3.3.2. Kiireettömät tehtävät	10
3.3.3. Mielenterveyspotilaiden hoito	11
3.3.4. Jämsä.....	11
3.3.5. Kiirevastaanottotoiminnan uudelleenorganisointi.....	12
3.3.6. Yksikkömuutoksia	12
3.3.7. Turvallisuusverkko ja sähköinen ensihoitokertomus.....	13
3.3.8. Tiedottaminen	14
4. Ensihoitopalvelun sisältö	14
4.1. Korotettu ensivaste.....	14
5. Ensihoitohenkilöstön koulutusvaatimukset	14
5.1. Ensivasteyksikkö	14
5.2. Perustason ensihoidon yksikkö.....	15
5.3. Hoitotason ensihoidon yksikkö	15
5.4. Yhden henkilön muodostama ensihoidon yksikkö	15
5.5. Koulutusvaatimuksista poikkeaminen	15
6. Riskialueet	16

7.	Tavoitteet potilaan tavoittamisajasta	18
8.	Ensihoitopalveluun kuuluvat siirrot.....	19
9.	Muut ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset asiat	19
10.	Ensihoidon kehittäminen.....	19
10.1.	Käynnissä olevat selvitykset ja aloitekäsittelyt.....	20

1. Toimintaympäristö

Ensihoidon palvelutasopäätös koskee Keski-Suomen Hyvinvointialueen (myöhemmin HVA) alueella tapahtuvaa ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevaa ensihoitopalvelua.

Taulukko 1. Alueen perustiedot (Tilastokeskus, väestön ennakkotiedot 2023M01), suluissa vaihteluväli alueen kuntien välillä.

Väkiluku	272 343
Josta Jyväskylä	144 477 / 53 %
0–14	14,9 % (8–25 %)
15–64	60,7 % (48–66 %)
65–	24,4 % (19–42 %)
Vanhushuoltosuhte	0,40 (0,29–0,82)
Alueen kokonaispinta-ala (km ²)	19 011
Josta vesi- tai merialueita (km ²)	2 969
Sairastavuusindeksi (2022)	109,4 (108,6–110,3)

2. Päätyneen palvelutasokauden arviointi

Edellinen palvelutasopäätös Keski-Suomessa on hyväksytty sairaanhoitopiirin toimesta vuodelle 2018. Sen jälkeen ei merkittäviä muutoksia ole ollut esitettävänä, eikä uutta käsittelyä tehty ennen hyvinvointialueen aloittamista.

Ensihoidon palvelutason toteutuma tarkoittaa lähinnä tavoittamisviiveiden toteutumista. Niitä tarkastellaan ensihoitokeskuksessa kuntatasolla, mutta raportointi tehdään maakunnan tasolla. Jatkossa on tarkoitus lähteä selvittämään laadullisia muuttujia mm. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisun ”Laatu ja potilasturvallisuus ensihoidossa ja päivystyksessä – suunnittelusta toteutukseen ja arviointiin” määrittämien kriteerien mukaan.

Ensihoidon tehtäviä oli vuonna 2022 yhteensä 49 601. Ensihoitokeskuksen kokonaiskulut (kelatulot huomioituna) sisältäen järjestämisen ja tuotannon olivat yhteensä 13,3 miljoonaa euroa eli 285 € tehtävää tai 53 € asukasta kohti. Valmiustunteja perusvalmiuden mukaan oli vuonna 2022 yhteensä 189 072 tuntia, joten yksi ensihoidon valmiustunti maksoi 70 €. Ensihoito perustuu valmiuteen. Ensihoidon yksiköiden tehtäväsidonnaisuus eli ns. käyttöaste tulee olla aivan toista luokkaa kuin esimerkiksi vuodeosastojen käyttöaste. Ensihoidossa alhaisempi käyttöaste tarkoittaa parempaa valmiutta eli suurempaa todennäköisyyttä, että tehtävälle löytyy vapaa ensihoidon yksikkö. Riittävän valmiuden määrittäminen on haastavaa. Nykyinen yksikkömäärä pystyy maakunnan tasolla vastaamaan tyydyttävästi tavoittamisviiveiden näkökulmasta asetettuihin tavoitteisiin, mutta

kuntatasolla tarkasteltuna eroja on huomattavasti. Haastavimmat alueet ovat luoteinen ja läntinen alue sekä Jyväskylän ympäristö (Toivakka ja Uurainen) ja yksittäisinä kuntina lisäksi Luhanka, Viitasaari ja Konnevesi (tavoittamisviiveiden toteuma kvartaali 1 ja 2 2023).

2.1. Tavoitteet potilaan tavoittamisajasta (2022)

Palvelun saatavuus on määritetty yhteneväiseksi koko yhteistyö (YTA)-alueella (aiemmin erityisvastuualue ERVA) riskiluokittain päivittäistehtävissä. Tavoittamisviiveet lasketaan tehtävän vastuun siirtymisestä ensihoitopalvelulle kohteeseen saapumiseen. Keski-Suomen palvelutasopäätökseen ei ole tehty muutoksia vuoden 2018 jälkeen, joten ERVA-alueen AB-tehtävien ydinkeskusta-alueen 90 % 12 minuutin tavoite ei ole alueella käytössä. Ensihoidon kiireellisyysluokat on kuvattu ensihoitoasetuksessa 585/2017 6 §.

A-B Tehtävät

Alueluokka	Mediaani	90 %
Ydinkeskusta	8 min	11 min
Muu taajama	10 min	25 min
Asuttu maaseutu	20 min	35 min

C-D-tehtävät

Riskiluokka (koko maakunta)	90 %
C	30 min
D	120 min

2.2. Tavoittamisviiveiden toteutuma koko maakunta 2022

RISKIALUE	AB 50 %	AB 90 %	AB N
YDINTAAJAMA	0:07:55	0:11:38	1667
MUU TAAJAMA	0:08:44	0:21:18	9875
ASUTTU MAASEUTU	0:18:45	0:34:17	2019
MUUT ALUEET	0:21:03	0:38:39	213
KAIKKI ALUEET	0:09:24	0:24:37	13774
RISKIALUE	C 90 %	C n	D 90 %
ASUTUT ALUEET YHT	0:33:36	14627	0:41:01
			D n
			13432

Näiden lisäksi tehtävien kokonaismäärään sisältyy puutteellisin aikaleimoin tai muuten virheellisiä tehtäviä ja vakituisesti asumattomien alueiden CD-tehtävät.

90 % rajan ylittäneet tehtävät:

RISKIALUE	AB 50 %	AB N		
YDINTAAJAMA	0:12:35	238		
MUU TAAJAMA	0:30:36	656		
ASUTTU MAASEUTU	0:42:06	189		
MUUT ALUEET	0:43:32	27		
ALUE	C 50 %	C n	D 50 %	D n
ASUTUT ALUEET YHT	0:37:39	1998	2:15:59	50
ASUMATTOMAT YHT	0:39:54	79	2:43:48	2

Tavoittamisajat saavutettiin koko maakunnan tasolla vuonna 2022 hyvin. Ainoastaan ydintaajaman AB-kiireisten tehtävien 90 % tavoittamisaika ja C-kiireellisten tehtävien tavoittamisviiveet ylittyvät.

3. Ensihoitopalvelun järjestäminen ja tuottaminen

HVA vastaa ensihoitopalvelun järjestämisestä. Toiminta tuotetaan omana toimintana ja sopimus pohjaisesti yksityisten palveluntuottajien kanssa. Kaikki ensihoitoyksiköt toimivat valmiusaikanaan välittömässä lähtövalmiudessa.

Ensihoitopalvelun tavoitteena on tuottaa yhdenvertainen palvelu saman alueluokan alueille.

3.1. Ensihoitopalvelun yksiköt, sijainnit, valmiusaika ja yhteistyö

Ensihoitopalvelu tuotetaan 24 ensihoitoyksiköllä. Näiden lisäksi siirtosopimuksella toimii kuusi yksikköä, joista yksi ympäri vuorokauden ja yksi on yhden hengen siirtoyksikkö. Siirtoyksiköt suorittavat myös ensihoitopalvelun tehtäviä.

3.1.1. Lisävalmius ja varayksiköt

Lisävalmiutta järjestetään tarvearvion mukaan juhlapyhien, tapahtumien ja erityisten ajankohtien (koulujen päätyminen) yhteyteen pidentämällä päiväyksiköiden valmiusaikaa iltaan ja yöhön tai viikonloppuun tai järjestämällä käyttöön varayksiköitä. Lisäksi infektiotaikana voidaan varustaa erityisiä infektioyksiköitä, joissa on rajattu hoitovälineistö infektiotaarallisten potilaiden siirtoja varten. Ensihoitopalvelun käyttöön on varattu varayksiköitä, joita voidaan käyttää varsinaisen yksikön vikatilanteissa, vuoronvaihdossa tai lisäresurssina erityisen harkinnan perusteella ja esimerkiksi suuronnettomuustilanteissa.

3.1.2. Yksiköt ja asemapaikat

YKSIKKÖ	TASO	ASEMAPAIKKA	PALVELUNTUOTTAJA	
EKS11	ht	Sairaala Nova	HVA, kenttäjohtoyksikkö	24/7
EKS121	ht	Ristonmaa	HVA	24/7
EKS122	ht	Ristonmaa	HVA	24/7
EKS123	ht	Seppälä	HVA	24/7
EKS124	ht	Vaajakoski	HVA	24/7
EKS125	hyb	Muurame	HVA	24/7
EKS132	pt	Tikkakoski	HVA	9–21/7
EKS221	ht	Äänekoski	HVA	24/7
EKS222	ht	Viitasaari	HVA	24/7
EKS223	ht	Pihtipudas	HVA	24/7
EKS231	pt	Äänekoski	HVA	24/7
EKS234	pt	Viitasaari	HVA	9–21/7
EKS321	ht	Laukaa	HVA	24/7
EKS322	ht	Joutsa	HVA	24/7
EKS323	ht	Hankasalmi	Med Group Ensihoitopalvelu Oy	24/7
EKS324	ht	Konnevesi	Med Group Ensihoitopalvelu Oy	8–20/7
EKS521	ht	Keuruu	HVA	24/7
EKS421	ht	Jämsä	HVA	24/7
EKS422	ht	Jämsä	HVA	24/7
EKS532	pt	Keuruu	HVA	13–21/5
EKS533	pt	Petäjavesi	HVA	8–16/5, 8–20 la-su
EKS621	ht	Saarijärvi	HVA	24/7
EKS622	ht	Kannonkoski	HVA	9–21/7
EKS623	ht	Karstula	HVA	24/7
EKS624	ht	Kinnula	HVA	24/7

Siirtokuljetusyksiköt				
EKS821	hts	Jyväskylä	Med Group Ensihoitopalvelu Oy	24/7
EKS831	pts	Jyväskylä	Med Group Ensihoitopalvelu Oy	9–21/5
EKS832	pts	Jyväskylä	Med Group Ensihoitopalvelu Oy	9–02/7
EKS833	pts	Äänekoski	Ambulanssi.net Ensihoitopalvelu Oy	8–18/7
EKS835	pts	Jämsä	Med Group Ensihoitopalvelu Oy	8–20/5
EKS871	1hts	Jyväskylä	Med Group Ensihoitopalvelu Oy	10–20/7

*Kaikki siirtokuljetusyksiköt hoitavat myös ensihoitopalvelun tehtäviä.
Koodit: ht=hoitotaso, pt=perustaso, hts=hoitotason siirtoyksikkö, pts=perustason siirtoyksikkö, 1hts= 1 hengen hoitotason siirtoyksikkö, hyb=ensihoidon ja pelastuksen hybridiyksikkö
Valmiusaika: /5 = arkisin, /7= joka päivä*

3.1.3. Ensivastetoiminta

Ensivastetoimintaa tuotetaan Auttajaryhmien, pelastuslaitoksen, tapahtumatoimijoiden, järvipelastajien ja tehdaspalokuntien toimesta. Auttajaryhmät toimivat ryhmän sydäniskurin sijainnin ympäristössä n. 10 kilometrin säteisellä alueella ja saavat hälytyksen vain alueensa A700 (äkkieloton)-tehtäviin. Tehdaspalokuntien toiminta-alue on pääsääntöisesti oma tehdasalue. Tapahtumissa ensiapupäivystystä tekevillä yksiköillä voi olla ensivaste- tai ensihoitovalmius. Yksikkö voidaan liittää hätäkeskuksen järjestelmään, jolloin hätäkeskus voi hälyttää yksikön tapahtuma-alueelta tuleviin ensihoitotehtäviin. Toiminta rajoittuu tapahtuma-aikaan. Järvipelastajat Konnevedellä toimivat ensivastesopimuksella laajalla järviolueella. Pelastuslaitoksen ensivastetoiminta on laajinta, asemoituu paloasemiin ja tapahtuu hälytysohjeen perusteella koko maakunnan alueella. Pelastuslaitoksen ensivastetoiminta voidaan jakaa 24/7-asemien toimintaan ja muuhun toimintaan (kts. Kohta 3).

3.1.4. Yhteistyö poliisin kanssa

Taktisen ensihoidon toiminta järjestetään yhteistyössä Sisä-Suomen poliisin kanssa tähän erityisesti koulutetun henkilöstön toimesta.

3.1.5. Yhteistyö sosiaalitoimen kanssa

Ensihoitopalvelun tehtäviin kuuluu potilaan, hänen läheistensä tai muiden tapahtumaan osallisten ohjaaminen psykososiaalisen tuen piiriin. Sosiaali- ja kriisipäivystys saa suoraan hälytyksen oman riskinarvionsa mukaisiin tehtäviin ja sen tehtäväalue on akuutit traumaattiset kriisit. Lisäksi sitä voidaan pyytää liittymään tehtävään, kun hoidon tarpeen arviossa tälle todetaan tarve. Ensihoito voi ohjata avun tarvitsijan myös Kriisikeskus Mobilen palveluihin. Ensihoidon käytössä ovat lastensuojeluhuoli- ja vanhusilmoitukset.

3.2. Ensihoitopalvelun johtaminen

Ensihoidon ylilääkäri, ensihoidon osastonhoitaja, ensihoitopäällikkö ja kenttäjohtajat johtavat ja valvovat ensihoitopalvelun päivittäistoiminnan toteutusta. Kenttäjohtajien operatiivinen johtamisvastuu kattaa päivittäisistä tilapäisistä valmiusmuutoksista päättämisen, kuten osaaikaisten yksiköiden valmiusajan sijoittelu uudelleen.

Ensihoitopalvelun tuottamisen muutoksista palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana päätetään hallintosäännön mukaisesti.

3.3. Ensihoitopalvelu palvelutasokauden aikana

Ensihoidon tehtävämäärä kasvaa vuosittain, vuodesta 2016 keskimäärin 2,9 % vuodessa. Vuodesta 2018 vuoteen 2022 tehtävämäärä on kasvanut n. 4700 tehtävällä. Valmiustuntien muutos saman aikana, siirtoyksiköt mukaan luettuna, oli 3580 tunnista 3520 tuntiin viikossa. Vuonna 2018 valmiudesta 15 minuutin varallaoloa oli 340 h/vk, vuoden 2021 lopusta ei maakunnassa ole varallaoloa ollut vaan kaikki yksiköt ovat olleet välittömässä lähtövalmiudessa. Muutoksina siirtoyksiköiden valmiusaikaa nostettiin 44 viikkotunnilla, Karstulan toinen yksikkö jäi pois (40 viikkotuntia), Konneveden yövalmius poistui (84 viikkotuntia) ja Saarijärven toinen yksikkö vaihtui Kannonkoskelle ja viikkotunnit lisääntyivät 20 tuntia. Nyt kesästä 2023 alkaen valmiustuntien määrä on 4025. Aiempaan lisättiin edelleen siirtoresurssia Jyväskylään 109 viikkotuntia ja Jämsän palvelutuotanto on yhteensä 396 tuntia. Jyväskylässä aloitti 1 hengen hoitotasoinen siirtoyksikkö, jonka tehtäviin on suunniteltu myös harkitusti ensihoitotehtävien hoito.

Ensihoito tekee yhteistyötä eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Ensihoito on osa erikoissairaanhoitoa ja toimii useilla alueilla maakunnassa päivystyksen jatkeena ja ainoana terveydenhuollon toimijana suurimman osan vuorokautta. Viime vuoden käyttöasteet pelastuslaitoksen yksiköillä vaihtelivat 18,1 % ja 56,3 % välillä (sähköpostitiedonanto 18.9.23, ensihoitopäällikkö, Keski-Suomen pelastuslaitos). Suurimmat käyttöasteet ovat Jyväskylän kaupungin alueen yksiköillä (48–56 %, sähköpostitiedonanto 18.9.23,

ensihoitopäällikkö, Keski-Suomen pelastuslaitos). Siirtoyksiköistä suurin osa on sijoitettu kaupungin alueelle ja niiden osallistuminen ensihoitotehtäviin mahdollistaa pienellä ensihoitoyksikkömäärällä selviytymisen, mutta yksiköiden käyttöaste on ensihoidon yksiköitä selvästi suurempi (58–77 %, sähköpostitiedonanto 20.9.23 palvelupäällikkö, Onni). Siirtoyksiköiden tehtävistä 64–85 % on ensihoitotehtäviä (Codean tilasto 2022). Maakunnassa tehtävämäärät ja käyttöasteet ovat pienempiä, tehtävät sijoittuvat laajalle alueelle ja kuljetusmatkat ovat pitkiä päivystyksen keskittyessä Jyväskylään.

Ensihoidon tärkein tehtävä on terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan hoidon tarpeen arviointi ja kiireellinen hoito ensisijaisesti terveydenhuollon hoitolaitoksen ulkopuolella ja tarvittaessa potilaan kuljettaminen lääketieteellisesti arvioiden tarkoituksenmukaisimpaan hoitoyksikköön. Tämä rajoittaa ensihoidolle tarjottavia muita tukitehtäviä, ensihoidon on oltava aina valmiina vastaamaan sille hätäkeskuksesta tai kenttäjohtajan toimesta osoitettuihin tehtäviin.

3.3.1. **Monitoimiyksiköiden muutos ensihoitoyksiköiksi**

Hyvinvointialueella on aiemmin perustettu pelastustoimen ja ensihoidon yhteisiä yksiköitä Muurameen, Laukaaseen ja Karstulaan. Yksiköissä on tavanomaisen ambulanssivarustuksen lisäksi pelastustoimen varustusta monien tehtävien alkutoimien suorittamiseksi (alkusammutus, pintapelastus esim.). Laukaan ensihoidon ja pelastustoimen tehtävien määrä on suuri, mikä haastaa yksikön toiminnan. Karstulan sijainti kaukana päivystävästä sairaalasta Jyväskylässä, mikä aiheuttaa niin ensihoidon kuin pelastustoimenkin tyhjiön alueelle, kun potilas kuljetetaan sairaalaan. Lisäksi haasteita on ollut pelastustoimen tehtävävalinnassa ja niiden kestossa ja muiden ensihoitoyksiköiden tukitarpeessa näiden yhteydessä. Näiden vuoksi suunnitelmassa on palauttaa ensin Laukaan ja Karstulan yksiköt ensihoidon yksiköiksi ja pelastustoimi vahvistaa omaa toimintaansa. Jatkossa Muuramen yksikön suhteen tehdään sama muutos.

Henkilöstötarve on 6 henkilötyövuotta (htv) per yksikkö, eli 12 htv Laukaan ja Karstulan osalta, myöhemmin 6 htv Muuramen osalta. Paikat voivat olla perustason ensihoitajien paikkoja. Kuluarvio näihin 750 000 € (6+6 htv sis. ammattilisät, haittalisät, lomakorvaus).

3.3.2. **Kiireettömät tehtävät**

Ensihoidon tehtävistä vuonna 2022 17 %:ssa ensihoidolle ei todettu tarvetta ja 12 %:ssa potilaalle annettiin hoitoa, mutta kuljetusta terveydenhuollon pisteeseen ei tarvittu. Näiden lisäksi 7 %:ssa kuljetus

terveydenhuollon pisteeseen pystyttiin toteuttamaan muulla keinoin kuin ambulanssilla. Häätäkeskuksen riskinarviossa kiireettömiksi tehtäviksi arvioidaan noin kolmannes ensihoidolle annetuista tehtävistä. Näistä päätellen suuri osa tehtävistä voitaisiin hoitaa tarkalla puhelimitse tehtävällä hoidon tarpeen arviolla, kuten useilla hyvinvointialueilla jo tehdään. Lisäksi osa tehtävistä voitaisiin hoitaa myös yhden ensihoitajan miehittämällä yksiköllä. Hoidon tarpeen arviota tekevä hoitaja muodostaisi myös luontevan yhteispisteen muiden toimijoiden, kuten sosiaali- ja kriisipäivystys, turvapalvelu, kotisairaala ja kotihoito, kanssa. Yhteistyö ensihoidon kenttäjohtajan kanssa tulee myös olla saumatonta.

Hyötynä toiminnasta potilaat saisivat paremmin suunnattua hoitoa. Ensihoitajien koulutus suuntautuu akuuttitilanteiden hoitoon, mutta suuri osa etenkin kiireettömistä tehtävistä on kroonisen tilanteen vaikeutumista tai jopa toiselle viranomaiselle kuuluvia tehtäviä.

Puhelimitse tehtävän hoidon tarpeen arvion aloittaminen edellyttää henkilöstön lisäämistä 6 htv, koulutusta ja välineistön hankkimista. Toimipisteeksi yhtenä vaihtoehtona on tilojen rakentaminen nykyisen ensihoidon kenttäjohdon tiloihin. Arvio näistä koituvista kuluista on 450 000 €. Yksikön hallinnointi puuttuu tästä ja jos nykyiset rakenteet eivät kestä henkilöstömäärän ja yksikön hallinnointia, tulee lisäksi yhden apulaisosastonhoitajan työpanos lisäksi. Yhden hengen ensihoitoyksikön kulu vuositasolla on noin 504 000 € sisältäen ajoneuvokulut, mutta ei asemapaikkakuluja.

3.3.3. Mielenterveyspotilaiden hoito

Mielenterveyden haasteisiin liittyvät ensihoitotehtävät lisääntyivät vuonna 2020 Covid-19-pandemiaan liittyvien liikkumis- ja kohtaamisrajoitusten myötä ja määrä on jäänyt koholle aiempaan verrattuna. Muutamilla alueilla Suomessa on testattu ensihoitajan ja psykiatrisen sairaanhoitajan miehittämän yksikön toimintaa tämän potilasryhmän kohtaamisessa hyvin tuloksin. Tässäkään potilasryhmässä ei ensihoitajien osaaminen ole vahvimmillaan ja ratkaisulla saataisiin potilaille ohjattua parempaa hoitoa. Yksiköllä tulee olla käytössä tavanomainen ensihoitoyksikkö ja henkilöstöä puolet ja puolet psykiatrialta ja ensihoidolta, yhteensä 11,5 htv. Kuluarvio vuositasolla on 800 000 €, oletuksena, että jotain nykyistä asemapaikkaa pystytään käyttämään.

3.3.4. Jämsä

31.8.25 Jämsän terveyden toiminta päättyy. Vaikutukset ensihoidon resurssien tarpeeseen tämän myötä riippuu toiminnan jatkoon muodosta. Jos yöpäivystys loppuu, tarkoittaa se osan näistä potilaista tarvitsevan

ensihoidon arviota ja/tai kuljetusta sairaala Novaan ja pidentäen ambulanssien käyttöaikaa ja mahdollisesti pidentäen viiveitä. Muutos edellyttää mitä todennäköisimmin ensihoidon resurssin lisäämistä. Tällä hetkellä ensihoidon resurssi yöaikaan on kaksi hoitotason ensihoitoyksikköä. Jämsään sijoitetun perustason siirtoyksikön valmiusaika on 8–20/7. Tämän valmiusajan jatkosta ad 24/7 on mahdollista neuvotella. Yksikön sopimus on siirtosopimus eli tehtäväperusteinen ja arviota vuosikulusta on vaikea antaa. Oma toimintana yhden lisäyksikön vuosikulu on 800 000 € luokkaa.

3.3.5. Kiirevastaanotto toiminnan uudelleenorganisointi

Hyvinvointialueen kiirevastaanottojärjestelyistä tehdään selvitystyötä syksyllä 2023. Uudelleenjärjestelyt voivat vaikuttaa ensihoidon tarpeeseen. Kiirevastaanoton loppumisajankohta aiheuttaa yleensä hieman kuormitusta, kun kesken olevat ja/tai seurantaa vaativat potilaat siirretään edelleen auki olevaan yksikköön, joka on yleensä yhteispäivystys Sairaala Novassa. Riippuen selvityksen tuloksesta voi uusia päivystyspisteitä syntyä ja nykyisiin tulla vähennyksiä tai toiminta-ajan muutoksia. Näiden seurauksena syntyvät ensihoidon tarpeet pyritään selvittämään valmistelun yhteydessä ja yhdistämään toiminnan muutoskokonaisuuteen.

3.3.6. Yksikkömuutoksia

Ensihoidon valmiutta voidaan muuttaa yksikkömäärän tai valmiusaikojen muutoksilla. Tällä hetkellä valmius Jyväskylän alueella on usein heikentynyt runsaan tehtävämäärän vuoksi, samoin aika ajoin tapahtuu muun muassa Keuruun suunnalla.

Hiljaisin 24/7 yksikkö sijaitsee Kinnulassa maakunnan laidalla, käyttöaste 18.1 %. Kinnulan kunnan alueella on keskimäärin 1,2 tehtävää päivässä. Lähimmät muut yksiköt sijaitsevat Kannonkoskella (9–21 joka päivä), Karstulassa 24/7, Saarijärvellä 24/7, Viitasaarella (24/7 ja 9–21 joka päivä) ja Pihtiputaalla 24/7. Naapurimaakunnista valmiutta löytyy Reisjärveltä ja Perhosta. Kinnulan tehtävät painottuvat päiväaikaan (63 % klo 8–20, arviossa tehtävämäärä Kinnulan kunnan alueella tammi-kesäkuu 2023). Yksikköön on ollut haastava saada henkilöstöä osin työaikamuodon vuoksi (12 tunnin vuorot). Yksikön yövalmius voitaisiin siirtää etelämmäksi Kannonkoskelle, mikä luonnollisesti pidentäisi tavoittamisviiveitä Kinnulassa, mutta parantaisi sitä Kannonkoskella ja parantaisi yksikön käytettävyyttä kiireaikoina Viitasaaren ja Saarijärven suuntaan. Talousvaikutusta tällä ei olisi, koska valmiusaika pysyisi samana.

Keuruun alueen valmiutena on nyt yksi 24/7 yksikkö Keuruulla ja osapäiväiset Keuruulla (13–21 arkipäivisin) ja Petäjävedellä (8–16 arkisin, 8–20 la ja su). Osapäiväisten yhdistäminen olisi edullisin tapa

lisätä alueelle ympärivuorokautinen yksikkö. Klo 13–16 yksikkömäärä olisi yhtä pienempi. Tämän muutoksen vuosikulu olisi arviolta 150 000 €. Toiseen suuntaan muokattuna, Petäjäveden yksikön valmiusajan muuttaminen klo 8–20 joka päivä ja Keuruun iltapäiväyksikön lakkauttaminen toisi säästöä arviolta 60 000 € vuodessa ja vähentäisi nykyistä valmiutta kolme tuntia iltapäivistä ja yhden illasta arkipäivisin.

3.3.7. Turvallisuusverkko ja sähköinen ensihoitokertomus

Ensihoidon tulee olla turvallisuusverkon (TUVE) käyttäjä lain julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta (10/2015) 2–4 § mukaan. TUVE-verkon kautta käytetään sähköistä ensihoitokertomusta, joka on osa kenttäjohtojärjestelmää (KEJO). Verkon käyttö edellyttää hallintaa, koulutusta ja laitehankintoja. Ensihoidon ylläkäri, osastonhoitaja, kenttäjohtajat ja yksityisen palveluntuottajan kahden ensihoitoyksikön henkilöstö käyttävät jo turvallisuusverkkoa ja sähköistä ensihoitokertomusta. Ensihoitokeskukseen on myös varattu laitteita koulutuskäyttöön. Näiden osalta kulu on tällä hetkellä 17 500 €/v.

Käyttöönottoa laajennetaan asteittain. Sähköisen ensihoitokertomuksen kehittämisen haasteet estävät sen järkevän käyttöönoton hyvinvointialueen omassa toiminnassa ja sen käyttöönoton ajankohdaksi on arvioitu Q4/2025. Käyttökoulutus annetaan edeltävällä vuosineljänneksellä. Yksityisten tuottamaan siirtokuljetustoimintaan TUVE ja sähköisen ensihoitokertomuksen käyttö on suunnitelmassa ottaa käyttöön vuoden 2024 aikana.

Yksityisten siirtoyksiköiden käyttöönotto tarkoittaa yhden laitteen (n. 2900 €/v) hankkimista per yksikkö (6 yksikköä) ja tiettyjen palveluiden (n. 180 €/v) hankkimista per käyttäjä (n. 22 henkilöä + sijaiset). Yhteensä 25 henkilön mukaan kulu siten 21 900 € vuodessa. Lisänä tähän tulee kouluttajien antama koulutus ja työntekijöiden kulu näiden osalta 2 koulutuspäivää.

Oman toiminnan siirtäminen TUVE-maailmaan vuoden 2025 lopussa tarkoittaa 22 yksikön varustamista ja henkilöstön järjestelmien hankkimista. Samoihin aikoihin nyt käytössä oleva järjestelmä Codea tulee poistumaan ja autoihin joudutaan hankkimaan navigointia ja tilatietojen antamista varten toinen päätelaite. Tämä tulee olemaan kevyempi ratkaisu kuin ruggeroitu tietokone, joka toimii potilastietojen täyttämiseksi sähköiseen ensihoitokertomukseen. Tämän kevyemmän ratkaisun hinta ei ole tällä hetkellä tiedossa.

Vuoden 2025 lopusta arvio kuluista ilman toista autojen laitetta laskettuna 250 henkilön työntekijämäärällä ja varalaittein on noin 175 000 € vuodessa. Tästä voidaan vähentää Codea-järjestelmän vuosikulu n. 70 000 €, joten nettovaikutus olisi n. 100 000 € plus navigointilaitteet.

3.3.8. Tiedottaminen

Tiedottaminen ensihoidon asioista kansalaisille on ollut puutteellista. Palvelutasopäätöstä tai toteumatietoja ei ole saatu julkisesti saataville. Palvelutasokauden tavoitteena on järjestää julkiset tiedot julkisesti saataville. Myös sosiaalisen median hyötykäyttöä parannetaan. Tällä hetkellä keskisuomalaisen ensihoidon julkisena kanavana on pelastuslaitoksen ensihoidon kanava. Osan aihepiiriin liittyvästä tiedottamisesta hoitaa myös Sairaala Novan päivystyksen sosiaalisen median kanava.

4. Ensihoitopalvelun sisältö

Ensihoitopalveluun kuuluu terveydenhuoltolain 40 § ja Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) asetus ensihoitopalvelusta (585/2017) 2§ mukaiset tehtävät.

Ensihoitopalveluun sisältyy perustasoinen ensivaste, korotettu ensivaste 24/7 paloasemien yhteydessä, ensihoito perus- ja hoitotasolla sekä ensihoidon kenttäjohtaminen. Yhteistyöalueen ensihoitokeskus järjestää ympärivuorokautisen ensihoitolääkäripäivystyksen. Keski-Suomen pääasiallinen lääkäriyksikkö on FinnHEMS60 Kuopiossa. Lisäksi alueelle voivat vaikuttaa FinnHEMS30 Tampereelta, FinnHEMS40 Seinäjoelta ja FinnHEMS50 Oulusta.

4.1. Korotettu ensivaste

Korotettu ensivaste tarkoittaa päätoimisen 24/7 paloaseman yksikön tuottamaa ensivastetoimintaa, kun mukana tehtävällä on vähintään yksi perustason ensihoitaja. Yksikön lääke- ja varustevalikoima ja näin toimintamahdollisuudet ovat tavanomaista ensivasteyksikkö laajemmat. Yksiköiden toiminta-alue on myös määritetty laajemmaksi.

5. Ensihoitohenkilöstön koulutusvaatimukset

5.1. Ensivasteyksikkö

Ensivasteyksikön henkilöstöstä vähintään kahdella henkilöllä tulee olla ensivastetoimintaan soveltuva koulutus ja kelpoisuus. Korotetun

ensivasteen tehtäviin vaaditaan vähintään yhdellä henkilöllä perustason ensihoidon koulutus ja kelpoisuus.

Auttajaryhmien koulutus on elvytyskoulutus, jonka kertaus tapahtuu vuosittain Keski-Suomen pelastuslaitoksen toimesta. Auttajaryhmäläiset hälytetään vain rajatulle alueelle vain A700-tehtäväluokassa.

5.2. Perustason ensihoidon yksikkö

Perustason ensihoidon yksikön henkilöstöltä edellytetään STM:n Asetuksen ensihoitopalvelusta (585/2017) mukaista kelpoisuutta. *Ainakin toisen henkilön on oltava terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on ensihoitoon suuntautuva koulutus. Toisena ensihoitajana voi toimia myös terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö tai pelastaja.*

5.3. Hoitotason ensihoidon yksikkö

Hoitotason ensihoidon yksikön henkilöstöltä edellytetään STM:n Asetuksen ensihoitopalvelusta (585/2017) mukaista kelpoisuutta. *Ainakin toisen on oltava ensihoitaja AMK tai terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu laillistettu sairaanhoitaja, joka on suorittanut hoitotason ensihoitoon suuntaavan vähintään 30 opintopisteen laajuisen opintokokonaisuuden hyväksyttävässä oppilaitoksessa. Toisena ensihoitajana voi toimia myös terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö tai pelastaja.*

5.4. Yhden henkilön muodostama ensihoidon yksikkö

Yksi asetuksen 8 § 3 a) kohdan mukaisen hoitotason kelpoisuuden omaava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö voi muodostaa asetuksen 8 § 4 kohdan mukaisen ensihoitopalvelun yksikön, jonka tehtäviin kuuluu potilaiden hoidon tarpeen arviointi, välittömän hoidon aloittaminen sekä muiden ensihoitopalvelun yksiköiden tukeminen. Yhden hengen yksikkö voi erityistilanteessa kuljettaa potilaan, kun potilaan tila vastaa siirtokuljetuksissa yhden hengen siirtoyksikön kuljetettavaksi arvioitua potilasta.

5.5. Koulutusvaatimuksista poikkeaminen

Ensihoidon ruuhka- ja erityistilanteissa voidaan ensivasteyksiköiden, perustason ensihoidon yksiköiden ja hoitotason ensihoitoyksiköiden henkilöstön koulutusvaatimuksista tilapäisesti poiketa.

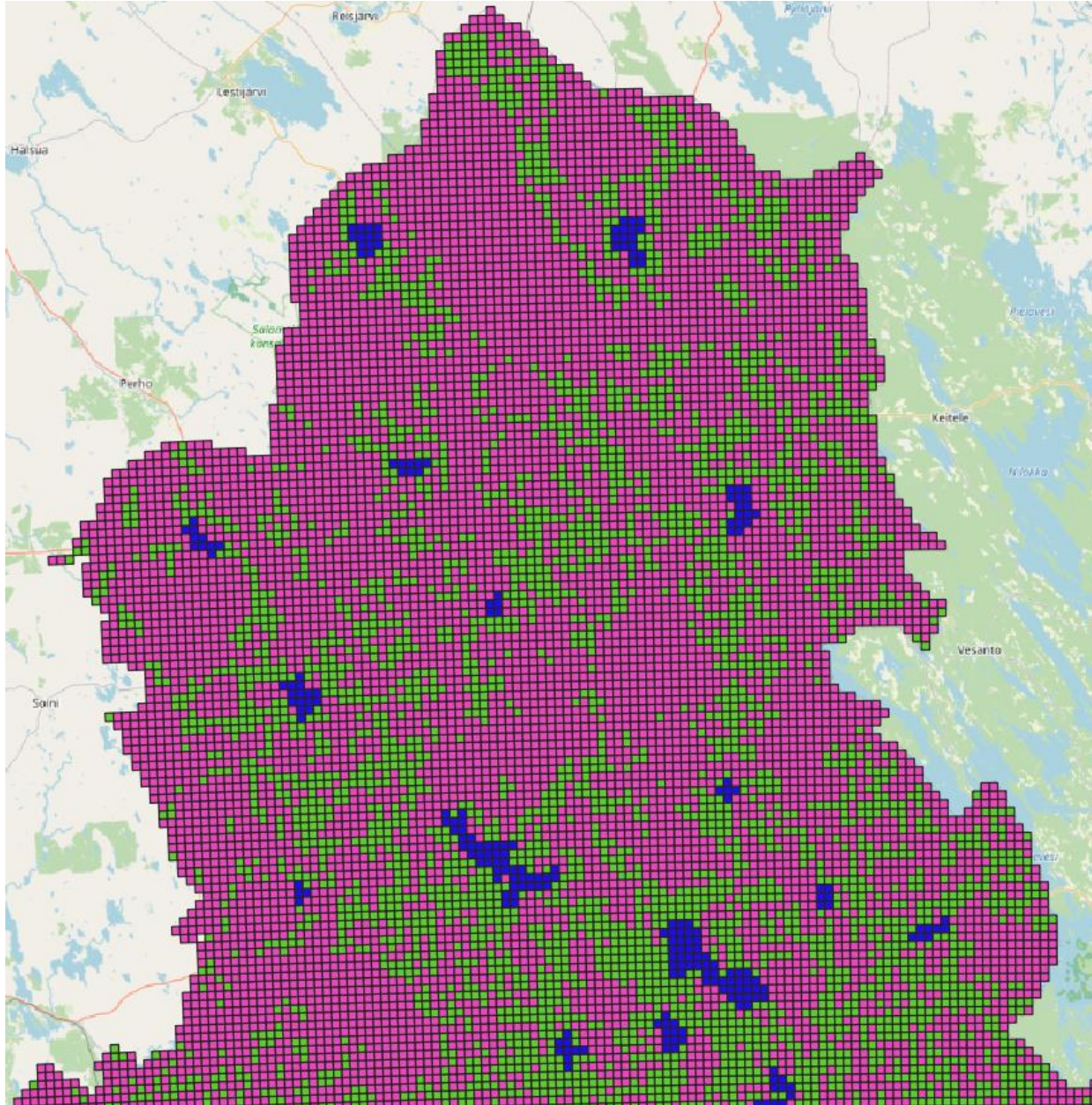
6. Riskialueet

Ensihoidon riskiluokitus on 1.1.2018 alkaen toteutettu valtakunnallisesti yhtenäisesti pohjautuen Suomen ympäristökeskuksen Syke-alueiden luokitukseen ja 1 km x 1 km alueisiin. Ruudun sijoittuminen kuntaan tai hyvinvointialueeseen perustuu siihen, millä alueella ruutu valtaosin sijaitsee. Riskialueluokitus määräytyy alueen sisällä sijaitsevan Syke-alueen (250 m x 250 m) luokitusarvo. Yksikin Syke keskusta-alueen ruutu määrittelee 1 km x 1 km riskialueruudun luokkaan ydintaajama ja yksikin taajama-alueen ruutu määrittää riskialueruudun kuuluvaksi muu taajama-alueeseen. Asuttu maaseutu luokituksen saavat ne alueet, jotka eivät sisällä Syke-taajamaluokituksen alueita, mutta joilla asuu vakituisesti yksikin henkilö. Muut alueet-luokitus sisältää taajama-alueen ulkopuoliset, asumattomat solut. (Lähde: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja, Ensihoidon palvelutaso, Ohje ensihoitopalvelun palvelutasopäätöksen laatimiseksi sairaanhoitopiireille, 2011)

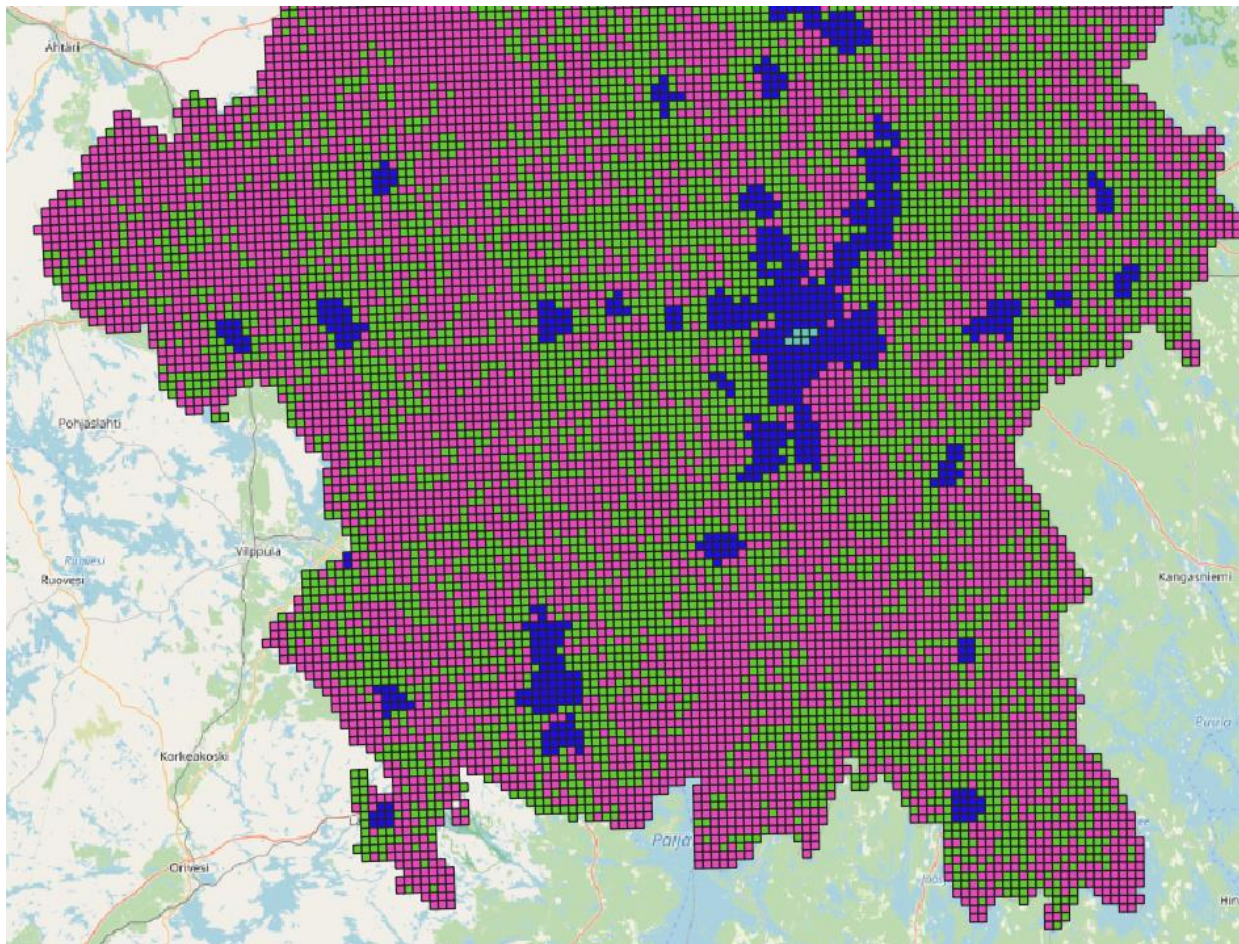
Keski-Suomen hyvinvointialue koostuu ruuduista seuraavasti:

- ydintaajama 6 ruutua
- muu taajama 813 ruutua
- asuttu maaseutu 6 718 ruutua
- muut alueet 11 462 ruutua
- yhteensä 18 999 ruutua

Ensihoidon yksiköiden asemapaikat sijaitsevat muu taajama -ruuduissa. Muut alueet kattavat suurimman osan koko maakuntaa ja yhdessä asuttu maaseutu -ruutujen kanssa valtaosan. Suureen osaan näistä matkaa asemapaikalta tulee huomattavasti, mikä aiheuttaa viiveitä. Samoin pääosalla asemista on vain yksi yksikkö, jonka ollessa tehtävällä seuraava yksikkö tulee huomattavasti kauempaa.

Keski-Suomen hyvinvointialueen riskiruudut pohjoisella alueella. Värikoodaus: sininen=muu taajama, vihreä=asuttu maaseutu, punainen=muu alue.

Keski-Suomen hyvinvointialueen riskiruudut pohjoisella alueella. Värikoodaus: vaalean sininen=ydintaajama, sininen=muu taajama, vihreä=asuttu maaseutu, punainen=muu alue.

7. Tavoitteet potilaan tavoittamisajasta

Tavoiteasettelu on laadittu yhdenmukaiseksi ja hyväksytty yhteistyöalueen ensihoitokeskuksen ohjausryhmässä 21.8.2023 terveydenhuoltolain 39 § mukaisesti.

Taulukko 2. Tavoittamisviiveet lasketaan tehtävän vastuun siirtymisestä ensihoitopalvelulle kohteeseen saapumiseen.

Riskiluokat A-B

Alueluokka	Mediaani	90 %
Ydinkeskusta	8 min	12 min
Muu taajama	10 min	25 min

Asuttu maaseutu	20 min	35 min
Riskiluokka (koko maakunta)		90 %
C		30 min
D		120 min

Raportti palvelutason toteutumisesta HVA:n hallitukselle annetaan STM:n ensihoitoasetuksen mukaisesti vuosittain ja päivystyksen ja ensihoidon palvelualueen palvelujohtajalle neljännesvuosittain.

8. Ensihoitopalveluun kuuluvat siirrot

Ensihoitopalveluun kuuluvat Terveystieteiden lain 40 § mukaan äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan jatkohoitoon liittyvät siirrot silloin, kun potilas tarvitsee siirron aikana vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa.

9. Muut ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset asiat

Keski-Suomen HVA:n alueen yksiköitä voidaan käyttää muiden hyvinvointialueiden AB-kiireellisiin tehtäviin ja omalla alueellamme voidaan muiden alueiden yksiköitä käyttää vastaavasti.

Alueiden rajat ylittävissä tehtävissä ja ensihoitopalvelun ruuhka - ja poikkeustilanteissa hyvinvointialueiden ensihoidon kenttäjohtajat sopivat tilannekohtaisista menettelytavoista.

Ensihoitopalvelussa noudatetaan kansallisia (Duodecim: Ensihoito-opas), ensihoitokeskuksen yhteen sovittamia ja/ tai HVA:n hyväksymiä ensihoidon ohjeita. Ensihoitohenkilöstön on osallistuttava ensihoitokeskuksen kulloinkin järjestämiin kertauskoulutuksiin pätevyytensä ylläpitämiseksi.

10. Ensihoidon kehittäminen

Tässä mainitut kehittämisinterventiot, sekä hyvinvointialueen toteuttamat muut organisoitumiseen, vastuun- tai tehtäväjakoon liittyvät toimenpiteet huomioidaan palvelutasopäätöksen sisällössä. Taloudelliset rajoitteet voivat vaatia tässä päätöksessä määritetyn valmiuden muutoksia. Merkittävät muutokset edellyttävät palvelutasopäätöksen uutta käsittelyä ja hyväksymistä.

10.1. Käynnissä olevat selvitykset ja aloitekäsittelyt

Keski-Suomen hyvinvointialueella toteutetaan vuoden 2023 aikana selvitys moniviranomaisyhteistyöstä. Selvityksen kohteena ovat erilaiset ympärivuorokautiset hälytys-, kutsu- ja tehtäväpalvelut. Ensihoidon palvelut ovat osa selvitystä, ja mahdolliset toimenpiteet voivat vaikuttaa palvelutasopäätöksen sisältöön.

Hyvinvointialueen valtuusto antaa syksyllä 2023 vastauksensa valtuustoaloitteeseen, joka koskee ensihoidon järjestämistä ja tuottamista. Mahdolliset muutokset voivat osaltaan vaikuttaa palvelutasopäätöksen sisältöön.

Turvallisuuslautakunta

---

§ 53

Hyvinvointialueen 06/2023 -puolivuosisikatsaus

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/2615/02.02.02.00/2023

Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 53

Valmistelija(t) Aija Suntioinen, p. 040 185 9985

Selostus asiasta Aluevaltuusto hyväksyi hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarvion kokouksessaan 29.11.2022 ja aluehallitus sitä tarkentavat käyttösuunnitelmat kokouksessaan 14.2.2023. Keski-Suomen hyvinvointialueen talousarvion mukaiset menot ovat noin 1,3 miljardia euroa. Talousarvio on 44 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Talouden seuranta ja raportointia tehdään kuukausittain hyvinvointialueen eri organisaatiotasoilla. Tarvittaessa samassa yhteydessä käsitellään myös suunnitelma korjaavista toimenpiteistä talousarvion toteuttamiseksi. Talouden toteutumista käsitellään neljännesvuosittain aluehallituksessa ja aluevaltuustossa, jolloin raportoidaan laajemmin toiminnasta, taloudesta ja tavoitteiden toteutumisesta.

Neljännesvuosisikatsauksia tehdään kolme kertaa vuodessa; tammi-maaliskuun, tammi-kesäkuun (puolivuosisikatsaus) ja tammi-syyskuun tiedoilla. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan.

Hyvinvointialueen 06/2023-puolivuosisikatsaus esityslistan liitteenä.

Keski-Suomen hyvinvointialueen tammi-kesäkuun talouden seurantatietojen perusteella muodostettu tilinpäätösennuste näyttää, että hyvinvointialueen talous olisi jäämässä alijäämäiseksi -95,8 miljoonaa euroa. Keski-Suomen hyvinvointialueen talousarvion mukaiset menot ovat noin 1,3 miljardia euroa.

1.1.2023 lähtien hyvinvointialueiden talous on ollut osa julkisen talouden suunnitelmaa ja siten valtion talousohjausta. Rahoituksen perustana on, että se turvaa perustuslain edellyttämällä tavalla riittävien sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluiden järjestämisen, mutta hyvinvointialueet päättävät itse itsehallinnon nojalla rahoituksen käytöstä ja kohdentamisesta. Hyvinvointialueuudistuksen lähtökohtana on ollut, että valtion rahoitus vastaa hyvinvointialueille siirtyvän toiminnan kustannuksia. Tämä ei näytä kuitenkaan toteutuvan vuoden 2023 rahoituksen osalta. Rahoitusmalli ei riittävästi

---

Turvallisuuslautakunta

---

huomioi siirtyneen toiminnan todellista vuodenvaihteen kustannustasoa eikä tämänhetkistä kustannustason muutosta.

Vuoden 2023 valtion rahoitus perustuu kuntien ja kuntayhtymien vuosien 2021 tilinpäätösten ja 2022 talousarvioiden tietoihin. Vuonna 2022 kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannukset toteutuivat tilinpäätöksissä monilta osin talousarvioita suurempina. Rahoitusta korjataan vastaamaan vuoden 2022 toteutunutta kustannustasoa niin kutsutulla kertakorvauksella, joka Keski-Suomen hyvinvointialueelle on arvion mukaan 51 miljoonaa euroa. Näin korjattunakaan vuoden 2023 rahoituksen taso ei vastaa hyvinvointialueelle siirtyvän toiminnan todellisia kustannuksia.

Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoitus on arviolta yli 80 miljoonaa euroa pienempi kuin hyvinvointialueelle siirtyneen toiminnan tosiasialliset kustannukset vuonna 2023. Rahoitus on siirtyvän toiminnan todellisia kustannuksia pienempi seuraavista syistä:

- Sote-alan palkkauksen ns. perälautaratkaisun vaikutuksia (maaliskuu 2023) ei ole huomioitu hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksessa, arvioitu vaikutus noin 9,7 miljoonaa euroa
- Lainsäädäntöön perustuvat tilavuokrat kunnille ovat aiempaa tilakustannusten tasoa ja vuoden 2023 talousarviota suuremmat, vaikutus noin 10,5 miljoonaa euroa
- Hintojen nousu on alkuvuoden 2023 aikana ollut hyvinvointialueindeksiä suurempaa, arvioitu vaikutus noin 16 miljoonaa euroa
- Ympäri vuorokautisten asumispalvelujen hinnankorotukset 1.4.2023 alkaen ovat olleet 10-25 %, arvioitu vaikutus 10 miljoonaa euroa
- Korkotaso on noussut arvioitua enemmän, vaikutus noin 3,6 miljoonaa euroa
- Korona-ajasta jäänyt hoito- ja hoivavelka on kasvattanut palvelujen tarvetta enemmän kuin ennakoitiin, arvioitu vaikutus yli 30 miljoonaa euroa
- Lakisääteisten velvoitteiden tiukentuminen vuonna 2023 on lisännyt kustannuksia enemmän kuin rahoituksen kasvu, arvioitu vaikutus noin 3 miljoonaa euroa asumispalvelujen hinnankorotusten lisäksi

Vuoden 2023 talouden vajetta kasvattavat valtion rahoituksen puutteiden lisäksi työvoiman saatavuuden vaikeudet. Erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa työpanosta on jouduttu hankkimaan normaalia korkeammilla kustannuksilla, vaikutus arviolta 23 miljoonaa euroa vuositasolla.

Hyvinvointialueen perustehtävää ihmisten perusoikeuksien ja lakisääteisten palveluiden turvaamisessa vaikeuttaa se, että rahoitus ei vastaa hyvinvointialueelle siirtyneen toiminnan kustannuksia. Hyvinvointialue ei ole alkuvuoden aikana tehnyt sellaisia päätöksiä tai ratkaisuja, joilla olisi

---

Turvallisuuslautakunta

---

oleellisesti toiminnan kustannustasoa kasvattava vaikutus. Tilanne on sama useilla muilla hyvinvointialueilla.

Suuruusluokaltaan lähes 100 miljoonan euron rahoituksen vaje vastaa keskimäärin noin 2 000 henkilötyövuoden kustannusta. Hyvinvointialueen ei ole mahdollista samaan aikaan toteuttaa lainsäädännön velvoitteita ja karsia toimintaansa näin paljon loppuvuoden aikana talouden tasapainottamiseksi.

Vuonna 2023 syntyvä alijäämä huomioidaan vuosien 2024-2026 talouden tasapainottamissuunnitelman valmistelussa. Tavoitteena on, että jo vuoden 2024 talousarviossa hyvinvointialueen menot sopeutetaan vastaamaan valtion rahoituksen tasoa. Kertyneet alijäämät katetaan pääosin vuosien 2025-2026 aikana. Vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman laatiminen on parhaillaan käynnissä.

Koko vuoden talouden ennusteen laatiminen on edelleen haastavaa, koska aikaisempaa vertailutietoa hyvinvointialueen koko toiminnasta ja taloudesta ei ole käytettävissä. Ennuste sisältää edelleen merkittäviä epävarmuustekijöitä ja ennuste on laadittu varovaisuuden periaatetta noudattaen. Ennuste on heikompi kuin tasaisen vauhdin kertymällä laskettu ennuste olisi. Hyvinvointialueiden rahoitusmallin mukaan valtio tarkistaa hyvinvointialueiden rahoituksen tasoa vuosittain takautuvasti vastaamaan hyvinvointialueiden toteutuneita kustannuksia. Vuoden 2023 toteutuneisiin kustannuksiin perustuva rahoituksen tarkistus vaikuttaa kuitenkin vasta hyvinvointialueiden vuoden 2025 rahoitukseen. Vuosittain käydään ministeriöiden ja hyvinvointialueiden väliset ohjaus- ja arviointikeskustelut, joiden yhtenä tarkoituksena on arvioida hyvinvointialueiden toimintaa ja rahoituksen riittävyyttä sekä rahoituslain kriteerien toimivuutta. Vuoden 2023 neuvottelut järjestetään marraskuussa 2023.

Toimivalta asiassa

Hallintosääntö § 18 ja § 74

Riskienhallintajohtajan Turvallisuuslautakunta merkitsee tiedoksi puolivuosisikatsauksen.
ehdotus

Asian kokouskäsittely

Taloussuunnittelupäällikkö Kaisa Okkeri oli kokouksessa läsnä esittelemässä asiaa klo 17:36 - 18:03.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Turvallisuuslautakunta

Liitteet

Hyvinvointialueen kesän 6/2023 -puolivuosisikatsaus

Puolivuosikatsaus 06/2023

Puolivuosikatsauksen sisältö

- Toimintakatsaus
  - Hyvinvointialuejohtajan katsaus
  - Toimialajohtajien katsaus
- Talous
- Toiminnan tavoitteiden toteutuminen
- Toiminnan tietoja
- Henkilöstö
- Hankeraportointi
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutuminen

Toimintakatsaus

Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Hyvinvointialueen ensimmäinen puolivuotinen on ollut **toiminnan vakiinnuttamisen aikaa**. 26 organisaation yhdistymisessä voidaan puhua superfuusiosta, jossa tuo mainittu vakiinnuttaminen näyttää kestävästi huomattavan paljon aiemmin arvioitua pidemmälle; jopa ensimmäisen valtuustokauden loppupuolelle.

Yhtenä keskeisenä ja monivaikutteisena asiana aluehallitus käynnisti helmikuussa **hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman valmistelun**. Valmistelu on perustunut strategiassa määriteltyihin menestystekijöihin: uudistuminen, asukkaat, kumppanuus, ihmislähtöiset palvelut, henkilöstö ja tieto. Kevään ja kesän aikana toimeenpano-ohjelman sisällöt ovat tarkentuneet ja täsmentyneet.

Hyvinvointialueen **talousennuste on heikentynyt merkittävästi keväisestä ennusteesta**. Tämä aiheuttaa tuottavuusohjelmaan lisätoimenpiteitä seuraaville vuosille. On muistettava, että hyvinvointialuelain mukaan taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloushaasteet tulevat näin ollen olemaan mittavat.

Hyvinvointialuejohtajan kuntakierroksilla on kartoitettu suoraa palautetta hyvinvointialueen alkukuukausien toiminnasta asukkailta, hyvinvointialueen henkilöstöltä, kuntajohdoilta ja palveluyrittäjiltä. Takana on yhdeksän kuntakäyntiä, ja niistä saadusta palautteesta **kärkiteemoiksi tiivistyvät**:

- 1 toiminnan siiloutuminen/sektoroituminen
- 2 viestintä/organisointi ja vastuuhenkilöt eivät asiakkaiden eikä henkilöstön tiedossa
- 3 palveluverkko/kiinteistösopimusten jatkuvuus
- 4 työllisyyden hoidon yhteistyöpinta

Konsernipalvelujen toimialajohtajan katsaus

Konsernipalveluiden toimialan ensimmäisellä vuosipuoliskolla keskityttiin turvallisen siirtymän toteuttamiseen, eli palveluiden jatkuvuuden turvaamiseen ja hallinnon toimintatapojen ja –mallien rakentamiseen.

Hyvinvointialueuudistuksen aiheuttama muutoksen laajuus ja syvyys juuri konsernipalveluissa on yllättänyt. Hallinnon ja tukipalveluiden henkilöstö on siirtynyt konsernipalveluiden palvelukseen 26 eri organisaatiosta ja yhdenkään organisaation hallintomalli ei ole ollut suoraan monistettavissa hyvinvointialueelle. Hallinnon toimintatapojen ja organisaation rakentaminen ja kehittäminen jatkuu edelleen.

Organisoitumisen keskeneräisyydestä huolimatta ensimmäisen vuosipuoliskon aikana on pystytty valmistelemaan ja hyväksymään isoja päätöskokonaisuuksia, kuten: strategian toimeenpano-ohjelma, Kukkulan kauppa, tuottavuusohjelma, edunvalvontasuunnitelma hallitusohjelmaneuvoitteluja varten, asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistäminen, YT-neuvottelut henkilöstön sijoittumisesta ja tehtävänkuvista, omistajaohjauksen periaatteet ja hyvinvointialueen omistamien yhteisöjen hallitustyöskentely.

Konsernipalveluiden talouden seuranta haastaa erityisesti se, että talousarvion pohja on laadittu yhdistelemällä luovuttavien organisaatioiden talousarviot. Näin ollen tiedot eivät vastaa todellista siirtyneen toiminnan kustannustasoa ja on rakeenteellisesti poikkeava. Käytettävissä ei ole myöskään aiempien vuosien toteumatietoja, joita voisi hyödyntää seurannan ja ennustamisen tukena.

Alkavalle syyskaudelle konsernipalveluiden toimiala on organisatorisesti huomattavasti valmiimpi kuin vuoden alussa. Henkilöstöorganisaatio on pääpiirteittäin vakiinnutettu ja kaikkiin avaintehtäviin on ensimmäisen vuosipuoliskon aikana saatu henkilöt nimettyä. Syyskauden osalta hallinnon vuosikelloa on kehitetty ja sen avulla pyritään parantamaan asioiden valmistelua ja ennakoitavuutta. Syksyn osalta päätöksentekoon onkin tulossa useita merkittäviä päätöskokonaisuuksia.

Pelastustoimen toimialajohtajan katsaus

Pelastustoimen toimialalla, Keski-Suomen pelastuslaitoksella, toteutui turvallinen siirtymä, pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyessä kunnilta hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla toiminnassa ollaan keskitytty tehokkaiden ja vaikuttavien pelastuslaitoksen lakisääteisten tehtävien sekä ensihoitopalvelun tuottamiseen. Näissä tehtävissä ollaan onnistuttu, eikä merkittäviä palvelutuotannon poikkeamia ole esiintynyt jo tiedossa olevien ongelmakohtien lisäksi.

Hyvinvointialueen yhteisten konsernipalveluiden rakentuminen, organisoitumisen ja toimintamallien keskeneräisyys sekä uusien järjestelmien käyttöönotto ovat aiheuttaneet myös pelastuslaitoksen yleis-, henkilöstö- ja taloushallinnon osalta epätietoisuutta sekä ajoittaisia ongelmatilanteita. Taloushallinnon näkökulmasta pelastuslaitos on pysynyt talousraamissa. Toimintavuodelle suunniteltuja kehittämistoimenpiteitä ei ole tehty täysimääräisesti, joten henkilöstökuluissa toteumaennuste on alle budjetoidun. Käyttötaloudessa on kuitenkin tullut suunnittele mattomia kustannuspaikkojen ylityksiä.

Henkilöstöresursseissa on ongelmia. Painopistepaloasemilla (Laukaa, Keuruu, Saarijärvi, Viitasaari), jotka toimivat päiväpaloasemina päätoimisella henkilöstöllä, on merkittäviä rekrytointiongelmia. Lainmukaiset pätevyysvaatimukset omaavia pelastajia ei saada rekrytoitua päivätyöhön. Henkilöstöä on siirtynyt toisten hyvinvointialueiden palvelukseen tekemään työtä poikkeusluvan mukaisella työajalla (24 h työvuorot). Pelastajien osalta poistumaa on ollut myös monitoimiyksiköistä, joissa on jatkuva resurssivajaus. Lakisääteisen onnettomuuksien ehkäisytyön resurssit eivät ole riskiperusteisella tasolla. Henkilöstön saatavuuden, veto- ja pitovoiman, säädetyn pelastustoiminnan toimintavalmiuden varmistamiseksi ja varallaoloon kohdistuvien oikeudellisten riskien välttämiseksi tarvitaan suunnitelmallisia toimenpiteitä.

Toimintavuoden toisella puolivuodella keskitytään laadukkaan palvelutuotannon lisäksi tukemaan järjestäjää pelastustoimen asiantuntijuudella pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmisteluprosessissa. Pelastustoimen järjestämisen linjaukset ovat merkittävässä roolissa pelastuslaitoksen palvelutuotannon suunnitelmallisessa kehittämisessä lainsäädännön ja riskianalyytien perusteiselle tasolle. Pelastustoimen toimialalla on merkittävä kansallinen työvoimapula etenkin pelastajien osalta. Suunnitelmallinen ja ennakoiva henkilöstörekrytointi, viestinnän kehittäminen sekä työntajamaineeseen ja ennen kaikkea organisaation toimivaan arkeen panostaminen ovat edellytyksiä työvoiman saatavuuden mahdollistamisessa.

Sosiaali- ja terveystalouden toimialajohtajan katsaus

Ensimmäisen puolen vuoden aikana on toteutettu strategian ja tavoitteiden mukaisesti palvelutuotannon jatkuvuuden turvaaminen, 26 organisaation palvelutuotannon fuusioituessa yhteen organisaatioon. Palvelutuotannon rakentuminen yhteen organisaatioon on vaatinut merkittävää muutosjohtamisen työpanosta kaikilla organisaation tasoilla. Pääosin palvelutuotannon jatkuvuus saatiin turvattua, joiltain osin vaikutuksia paikallisiin toimintamalleihin fuusiolla ja yhtenäisillä palveluiden myöntämisperusteilla on ollut ja ne ovat heijastuneet osan työntekijöiden tehtävänkuviiin ja asiakasprosessien toimintamalleihin. Palvelutuotannon jatkuvuuden turvaamista korostettiin myös toimialan kattavalla kesäajan toiminnan suunnittelulla ja tiiviillä tilannekuvan ylläpidolla, kesälomakaudelle palvelutuotantoa sopeutettiin. Asiakas- ja potilastyöhön liittyvien tukipalvelutehtävien rakentuminen hyvinvointialueen tarpeisiin on osaltaan vaikuttanut palvelutuotannon toimivuuteen esimerkiksi asiakaslaskutuksen asteittainen käynnistyminen, tietojärjestelmien päivityksiin liittyvät muutokset tai joiden paikallisten käytäntöjen ajantasaistaminen, kuten esimerkiksi palvelutarpeen arviointiin liittyvät yksilökohtaisten palvelupäätösten ajan tasalle ja asianmukaiseksi saattaminen.

Palvelutuotannossa on erityisiä haasteita henkilöstön saatavuudessa tarpeen mukaisesti. Ongelma on se, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia ei ole saatavissa eri mittaisiin sijaisuuksiin siten, että se ei aiheuttaisi riskiä palvelutuotannon ylläpitämiselle. Henkilöstön saatavuus vaihtelee hyvinvointialueen eri osissa ja on merkittävää etenkin pohjoisessa Keski-Suomessa mutta ongelmaa koskettaa koko aluetta. Osittain tarpeenmukaisia potilas- ja asukaspaikkoja on jouduttu pitämään kiinni henkilöstövajeen vuoksi. Tämä lisää jonoa ja odotusaikaa esimerkiksi ikääntyneiden asumispalveluihin tai kuormittaa kotiuttavaa toimipistettä. Henkilöstön saatavuutta on pitänyt turvata ostopalveluiden avulla joka lisää merkittävästi kustannuksia.

Palvelutuotannon ja palvelurakenteen siirtyminen ja sen ylläpitäminen aiemman laajuisena aiheuttaa talousarvion ylitysnäkökulman. Talousarviopohjassa olevat puutteet suhteessa siirtyneeseen palvelutuotantoon ja sen laajuuteen, näyttäytyy etenkin vammaispalveluissa ja lastensuojelussa, hoitotarvikejakelussa sekä ikääntyneiden asumispalveluiden ostoissa sekä muissa asiakaspalveluiden ostoissa. Lisäksi henkilöstömenot ylittävät merkittävästi, sekä palkkamenoina että työvoimanostopalveluna.

Oman palvelutuotannon ylläpidon ja turvaamisen lisäksi, alkuvuonna on korostunut myös palveluseteliprosessin yhtenäistäminen ja yhden järjestelmän käyttöön siirtyminen. Myös laajat palvelutuotannon kilpailutukset ja ostopalvelukumppanuudet sekä tuhansien sopimusten siirtyminen hyvinvointialueelle, ovat olleet merkittävä palveluissa haltuunotettava kokonaisuus, joka on haastanut sekä resurssien riittävyyttä että palvelutuotannon jatkuvuuden turvaamista. Kesäkuussa tehtiin myös merkittävä päätös Jämsän alueen kokonaisulkoistusopimuksen optiokauden käyttämättä jättämisestä.

Syyskaudella sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen linjausten määrittely luo näkökulman hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden palvelutuotannolle, jolloin toiminnassa edetään seuraavaan kehittämissä vaiheeseen uudistuksessa. Uudistustyö, palveluiden järjestämisen linjat ja tuottavuusohjelman toimenpiteet suhteuttavat palvelutuotantoa myös talouden reunaehtoihin. Jos rahoitusmallin perusteet ja pohja pysyy kansallisesti ennallaan, on sillä merkittäviä vaikutuksia palvelutuotannon toimintamalleihin ja palveluverkkoon, sillä siirtyneet kustannukset eivät kata nykylaajuisen palvelutuotannon ylläpidosta syntyviä kustannuksia.

Talous

Talouden toteumaennusteen laadinnan perusteet

- Talouden toteumaennuste on laadittu huomioiden tiedossa olevat kustannustekijät, joilla on vaikutusta koko loppuvuoden talouden toteumaan. Ennuste on laadittu koko vuodelta.
  - Tammi-kesäkuun tietojen perusteella laadittu koko vuoden toteumaennuste on laadittu toteutuneen kirjanpidon ja tiedossa olevien talouden kehitykseen vaikuttavien tekijöiden pohjalta.
  - Kuuden kuukauden toteumatietojen perusteella toimintakate on hieman jaksotettua talousarviota heikompi. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka tulojen toteuma on jaksotettua talousarviota suurempi, niin menot ovat toteutumassa jaksotettua talousarviota suurempina.
  - Koko vuoden ennusteeseen liittyy vielä merkittävästi epävarmuustekijöitä ja aiempien vuosien vertailutietoja ei ole käytettävissä, mikä osaltaan vaikeuttaa koko vuoden toteuman arviointia.
  - Ennuste on laadittu varovaisuuden periaatetta noudattaen. Ennuste on heikompi kuin tasaisen vauhdin kertymällä laskettu ennuste olisi. Ennusteessa on huomioitu mm. palkkaratkaisuun sisältynyt kesäkuussa maksettu kertakorvaus, palvelujen ostojen hintojen muutos keväällä erityisesti koti- ja asumispalveluissa, ja sote-menoille tyypillinen toteutusrytmi siten, että erityisesti palvelujen ostojen menot ovat joulukuussa muita kuukausia suuremmat.

Hyvinvointialueen avainluvut

miljoona euroa	Talousarvio 2023	Tilinpäätös- ennuste 2023	Kesäkuu	Poikkeama
Toimintakate	-1 098	-1 196	-609	-98
Vuosikate	-4	-57	61	-53
Tilikauden yli-/alijäämä	-44	-96	42	-52
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	-44	-96	42	-52
Valtionrahoitus	1 101	1 149	672	49
Investointimenot	-5	-5	0	0
Lainakannan muutos	-9	-9	0	0
Lainakanta 31.12.	-496	-496	-496	0

Hyvinvointialueen toteumaennuste

- Hyvinvointialueiden rahoitusmallin lähtökohta oli, että valtion rahoitus vastaa hyvinvointialueille siirtyvän toiminnan kustannuksia. Tämä ei näytä toteutuvan vuoden 2023 rahoituksen osalta. Rahoitusmalli ei riittävästi huomioi siirtyneen toiminnan todellista vuodenvaihteen kustannustasoa eikä tämänhetkistä kustannustason muutosta.
- Vuoden 2023 valtion rahoitus perustuu kuntien ja kuntayhtymien vuosien 2021 tilinpäätösten ja 2022 talousarvioiden tietoihin. Rahoitusta korjataan vastaamaan vuoden 2022 toteutunutta kustannustasoa niin kutsutulla kertakorvauksella, joka Keski-Suomen hyvinvointialueelle on arvion mukaan 51 M€.
- Näin korjattunakaan vuoden 2023 rahoituksen taso ei vastaa hyvinvointialueelle siirtyneen toiminnan todellisia kustannuksia.
- Vuodenvaiheessa hyvinvointialueelle siirtyneen toiminnan siirtymähetken kustannustaso on korkeampi kuin vuosien 2021 ja 2022 toteutuneiden kustannusten keskiarvo. Lisäksi rahoitusmalli ei riittävästi huomioi esimerkiksi inflaation ja hintojen muutoksen vaikutusta.
- Tilikauden alijäämäennuste on -96 miljoonaa euroa. Talousarvion mukainen alijäämä on -44 milj. euroa.

Rahoituksen taso ei vastaa hyvinvointialueelle siirtyneen toiminnan kustannustasoa

- Vuoden 2023 rahoitus on arviolta yli 80 milj euroa pienempi kuin hyvinvointialueelle siirtyneen toiminnan tosiasialliset kustannukset. Rahoitusmalli ei riittävästi huomioi tämänhetkistä kustannustason kehitystä. Rahoitus on todellisia kustannuksia pienempi mm. seuraavista syistä
  - Keväällä 2023 koko maan tasolla neuvotellun palkkaratkaisun (ns. perälautaratkaisu) vaikutuksia ei ole huomioitu hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksessa. Arvioitu kustannusvaikutus on noin 9,7 milj. euroa.
  - Hyvinvointialueen käyttöön siirtyneiden tilojen tilavuokrat ovat suuremmat kuin vastaavat aiemmat sisäiset vuokrat ovat kunnissa olleet. Tilavuokrat perustuvat lainsäädäntöön, jossa on määritelty periaatteet hyvinvointialueiden käyttöön siirtävistä tiloista. Lisäksi tilavuokrien laskentamalli on määritelty asetuksella. Hyvinvointialueen käyttöön siirtyneiden toimitilojen vuokrat ovat toteutumassa noin 10,5 milj. euroa talousarviota ja aiempaa tasoa suurempana.
  - Hyvinvointialueiden rahoituksen tason määrittämisessä käytetty hyvinvointialueindeksi ei huomioi todellista hintojen nousua. Todellinen hintojen nousu on ollut huomattavasti nopeampaa. Alkuvuoden aikana tilastokeskuksen julkisten menojen hintaindeksin mukaan hintojen nousu on ollut noin 6 %. Vuoden 2023 rahoituksen laskennassa käytetty hyvinvointialueindeksi oli 3,5 % vuodelle 2023. Arvioitu kustannusvaikutus on noin 16 milj. euroa.
  - Ympäri vuorokautisten asumispalveluiden hinnankorotukset 1.1. ja 1.4. alkaen ovat olleet välillä 10–25 %. Arvioitu kustannusvaikutus on noin 10 milj. euroa.
  - Korkotaso on noussut enemmän kuin rahoitusmallissa huomioitu. Arvioitu kustannusvaikutus on noin 3,6 milj. euroa.
  - Korona-ajasta jäänyt hoito- ja hoivavelka on kasvattanut palvelutarvetta enemmän kuin rahoitusmallin mukainen palvelutarpeen kasvun oletus, jota on käytetty vuoden 2023 rahoituksen pohjana. Rahoituksen tasossa on huomioitu some-mallin mukainen palvelutarpeen kasvu 1,22 %. Toteutunut palvelujen käytön kasvu niissä toiminnoissa, joissa vertailukelpoista tietoa on saatavilla on alkuvuoden aikana ollut 4-13 %. Koko sote-palveluissa palvelutarpeen kasvun kustannusvaikutus kokonaisuutena on arviolta yli 30 milj. euroa suurempi kuin rahoituksessa huomioitu. Tästä erikoissairaanhoidon osuus on noin 18 milj. euroa (volyymin kasvu 7 %), lastensuojelun osuus noin 6 milj. euroa (volyymin kasvu 10 %), avosairaanhoidon osuus noin 6 milj. euroa (volyymin kasvu 7 %), kotihoidon osuus noin 1,4 milj. euroa (volyymin kasvu 4 %) ja suun terveydenhuollon osuus noin 0,9 milj. € (volyymin kasvu 4 %).
  - Lakisääteisten velvoitteiden tiukentuminen on huomioitu vuoden 2023 rahoituksessa, mutta lisärahoitus ei ole yhtä suuri kuin todellinen kustannusten lisäys. Arvioitu kustannusvaikutus on noin 3,2 milj. euroa ilman asumispalvelujen ostojen hintamuutoksia, joiden vaikutus on kuvattu edellä.

Muut tulokseen vaikuttavat tekijät

- Työvoiman saatavuuden vaikeuksista johtuen erityisesti sote-palveluissa työpanosta on jouduttu hankkimaan normaalia korkeammilla kustannuksilla
  - Hyvinvointialueen omalle henkilöstölle maksettavat tuplavuorokorvaukset, hälytysrahat ym. erilliskorvaukset ovat vuositasolla arviolta noin 5 milj. euroa. Ylityökorvaukset ovat arviolta noin 6 milj. euroa vuositasolla
  - Lisäksi työpanosta on jouduttu ostamaan suunniteltua enemmän. Ostopalveluna hankitun työpanoksen kustannus on useimmissa tapauksissa merkittävästi hyvinvointialueen omia henkilöstömenoja korkeampi ja tästä johtuen menot ovat toteutumassa noin 12 milj. euroa suurempana kuin talousarviossa varattu
- Palvelujen myöntämisperusteet ja asiakasmaksut vuodelle 2023 valmisteltiin siten, että ne vastaavat aikaisempaa keskimääräistä tasoa
  - Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin tehtiin lisäpanostus 1,54 me €, mutta muita merkittäviä muutoksia ei ole tehty
- Hyvinvointialue ei ole alkuvuoden aikana tehnyt muita sellaisia merkittäviä päätöksiä tai ratkaisuja, joilla olisi oleellisesti toiminnan kustannustasoa kasvattava vaikutus
- Osinkotulot sekä henkilösivukuluissa Kevan tasausmaksu toteutuvat suunniteltua parempana, tulosvaikutus noin 3 M€
- Hyvinvointialueen valtion rahoitus tulee ennusteen mukaan toteutumaan noin 49 milj. euroa talousarviota suurempana, arvioitu valtion rahoitus vuonna 2023 on 1 149 miljoonaa euroa
  - Ennusteessa on otettu huomioon valtiovarainministeriön päätös hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksesta, joka oli noin 2 milj. euroa talousarviota pienempi (talousarvion pohjana käytettiin marraskuussa 2022 julkaistuja rahoituslaskelmia).
  - Lisäksi huomioitu hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoitusta korjaavan kertakorvauksen vaikutus noin 51 milj. euroa.
  - Ennusteessa ei ole vielä huomioitu lisätalousarvion mukaisen lisärahoituksen (19,2 M€) vaikutusta vuoden 2023 talouteen.

TULOSLASKELMA

Tuloslaskelma	Talousarvio	Ennuste	Erotus	Toteuma 6/2023
TOIMINTATUOTOT	171 980 686	188 469 795	16 489 109	76 728 208
Myyntituotot	40 363 548	56 621 156	16 257 608	27 748 328
Maksutuotot	80 675 124	85 831 223	5 156 099	36 420 779
Tuet ja avustukset	37 329 758	33 109 058	- 4 220 700	7 436 471
Muut toimintatuotot	13 612 256	12 908 357	- 703 899	5 122 630
TOIMINTAKULUT	-1 269 587 276	-1 384 834 317	-115 247 041	-686 162 092
Henkilöstökulut	-589 358 208	-622 506 443	-33 148 235	-308 712 689
Palvelujen ostot	-486 839 345	-550 021 384	-63 182 039	-276 917 340
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-78 539 377	-98 213 982	-19 674 605	-47 697 636
Avustukset	-38 528 372	-29 770 811	8 757 561	-11 227 190
Muut toimintakulut	-76 321 973	-84 321 697	-7 999 724	-41 607 238
TOIMINTAKATE	-1 097 606 590	-1 196 364 522	-98 757 932	-609 433 883
VALTION RAHOITUS	1 100 506 000	1 149 438 961	48 932 961	671 764 364
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-6 900 000	-9 959 689	-3 059 689	-1 602 469
VUOSIKATE	-4 000 590	-56 885 251	-52 884 661	60 728 012
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-40 000 000	-38 950 065	1 049 935	-18 847 187
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT/SATUNNAISET ERÄT		9 225		9 225
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-44 000 590	-95 826 091	-51 825 501	41 890 050

Huomiot

- Hyvinvointialueen (myynti)laskutus on käynnistynyt alkuvuoden aikana ja siinä on muutaman viikon viivettä johtuen laskutusrytmistä
- Kirjanpidosta puuttuu ostolaskujen kirjauksia siltä osin kun laskut ovat olleet vielä käsittelyssä
- Valtion rahoituksesta on maksettu tammi- ja kesäkuussa 2/12 -maksuerää koko vuoden rahoituksesta.

Hyvinvointialueen talouden toteumaennuste

1 000 €	TA 2023	Ennuste 2023	Poikkeama	TA 1-6/2023	Tot 1-6/2023
KÄYTTÖTALOUS (Toimintakate)	-1 097 607	-1 196 365	98 758	-566 154	-608 589
Strateginen johtaminen ja järjestäminen	-8 810	-8 816	6	-4 706	-4 433
Johtamisen tukipalvelut*	-167 247	-171 799	4 552	-84 042	-86 411
Palvelutuotannon tukipalvelut	-61 777	-61 654	-123	-40 312	-40 686
Pelastustoimi	-32 793	-32 735	-58	-17 033	-14 867
Sosiaali- ja terveystoimen toimialan keskitetyt palvelut**	-700	-1 002	302	-298	-2 156
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	-102 386	-115 365	12 979	-52 289	-59 899
Koti- ja asumispalvelut	-207 167	-234 682	27 515	-107 315	-114 352
Laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus	-203 984	-233 484	29 500	-104 561	-119 852
Sairaalapalvelut	-312 742	-336 827	24 086	-155 598	-165 932

*Raportoidaan konsernipalveluiden yhteiset sekä rahoitus ja vastuut -palvelualue

** Ostolaskuja kirjautunut soten keskitettyihin palveluihin, ennusteet sote:n vastuualueilla

Talouteen vaikuttavia toimintaympäristön näkymiä

- Talousarvion toteutumiseen vaikuttavat muut riskit ja epävarmuudet
  - Talousarvion tietojen oikeellisuus
    - Talouden pohjatiedot perustuvat kuntien antamiin tietoihin, jotka on kerätty pääosin vuoden 2022 talousarvioon perustuen. Todellinen kustannustaso tarkentuu jatkuvasti sen myötä, kun toteumatietoa kertyy pidemmältä aikaa.
  - Siirtyvät sopimukset, joiden kustannusvaikutus tarkentuu sopimusten haltuunoton myötä
  - Inflaatio ja korkomarkkinoiden muutokset
  - Uudet tehtävävelvoitteet ja valtion rahoituksen määräytymistekijöiden kehitys
  - Palvelutarpeen kasvu, hoito- ja hoivavelan kehitys, pelastustoimen palvelutasopäätös

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi

- Aluehallitus arvioi 29.8.2023 kokouksessaan toimenpiteitä puolivuositiedon perusteella. Hyvinvointialueen tulee tasapainottaa taloutensa vuoteen 2026 mennessä.
- Hyvinvointialueen aluevaltuuston hyväksymän tuottavuusohjelman toteuttamista jatketaan ja talouden raamit otetaan huomioon niin sosiaali- ja terveydenhuollon linjausten, pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksen ja palveluverkkoratkaisujen valmistelussa. Näitä valmistellaan syksyn 2023 aikana.
- Vuonna 2023 syntyvä alijäämä huomioidaan vuosien 2024–2026 talouden tasapainottamissuunnitelman valmistelussa. Tavoitteena on, että jo vuoden 2024 talousarviossa hyvinvointialueen menot sopeutetaan vastaamaan valtion rahoituksen tasoa. Kertyneet alijäämät katetaan pääosin vuosien 2025–2026 aikana. Vuosien 2024–2026 taloussuunnitelman laatiminen on parhaillaan käynnissä.

Toimialojen toteumat ja talousarviossa pysyminen

Konsernipalvelut (1/3)

Keskeiset tapahtumat toiminnassa

- Toimialalla on keskitytty isojen syyskaudella päätöksentekoon tulevien asiakokonaisuuksien valmisteluun. Merkittävimpiä päätöksentekoon tulevia asiakokonaisuuksia ovat sote-palveluiden järjestämisen linjaukset, pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätökset, henkilöstöohjelma, palveluverkkosuunnitelma, YTA-sopimus sekä ensi vuoden talousarvio. Tulevasta syyskaudesta tulee valmistelun ja päätöksenteon näkökulmasta kiireinen. Tämä johtuu siitä, että hyvinvointialueen kaikki keskeiset ohjausasiakirjat valmistellaan ja hyväksytään ensikertaa.
- Lisäksi toimialalla on jatkettu hallinnon prosessien ja toimintatapojen vakiinnuttamista sekä keskitytty toimielintyöskentelyn käynnistämiseen ja sen tukeen.
- Toimialan toteumaennusteeseen osalta vaikuttaa osaltaan se, että monilla palvelualueilla vasta organisoiduttu ja siten epävarmuutta on ennen kaikkea henkilöstön sijoittumisesta ja pohjadataan oikeellisuudessa.
- Lisäksi johtamisen tukipalveluissa erityisesti tilapalveluiden ylitys vaikuttaa toimialan ylityspaineeseen.

Konsernipalveluiden toimintakatteen toteutuminen vastualueittain

Tilin nimi	KS 2023	ENN 2023	KS - ENN	KS - ENN
	1	1	€	%
	Konsernipalvelut	Konsernipalvelut	Konsernipalvelut	Konsernipalvelut
TOIMINTATUOTOT	33 403 217	39 719 673	-6 316 455	-15,90 %
Myyntituotot/Liikevaihto	8 635 492	10 244 280	-1 608 788	-15,70 %
Maksutuotot	0	933 715	-933 715	-100,00 %
Tuet ja avustukset	22 278 000	23 302 578	-1 024 578	-4,40 %
Muut toimintatuotot	2 489 725	5 239 099	-2 749 374	-52,48 %
TOIMINTAKULUT	271 238 071	281 974 066	-10 735 995	-3,81 %
Henkilöstökulut	88 881 668	86 535 461	2 346 207	2,71 %
Palvelujen ostot	98 158 276	99 421 309	-1 263 033	-1,27 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	17 810 676	18 250 916	-440 240	-2,41 %
Avustukset	982 345	1 127 208	-144 863	-12,85 %
Muut toimintakulut	65 405 105	76 639 171	-11 234 066	-14,66 %
TOIMINTAKATE	-237 834 854	-242 254 394	4 419 540	-1,82 %

Tilin nimi	KS 2023	ENN 2023	KS - ENN	KS - ENN	KS 2023	ENN 2023	KS - ENN	KS - ENN	KS 2023	ENN 2023	KS - ENN	KS - ENN	KS 2023	ENN 2023	KS - ENN	KS - ENN
	13	13	€	%	10	10	€	%	11	11	€	%	12	12	€	%
	Konsernipalvelut yhteiset	Konsernipalvelut yhteiset	Konsernipalvelut yhteiset	Konsernipalvelut yhteiset	Strateginen kehittäminen ja järjestäminen	Strateginen kehittäminen ja järjestäminen	Strateginen kehittäminen ja järjestäminen	Strateginen kehittäminen ja järjestäminen	Johtamisen tukipalvelut	Johtamisen tukipalvelut	Johtamisen tukipalvelut	Johtamisen tukipalvelut	Palvelutuotannon tukipalvelut	Palvelutuotannon tukipalvelut	Palvelutuotannon tukipalvelut	Palvelutuotannon tukipalvelut
TOIMINTATUOTOT					5 488 881	5 486 473	2 408	0,04 %	25 279 925	31 533 037	-6 253 112	-19,83 %	2 634 412	2 700 163	-65 751	-2,44 %
Myyntituotot/Liikevaihto					2 219 256	1 185 645	1 033 610	87,18 %	3 788 825	7 315 918	-3 527 093	-48,21 %	2 627 412	1 742 717	884 695	50,77 %
Maksutuotot										18 128	-18 128	-100,00 %	0	915 588	-915 588	-100,00 %
Tuet ja avustukset					3 039 000	4 026 635	-987 635	-24,53 %	19 232 000	19 234 765	-2 765	-0,01 %	7 000	41 177	-34 177	-83,00 %
Muut toimintatuotot					230 625	274 192	-43 567	-15,89 %	2 259 100	4 964 226	-2 705 126	-54,49 %	0	682	-682	-100,00 %
TOIMINTAKULUT		1 581	-1 581	-100,00 %	14 299 206	14 302 412	-3 206	-0,02 %	192 527 178	203 315 857	-10 788 679	-5,31 %	64 411 687	64 354 216	57 471	0,09 %
Henkilöstökulut		-2 261	2 261	-100,00 %	7 962 938	7 805 553	157 385	2,02 %	44 430 059	41 351 581	3 078 478	7,44 %	36 488 672	37 380 588	-891 917	-2,39 %
Palvelujen ostot		786	-786	-100,00 %	5 118 773	5 244 557	-125 784	-2,40 %	74 729 790	76 993 005	-2 263 216	-2,94 %	18 309 714	17 182 961	1 126 753	6,56 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		2 973	-2 973	-100,00 %	41 000	57 683	-16 683	-28,92 %	8 399 337	8 696 559	-297 222	-3,42 %	9 370 339	9 493 702	-123 363	-1,30 %
Avustukset					826 345	898 816	-72 471	-8,06 %	156 000	228 392	-72 392	-31,70 %	0			
Muut toimintakulut		83	-83	-100,00 %	350 150	295 804	54 346	18,37 %	64 811 993	76 046 320	-11 234 327	-14,77 %	242 962	296 964	-54 002	-18,18 %
TOIMINTAKATE		-1 581	1 581	-100,00 %	-8 810 325	-8 815 940	5 614	-0,06 %	-167 247 253	-171 782 821	4 535 568	-2,64 %	-61 777 275	-61 654 052	-123 223	0,20 %

Konsernipalvelut (2/3)

Toimialan talous tulee ennusteen mukaan ylittymään noin 4,4 M€.

Selvitys talousarviopoikkeamien syistä

- Poikkeamat toteutuvat johtamisen tukipalveluissa
  - Tilapalveluissa vuokratilakustannusten ylitys noin 10,5 M€. Talousarvion mukaisia sopeutustoimenpiteitä ei voida toteuttaa nykyisten vuokratilavastuiden puitteissa.
  - Rahoitus ja vastuut -palvelualueella toimintakate tulee toteutumaan yli 6 M€ parempana johtuen mm. Kevan tasausmaksun tarkentumisesta sekä korona- ja työaikakorvauksien erillislaskutuksista kunnilta.
- Strategisen johtamisen ja järjestämisen vastuualue tulee toteutumaan talousarvion mukaisesti
- Palvelutuotannon tukipalveluiden vastuualue tulee toteutumaan talousarvion mukaisesti

Konsernipalvelut (3/3)

Selvitys toimenpiteistä talousarviossa pysymiseksi

- Tuottavuusohjelman painopisteiden mukaisesti yhtenäistetään ja tehostetaan toimintatapoja hallinnossa ja tukipalveluissa.
- Syksyn aikana valmistellaan palveluverkkosuunnitelma, jonka perusteella voidaan tehdä päätöksiä tulevasta palveluverkosta.
- Tietojärjestelmien yhtenäistämällä vähennetään ylläpito- ja hallinnointikustannuksia ja parannetaan palvelutuotannon laatua. In-house yhtiöiden toimintaa ja taloutta selvitetään.
- Arvioidaan kriittisesti rekrytointeja sekä etsitään kustannusten hillintään vaikuttavia keinoja, kuten korkotasoon vaikuttaminen mm. sijoitusten ja suojaustoimenpiteiden keinoin.
- Mahdollisiin talousarvioylityksiin etsitään keinoja konsernipalveluiden toimialan sisältä.

Pelastustoimi (1/3)

Keskeiset tapahtumat toiminnassa

- Palvelutuotannossa ei merkittäviä poikkeamia, henkilöstöresursseissa kuitenkin haasteita.

Pelastustoimen toimintakatteen talousarviopoikkeamat

Liite: Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 53

	KS 2023 20	ENN 2023 20	KS - ENN €	KS - ENN %
Tilin nimi	Keski-Suomen pelastuslaitos	Keski-Suomen pelastuslaitos	Keski-Suomen pelastuslaitos	Keski-Suomen pelastuslaitos
TOIMINTATUOTOT	6 025 000	6 161 430	-136 430	-2,21 %
Myyntituotot/Liikevaihto	768 000	5 077 579	-4 309 579	-84,87 %
Tuet ja avustukset	5 207 000	1 080 252	4 126 748	382,02 %
Muut toimintatuotot	50 000	3 600	46 400	1288,89 %
TOIMINTAKULUT	38 818 000	38 895 569	-77 569	-0,20 %
Henkilöstökulut	31 838 085	30 979 454	858 630	2,77 %
Palvelujen ostot	2 263 673	2 848 505	-584 832	-20,53 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 569 559	2 726 648	-157 090	-5,76 %
Avustukset	100 000	135 233	-35 233	-26,05 %
Muut toimintakulut	2 046 684	2 205 729	-159 045	-7,21 %
TOIMINTAKATE	-32 793 000	-32 734 139	-58 861	0,18 %

		KS 2023 201	ENN 2023 201	KS - ENN €	KS - ENN %	KS 2023 202	ENN 2023 202	KS - ENN €	KS - ENN %	KS 2023 203	ENN 2023 203	KS - ENN €	KS - ENN %
Tili	Tilin nimi	Riskienhallinta, pela	Riskienhallinta, pela	Riskienhallinta, pela	Riskienhallinta, pela	Pelastustoiminta	Pelastustoiminta	Pelastustoiminta	Pelastustoiminta	Ensihoito	Ensihoito	Ensihoito	Ensihoito
TTUOTOT	TOIMINTATUOTOT	189 000	59 100	129 900	219,80 %	916 000	1 569 352	-653 352	-41,63 %	4 920 000	4 532 978	387 022	8,54 %
30003199	Myyntituotot/Liikevaihto	182 000	55 500	126 500	227,93 %	586 000	489 100	96 900	19,81 %	0	4 532 978	-4 532 978	-100,00 %
33003399	Tuet ja avustukset					290 000	1 080 252	-790 252	-73,15 %	4 917 000	0	4 917 000	
34003559	Muut toimintatuotot	7 000	3 600	3 400	94,44 %	40 000	0	40 000		3 000	0	3 000	
TKULUT	TOIMINTAKULUT	2 712 617	1 520 101	1 192 516	78,45 %	20 460 383	20 892 026	-431 643	-2,07 %	15 645 000	15 999 549	-354 550	-2,22 %
40004299	Henkilöstökulut	1 751 616	1 105 800	645 816	58,40 %	16 185 425	16 198 630	-13 205	-0,08 %	13 901 044	13 216 820	684 224	5,18 %
43004499	Palvelujen ostot	694 001	299 379	394 622	131,81 %	763 716	1 225 836	-462 120	-37,70 %	805 956	1 307 357	-501 401	-38,35 %
45004699	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	267 000	114 910	152 090	132,35 %	1 379 559	1 698 545	-318 986	-18,78 %	923 000	904 099	18 901	2,09 %
47004799	Avustukset					100 000	135 233	-35 233	-26,05 %	0			
48004995	Muut toimintakulut		11	-11	-100,00 %	2 031 684	1 633 783	397 901	24,35 %	15 000	571 273	-556 273	-97,37 %
TKATE	TOIMINTAKATE	-2 523 617	-1 461 001	-1 062 617	72,73 %	-19 544 383	-19 322 675	-221 709	1,15 %	-10 725 000	-11 466 571	741 572	-6,47 %

Pelastustoimi (2/3)

Selvitys talousarviopoikkeamien syistä

- Toimialan talous tulee ennusteen mukaan toteutumaan lähes talousarvion mukaisesti.
- Pieni vaara on budjetin ylitykselle olemassa, koska:
- Palveluiden ostoissa tulee ylitystä leasing-vuokrien takia: vaikuttaa lisääntyvinä menoina kaluston ylläpitoon aineissa ja tarvikkeissa.
- Henkilöstökulut mahdollisesti alittuu: joitakin rekryjä ei vielä saatu maaliin, josta hieman säästöä ja sivukulujen määrä on talousarviossa suurempi kuin ennusteeseen kirjattu.
- Ensihoidon tehtävämäärät vaihtelevat, ennuste vuodelle 2023 on hieman pienempi, kuin talousarviossa; kyytien määrä hieman kasvussa kevääseen nähden.
- KELA:n korvaukset sairaankuljetuksista kirjautuvat jälkijättöisesti, eivätkä sen takia näy sen kuukauden raportissa, jossa ovat toteutuneet.
- Muutoin tulot toteutunevat talousarvion mukaisesti.

Pelastustoimi (3/3)

Selvitys toimenpiteistä talousarviossa pysymiseksi

- Kun toiminta jatkuu samanlaisena kuin nyt, ei tarvita suuria suunnan muutoksia.
- Hankintoja tehostetaan ja ostoja keskitetään kulujen säästämiseksi.

Sosiaali- ja terveystalvet (1/3)

Keskeiset tapahtumat toiminnassa

- Palvelutarpeen kasvu
  - Hoitoon ja palveluun pääsyn turvaaminen ja nopeuttaminen
  - Hoitotakuussa pysyminen tilanteessa, jossa kysyntä sekä hoidon tarpeen arviointi, että hoitoa odottavien määrä kasvaa
  - Digitaalisten palveluiden laajentaminen
- Kustannusten kasvu ja sen hillitseminen
  - Inflaation vaikutukset
  - Ostetun palvelutuotannon sekä aineiden tarvikkeiden hintojen merkittävä kasvu
  - Talousarvioon siirtyneiden kustannusten tarkastelu ja täsmentäminen sekä olemassa olevien käytäntöjen hahmottaminen ja käytäntöjen yhtenäistäminen asia kerrallaan
- Henkilöstön saatavuuden heikkeneminen
  - Rekrytoinneissa onnistuminen
  - Laadukas esihenkilötyö

Sosiaali- ja terveystalouden toimintakateen talousarviopoikkeamat vastualueittain

Tili	Tilin nimi	KS 2023 3	ENN 2023 3	KS - ENN €	KS - ENN %
		Sosiaali- ja terveyspalvelut	Sosiaali- ja terveyspalvelut	Sosiaali- ja terveyspalvelut	Sosiaali- ja terveyspalvelut
TTUOTOT	TOIMINTATUOTOT	132 552 469	142 588 692	-10 036 223	-7,04 %
30003199	Myyntituotot/Liikevaihto	30 960 056	41 299 297	-10 339 241	-25,03 %
32003299	Maksutuotot	80 675 124	84 897 508	-4 222 384	-4,97 %
33003399	Tuet ja avustukset	9 844 758	8 726 229	1 118 529	12,82 %
34003559	Muut toimintatuotot	11 072 531	7 665 658	3 406 873	44,44 %
TKULUT	TOIMINTAKULUT	959 531 205	1 063 949 480	-104 418 276	-9,81 %
40004299	Henkilöstökulut	468 638 455	504 991 527	-36 353 072	-7,20 %
40004099	Palkat ja palkkiot	389 054 892	417 322 711	-28 267 819	-6,77 %
41004229	Henkilösivukulut	79 583 563	87 668 816	-8 085 253	-9,22 %
43004499	Palvelujen ostot	386 417 396	447 827 960	-61 410 564	-13,71 %
45004699	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	58 159 143	77 144 827	-18 985 684	-24,61 %
47004799	Avustukset	37 446 027	28 508 370	8 937 657	31,35 %
48004995	Muut toimintakulut	8 870 184	5 476 797	3 393 387	61,96 %
TKATE	TOIMINTAKATE	-826 978 736	-921 360 788	94 382 052	-10,24 %

Tili	Tilin nimi	KS 2023 34	ENN 2023 34	KS - ENN €	KS 2023 30	ENN 2023 30	KS - ENN €	KS 2023 31	ENN 2023 31	KS - ENN €	KS 2023 32	ENN 2023 32	KS - ENN €	KS - ENN %	KS 2023 33	ENN 2023 33	KS - ENN €
		Sosiaali- ja terveyspalvelut yhteiset	Sosiaali- ja terveyspalvelut yhteiset	Sosiaali- ja terveyspalvelut yhteiset	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Koti- ja asumispalvelut	Koti- ja asumispalvelut	Koti- ja asumispalvelut	Laaja-alainen sosiaali ja terveyskeskus	Laaja-alainen sosiaali ja terveyskeskus	Laaja-alainen sosiaali ja terveyskeskus	Laaja-alainen sosiaali ja terveyskeskus	Sairaalapalvelut	Sairaalapalvelut	Sairaalapalvelut
TTUOTOT	TOIMINTATUOTOT	0	7 773	-7 773	3 868 830	1 555 787	2 313 043	61 326 756	56 017 062	5 309 693	29 896 604	30 696 604	-800 000	-2,61 %	37 460 279	54 311 465	-16 851 186
30003199	Myyntituotot	0			1 909 063	493 721	1 415 342	5 914 676	4 560 532	1 354 144	5 432 990	2 603 362	2 829 628	108,69 %	17 703 327	33 641 681	-15 938 354
32003299	Maksutuotot	0			1 801 650	952 488	849 162	42 856 592	41 820 441	1 036 150	16 321 430	21 369 369	-5 047 939	-23,62 %	19 695 453	20 755 210	-1 059 757
33003399	Tuet ja avustukset	0	7 773	-7 773	56 180	31 697	24 482	2 239 779	2 233 232	6 546	7 548 800	6 595 134	953 666	14,46 %	0	-141 608	141 608
34003559	Muut toimintatuotot	0			101 938	77 880	24 057	10 315 709	7 402 857	2 912 853	593 384	128 738	464 646	360,92 %	61 500	56 183	5 317
TKULUT	TOIMINTAKULUT	699 860	1 009 782	-309 922	106 254 807	116 921 167	-10 666 360	268 494 176	290 699 226	-22 205 049	233 880 511	264 180 512	-30 300 000	-11,47 %	350 201 850	391 138 794	-40 936 943
40004299	Henkilöstökulut	699 860	948 809	-248 948	50 318 885	50 835 973	-517 088	147 113 566	165 650 510	-18 536 944	93 970 435	92 564 195	1 406 241	1,52 %	176 535 709	194 992 041	-18 456 332
40004099	Palkat ja palkkiot	581 347	788 621	-207 274	41 797 954	41 223 579	574 375	121 976 588	136 720 559	-14 743 971	78 057 609	76 827 919	1 229 690	1,60 %	146 641 394	161 762 034	-15 120 640
41004229	Henkilösivukulut	118 513	160 188	-41 675	8 520 931	9 612 394	-1 091 463	25 136 978	28 929 951	-3 792 973	15 912 826	15 736 275	176 551	1,12 %	29 894 315	33 230 007	-3 335 692
43004499	Palvelujen ostot	0	-147 808	147 808	52 754 352	62 577 364	-9 823 012	97 458 780	103 439 141	-5 980 361	110 478 761	141 854 288	-31 375 527	-22,12 %	125 725 503	140 104 975	-14 379 472
45004699	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	90 125	-90 125	524 796	1 173 222	-648 426	3 641 955	3 629 252	12 702	7 684 335	17 909 374	-10 225 039	-57,09 %	46 308 057	54 342 853	-8 034 796
47004799	Avustukset	0			1 721 100	1 705 322	15 778	16 177 927	15 872 652	305 275	19 547 000	10 930 396	8 616 604	78,83 %	0		
48004995	Muut toimintakulut	0	118 657	-118 657	935 673	629 285	306 388	4 101 949	2 107 671	1 994 278	2 199 980	922 259	1 277 721	138,54 %	1 632 582	1 698 925	-66 343
TKATE	TOIMINTAKATE	-699 860	-1 002 009	302 149	-102 385 977	-115 365 380	12 979 403	-207 167 421	-234 682 164	27 514 743	-203 983 907	-233 483 907	29 500 000	-12,63 %	-312 741 571	-336 827 328	24 085 757

Sosiaali- ja terveystaloudet (2/3)

Sosiaali- ja terveystaloudet tulevat ennusteen mukaan ylittämään talousarvion 94,4 Milj. euroa.

Selvitys talousarviopoikkeamien syistä

- Talousarvion lähtötietojen epävarmuustekijät sekä tulevaisuuden näkymät
  - Sosiaali- ja terveystaloudet perustui siirtyneisiin kustannuksiin aiempien palvelunjärjestäjien talousarvion mukaisesti. Tämä pohja ei huomionnut kuntien muutettujen talousarvioiden ja tilinpäätösten toteumaa. Näin ollen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystaloudet talousarvio ei täysin kata siirtyneen palvelutuotannon kustannuksia.
    - Vuoden 2022 talousarviopohjissa on havaittu merkittäviä teknisiä virheitä, esimerkiksi joidenkin toimintakokonaisuuksien osalta on siirtyneet kustannukset puuttuneet kokonaan hyvinvointialueen talousarviopohjasta mm. hoitotarvikejakelun 6,9M€ ja apteekin 0,3M€ kustannukset.
    - Myös mm. Lastensuojelun n 12 M€ ja vammaispalveluiden 13M€ ylitysennusteen osalta on merkittävät puutteet talousarviossa johtuen tilinpäätösten 2022 vaikutuksista. Nämä ylitykset aiheuttavat merkittävän riskin hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarvion toteutumiseksi, eli ne poikkeavat merkittävästi talousarvioista joiden pohjalle hyvinvointialueen talousarvio on rakentunut. Tämän eron arvioidaan olevan yhteensä noin 45 M€ hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystaloudet osalta.
    - Myös tulopuolen virheitä on havaittu mm kuntien välisen laskituksen poistuessa hyvinvointialueiden käynnistyttyä.
  - Alueen asukkaiden palvelutarpeeseen vastaaminen, mm. ikääntyneiden määrä kasvaa jolloin palvelutarpeet lisääntyvät, hoitoon pääsyaikojen veloitteet (hoitotakuu), muut alueen asukkaiden kasvaneet palvelutarpeet esimerkiksi mielenterveystaloudissa
    - Sosiaali- ja terveystaloudet talousarviopoikkeamat kohdistuvat alueen asukkaiden palveluiden toteuttamiseen.
      - Henkilöstö, asiakaspalveluiden osto, hoidon toteuttamiseen liittyvät kustannukset kuten aineet, tarvikkeet ja välineet, hoidon tukipalvelut sekä aiempi hoitovelka (jonot ja palvelukysynnän kasvu), palveluverkon ylläpito
  - Kustannusten kasvu, aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa (+12,5 M€) sekä asiakaspalveluiden ostoissa ja tukipalveluissa, hintojen noususta johtuen. Hintojen nousu perustuu yleiseen inflaatioon. Mm. Ostopalveluissa suurimmat ylitysennusteet ovat ikääntyneiden asumispalveluiden ostoissa n. 6M€ sekä jo aiemmin kuvatuissa lastensuojelun palveluiden ostoissa n 12M€ ja vammaispalveluissa 22M€ Ostettujen palvelujen kustannukset ovat kasvamassa vuoden 2022 tasoon verrattuna jopa 25 %.

Sosiaali- ja terveystaloudet (3/3)

Selvitys toimenpiteistä talousarviossa pysymiseksi

- Sosiaali- ja terveystaloudet perustui siirtyneisiin kustannuksiin aiempien palvelunjärjestäjien talousarvion mukaisesti. Tämä pohja ei huomionnut kuntien muutettujen talousarvioiden ja tilinpäätösten toteumaa. Näin ollen sosiaali- ja terveystaloudet talousarvio ei kata siirtyneen palvelutuotannon kustannuksia.
- Hyvinvointialueen uudistumisohjelman mukaiset toimenpiteet mm. tuottavuusohjelman osalta on toteutettava täysimääräisesti. Tähän liittyvä palveluverkkoon ja palvelurakenteeseen on tehtävä tarkastelutyö sekä tarvittavat päätökset jossa sopeutetaan toimintaa hyvinvointialueen talousarviopohjaan.
- Henkilöstömenot ylittyvät merkittävästi, mikä johtuu
  - Henkilöstön saatavuuden ongelmista -> ylityö, hälytys- ja tuplavuorokorvaukset, sekä henkilöstötyön ostopalvelut
  - Palkkarahoituspohja siirtyvälle henkilöstölle ei ole riittävä
  - Hyvinvointialueuudistukseen liittyvät palkan harmonisointi
  - Työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset
- Hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden määrittely ja tarkastelu, ei lakisääteisten toimintojen lakkauttaminen
- Uusia toimintoja ei käynnistetä, toimintaa ei laajenneta, jos niillä on vaikutusta talousarvion toteutumiseen suunnitellusti

Investoinnit

Investoinnit 2023, Pelastustoimi

Tiedot esitetty sitoumusvuoden perusteella

Investointisuunnitelma (1000 €)	Talousarvio	Toteuma 1-6/2023	Ennuste7-12/2023	Toteuma + Ennuste	Talousarvio - Ennuste
Pysyvät vastaavat / Investointimenot	435	25	410	435	-
Rakennukset	-	-	-	-	-
Laite- ja kalustohankinnat	-	-	-	-	-
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	435	25	410	435	-
Muut investoinnit	-	-	-	-	-
Investointeja vastaavat sopimukset	16 855	1 823	3 305	5 128	11 727
Rakennukset	12 630	779	130	909	11 721
Laite- ja kalustohankinnat	4 225	1 044	3 175	4 219	6
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	-	-	-	-	-
Muut investoinnit	-	-	-	-	-
Omaisuuksien luovutukset	-	-	-	-	-
Rakennukset	-	-	-	-	-
Laite- ja kalustohankinnat	-	-	-	-	-
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	-	-	-	-	-
Muut investoinnit	-	-	-	-	-
Investointituet	-	-	-	-	-

Investoinnit toteutuvat talousarvion mukaisesti lukuun ottamatta rakennusinvestointeja

- Saarijärven ja Kannonkosken paloasemainvestointien aloitus lykkääntyy seuraavalle vuodelle.
- Karstulan paloasemainvestointi tulkittu siirtyväksi sopimukseksi, jonka osalta sitoumusarvoksi on muutettu pääomavuokran arvio sitoumusajalta (31.12.2026 asti), minkä vuoksi sitoumusarvo on alentunut. Talousarviossa sitoumusarvona esitettiin varovaisuuden periaatteella koko hankinta-arvo.

Investoinnit 2023, SOTE

Tiedot esitetty sitoumusvuoden perusteella					
Investointisuunnitelma (1000 €)	Talousarvio	Toteuma 1-6/2023	Ennuste 7-12/2023	Ennuste koko vuosi	Ero Talousarvio - Ennuste
Pysyvät vastaavat / Investointimenot	17 032	1709	12581	14290	2742
Rakennukset	200	0	200	200	0
Laite- ja kalustohankinnat	350	0	350	350	0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	14 832	1429	10661	12090	2742
Muut investoinnit	1 650	280	1370	1650	0
Investointeja vastaavat sopimukset	7 947	3164	3614	6778	1169
Rakennukset	1 500	0	609	609	891
Laite- ja kalustohankinnat	6 337	3164	2526	5691	646
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	110	0	478	478	-368
Muut investoinnit	-	0	0	0	0
Omaisuu den luovutukset	-	0	7935	7935	7935
Rakennukset	-	0	7935	7935	7935
Laite- ja kalustohankinnat	-	0	0	0	0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	-	0	0	0	0
Muut investoinnit	-	0	0	0	0
Investointituet	9 100	0	3000	3000	6100

- Investoinnit toteutuvat pääosin talousarvion mukaisesti. Suurimmat poikkeamat ovat seuraavat:

- ICT-investoinneissa ennustetaan alitusta johtuen mm. sosiaalihuollon järjestelmän ennakoitua pienemmästä hankintahinnasta. Osa investoinneista on siirtynyt rahoitettavaksi vakiinnuttamis- ja muutosrahasta. Lisäksi Sagan alusta hankitaan oman investoinnin sijaan palveluna (investointeja vastaava sopimus).
- Kauramäen palvelutalon sitoumusarvoa pienennetty 31.12.2025 asti maksettavan pääomavuokran arvioituun arvoon. Talousarviossa sitoumusarvona esitettiin varovaisuuden periaatteella koko kolmen vuoden vuokra.
- Omaisuu den luovutuksissa esitetty Kukkulan kaupan 2. vaihe.

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan toteutuminen

Rahoitustoiminta

Salkkusi (EUR) 24.07.2023

505,43M
Avoinna oleva saldo

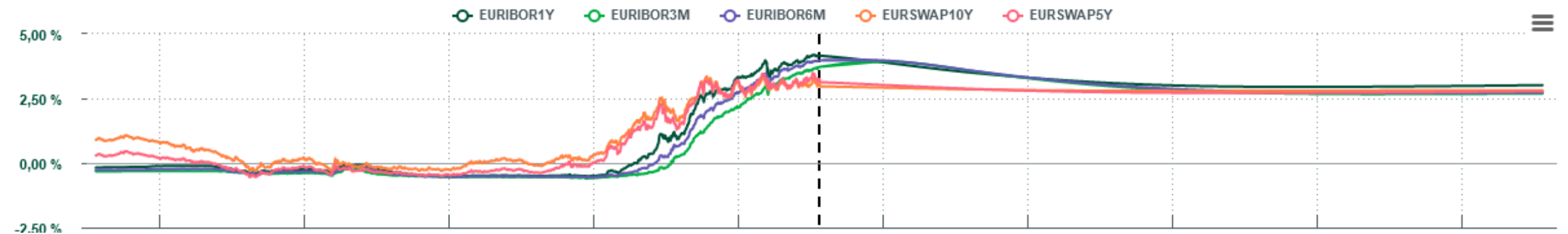
484,74M
Avoinna oleva johdannaisten
nimellismäärä

1,87%
Keskiporko (vuoden alusta tähän
päivämäärään)

1,45%
Keskiporko (viimeiset 12 kk)

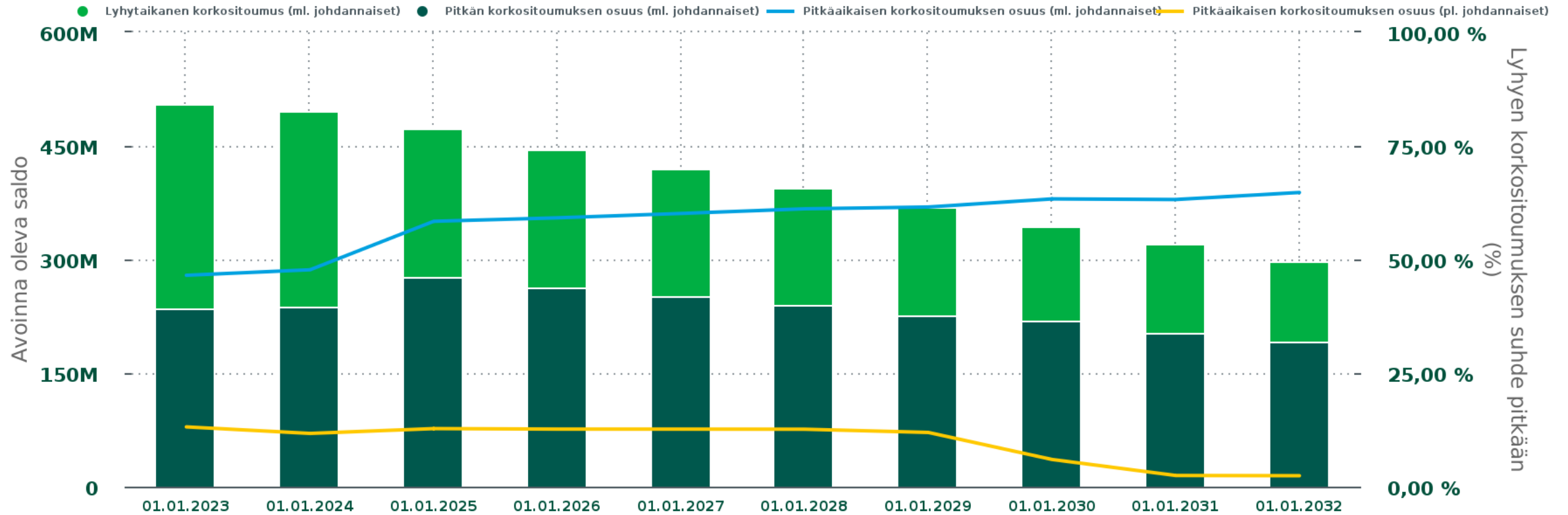
2,39%
Keskiporko (seuraavat 12kk)

Euriborit ja pitkät korot

- Lyhytaikaisia maksuvalmiuslainoja ei ole ollut tarpeen käyttää alkuvuonna

Rahoitussalkun suojausasteen kehittyminen

- Aluevaltuuston hyväksymässä korkosuojauspolitiikassa suojausasteen tavoite 20 - 80 %

Rahoituksen tilanne

30.6.2023

- Laskelma tehty maksuvuoden mukaan

1 000 €	TA 2023	Tot 1-6/2023	TS 2024
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Toiminnan rahavirta	-4 000	60 728	75 800
Vuosikate	-4 000	60 728	75 800
Investointien rahavirta	-4 967	-457	-16 025
Investointimenot	-14 067	-457	-16 025
Rahoitusosuudet investointimenoihin	9 100		0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 967	60 271	59 775
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
Lainakannan muutokset	-8 872	2 064	-23 388
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 000	13 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-21 872	-10 936	-23 388
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset *)	-4 550	0	4 550
Rahoituksen rahavirta	-13 422	2 064	-18 838
Rahavarojen muutos	-22 389	62 335	40 937

*) Sisältää investointituen jaksotuksen.

Sijoitustoiminta

- Tehdyt sijoitukset
  - Määräaikaistalletus 15 m€, eräpäivä 28.8.2023, korkotaso 3,05 % p.a.
  - Tuottotili, johon siirretään kassavaroja kassan tilanteen salliessa, saldo vaihtelee kuukauden mittaan. Saldo 30.6.2023 158,7 m€. Korkotaso 3 kk euribor -0,4 %, 2.8.2023 3,323%
    - Talletuskoron laskentaperuste on arvopäivittäinen päiväsaldo, korko liitetään pääomaan vuosittain 1.1.
  - Tehdyissä sijoituksissa on huomioitu aluevaltuuston hyväksymät sijoitustoiminnan perusteet

Toiminnalliset tavoitteet ja painopisteet

Toiminnan tietojen raportointi

- Seuraavassa esitetään strategian mittariston mukainen toiminnan tietojen neljännesvuosiraportti. Raportoinnissa on huomioitava seuraavat reunaehdot:
  - Mittareista tilanne esitetään vain niiden osalta, joissa mittauksen kohteesta on saatavissa päivitetty tieto neljännesvuoden syklillä. Erityisesti kansallisista lähteistä / kyselyistä (kuten Terve Suomi, Kouluterveyskysely tms.) kerättävää tietoa raportoidaan vain kerran vuodessa (kyselyn syklillä täydennettynä omalla tiedonkeruulla).
  - Mittaristo esitetään tässä neljännesvuosiraportissa siinä muodossa kuin se on ollut ennen lisätalousarvion yhteydessä tehtäviä mittariston päivityksiä.
  - Jatkossa raportoinnissa tullaan esittämään myös kirjallinen analyysi siitä, miten mittaustiedot vastaavat asetettujen vuositavoitteiden saavuttamista.
  - Sosiaalipalveluiden tietopohja tulee laajenemaan ja raportointi tulee paranemaan 08/2023.
- Tietojohtaminen kerää palautetta toiminnan tietojen raportoinnista ja kehittää sisältöä seuraaviin raportteihin.
  - Tarkoituksena on ns. Johdon työpöydän kehittämisen kautta saada ajantasainen näkymä valittuihin mittareihin.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Liite: Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 53

LNP vastuualue	Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
Puolivuositain	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä vähenee	Sotkanet: kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17 vuotiaat (% vastaavan ikäisestä väestöstä, tytöt ja pojat yhteensä)	2021: K-S HVA 1,9 %; koko maa 1,6 % 2022: K-S HVA 2,0 % Koko maa 1,6	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus ei kasva		Kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus ikäryhmästä on 1,89 % Pitkäaikaisesti sijoitettujen osuus on kasvanut, lyhytaikaisesti	
Opiskeluhoolto	Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
Neljännesvuositain	Lakisääteisten palveluiden toteutuminen koulupsykologi- ja koulukuraattoripalveluissa.	Lakisääteiset aikarajat palvelujen piiriin pääsemiseksi toteutuvat (2 pv kiireellinen ja 7 pv ei-kiireellinen) sekä yhteisöllinen työ toteutuu 30 % työajasta.	Perusopetuksessa 10 % ei saa aikaa aikarajojen sisällä ja toisella asteella 15 % (2. asteella kuraattoreilla ylitysten määrää 10 % ja psykologeilla 20 %). Yhteisöllisen työn osuus 15 % työajasta.	Koulukuraattorin ja koulupsykologin palveluun pääsee kiireellisissä tapauksissa kahden koulu- tai oppilaitospäivän aikana ja kiireettömässä tapauksessa seitsemän koulu- tai oppilaitospäivän aikana. Yhteisöllisen työn osuus 30 % työajasta.	Tällä hetkellä ei ole mahdollista saada yhtenäistä seurantatietoa johtuen useista ptj ja atj järjestelmistä sekä siitä, että maakunnassa ei aiemmin mittaritietoja ole systemaattisesti kerätty. Ko. mittaritietojen keräämistä kehitetään niin, että ne ovat saatavilla jatkossa puolivuositain.	Kuraattoripalvelut toteutuvat lakisääteisissä aikarajoissa hyvinvointialueella muualla paitsi Jyväskylässä. Psykologipalvelut eivät toimi aikarajoissa perusasteella henkilöstövuojen vuoksi, toisella asteella palvelun tarve on jatkuvasti kasvava ja ruuhkautunut. Palveluiden toteutumista ja seuranta kehitetään edelleen. Yhteisöllisen työn osuus psykologeilla n. 15%, kuraattoreilla n. 25%.	

Perheiden peruspalvelut	Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.2023-31.12.2023	Toteutunut 1.1.2023-30.9.2023	Tila
Neljännesvuosittain	Perustason palvelut vahvistuvat ja raskaammista palveluista painopiste siirtyy ehkäisevään ja ennakoivaan työhön. Tämä lisää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia pidemmällä aikajänteellä ja terveyttä sekä kustannusten kasvun hillintää.	1.Perhetyön käynnistyminen (pv/vkot). 2. Lapsiperhesosiaalityön asiakasmäärä/työntekijä	1. a) varhainen 1 vko, b) erityisen tuen perhetyö 5 vkoa c) tehostettu perhetyö 30 vrk 2. 50 asiakasta/työntekijä (kokonaisasiakasmäärä 643)	1. Perhetyön tavoite: ehkäisevä 1vko, erityinen 3 vkoa ja tehostettu 2 vkoa. 2. 45 asiakasta / työntekijä	1. Ehkäisevä toteutuu 1vko kaikilla alueilla, erityinen 3 vko : ei toteudu keskisellä, tehostettu 2 vko: ei toteudu keskisellä 2. Keskinen 63, pohjoinen 20-60, itäinen 21-52, läntinen 20-60	1. Varhaisen tuen perhetyö toteutuu kaikilla alueilla, erityinen ei toteudu (jonotus 3,5 kk), tehostettu perhetyö ei toteudu (jonotus n. 1 kk) 2. Keskinen 63, pohjoinen 35, itäinen 40, läntinen 44.	
Puolivuosittain	Neuvolatarkastusten toteutuminen suositusten mukaisesti.	Neuvolan laajojen ja määräaikaistarkastusten terveystarkastusten toteutumisprosentti ikäryhmittäin, yksilöllisen tarpeen mukaisten laajojen terveystarkastusten määrä (SPAT 1388)	98 %	100 %	-	Vauvaikäisillä 100% Leikki-ikäisillä 100%	
Puolivuosittain	Lastensuojelun määräaikojen toteutuminen	THL:n määräaikojen seurannan kautta 2 krt.vuodessa		Lakisääteisissä määräajoissa pysyminen	-	Keskinen: 50% ylittyi Läntisellä ja pohjoisella alueella yksittäisiä ylityksiä (pl.	

LNP

Lasten- ja nuorten mielenterveyspalvelut	Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1-31.3	Toteutunut 1.1-30.6	Tila
Neljännesvuosittain		3. Perheneuvolan odotusajan lyhentäminen, ensiaika 2 vkossa	3. Perheneuvoloiden ka. odotusaika 4,5 vko	3. Perheneuvolan odotusaika <2 vko	4,8vkoa	2,48vkoa	
Neljännesvuosittain		4. Nuorten mt-palveluihin pääseminen	4. Nuorten mt-palveluihin odotusaika ka. 4-5vko	4. Nuorten mt-palveluiden odotusaika <2 vko	3vkoa	1,4vkoa	

Koti- ja asumispalvelut

Liite: Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 53

Koti- ja asumispalvelut, kaikki palvelut	Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso Vuosi 2022	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1-30.6	Tila
Neljännesvuosittain	Asiakkaan osallistaminen omaan toimintakykyyn arviointiin riittävän kognition omaavilla asiakkailla	S2a Arviointiin osallistuneet, Asiakas itse= 1.Kyllä ja CPS<5, ei vaikeaa kognition heikentymistä	Kaikki ei saatavilla Asiakasohjaus 83% (n=922) Omaishoito 90% (n=332) Päivätoiminta 91% (n=91) Lyhytkaishoito 51% (n=104) Kuntouttava arviointijakso 83% (n=236) Kotihoito 77% (n=3089) Asumispalvelut 45% (n=2858)	Tavoitetila 100%	Asiakasohjaus 95% (n=705) Omaishoito 88% (n=498) Päivätoiminta 93% (n=178) Lyhytkaishoito 43% (n=90) Kuntouttava arviointijakso 70% (n=276) Kotihoito 78% (n=2951) Asumisen palvelut 46% (n=2412)	Asiakasohjaus 95% (n=1294) Omaishoito 86% (n=673) Päivätoiminta 85% (n=351) Lyhytkaishoito 44% (n=160) Kuntouttava arviointijakso 75% (n=432) Kotihoito 77% (n=3328) Asumisen palvelut 45% (n=2629)	Asiakasohjauksessa tulos hyvä. Päivätoiminnassa asiakkaiden osallistaminen vähentynyt 8% . Lyhytkaishoidossa heikko osallistamisen toteuma. Kotihoidon osalta ollaan paremmassa tuloksessa kuin kansallisesti. Asumisen palveluissa heikko osallistamisen tulos.
Neljännesvuosittain	Tunnistaa yhteisölliseen asumiseen soveltuvat asiakkaat - kognitio ja arki-suoriutumisen	CPS≤3 ja ADLH 1-4, kognitio enintään keskivaikeasti heikentynyt ja arki-suoriutumisessa ei täyden avun tarvetta	Kaikki ei saatavilla Asiakasohjaus 28% (n=1406) Omaishoito 72% (n=520) Päivätoiminta 19% (n=104) Lyhytkaishoito 63% (n=127) Kuntouttava arviointijakso 26% (n=290) Kotihoito 35% (n=3120) Asumispalvelut 54% (n=2860)	Voidaan vaikuttaa palveluihin ohjautumisen yhdenmukaistamiseen ja sitä kautta resurssien hallintaan kotihoidon, yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen asumisen osalta.	Asiakasohjaus 27% (n=731) Omaishoito 70% (n=588) Päivätoiminta 20% (n=183) Lyhytkaishoito 68% (n=92) Kuntouttava arviointijakso 32% (n=277) Kotihoito 34% (n=3034) Asumisen palvelut 51% (n=2412)	Asiakasohjaus 26% (n=1319) Omaishoito 70% (n=753) Päivätoiminta 24% (n=356) Lyhytkaishoito 65% (n=162) Kuntouttava arviointijakso 34% (n=433) Kotihoito 35% (n=3411) Asumisen palvelut 51% (n=2629)	Tulokset ohjaavat toimintamallien kehittämiseen, jossa panostetaan asiakkaiden toimintakyvyn tunnistamiseen ja sitä kautta oikea-aikaisiin ja sisältöisiin palveluihin ohjautumista.
Neljännesvuosittain	Alkoholin riskikäytön tunnistaminen	AUDIT-C>4	Kaikki 3% (n=6397) Asiakasohjaus 8% (n=430) Omaishoito; osa sisältänyt osittaisarvioinnin sisältöön Päivätoiminta saatavilla osa vuosikatsaus 2/4 2023 Lyhytkaishoito saatavilla osin osa vuosikatsauksessa 2/4 2023 Kuntouttava arviointijakso 6% (n=161) Kotihoito vuosi 4% (n=3042) Asumispalvelut 0% (n=2823)	Tunnistaminen ja vaikuttaminen, tuki palveluiden ja käytänteiden kehittäminen	Kaikki 2% (n=5820) Asiakasohjaus 5% (n=347) Omaishoito 5% (n=86) Kuntouttava arviointijakso 5% (n=167) Kotihoito 4% (n=2840) Asumisen palvelut 0% (n=2399)	Kaikki 3% (n=6661) Asiakasohjaus 7% (n=738) Omaishoito 5% (n=93) Kuntouttava arviointijakso 6% (n=296) Kotihoito 4% (n=3191) Asumisen palvelut 0% (n=2609)	Asiakasohjauksessa ja kuntouttavilla arviointijaksoilla enemmän asiakkaita, joilla on alkoholin riskikäyttöä.

Koti- ja asumispalvelut

Asumispalvelut (yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen)	Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso 2022	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
Neljännesvuosittain	Hoidon laatu ja hoitokulttuuri, resurssien hallinta (kahden hoitajan avun tarve)	Vuoteessa elävien asiakkaiden määrä (tarkoittaen sosiaalista eristyäytymistä, riskiä liikkumattomuuden aiheuttamiin ongelmiin)	Kaikki 11% (n=5925) Asiakasohjaus ei sisälly APA osittaisarviointiin Omaishoito ei sisälly OMTU osittaisarviointiin Päivätoiminta ei sisälly PT osittaisarviointiin Lyhytkaishoito ei sisälly LYH osittaisarviointiin Kuntouttava arviointijakso ei sisälly KA osittaisarviointiin Kotihoito 1% (n=3022) Asumispalvelut 21% (n=2843)	Asumisen palvelut <15%	Kaikki 9% (n=5339) Kotihoito 1% (n=2736) Asumisen palvelut 16% (n=2405)	Kaikki 9% (n=5862) Kotihoito 1% (n=3053) Asumisen palvelut 17% (n=2615)	

Avosairaanhoito	Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
	Hoitoon pääsy määräajassa T3	Hoitoon pääsy lääkärit 14 vrk; Hoitoon pääsy hoitajat 10 vrk			18 vrk lääkärit 7 vrk hoitajat	Kesäkuu: 14 vrk lääkärit 9 vrk hoitajat	
	Keskimääräinen puheluihin vastausaika	Puheluihin takaisinsoiton vastausaika lyhenee	Puheluiden ka. 2h 56min	Puolittuu 1,5h	3 h 8 min.	Huhti 2 h 58 min Touko 2 h 23 min Kesä 1 h 54 min	
	Asiakkaan tarpeenmukainen hoito, optimaalisesti tuotettuna	Etäkontaktien osuus kaikista käynneistä kasvaa.	32,20 %	50 %	26 % (ent.Seututk:n kuntien ja JKL:n osalta), HVA-tason luku ei vielä saatavilla.	30,1 % (ent.Seututk:n kuntien ja JKL:n osalta), HVA-tason luku ei vielä saatavilla.	
Suunterveydenhuollon palvelut	Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
	Hoitoon pääsy lain edellyttämällä tasolla	Hoitoon pääsy vuorokausina	180vrk (tavoite)	120vrk (1.9.2023 ->)	114 vrk (pienin Saarijärvi 30 vrk, suurin Toivakka 200 vrk)	99 vrk (pienin Viitasaari 15 vrk, suurin Toivakka 194 vrk)	
	Omahoidon tason määrittäminen ja näyttäminen potilaalle	Plakkikoodin kirjaaminen neliportaisella asteikolla	Ei tiedossa	75 % käynneistä kirjataan omahoidon taso	75 %	76%	

Laaja-alainen sote-keskus

Sosiaalipalvelut	Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
	Digitaalisten palveluiden vahvistaminen ja lisääminen sosiaalipalveluissa	Sähköisten toimeentulohakemusten määrä kaikista hakemuksista	30 %	50 %	25 % Effic-kunnat, ProConsonasta ei vielä tietoja.	40 %, jakautuen Oma-palvelusta 22 % ja Kelasta 18 %	
	Asiakasosallisuuden lisääminen	Sosiaalipalveluiden alueelliset asiakasraadit vähintään 2 kertaa vuodessa	0 kpl	8 kpl	Vuositasolla ei vielä täysin toteutunut; vammaispalvelussa VPL-asiakasraati ja hav-asiakasosallisuustyöryhmä	Puolivuotistasolla tavoite on toteutunut; vammaispalvelussa henkilökohtaisen avun asiakasosallisuustyöryhmä kokoontunut 3 kertaa. Aikuisten sosiaalityössä asiakasosallisuusteemata paaminen kokoontunut 1 kerran.	

Sairaalapalveluiden vastuualue

Liite: Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 53

Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
Hoitotakuu toteutuu, hoidon tarpeen arviointi	alle 15 % ylitykset (HTA), alle 5 % ylitykset (hoitoon pääsy)	Yli 180vrk 14,8% (1450 kpl) Yli 90vrk (27%), (483 kpl)	alle 15 % ylitykset (HTA), alle 5 % ylitykset (hoitoon pääsy)	Yli 180 vrk 9,5 % (973 kpl) Yli 90 vrk 20 % (411 kpl)	Yli 180 vrk 11,7 % (3958 kpl) Yli 90 vrk 28,7 % (631 kpl)	
Toiminnan turvallisuus lisääntyy	Läheltä piti- tilanteita raportoidaan enemmän kuin poikkeamia (>50 %).	23,5% (1-10/22)	>50%		21%	

Konservatiivinen palvelualue

Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
Hoitotakuu toteutuu, hoidon tarpeen arviointi	alle 15 % ylitykset (HTA), alle 5 % ylitykset (hoitoon pääsy)	24%	alle 15 % ylitykset (HTA), alle 5 % ylitykset (hoitoon pääsy)	Hoidoa odottaneita yli 180 vrk 3,1 % (41 kpl) Hoidon tarpeen arviointia yli 90 vrk 7 % (24 kpl)	Hoidoa odottaneita yli 180 vrk 7,4 % (494 kpl) Hoidon tarpeen arviointia yli 90 vrk 17 % (388 kpl)	
Toiminnan turvallisuus lisääntyy	Läheltä piti- tilanteita raportoidaan enemmän kuin poikkeamia (>50 %).	28% (1-10/22)			18%	

Psykiatrian palvelualue

Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
Hoitotakuu toteutuu lain edellyttämällä tavalla	Lähetteiden käsittelyaika	6 vrk	Lähetteiden käsittelyaika alle 5 vrk	76 % alle 3 vrk	73 % alle 3 vrk	
Lähetteiden määrän ja palautettujen lähetteiden määrän väheneminen, hoitopäivien väheneminen	Lähetteiden määrät Palautettujen lähetteiden määrät Hoitopäivien määrät	2021 aikuisten vastaanottopalvelut 2665 lähetettä, joista palautettiin 21 %. 2021 nuorisopsykiatrian vastaanottopalveluihin 860 lähetettä, joista palautettiin 26 %. 2021 lastenpsykiatrian vastaanottopalveluihin 421 lähetettä, joista palautettiin 16 %. Hoitopäiviä 2021 psykiatrian osastoilla 24 720. Nuorisopsykiatrian osastolla hoitopäiviä 2021 3028. LIPSYn lähtötaso 0 Lasten hoitopäivien lkm. KYS:ssä 2021 1385. Jämsän tiedot täsmentyvät.	Lähetteiden määrän väheneminen 5 % kaikilla erikoisaloilla Palautettujen lähetteiden määrä vähenee >5 % kaikilla erikoisaloilla Hoitopäivät vähenevät vähintään 5 % kaikilla erikoisaloilla KYS-ostojen määrä lastenpsykiatrialla vähenee 600 000 € vuositasolla	4% enemmän yhteensä 26 % enemmän yhteensä Hoitopäivät 18 % lisääntyneet	Lähetteet yht. - 6 % Aikuiset -9 % Nuoret - 4 % Lapset +21 % Palautetut lähetteet yht. +39 %: Aikuiset 41 % Nuoriso 47 % Lapset 14 % Hoitopäivät lisääntyneet 18,6 %	
				Hoitopäivien määrää ei ole vielä saatavissa	Ostot KYS: +95 t€	

Operatiivinen palvelualue

Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
Kiireellisen toiminnan tehokkuus: päivystysleikkaukseen pääsy	Alle 24 h triagesta (>55 % potilaista)	56,5 % (2021)	Alle 24 h triagesta (58 % potilaista)	54,4%	56,6%	
Hoidon tarpeen arviointi	Alle 15 % ylitys	31 % (1–8/22)	Alle 15 % ylitys	Yli 90 vrk 23 % (387 kpl)	Yli 90 vrk 33,4% (624 kpl)	
Hoitoon pääsy (leikkaushoito)	Alle 5 % ylitys	18,9 % (1–8/22)	Alle 5 % ylitys	Yli 180 vrk 12 % (1022 kpl)	Yli 180 vrk 16,7% (760kpl)	

Sairaalapalvelut Nova

Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
Osastotoiminta on entistä vaikuttavampaa	30vrk sisällä päivystykseen palaaminen osastolta lähdön jälkeen alle 20 %	Alle 20% (9/22)	alle 20 %	10,8%	15,7%	
Palvelusta toiseen siirtyminen on sujuvaa	Jatkohoitoon odottavien määrä osastoilla / kpl / vrk. Seuranta aamun tilannekatsauksessa. Raportoidaan keskiarvona kerran kuukaudessa.	Uusi mittari	alle 5	9	8	

Päivystys ja ensihoito

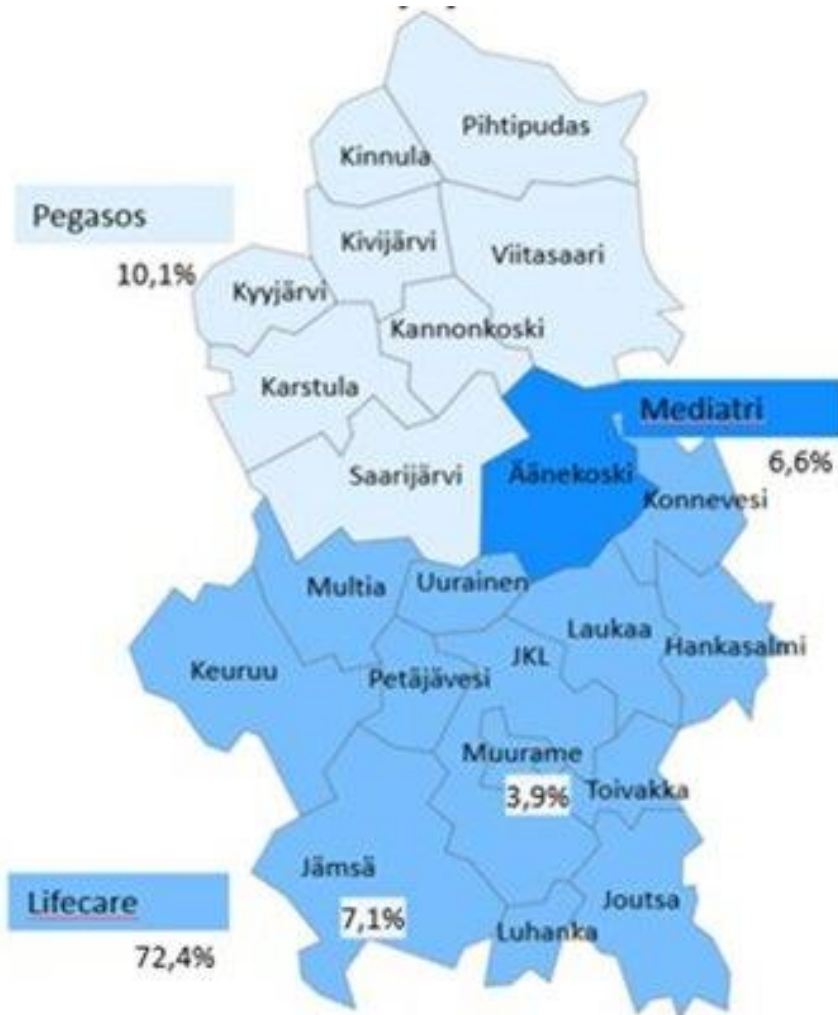
Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
Päivystyksessä ei aamulla jatkohoitoa odottamaan jääneitä potilaita yli 90 % päivistä	Päivystyksessä jatkohoitoa aamulla odottavien potilaiden määrä. Seurataan tilannekatsauksessa. Toteutuu ainoastaan yhteistyössä muiden palvelualueiden kanssa!	Uusi mittari	Alle 5	Raportoidaan puolivuosi-katsauksessa Seurantatiedot vain arkipäivisin (laskettu käsin): yhteensä 309 (4,75 per arkipv)	Seurantatiedot vain arkipäivisin (laskettu käsin): yhteensä 794 (6,10 per arkipv)	
Päivystysosaston keskimääräinen hoitoaika alle 1,5 vrk	Keskimääräinen hoitoaika.	2,0 vrk (syyskuu 2022)	1,7 vrk	1,9	1,9	

Alueellinen osastotoiminta

Toiminnallinen tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutunut 1.1.-31.3.	Toteutunut 1.1.-30.6.	Tila
Osastotoiminta on entistä vaikuttavampaa	30 vrk:n sisällä päivitykseen palaaminen osastolta lähdön jälkeen	Uusi mittari	alle 20 %	18,3%	22,9%	
Palvelusta toiseen siirtyminen on sujuvaa	Jatkohoitoon odottavien määrä osastoilla / kpl / vrk. Seuranta aamun tilan nekatseuksessa. Raportoidaan keskiarvona kerran kuukaudessa.	Uusi mittari	Alle 15	27	26,5	

Toiminnan tietoja

Raportointijärjestelmien tietopohja

- Hyvinvointialueella on käytössä useampia potilas- ja asiakastietojärjestelmiä, josta esimerkkinä kuva potilastietojärjestelmistä kunnittain
- Raportointijärjestelmissä ei ole vielä kaikkea asiakas- ja potilastietoa, joten 100% peittävästi ei toiminta ole raportoitavissa raportointijärjestelmillä.
  - Tavoitteena on, että raportointijärjestelmien tietopohjan peittävyys olisi 100% vuoden 2024 aikana

Toteumatietoja toiminnasta 6/2023, vertailu ed. vuoteen

Kasvaneet

- Lähetteet +13,4 % (+3769 kpl)
maaliskuussa +16,1%
- Avohoitokäynnit +5,7 % (+15526 kpl)
(kuntalaskutettavat),
maaliskuussa +3,9%
- Ensikäynnit +1,4 % (+169 kpl)
helmikuussa -0,4 %
- Leikkaukset +10,9 % (+844 kpl)
maaliskuussa +4,7%

Kirurgia yht. +662 kpl

(ortopedia +349)
(verisuonikirurgia +94)
(urologia +43)
(gastrokirurgia +77)

Muut erikoisalajat yht. +25 kpl

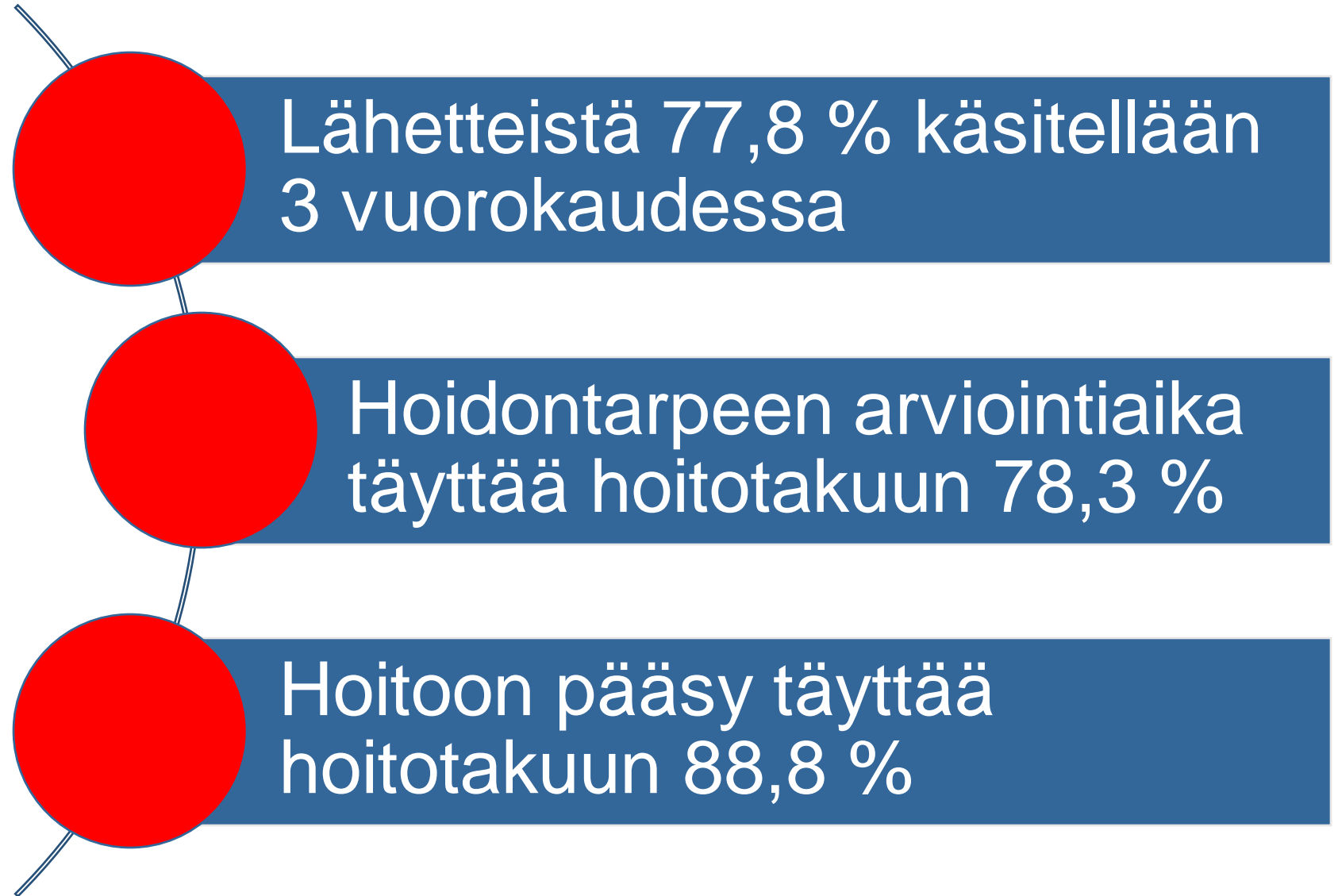
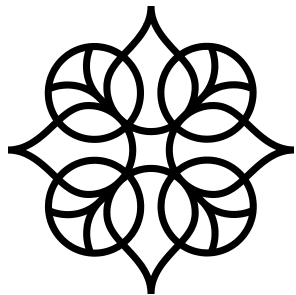
(Korva-,nenä-, ja kurkkutaudit +115)
(Naistentaudit ja synnytykset +46)
(Hammas-, suu, ja leukasairaudet +11)
(Silmätaudit -15)

- Hoitopäivät +8,2 % (+4458 kpl)
maaliskuussa +5,8%

Vähentyneet

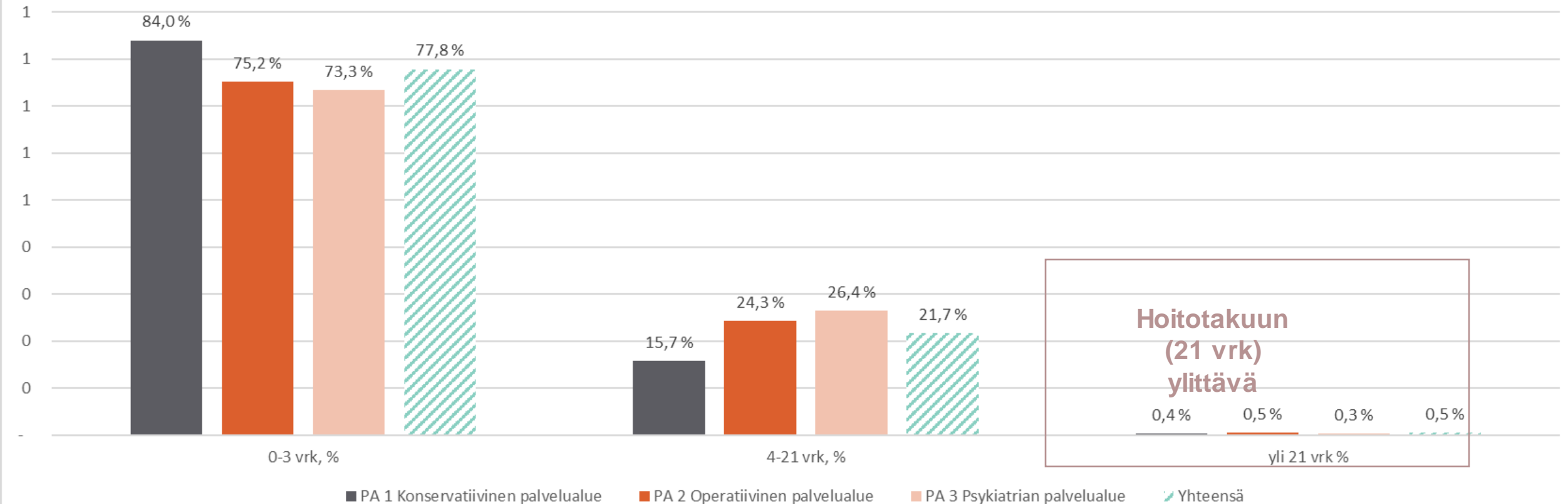
- Päivystyskäynnit -0,4 % (-156 kpl)
maaliskuussa -2,23%
- Synnytykset -3 % (-34 kpl)
maaliskuussa -10,1 %

Yhteenveto
– Hoidon
saatavuus
1-6/2023
ESH

Lähetteiden käsittelyajat 6/2023 (hoitotakuuseen kuuluvat)

Lähetteiden käsittelyajat, kumulatiivinen kuluva vuosi (1-6/2023)

Perusterveydenhuollon hoitopäivät

Terveyspalveluiden hoitopäivät (oma tuotanto)

PTH-hoitopäivät
60 421

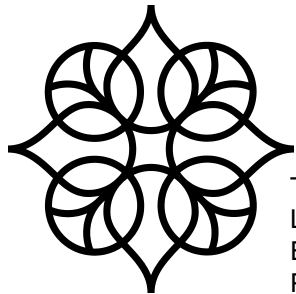
PTH-hoitopäivät / 1000 asukasta

Erikoissairaanhoidon hoitopäivät

ESH-hoitopäivät
76 993

ESH-hoitopäivät / 1000 asukasta

Tiedot ajalta 1.1.2023-30.6.2023
Logex Region tietojen peittävyys
ESH 92,9%
PTH 72,4%

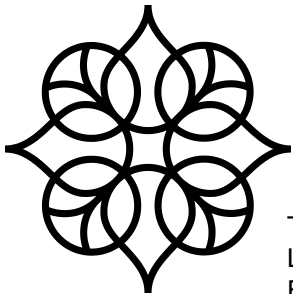
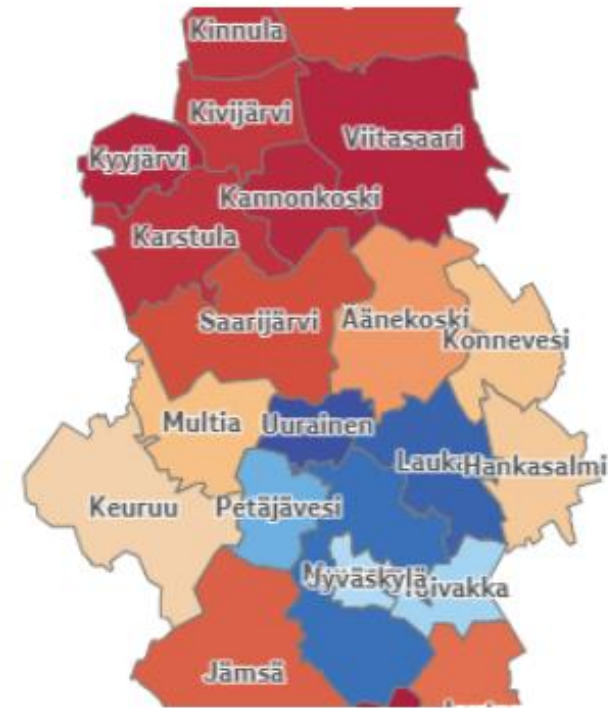
Asiakkaiden keski-ikä terveyspalveluissa

Asiakkaiden keski-ikä

Valittu mittari kunnittain

Keski-Suomen hyvinvointialue
Area layer

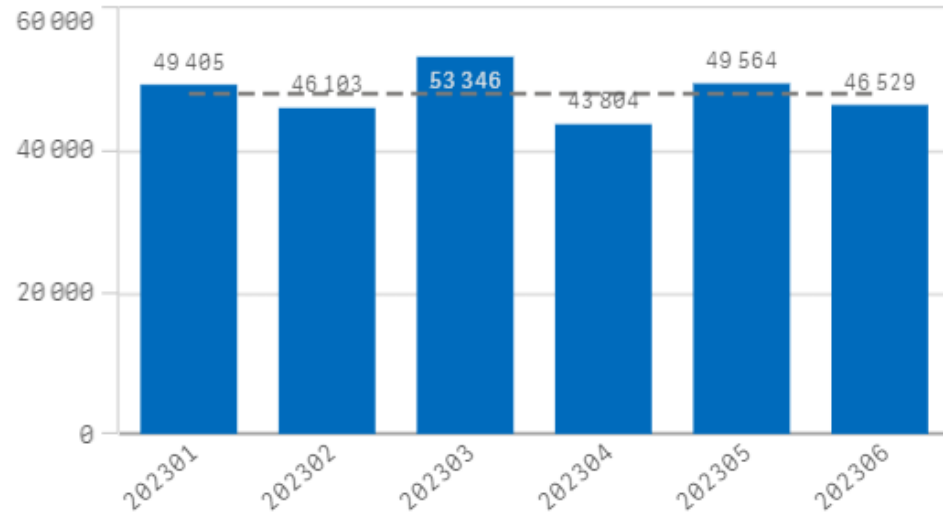
Valittu mittari

Tiedot ajalta 1.1.2023-36.6.2023
Logex Region tietojen peittävyys
ESH 92,9%
PTH 72,4%

Terveyspalveluiden käynnit (oma tuotanto)

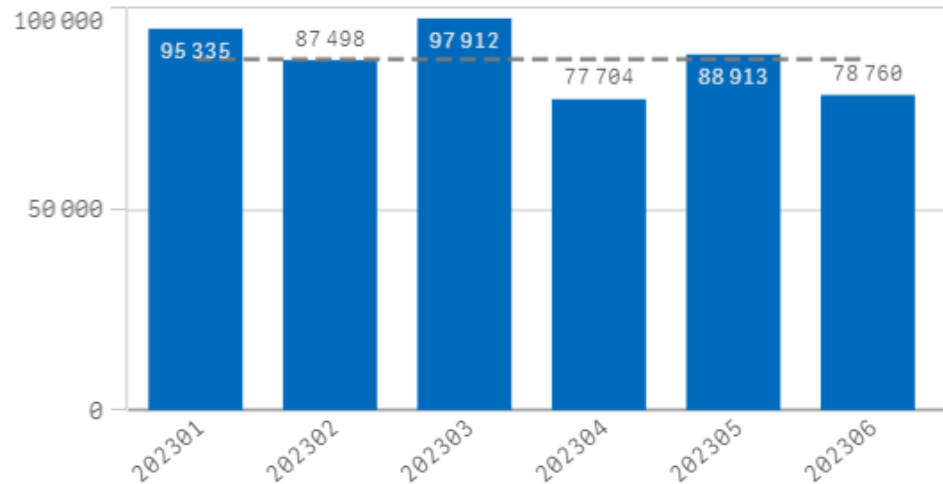
Käynnit lähtökuukausittain

202301 - 202306

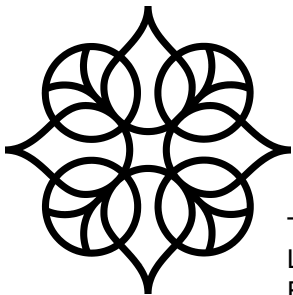
Erikoissairaanhoito

Käynnit lähtökuukausittain

202301 - 202306

Perusterveydenhuolto

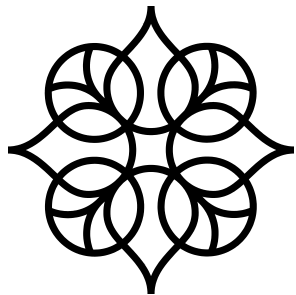
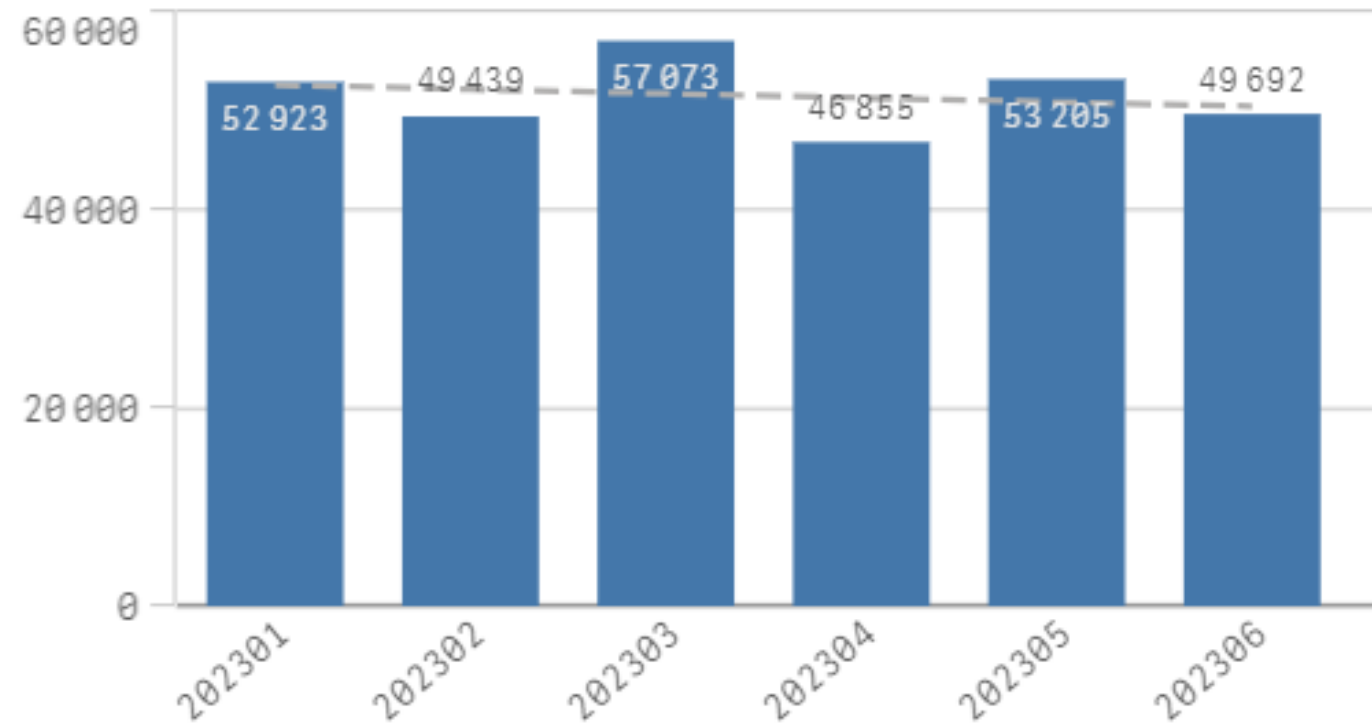

Tiedot ajalta 1.1.2023-30.6.2023
Logex Region tietojen peittävyys
ESH 92,9%
PTH 72,4%

Kuukausittaiset suoritemäärät ja muutostrendi erikoissairaanhoido (oma toiminta)

Kuukausittaiset suoritemäärät ja muutostrendi

Valittu Tarkastelujakso tummennettuna

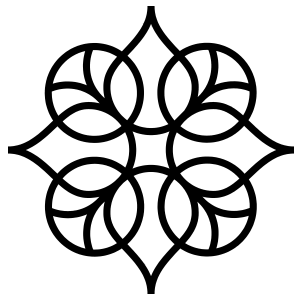
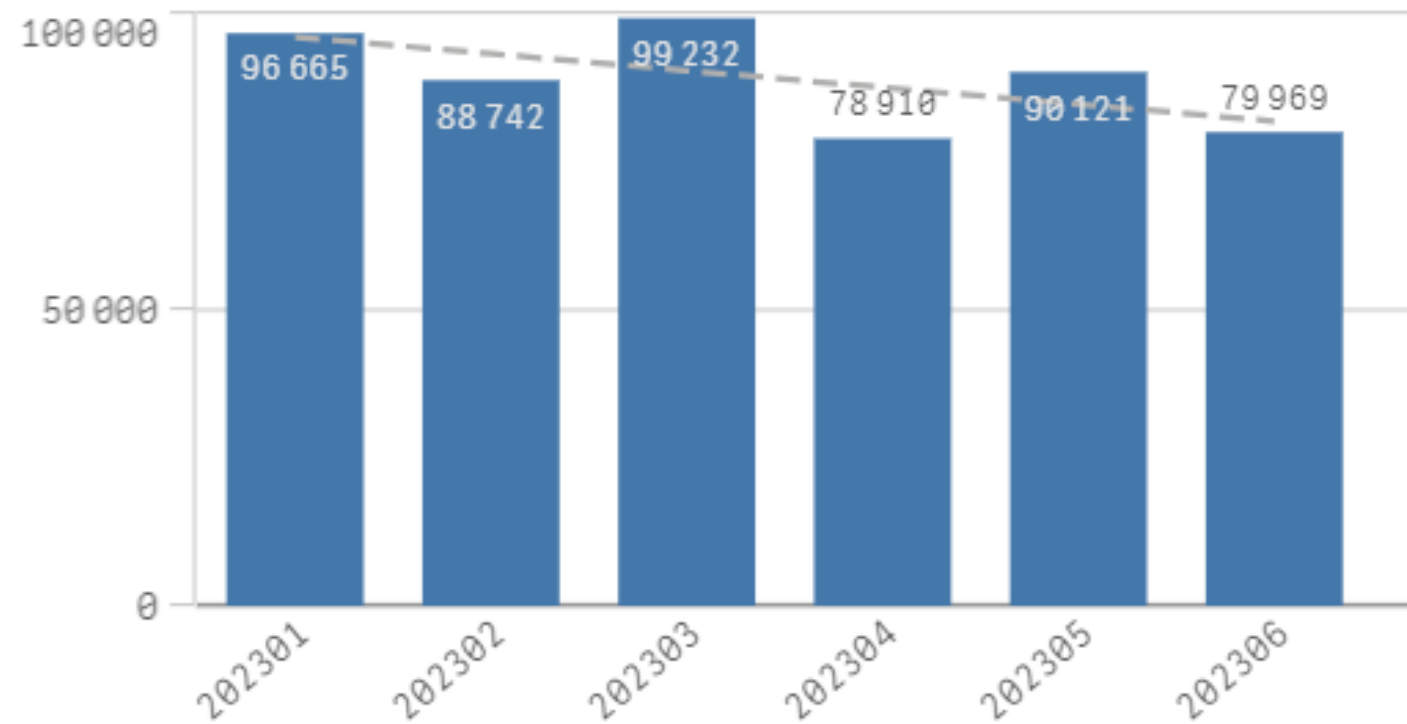

Tiedot ajalta 1.1.2023-30.6.2023
Logex Region tietojen peittävyys
ESH 92,9%
PTH 72,4%

Kuukausittaiset suoritemäärät ja muutostrendi perusterveyden- huolto (oma toiminta)

Kuukausittaiset suoritemäärät ja muutostrendi

Valittu Tarkastelujakso tummennettuna

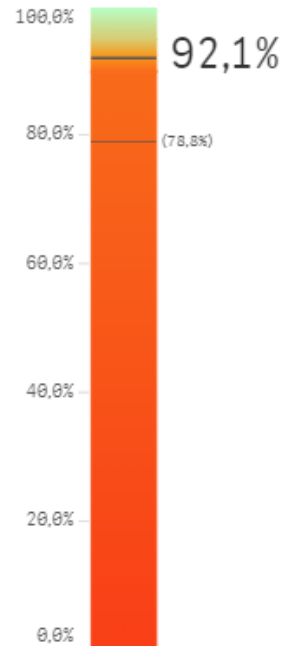

Tiedot ajalta 1.1.2023-30.6.2023
Logex Region tietojen peittävyys
ESH 92,9%
PTH 72,4%

Tiedon laatu: Terveystieteidenhuollossa diagnoosit on kirjattu vähintään 80 %

ICD-10 tai ICPC-2 kirjattu

Vuosi-vertailu on näkyvillä jos ero on suurempi kuin 5%

Diagnoosien ja käyntisyiden kirjaaminen on parantunut oman toiminnan osalta terveystieteidenhuollossa 13,3% verrattuna vastaavaan aikaan vuonna 2022

202301 - 202306

Asiakaskokemus ja palautteet

Palautekanavat 1.1. – 30.6.2023

Liite: Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 53

Asiakaspalautekysely Avoin palautelomake	Tekstiviestipalautte	Luottamushenkilöiden asiakaspalautelomake	QPro
<ul style="list-style-type: none"> • Linkki kyselyihin hyvaks.fi - verkkosivuilla • Asiakaspalautekyselyllä kerätään hoitoon ja kohteluun liittyvää, kansallisesti vertailukelpoista palautetta. Kysely noudattaa THLn sisältölinjauksia. • Avoimella palautelomakkeella voi jättää palautetta toiminnasta, palveluista tai muusta kokonaisuudesta • Anonyymi palautekanava	<ul style="list-style-type: none"> • Käytössä Sairaalapalvelut-vastuualueella (pl. Alueellinen osastotoiminta) sekä Laaja-alaisen sosiaali- ja terveystieteiden Laukaan ja Keuruun lääkäri-/sairaanhoitajavastaanotoilla • Palautetekstiviesti sidoksissa palvelutapahtumaan • Sisältää kaksi kysymystä ”Henkilökunta kohteli minua hyvin” (asteikko 1-5) ja NPS (asteikko 0-10), sekä avoimen palautteen	<ul style="list-style-type: none"> • Linkki kyselyyn luottamushenkilöportaalissa kentältä tulleiden palautteiden tallentamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Käyttö päättynyt hyvinvointialueella 5/2023
9/2023 otetaan käyttöön Laatuportin asiakaspalautekokonaisuus koko hyvinvointialueella.			

Asiakaskokemus ja palaute/ Strategiset mittarit 1.1. – 30.6.2023

Tavoite	Mittari	Toteuma 30.6.2023	Tavoite 2023
Palveluiden käyttö on helppoa *	CES	60 % (n=10)	70 %
Asiakkaat suosittelevat hyvinvointialueen palveluita	NPS	-54 (n=194)	> 60

Customer Effort Score, CES mittaa asiointin helppoutta ja vaivattomuutta asteikolla 1-7.

CES%:ssa mukana ovat arvot 5-7.

Net Promoter Score, NPS kuvaa asiakkaan halua suositella Keski-Suomen hyvinvointialuetta asteikolla 0-10.

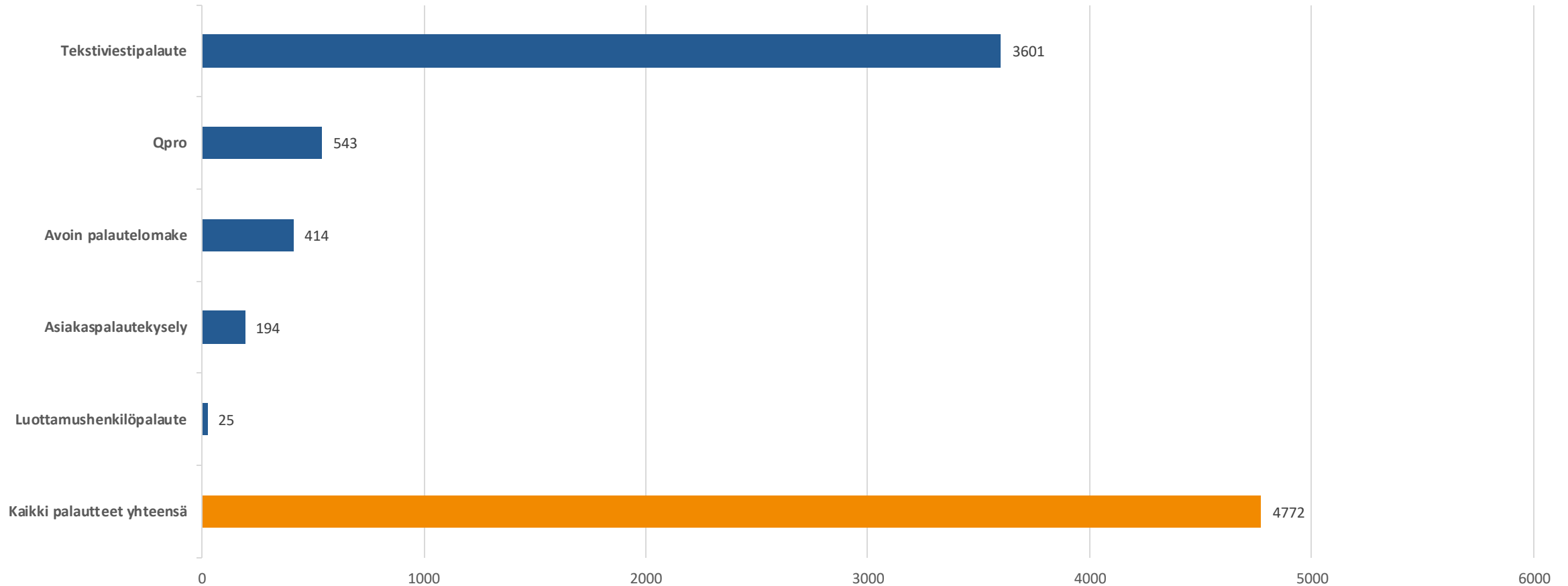
Suhdeluvun arvot vaihtelevat välillä -100 - +100. Positiivinen luku katsotaan hyväksi ja erinomaisena pidetään lukua +50.

* Mittari käytössä 14.6.2023 alkaen

Tietolähde: Asiakaspalautekysely / hyvaks.fi

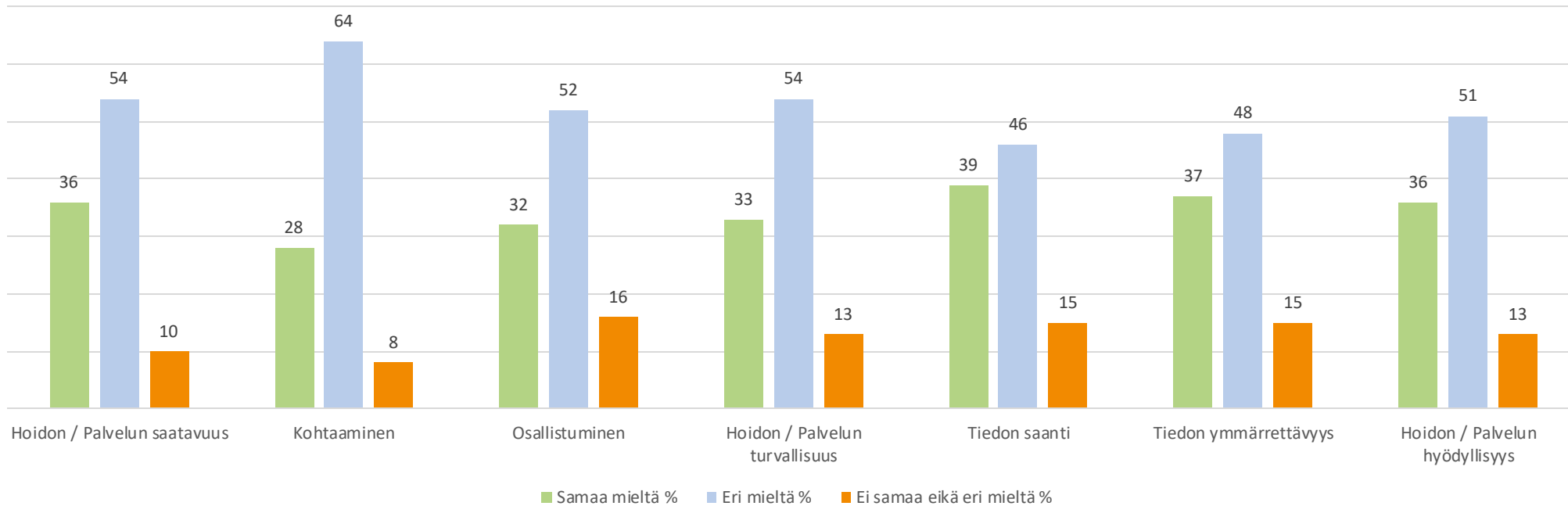

Palautemäärät kanavittain 1.1. – 30.6.2023

Keski-Suomen hyvinvointialue 1.1. – 30.6.2023 (n=191)

Liite: Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 53

- 1. Saatavuus:** Sain apua, kun sitä tarvitsin.
- 2. Kohtaaminen:** Minulle jäi tunne, että minusta välitettiin kokonaisvaltaisesti.
- 3. Osallistuminen:** Hoitoani/Asiaani koskevat päätökset tehtiin yhteistyössä kanssani.
- 4. Turvallisuus:** Koin oloni turvalliseksi hoidon/palvelun aikana.
- 5. Tiedon saanti:** Tiedän miten hoitoni/palveluni jatkuu.
- 6. Tiedon ymmärrettävyys:** Saamani tieto hoidosta/palvelusta oli ymmärrettävää.
- 7. Hyödyllisyys:** Koin saamani hoidon/palvelun hyödylliseksi.

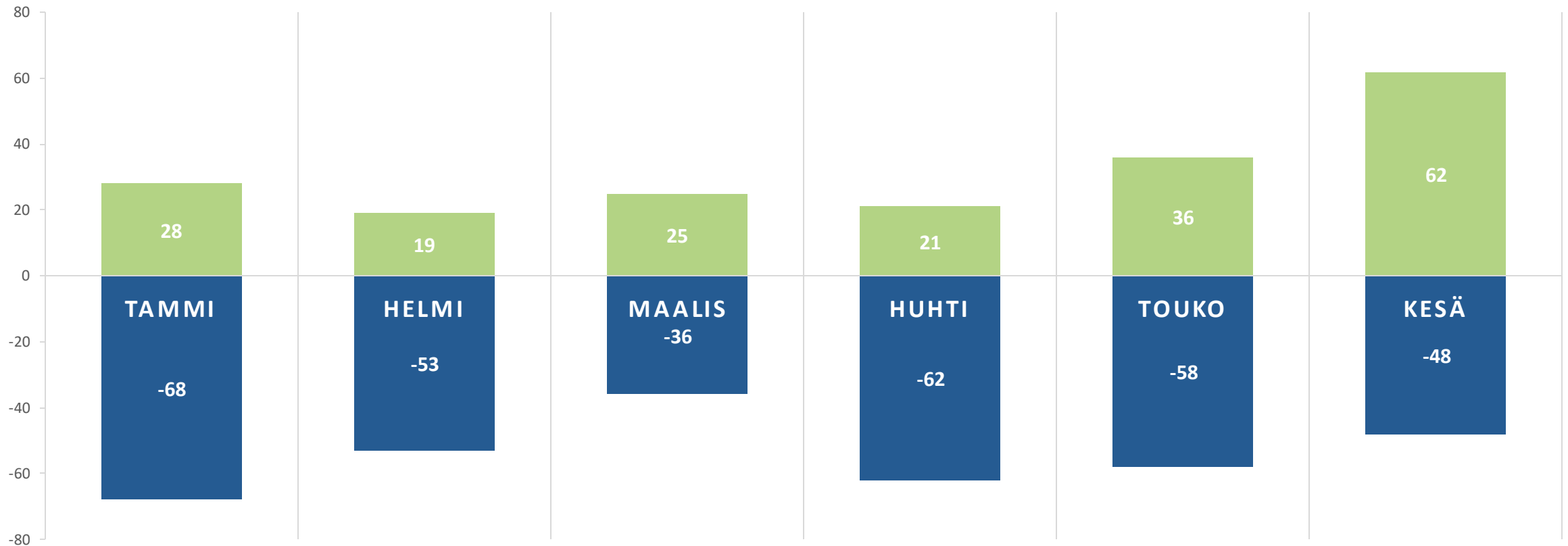
Samaa mieltä vastanneiden osuus

- *kasvoi* hieman Saatavuuden (2 %), Kohtaamisen (2 %), Osallistumisen (3 %) ja Tiedon saannin osalta (3 %) ja
- *laski* Turvallisuuden (2 %) sekä Hyödyllisyyden osalta (1 %) verrattuna ensimmäiseen vuosineljännekseen.

Asteikko 1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä

Vastaajamäärät ja NPS 1.1. – 30.6.2023

■ NPS ■ Vastaajamäärä

Tekstiviestipalautteet 1.1. – 30.6.2023

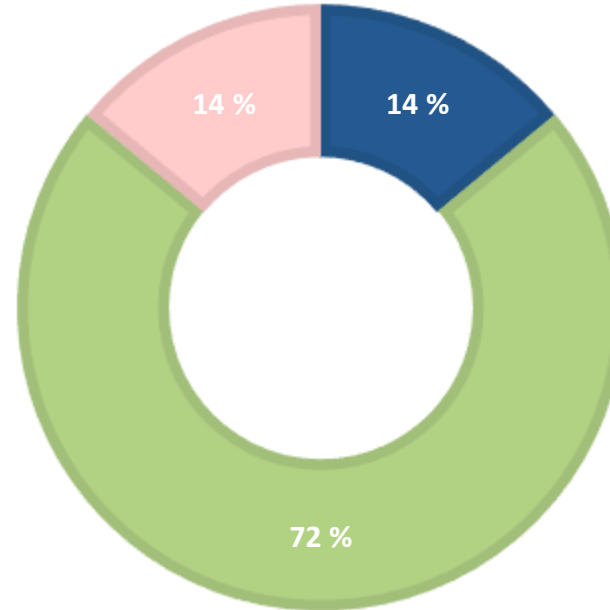
NPS

	Laaja- alainen sotokeskus - vastuualue	Sairaalapalvelut-vastuualue						Kaikki yhteensä
	Laukaa ja Keuruu (lääkäri- ja sh-vo:t)	Opera- tiivinen pa	Konser- vatiivinen pa	Psykiat- rian pa	Päivystys- ja ensi- hoito	Hoito- keskus	Sairaala- palvelut Nova	
NPS	54 (n=446)	71 (n=1195)	68 (n=256)	43 (n=205)	53 (n=565)	75 (n=463)	61 (n=471)	63 (n=3601)

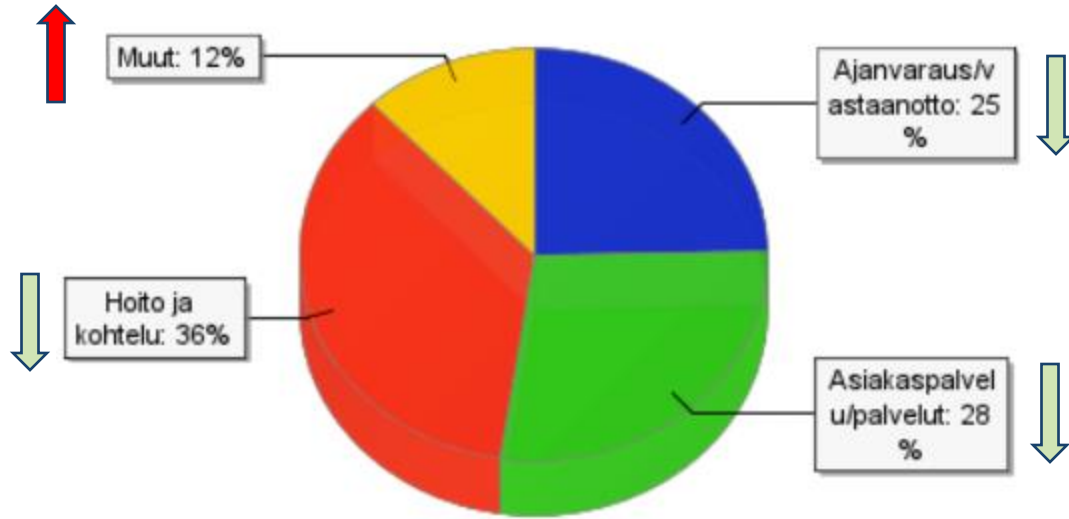
Tekstiviestipalautteet 1.1. – 30.6.2023

Avoimen palautteen sentimenttianalyysi (n=2103)

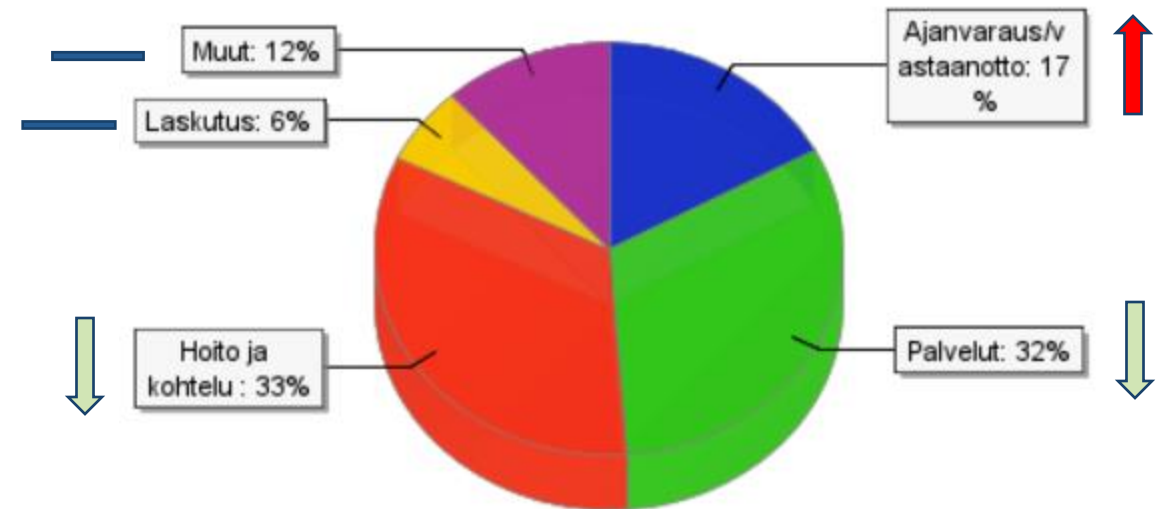
■ Negatiiviset 14 % ■ Positiiviset 72 % ■ Neutraalit 14 %

Asiakaspalautekysely ja Avoin palautelomake 1.1. – 30.6.2023/ Avointen palautteiden jakauma aihepiireittäin

Asiakaspalautekysely (n=191)
(hoitoon ja kohteluun liittyvä kysely)

Avoin palautelomake (n=402)
(toimintaan, palveluihin tai muuhun kokonaisuuteen liittyvä kysely)

Aihepiiriin liittyvä palautemäärän muutos (nouseva/laskeva) verrattuna ensimmäiseen vuosineljännekseen on kuvattu nuolilla.

Tavoitteet koko hyvinvointialueella

PALVELUKULTTUURIN KEHITTÄMINEN

Tavoitteet kevät 2023

- Asiakaspalauteprosessin määrittely
- Palautteen keruun tehostaminen
  - **WOTT-laitteiden pilotointi aloitettu**
  - **QR-koodit**
  - **Paperilomakkeet**
- Asiakaskokemus-viestinnän tehostaminen
  - **Näkyvyyden lisääminen info-TVssä, julisteina ja roll upien avulla**
  - **Netti- ja intra-sivujen päivitys**
- Raportoinnin tehostaminen
  - **Palautteiden jalkauttaminen toimintaan yhteistyötä tehostamalla**

Tavoitteet syksy 2023 - kevät 2025

Asiakaspalautejärjestelmä

- Monikanavaisen aspa-järjestelmän hankinta, joka palvelee sekä asiakkaita että henkilöstöä ja mahdollistaa asiakkaille/potilaille palautteen antamisen useiden eri kanavien kautta hoito-/palvelukontaktien eri vaiheissa.
- Palautejärjestelmän tavoitteena on tehostaa palauteprosessia sekä kehittää toiminnan laatua ja asiakaslähtöisyyttä.

Asiakaspalautteen kerääminen: THLn kansalliset tavoitteet ja linjaukset

- Tavoitteena on, että vuonna 2025 kaikilla hyvinvointialueilla kerätään laajasti tietoa asiakkaiden tyytyväisyydestä sosiaali- ja terveyspalveluihin kansallisesti yhtenevällä tavalla ja yhteisesti sovitulla mittareilla.
- Koottua tietoa voidaan hyödyntää laajasti kansallisessa ohjauksessa ja seurannassa sekä alueiden omassa tiedolla johtamisessa.
- Asiakaspalautteen tulokset ovat selkeästi ja helposti myös kansalaisten saatavilla.
- Tiedonkeruu tuottaa laadukasta ja vertailukelpoista tietoa asiakaskokemuksesta ja asiakaspalautte tulee olla yhdistettävissä palvelutuottajasta aina palvelua antavaan tiimiin tai ammattihenkilöön saakka

Henkilöstö

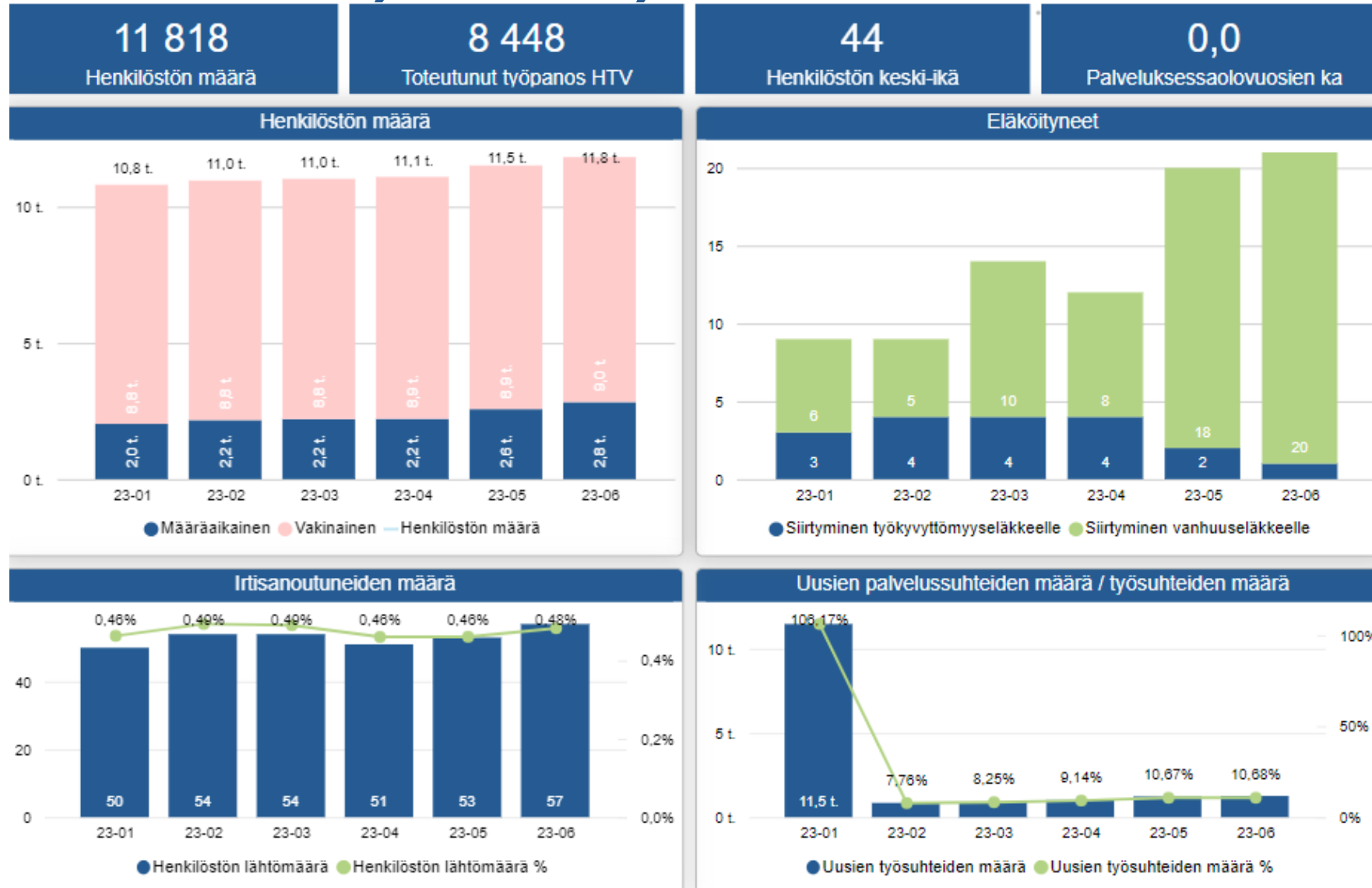
Henkilöstö, palkkauksen menot

1000 euroa	TA	TOT	Ero TOT/TA+M	Muutos
	6/2023	6/2023	euroa	%
Palkat ja palkkiot	234 651	247 572	12 921	5,5 %
Henkilösivukulut	58 224	61 140	2 917	5,0 %
Muut eläkekulut	49 355	51 847	2 491	5,0 %
Muut henkilösivukulut	8 868	9 294	425	4,8 %
Yhteensä	292 875	308 713	15 838	5,4 %

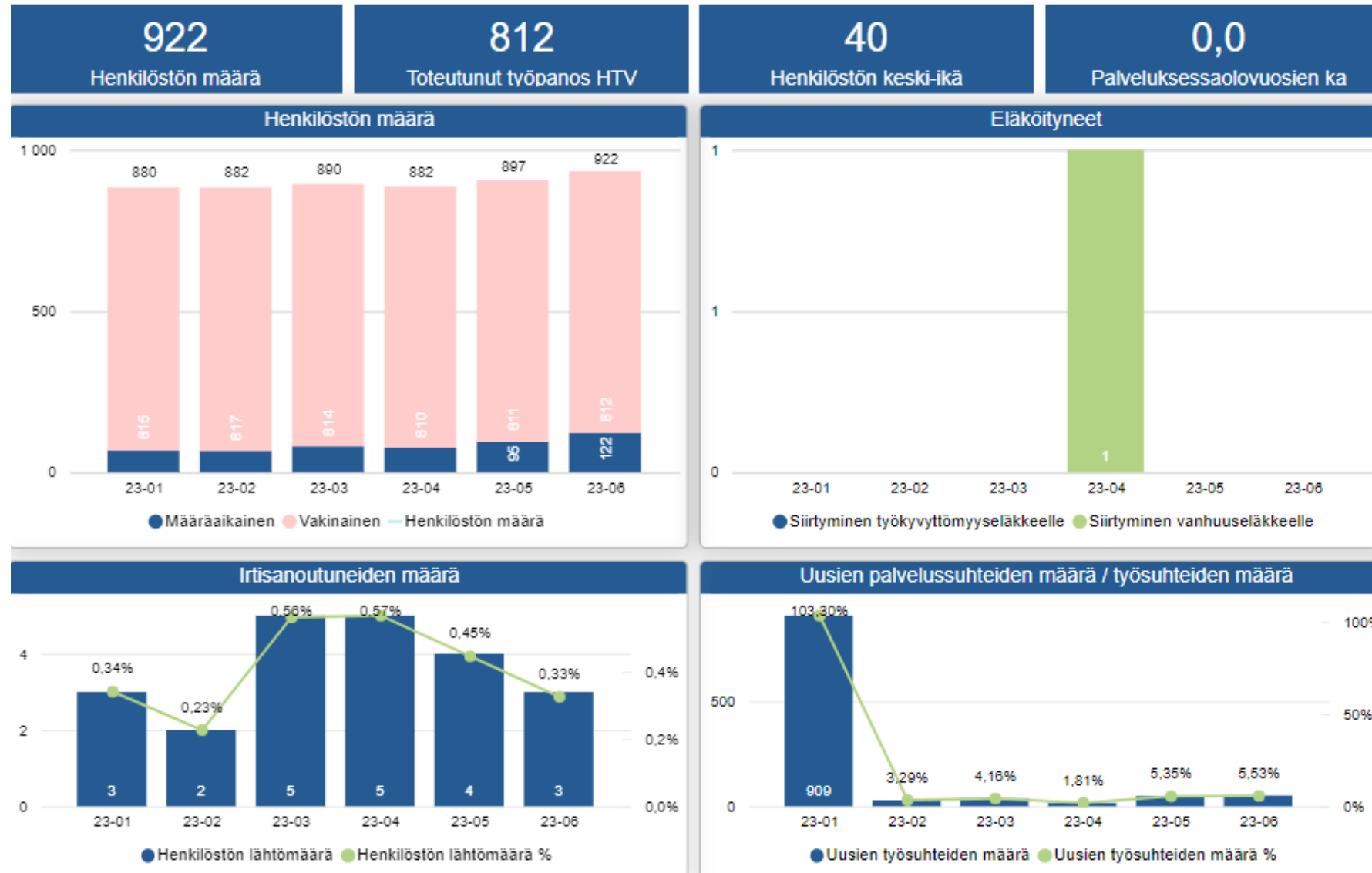
Henkilöstö, menot toiminnoittain

1000 euroa	TA 6/2023	TOT 6/2023	Ero TOT/TA+M euroa	Muutos %
Strateginen johtaminen ja järjestäminen	4 084	2 521	-1 563	-38,3 %
Johtamisen tukipalvelut	23 105	19 563	-3 542	-15,3 %
Palvelutuotannon tukipalvelut	17 999	21 683	3 684	20,5 %
Pelastustoimi	15 748	13 724	-2 023	-12,8 %
Sosiaali- ja terveystoimen toimialan keskitetyt palvelut	353	474	122	34,5 %
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	24 915	24 096	-819	-3,3 %
Koti- ja asumispalvelut	72 027	82 218	10 191	14,1 %
Laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus	46 461	47 544	1 082	2,3 %
Sairaalapalvelut	88 184	96 889	8 705	9,9 %
Henkilöstömenot yhteensä	292 875	308 713	15 838	5,4 %

Henkilöstö, määrä, muut kuin Pelastustoimi

Henkilöstö, määrä, Pelastustoimi (sis.sivutoimisia vakituisia 447)

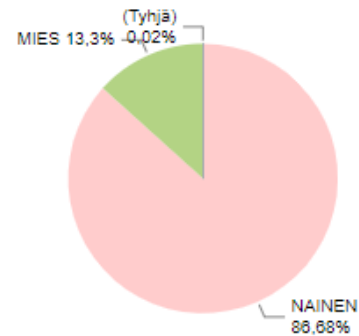
Henkilöstö, ammattirakenne, muut kuin Pelastustoimi

Ammattiryhmä	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Yhteensä
	1 762	1 776	1 784	1 802	1 870	1 919	1 919
Hoitohenkilöstö	5 066	5 069	5 039	5 024	5 158	5 241	5 241
Lääkärit	752	765	774	772	861	854	854
Muu henkilöstö	3 224	3 346	3 428	3 498	3 629	3 813	3 813
Yhteensä	10 803	10 953	11 021	11 087	11 513	11 818	11 818

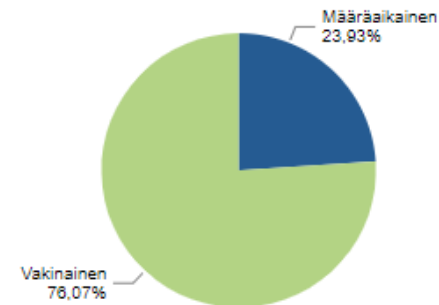
PalvelussuhteenLuonteenRyhmä	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Yhteensä
Määräaikainen	2 031	2 170	2 205	2 216	2 571	2 830	2 830
Vakinainen	8 777	8 795	8 821	8 883	8 947	8 995	8 995
Yhteensä	10 803	10 953	11 021	11 087	11 513	11 818	11 818

Organisaatiotaso1Nimi	Henkilöstön määrä
	9
Sairaanhoido	11 813
Yhteensä	11 818

Sukupuolijakauma

Henkilöstön määrä

Henkilöstö, ammattirakenne, Pelastustoimi

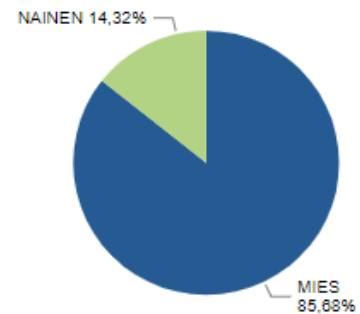
Ammattiryhmä	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Yhteensä
Yhteensä	880	882	890	882	897	922	922

PalvelussuhteenLuonteenRyhmä	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Yhteensä
Määräaikainen	68	66	80	76	95	122	122
Vakinainen	815	817	814	810	811	812	812
Yhteensä	880	882	890	882	897	922	922

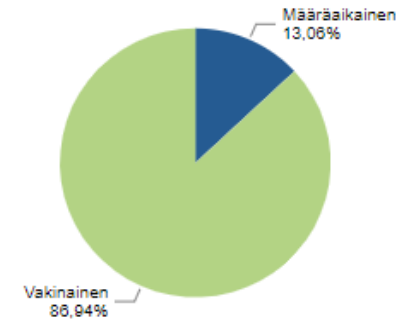
Organisaatiotaso1Nimi Henkilöstön määrä

Sairaanhoido	922
Yhteensä	922

Sukupuolijakauma

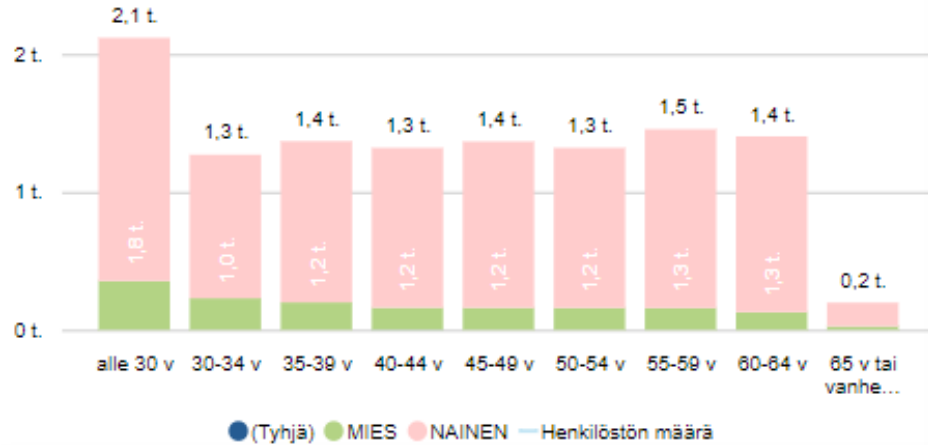

Henkilöstön määrä

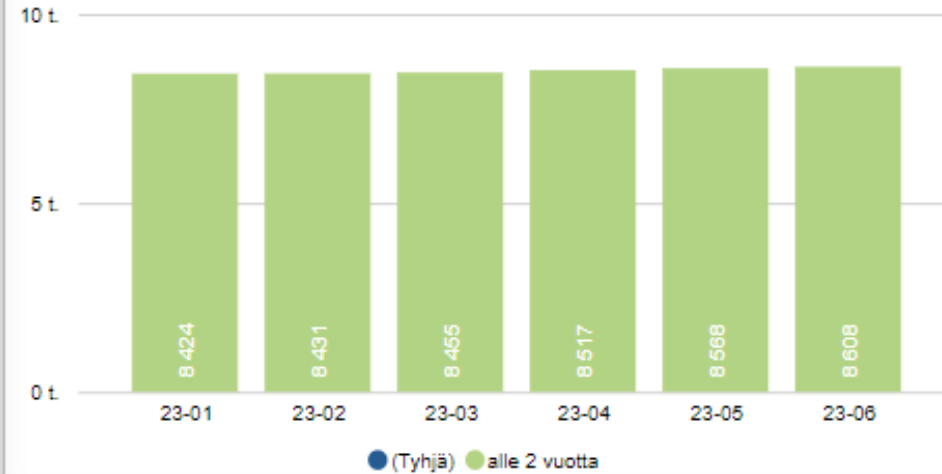

Henkilöstö, rakenne, muut kuin Pelastustoimi

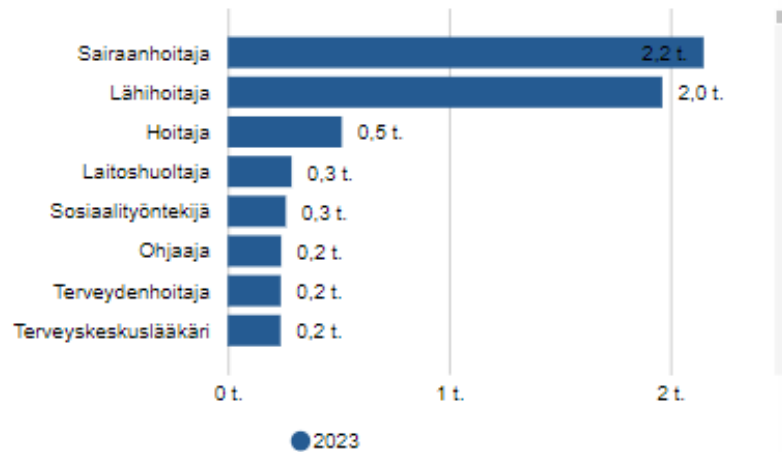
Henkilöstö määrän ikäjakama

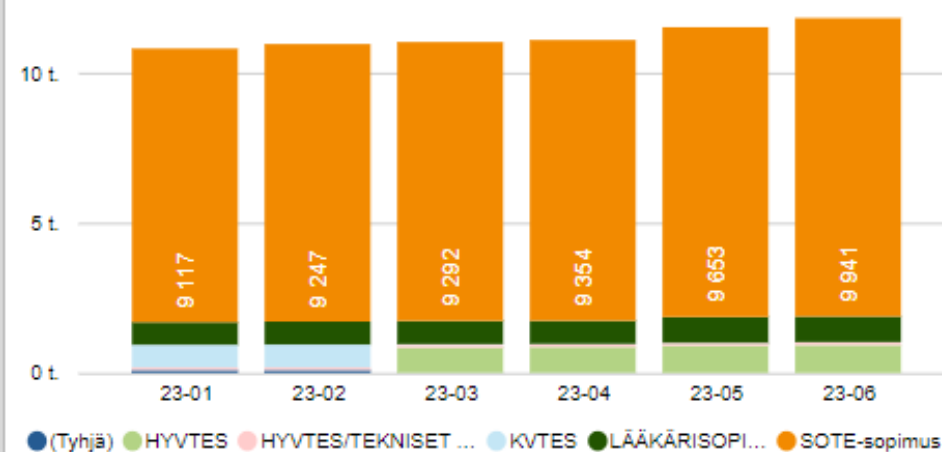
Vakinaisen henkilöstön palvelussuhteen pituus omalla työnantajalla/työhistoria

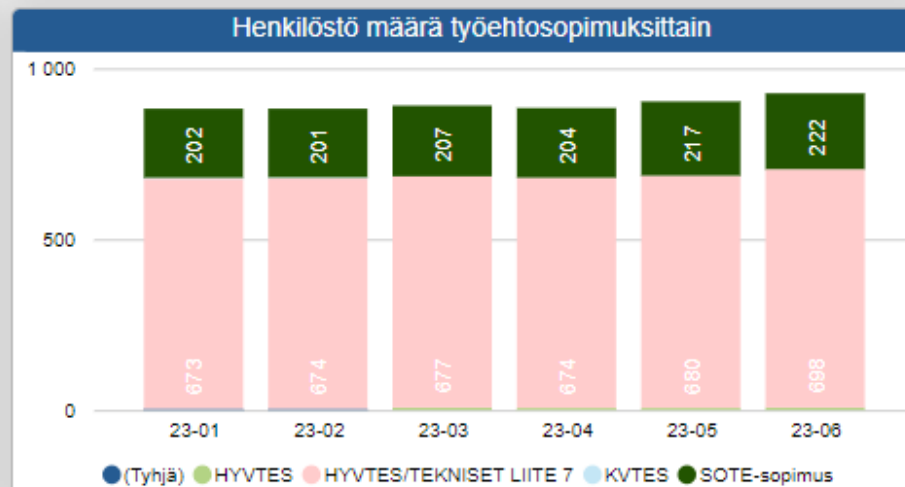
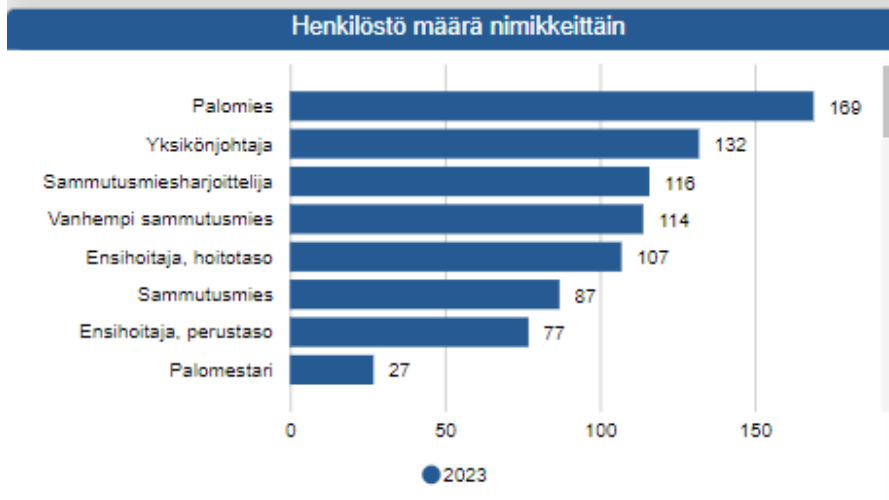
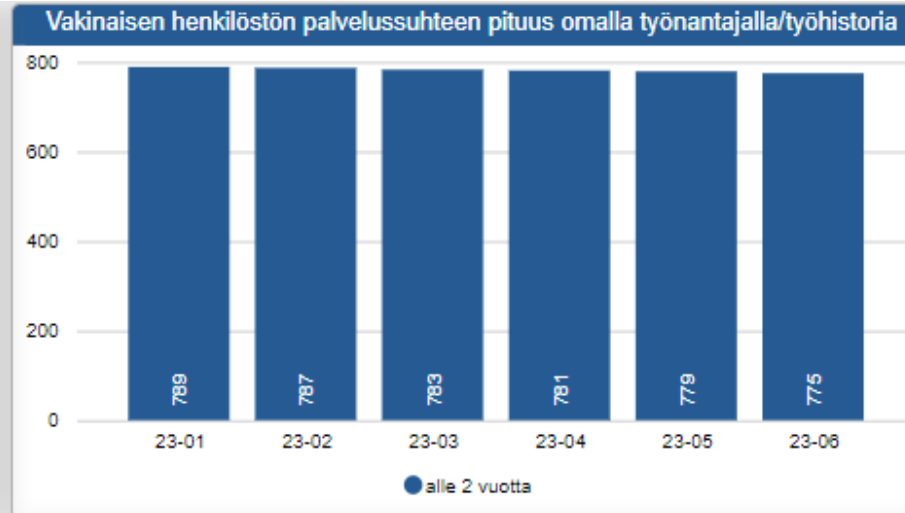
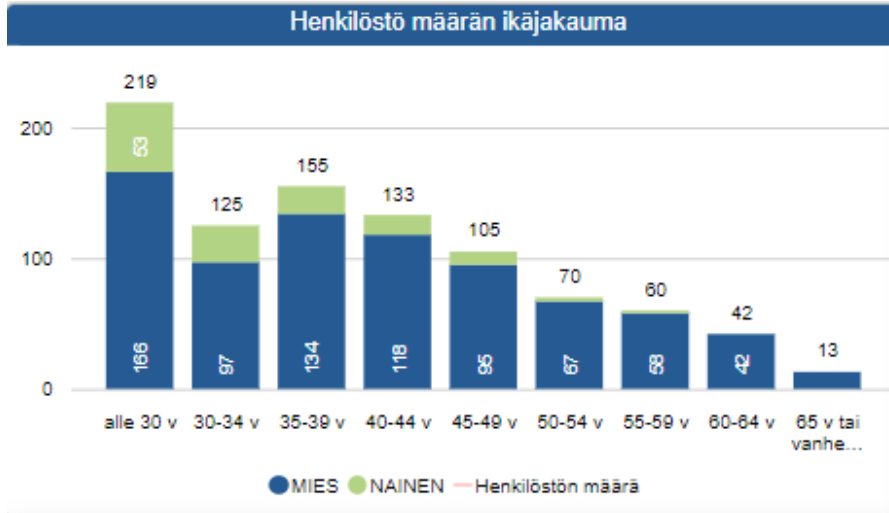
Henkilöstö määrä nimikkeittäin

Henkilöstö määrä työehtosopimuksittain

Henkilöstö, rakenne, Pelastustoimi

Henkilöstö, poissaolot, muut kuin Pelastustoimi

395 148

Poissaolopäivät

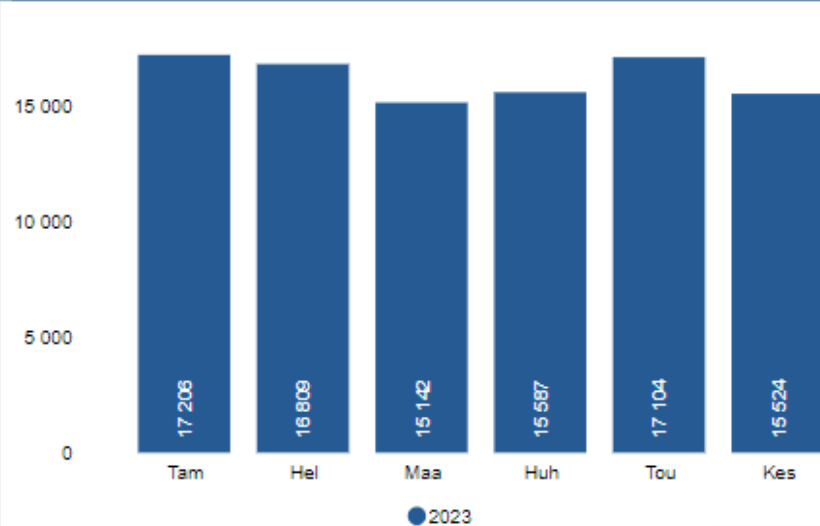
97 372

Sairauspoissaolopäivät

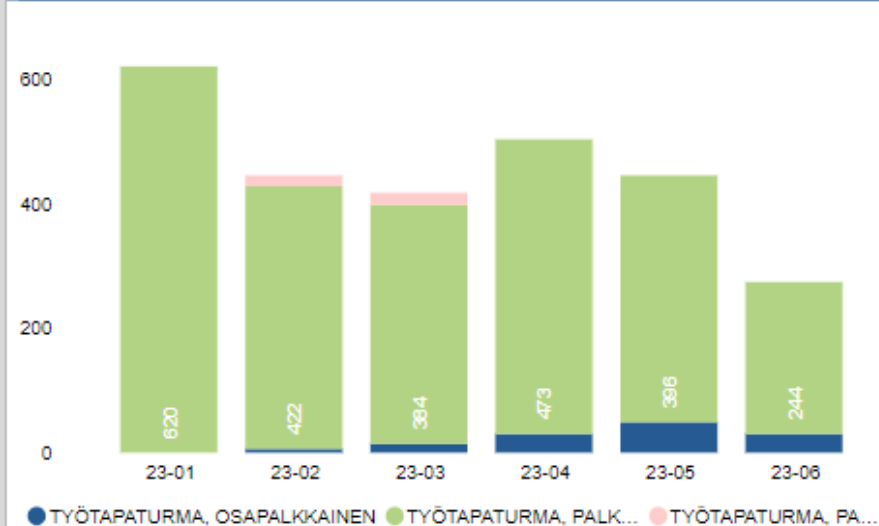
2 704

Työtaturmien aiheuttamat poissaolopäivät

Sairauspoissaolot kalenteripäivinä

Työtaturma poissaolot

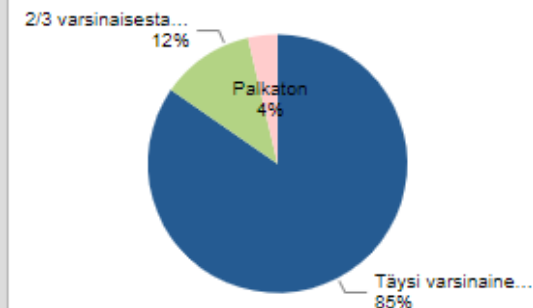
Sairauspoissaoloprosentti (porautumismahdollisuus)

Organisaatiotasotaso1Nimi	2023
Sairaanhoito	4,74 %
Yhteensä	4,74 %

Poissaolopäivät

PoissaoloryhmäSelite	2023
Aktiivivapaa ja LTO:n ylim. vapaapäivät	2 098
Kuntoutus/kuntoutustuki	8 335
Muu poissaolo	33
Opintovapaa / muu koulutus	32 833
Perhevapaat	59 607
Sairaslomat ja tapaturmat	103 991
Toisen tehtävän hoito/julkinen tehtävä	9 027
Työvapaat palkalliset	162 843
Työvapaat palkattomat/osittain	16 381
Yhteensä	395 148

Sairaslomat ja tapaturmat / Palkallisuus

Henkilöstö, poissaolot, Pelastustoimi

15 080

Poissaolopäivät

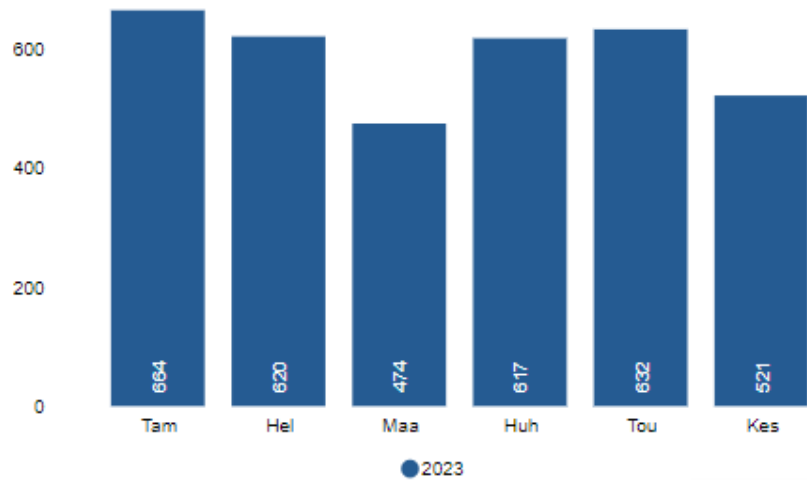
3 528

Sairauspoissaolopäivät

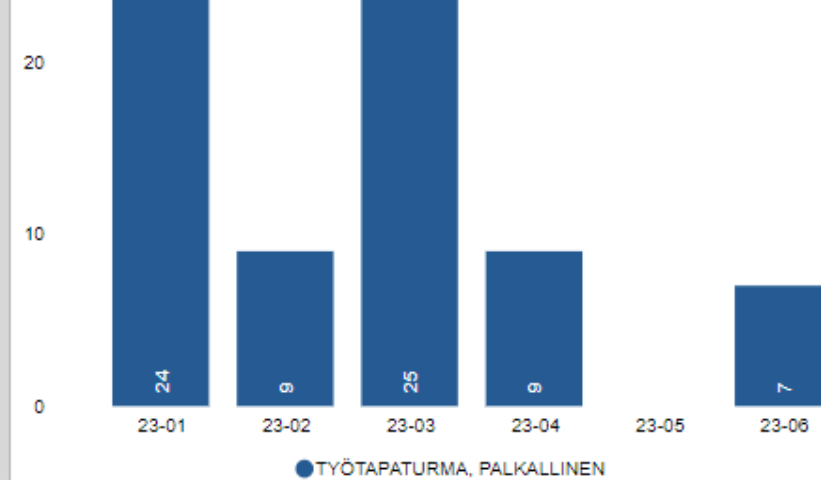
74

Työtapaturmien aiheuttamat poissaolopäivät

Sairauspoissaolot kalenteripäivinä

Työtapaturma poissaolot

Sairauspoissaoloprosentti (porautumismahdollisuus)

Organisaatiotaso\Nimi	2023
Sairaanhoito	2,18 %
Yhteensä	2,18 %

Poissaolopäivät

Poissaoloryhmä\Selite	2023
Kuntoutus/kuntoutustuki	X
Opintovapaa / muu koulutus	1 461
Perhevapaat	1 630
Sairaslomat ja tapaturmat	3 980
Toisen tehtävän hoito/julkinen tehtävä	X
Työvapaat palkalliset	6 589
Työvapaat palkattomat/osittain palkalliset	785
Yhteensä	15 080

Sairaslomat ja tapaturmat / Palkallisuus

Henkilöstö, työpanos, muut kuin Pelastustoimi

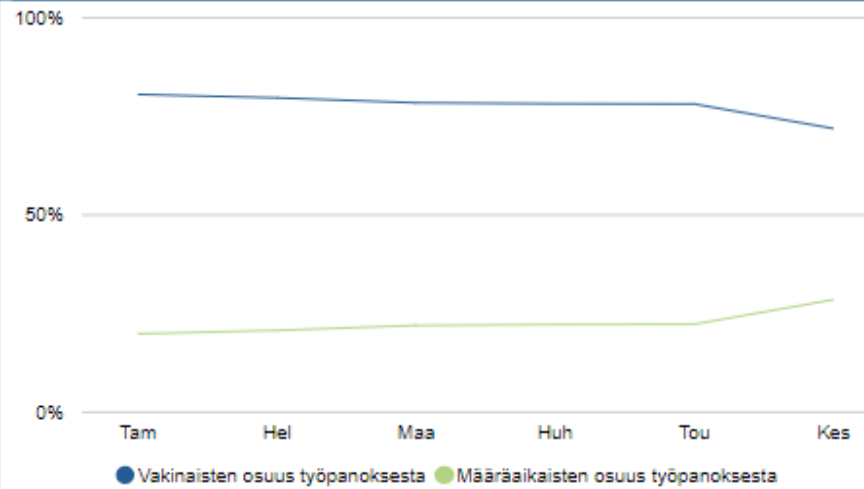
Työpanos kuukausittain

Organisaatiotasoinimi	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä
Sairaanhoito	8 590,06	8 369,00	8 371,85	8 503,91	8 654,64	8 169,27

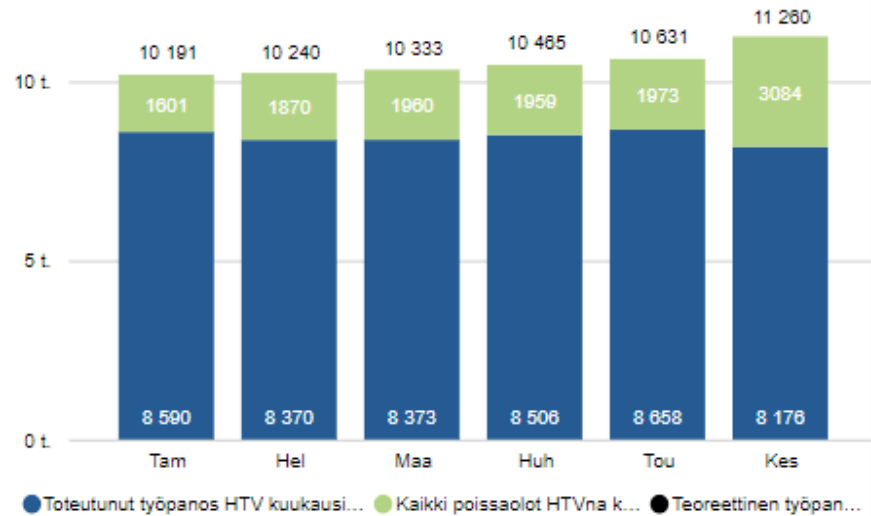
Vakinaisten työpanoksen osuus koko työpanoksesta

Organisaatiotasoinimi	Hoitohenkilöstö	Lääkärit	Muu henkilöstö	Yhteensä
Sairaanhoito	82,97 %	81,95 %	55,20 %	73,69 %

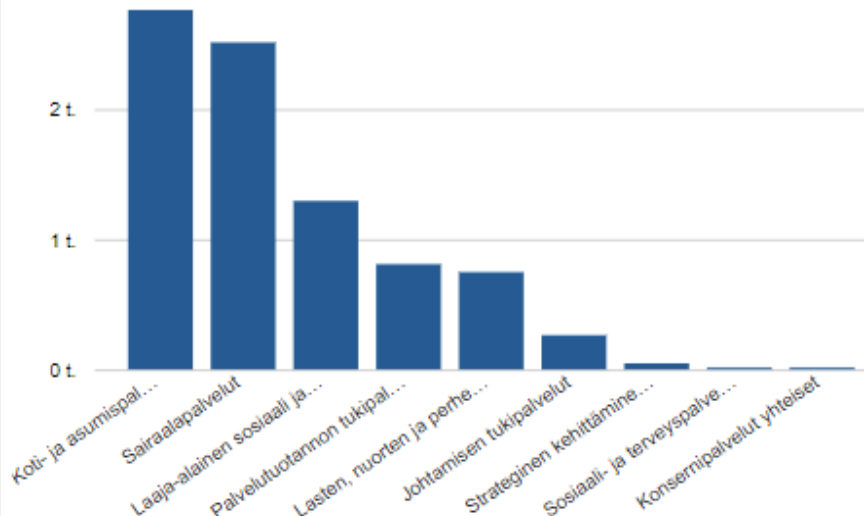
Vakinaisten ja määräaikaisten osuus työpanoksesta

Teoreettinen ja toteutunut työpanos henkilötyövuosina

Toteutunut työpanos yksiköittäin (porautumismahdollisuus)

Henkilöstö, työpanos Pelastustoimi

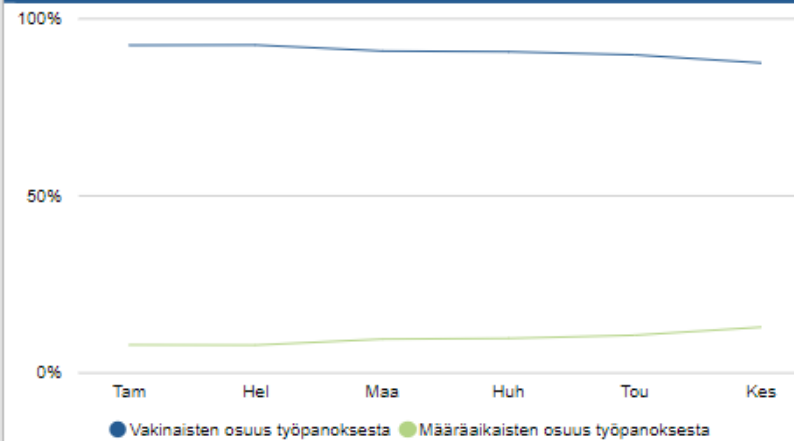
Työpanos kuukausittain

Organisaatiotaso\Nimi	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä
Sairaanhoido	814,31	809,21	814,87	808,71	814,67	808,30

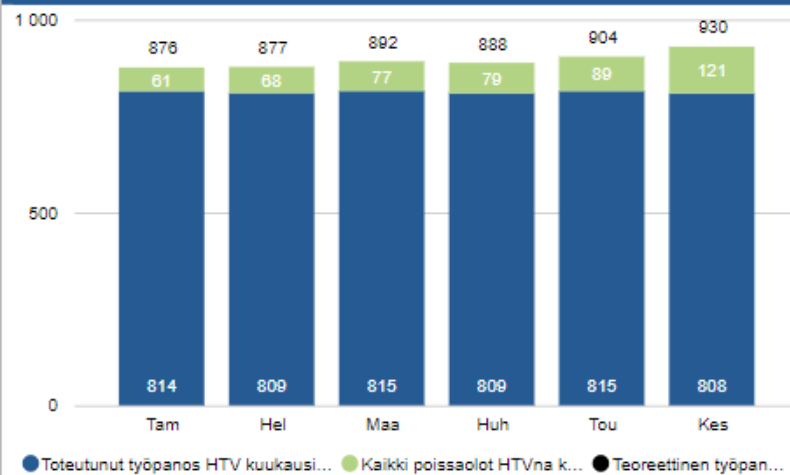
Vakinaisten työpanoksen osuus koko työpanoksesta

Organisaatiotaso\Nimi	Yhteensä
Sairaanhoido	90,42 %

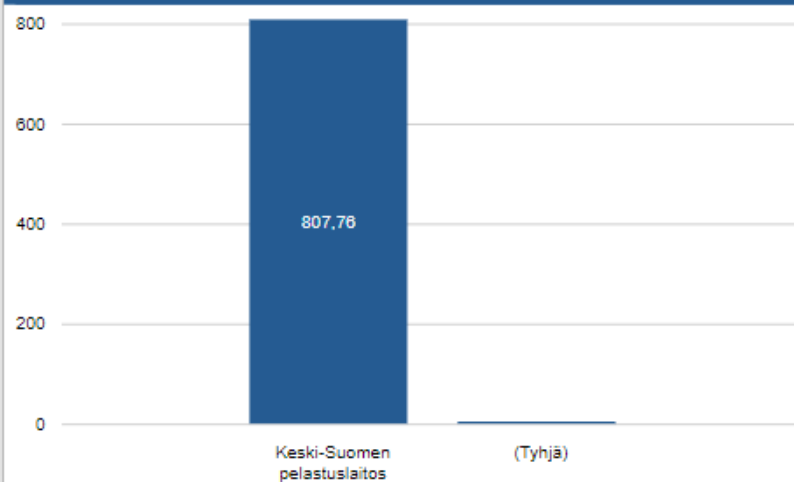
Vakinaisten ja määräaikaisten osuus työpanoksesta

Teoreettinen ja toteutunut työpanos henkilötyövuosina

Toteutunut työpanos yksiköittäin (porautumismahdollisuus)

Tammi-kesäkuun sairauspoissaolopäivät kalenteripäivät/hlö

Keski-Suomen hyvinvointialue Ammattiryhmittäin	7,2
Lääkärit	2,6
Terveydenhuolto	7,8
Sosiaalihuolto	6,5
Ensihoito ja pelastustoiminta	6,5
Muu henkilöstö	7,8

Toimialueet	
Konsernipalvelut	7,9
Pelastustoimi (luvussa ei ole mukana sivuvirkaiset vakituiset)	6,5
Sosiaali- ja terveystoiminta	7,1

Henkilöstö, strategian valtuusto- ja hallitustason mittarit ja indikaattorit

Asiakassegmentti	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutuma
Henkilöstö	Palkanmaksun virheettömyys	Virheelliset palkkapussit / palkkapussit yhteensä	Ei HVA-tasoista lähtötietoa	Alle 1 %	Palkkavirheet 4-6 kk 0,31 % (197/ 63483)
Henkilöstö	Sairauspoissa-olojen määrä	Sairauspoissaolot keskimäärin kalenteripäivinä per henkilötyövuosi, - kokonaisuutena - ammattiryhmittäin, - palveluittain	Ei HVA-tasoista lähtötietoa	Määrittöy vuoden 2023 aikana, kun ensimmäiset tiedot käytössä	1-6/2023 7,2 kpv/hlö Puolen vuoden toteuma ennakoi 14-16 kalenteripäivän sairauspoissaolojen tasoa/hlö/v

Aluehallituksen priorisoimia toiminnan tavoitteita ovat

Henkilöstön työhyvinvointi, hyvä johtaminen ja määrätietoinen tavoitteellisuus näiden kehittämisessä

Tilannekuva 6/2023:

Hyvinvointialueen toiminnan aloittaminen on haastanut työntekijöiden hyvinvoinnin tilaa koko ensimmäisen vuosipuoliskon ajan. Erityisesti lähiesimiestyö on kuormittunut voimakkaasti.

Toimenpiteet: Resurssien kohdistaminen niin, että toimintaa on saatu sujuvammaksi ja virheet sekä virhetilanteet korjatuksi mahdollisimman nopeasti. Esimiesinfot ja -perehdytys jatkuneet säännöllisesti. Tiedottamiseen hyvinvointialueen sisällä on panostettu.

Henkilöstöohjelmatyö on aloitettu tavoitteena saada ohjelma aluehallituksen käsiteltäväksi lokakuun aikana.

Haasteista ja saavutuksista:

Turvallinen siirtymä on näkynyt palvelujen katkoksettomana toimivuutena. Monet johtamisen tukipalvelut kuormittuivat voimakkaasti ensimmäisten kuukausien aikana. Resurssit olivat tiukilla ja monien asioiden valmistelua ja toimeenpanoa jatkettiin ensimmäisen puolivuotisjakson aikana. Muutosten läpivienti ja tilanteen vakiinnuttaminen on työlästä näin isossa liikkeenluovutuksessa. Henkilöstölle toiminnan aloitus on näkynyt osittain sisäisten palvelujen viiveenä ja palkkapoikkeamina, mutta virheiden määrä on vähentynyt viimeisellä vuosineljänneksellä 0,31 prosenttiin.

Aluehallituksen priorisoimat tavoitteet

Henkilöstön työhyvinvointi, hyvä johtaminen ja määrätietoinen tavoitteellisuus näiden kehittämisessä

Dia 92

Ikääntyneiden palvelurakenteen uudistaminen (yhteisöllisen asumisen lisääminen, kotihoidon vahvistaminen, kuntouttavan toiminnan lisääminen)

Yhteisöllistä asumista ikääntyneille on aloitettu lisäämään ja kehittämään, palvelukuvaus täsmentyy alkusyksyn aikana (myös Orpon hallitusohjelmassa). Kotihoidon kuntouttavat arviointijaksot ja tehostettu kotikuntoutus asiakkaille ovat käytössä, kotihoidon palveluissa välitöntä työaikaa lisätään (asiakkaan luona tehtävä työ), kotihoidon etähoitoa lisätään, turvapalvelut ja yöaikainen resurssointi kehittyvät syksyn aikana. Kotihoitoa tuotetaan 24/7 koko hv-alueella. Ikääntyneiden päivätoimintaa kehitetään tavoitteiden mukaisesti koko hv-alueella.

Hoitoon pääsyn vauhdittamiseksi ja oikea-aikaisen palvelun kohdentamiseksi hoidon- ja palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen

Yhtenäiset hoidon tarpeen arvioinnin kriteerit otettu käyttöön. Tämän tilastoinnin yhtenäistäminen antaa tiedon todellisista hoitoon pääsy ajoista. Moniammatillisen tiimimallin käyttöön ottoa lisätään vaiheittain. Varmistetaan ajanvarauskirjojen aukiolo riittävän pitkälle niin, että kiireettömiä aikoja on saatavilla sekä avosairaanhoidossa että suun terveydenhuollossa. Hoitolinjoja on yhtenäistetty.

Lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalveluiden vahvistaminen

Alueelliset lasten- ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden toimipisteet perustettu, palveluvastaavat rekrytoitu. Moniammatillisen henkilöstön rekrytoinnissa on ollut alueellisia eroja. Toimipisterakenteeseen yhdistetty perheneuvolapalveluja.

Etäpalveluiden vahvistaminen osana lähipalveluiden kokonaisuutta

Etäpalveluja tarjotaan kaikissa palveluissa osana palvelutarjontaa. Olemme lisänneet ko. palveluiden markkinointia. Hankkeet tukevat etäpalveluiden käyttöön oton laajentamista koko hyvinvointialueelle.

Hankeraportointi

Kestävän kasvun ohjelman tavoitteet

- Vauhditetaan työllisyysasteen ja osaamistason nousua: IPS!- toimintamalli jalkautetaan hyvinvointialueelle
  - Kansallinen indikaattori: IPS-kehittämishanke laajentunut hyvinvointialueelle Q4/2024
- Edistetään hoitotakuun toteutumista sekä puretaan koronan aiheuttamaa hoito- ja palveluvelkaa
  - Kansallinen indikaattori: Niiden toteutuneiden kiireettömien hoitokäyntien osuus, joissa saavutetaan hoidon saamiselle asetettu seitsemän päivän määräaika, nousee 80 prosenttiin Q4/25 mennessä
- Edistetään hoitotakuun toteutumista vahvistamalla ennaltaehkäisyä ja ongelmien varhaista tunnistamista kehittämällä ja ottamalla käyttöön monialaisten palveluiden (ml. Sote- palvelut, kulttuuri-, liikunta- ja luontoon liittyvät palvelut) toimintamallit ja digitaaliset palvelut
  - Kansallinen indikaattori: Monialaisen palvelukonseptin kuvaus Q2/2023 mennessä, toimintamalli ja digitaalinen palvelutarjotin ovat käytössä Q4/2024 mennessä
- Vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevaa tietopohjaa
  - Kansallinen indikaattori: hoitotakuun kansallinen ajantasainen seuranta toteutuu 100 % Q4/25 mennessä
- Otetaan käyttöön hoitotakuuta edistävät palvelumuotoillut digitaaliset innovaatiot
  - Kansallinen indikaattori: 35% kontakteista hoidetaan etänä sähköisin välinein (chat, etäpalvelut, ei puhelin) Q4/25 mennessä **SAAVUTETTU 06/23**

Hankesuunnitelman mukainen eteneminen kokonaisuuksittain Q2/2023

IPS-toimintamalli

- Työhönvalmennus eli asiakastyö on alkanut: Jyväskylä ja Laukaa
- Työhönvalmentajien kiinnittymisestä mtp- tiimeihin sovittu
- Luotu ohjeet työhönvalmennuksen kirjaamisesta

Hoitoon ja palveluihin pääsyn parantaminen, digitaalisten toimintamallien edistäminen

- Yhteistyöstä hyvinvointialueen kanssa sovittu, jokaiselle kokonaisuudelle sovittu prosessin omistaja palvelutuotannosta
- Rekrytointeja tehty:
  - Mtp- saatavuuden ja monialaisuuden vahvistaminen
  - Somaattisten pitkäaikaissairauksien hoidon ja työttömien terveystarkastusten saatavuuden parantaminen
  - Kotiutuksen kehittäminen (sairaalapalveluista) kotiutushoitaja
  - Seniorineuvola:
- Työttömien terveystarkastukset: Omaks.fi-palvelu laajentunut ent. Seututk:n kuntiin: 10 sairaanhoitajaa aloittanut työt
- Etädiagnostiikkavastaanotto: toiminta aloitettu Toivakan, Karstulan, Viitasaaren, Pihtiputaan, Multian ja Konneveden vastaanotoilla.
- **Asiakastyötä tekeviä tässä kokonaisuudessa tällä hetkellä 58, aloittamassa 24**

Hankesuunnitelman mukainen eteneminen kokonaisuuksittain Q2/2023

Digitaalinen palvelukonsepti ja -tarjotin

- Kansallinen palvelukonsepti valmistunut ja se ohjaa digitaalisen palvelutarjottimen kehittämistä
- Rekrytoitu uusi projektityöntekijä vastaamaan järjestyhteistyöstä
- Hyvinvointilähetteen kohderyhmäksi on valittu ikääntyneet

Tietopohjan vahvistaminen

- Terveydenhuollon kirjaamiskoordinaattori on aloittanut työt, sosiaalihuollon kirjaamiskoordinaattori on rekrytoitu
- Perustettu hyvinvointialueen työryhmä, jossa varmistetaan hoitopääsyn tietojen oikeellisuus ja luotettavuus kiristyvän hoitopääsyn mukaisesti.
- Avosairaanhoidon kirjaamiskoulutukset käynnissä
- Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittämistä viety eteenpäin yhteistyössä hyvinvointialueen viranhaltijoiden ja päättäjien kanssa

Sähköinen asiointi

- Kansallinen sähköisen asioinnin taso saavutettu (36,5 % asioinut sähköisesti): K-S 2022: 33,6 %, 2020 18,9 %
- Peilattu sähköisen asioinnin vahvistamista suhteessa strategiaan ja tuottavuusohjelmaan
- Käynnistetty hyvinvointialueen työryhmä, joka valmistelelee sähköisen asioinnin selkeyttämistä asiakasrajapinnassa
- Sovittu suun terveydenhuollon kanssa tiettyjen tarkastusten toteuttamisesta myös sähköisesti
- Etädiagnostiikkalaukkujen hankintaa palveluasumiseen ja kotihoitoon suunniteltu
- Digimentoroinnin kehittämisessä suunniteltu hyvinvointialueen kanssa kattavaa osaamiskartoituskyselyä yliopistoyhteistyössä
- Tehty suora hankintapäätös lapsibudjetoinnin työväliseen hankinnasta

Lasten nuorten ja perheiden palvelut

Perhekeskustoimintamalli

Sähköinen perhekeskustoiminta käynnistynyt

Sähköinen asiointi

Pyydä apua –napin pilotointi käynnistynyt (yhteydenottoihin vastataan 1-3 arkipäivän kuluessa)

Hoito- ja palveluketjutyö

Palveluketjutyö (mielenterveys- ja päihdepalvelut, neuropsykiatriset häiriöt) edennyt suunnitellusti

Systemisen työotteen vahvistaminen

Peruskoulutukset

Koulutuskokonaisuus lasten, nuorten ja perheiden palveluiden esihenkilöille käynnistynyt

Omaks (digitaalinen sote-keskus)

Suun terveydenhuollon palvelut laajentuneet

Digitaaliset palvelut laajentuneet uusille alueille (Laukaa, Konnevesi, Keuruu, Multia, Petäjävesi, Joutsa, Toivakka, Luhanka)

Puhelinpalvelut laajentuneet Joutsa, Toivakka, Luhanka –alueelle

Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut iäkkäille -hanke

Kotihoidon kuntouttavan arviointijakson jalkautuminen edennyt (työpajat, ohjauskäynnit yksiköissä)

Moniammatillisen arvioinnin työryhmän toiminta käynnistynyt

Kotiutuksen toimintamallin pilotointi alkanut 5/23

Omaavontasuunnitelmien työpajat kotihoidon palveluvastaaville ja –päälliköille (valvontayksikön ja RAI-asiantuntijan kanssa)

Lääkeautomaattien käytön laajentaminen aloitettu

Etähoivan laajentamista tuettu – edennyt hyvin

Palveluketjut

Sähköinen asiointi

Omaseurantasovellus verenpaineen, verensokerin ja astman seurantaan otettu laajasti käyttöön terveysasemilla

Diabeteksen palveluketju

Diabeteskeskuksen valmistelu edennyt hyvin, tavoitteena käynnistää keskus 1/2024

Mielenterveys- ja päihdepalveluketju

Aikuisten hoito- ja palveluketjukuvaukset julkaistu

Osaamisen vahvistamiseksi toteutettu webinaareja

Palveluiden saatavuus

Palveluiden tarpeenmukainen saatavuus

Julkaistu asiakaslähtöiset seniorisivut hyvinvointialueen verkkosivuille

Aloitettu asiakkuussegmentoinnin työkalujen ja –tapojen kartoitus

Toteutettu vuorovaikutuskoulutus hyvinvointialueen henkilöstölle

Vastaanottojen työnjaon ja toimintamallien uudistaminen

Prosessin omistajuus siirretty hyvinvointialueelle, tehty jatkosuunnitelmat terveysasemien kanssa

Farmasian pilotti päättynyt, jatkuu Kestävän kasvun ohjelmassa

Toimintaohjeiden- ja käytäntöjen yhtenäistäminen

Aloitettu sosiaalihuollon asiakas- ja ammattilaisohjeiden vieminen Sampo-ohjepankkiin

Seksuaaliterveyspalveluiden kehittäminen

Tehty suunnitelma raskauden ehkäisyn etävastaanottojen laajentamisesta ja käynnistämisestä seksuaaliterveysyksikköön

Ammattilaisten osaamista vahvistettu (koulutus, oppilaitosvierailut)

Sosiaalihuollon kehittämishjelma

Rakenteellinen sosiaalityö, yhteisösosiaalityö

Työpajat jatkuneet ja jatkuvat 11/23 saakka, materiaalia toimitetaan strategiatyön tueksi

Mikä pännii –tilaisuudet toteutettu

Vammaispalvelut

Omaks.fi-palvelussa käynnistynyt vammaisten asiakkaiden ohjaus ja neuvonta

Henkilökohtaisen avun keskus

Toiminta käynnistyi 4/23

Toteutettu Oima-palkkiojärjestelmän käyttöönottokoulutukset

Sosiaalinen kuntoutus

Käsikirjaa laadittu yhdessä ammattilaisten kanssa

Järjestö-yhteistyö

Järjestöjen ja seurakuntien asiantuntijaryhmä vakiintunut vaikuttamistoimeksi

Järjestöfoorumien koordinaatio siirretty hyvinvointialueelle

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

HYVINVOINTIALUEEN YHTEENVETO

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman toteutumisen seuranta

- Hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet –asiakirjan mukaisesti sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa;
  - hyvinvointialueen johtamis- ja hallintojärjestelmää sekä päätöksentekoa
  - strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua sekä seurantaa
  - poikkeamiin reagointia ja suoriutumisen arviointia.
- Tavoitteena on varmistaa;
  - hyvinvointialueen toiminnan olevan taloudellista, laadukasta ja tuloksellista
  - päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
  - lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan
  - omaisuus ja resurssit turvataan. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelytapoja, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan hyvinvointialueen toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan riskien merkittävyyttä ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja raportoimiseksi.

Hyvinvointialueen tuotannon käytännön organisointia sekä toimintojen ”ylösajoa” on jatkettu ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on toteutettu korostetusti osana päivittäisjohtamista. Jatkuvuuden ja laadun varmistaminen on edellyttänyt tavanomaista intensiivisempää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

HYVINVOINTIALUEEN YHTEENVETO

1-6/2023 mahdolliset merkittävät realisoituneet riskit tai tapahtumat

- Asukkaiden näkökulmasta katsottuna hyvinvointialueen alkuvuosi on sujunut ilman merkittäviä palvelupoikkeamia. Joitakin paikallisia palvelupoikkeamia kuitenkin on esiintynyt, kuten henkilöstön saatavuusvajeesta aiheutuvat supistukset palveluista (esimerkiksi osastojen sulut), sekä niiden johdannaisena syntyneet kysyntäpiikit esimerkiksi keskitetyssä ensiavussa, sekä kiireellisen hoidon yksiköissä. Aluehallintovirasto on antanut omavalvontayksikölle muutamia kehotuksia omavalvonnallisen tarkastusten tekemiseksi, esimerkiksi ajanvaraukseen tai puhelinyhteydenottoon terveysasemilla liittyen.
- Henkilöstön näkökulmasta alkuvuosi toteutui merkittävältä osin suunnitellusti, esimerkiksi palkanmaksussa esiintyneet ongelmat olivat mittasuhteisiin ja riskeihin nähden vähäiset.
- Erilaisia henkilöstöä koskettavia haasteita esiintyi alkuvuoden aikana edelleen jonkin verran. Epätietoisuutta vastuunjaossa, organisoitumisessa, tehtävänkuvissa sekä ongelmia tietojärjestelmien toimivuudessa tunnistettiin vastuualueilla, sekä konsernihallinnossa yleisesti. Tilanne stabilisoitui kesäkuuta kohti mentäessä.
- Hankintojen ja sopimusten osalta realisoitui jonkin verran sopimusriskejä. Merkittävimmät niistä olivat puutteelliset tiedot siirtyvistä sopimuksista liikkeenluovutuksen valmistelussa. Mahdollista markkinaoikeus- ja kustannusriskiä kohottavat kohtuullisen lukuisa määrä suorahankintoja. Suorahankintojen perustelut pyrittiin kuitenkin varmistamaan oikeudellisesti kestäviksi.
- Joillakin toimialoilla (esim. ympärivuorokautinen palveluasuminen) siirtyvien sopimusten hintoihin esitettiin liikkeenluovutusvaiheessa merkittäviä korotuksia, jolloin realisoitui ns. hintariski. Ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta ulkoistusten laaja osuus saattaa tulevaisuudessa aiheuttaa haasteita.
- Alkuvuoden aikana tunnistettiin merkittävänä riskinä talousarvion toteutuminen, ennusteen mukaisesti käyttötalous olisi vuositasona toteutumassa huomattavasti hyväksytyä talousarviota korkeampana.

HYVINVOINTIALUEEN YHTEENVETO

- **1-6/2023 toteutetuista sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteistä raportointi**
- Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on toteutettu vuoden vuoden alkupuoliskon osalta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet –asiakirjaan määriteltyjen vastuiden ja tehtävien mukaisesti.
- Hyvinvointialueen toiminnan tasalaatuisuuden sekä kokonaishallinnan varmistamiseksi on valmisteilla ko. asiakirjasta johdetut käytännön menettelytapaohjeet, tiedon keruu- ja raportointikäytännöt, sekä yhteismitallinen formaatti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen seuraamiseksi. Sovellusohjeet tuodaan aluehallituksen käsiteltäväksi 12.9.2023.
- Riskienhallinnan ja sen raportoinnin yhteismitallisuutta, sekä toiminnan kannalta merkittävien riskien tunnistamista on varmistettu lisäämällä vuoden 2024 talousarvion valmisteluohjeisiin kohta, jossa edellytetään riskien tunnistamista, -hallintakeinojen määrittelyä, sekä suunnitelmaa jatkuvuuden hallinnasta palvelualueitasoisesti. Talousarvion yleiseen osaan laaditaan koonti merkittävistä hyvinvointialueen toimintaa uhkaavista riskeistä.

Lisätietoja: Talouden erillisraportointi

Pelastustoimen toiminta verrattuna aikaisempaan

- Pelastustoimen vertailutietoja vuoden 2022 toteumaan; 1-6.
  - Toiminnoittain toteuma- ja vertailutietoa: vuoden 2022 alku oli toiminnallisesti pienempää, koska mm. Jämsän paloasema ei ollut silloin vielä toiminnassa.
  - Rekrytointeja ei kaikkia ole saatu valmiiksi: siitä henkilöstömenoihin hieman säästöä.
  - Ensihoidon KELA:n korvaukset sairaankuljetuksista kirjautuvat jälkikäteen.
  - Valmiuskorvaukset laskutettu kk 1-3 2023; kk 4-6 odottaa hyväksyntää.

	TA yhteensä 2022	TA 1-6 2022	TOT 1-6 2022	TA yhteensä 2023	TA 1-6 2023	TOT 1-6 2023
TOIMINTATUOTOT	40 269 300	20 134 660	19 766 974	6 025 000	3 012 500	3 153 788
MYYNTITUOTOT	35 351 011	17 675 516	17 786 415	768 000	384 000	1 492 055
TUET JA AVUSTUKSET	4 814 248	2 407 123	1 865 101	5 207 000	2 603 500	1 661 732
MUUT TOIMINTATUOTOT	104 041	52 021	115 458	50 000	25 000	0
TOIMINTAKULUT	-38 983 700	-19 075 220	-18 447 262	-38 818 000	-20 045 761	-18 020 320
HENKILÖSTÖKULUT	-24 452 188	-11 813 382	-10 977 323	-31 838 085	-16 555 804	-13 724 471
PALVELUJEN OSTOT	-5 188 648	-2 591 881	-2 484 031	-2 263 673	-1 131 836	-1 740 910
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 271 715	-1 134 361	-1 027 227	-2 569 559	-1 284 779	-1 400 063
AVUSTUKSET	-115 000	-57 501	-135 233	-100 000	-50 000	-128 433
MUUT TOIMINTAKULUT	-6 956 149	-3 478 094	-3 823 448	-2 046 684	-1 023 342	-1 026 442
TOIMINTAKATE	1 285 600	1 059 440	1 319 712	-32 793 000	-17 033 261	-14 866 532

Tilojen käytön ja kustannusten seuranta

- Tilojen käytön kustannusten seurannan perusteena on voimassa olevat sopimukset ja kiinteistökanta.
- Tilojen käytön ja kustannusten seuranta on toteutunut sopimustenhallinnan ja talouden järjestelmien kautta.
- Sopimustiedot saadaan Modulo-järjestelmän kautta vuoden 2023 aikana.
  - Raportointi esimerkiksi käyttäjäryhmittäin ja tiloittain.
  - Järjestelmästä voidaan myös tuottaa karttanäkymää tilojen sijoittumisesta hyvinvointialueella.
- Palveluverkkotyön kautta arvioidaan tilojen teknistä ja toiminnallista käytettävyyttä.
  - Palveluverkkotyön kautta saadaan kuvaukset kiinteistöjen käytöstä.
  - Merkittävimpien kiinteistöjen tekninen kunto ja toiminnan käyttöaste.

Palvelusetelipalveluiden seuranta

- Palvelusetelitoiminnan osalta raportit saadaan Effector-järjestelmästä (Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmä)
- Lääkinnällisen kuntoutuksen ja apuvälineiden palveluseleiden sekä lääkäripalveluseleiden dioilla on puolivuosisiraportti ajalta 1-6/2023
- Hyvinvointialueen muun palvelusetelitoiminnan hallinnointi tuotiin Effector-järjestelmään 1.4.2023 alkaen. Tältä osin palvelusetelitoiminta on raportoitu toisesta vuosineljänneksestä alkaen, eli ajalta 4-6/2023
- Seuraavilla dioilla on koottuna raportit palveluseleiden toteumista, dialla on ilmoitettu mitä ajanjaksoa raportti koskee
  - Raportit eivät sisällä sellaisia alkuvuoden 1-3/2023 palvelusetelikuluja, jotka eivät ole olleet hallinnoitavana Effector-järjestelmässä (esim. siirtymäaikana 1-3/2023 kuntien käytännöillä tuotetut sosiaalipalveluiden palvelusetelit)

Palvelusetelipalveluiden seuranta, sairaalapalvelut 1-6/2023

- Palveluseteli lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden hankkimiseksi (peruukki, jalkateräortoosi ja lääkinnällinen hoitosukka) 35 293, 68 € asiakasmäärä 195 hlöä
- Palveluseteli kuntoutuspalveluiden (fysioterapia, toimintaterapia, puheterapia, lymfaterapia, jalkaterapia, jalkojenhoito) hankkimiseksi 1 111,50 € asiakasmäärä 11 hlöä
- Lääkäripalveluiden palvelusetelit (silmälääkärin vastaanotto + OCT + näkökenttä, vasektomia, nivustyrä, circumcisio, psykiatrin vastaanotto) 238 482,11 € asiakasmäärä 1277 hlöä
- Toteumat alv 0%

Palveluseteleiden ja ostopalvelujen seuranta, laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus

- Palveluseteli kuntoutuspalveluiden hankkimiseksi (fysioterapia, toimintaterapia, puheterapia, lymfaterapia, jalkaterapia, jalkojenhoito) 472 165 € asiakasmäärä 1787 hlöä
- Lääkäripalveluiden palvelusetelit (yleislääkärin vastaanotto) 40 066€ asiakasmäärä 764 hlö
- Kehitysvammaisten ja autismikirjon palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen palveluseteli 75 125 €, asiakasmäärä 8
- Henkilökohtainen apu, 1 199 050 € asiakasmäärä 231 hlöä
- Hoitoapu kotiin 1149 171 € asiakasmäärä 30 hlöä
- Suun terveydenhuollon palveluseteliä (lohkeamapaketti, päivystyksen jatko) käytetään ruuhkahuippujen tasaamiseen ja hoitotakuun toteutumiseen 189 462 €, henkilöiden määrä 1 373 hlöä

Palveluseteleiden ja ostopalvelujen seuranta, lapset, nuoret ja perheet 1-6/2023

- Palveluseteli lapsiperheiden kotipalvelun hankkimiseksi 135 218 €, asiakasmäärä 164 hlöä (4-6/2023)
- Palveluseteli neuvonta- ja terapiapalveluiden hankkimiseksi 86 095 € ja asiakasmäärä 149 hlöä
- Palveluseteli neuropsykiatrisen tuen palveluiden hankkimiseksi 104 980 € ja asiakasmäärä 187 hlöä

Palveluseteleiden ja ostopalvelujen seuranta, koti- ja asumispalvelut 4-6/2023

- Palveluseteli ikääntyneiden lyhytaikaisen palveluasumisen hankkimiseksi 30 981 € asiakasmäärä 22 hlöä
- Palveluseteli ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen hankkimiseksi 1 706 343 €, asiakasmäärä 149 hlöä
- Palveluseteli koneellisen lääkeannosjakelun hankkimiseksi 825 €, asiakasmäärä 29 hlö (sis. Jakelun, ei lääkkeitä)
- Palveluseteli omaishoidon tuen hankkimiseksi 86 927 € ja asiakasmäärä 148 hlöä
- Palveluseteli rintamaveteraanien kotihoidon hankkimiseksi 137 748 €, asiakasmäärä 24
- Palveluseteli säännöllisen kotihoidon hankkimiseksi (päiväaikainen) 542 933 €, 187 hlöä
- Palveluseteli säännöllisen kotihoidon hankkimiseksi (ympärivuorokautinen) 14 974 €, 4 hlöä

Kiitos

www.hyvaks.fi
#hyvaks #hyväarkikaikille

Turvallisuuslautakunta

---

§ 54 Tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutusten arviointi

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/2854/02.02.00/2023

Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 54

Valmistelija(t) Aija Suntioinen, p. 040 185 9985

Selostus asiasta Keski-Suomen hyvinvointialueen vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman ja talouden tasapainottamisohjelman valmistelu on käynnistynyt 6.6.2023 aluehallituksen päätöksen mukaisesti. Samassa yhteydessä on myös valmisteltu tuottavuusohjelman toimenpiteitä ja talouden sopeuttamistoimenpiteitä vuodelle 2024.

Tammi-kesäkuun talouden seurantatietojen perusteella hyvinvointialueen vuoden 2023 talous on jäämässä alijäämäiseksi. Keskeisin syy syntyvään alijäämään on nykyisessä rahoitusmallissa, joka ei riittävästi huomioi vuoden vaihteessa hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle siirtyneen toiminnan tosiasiallista kustannustasoa, eikä jo vuoden 2023 aikana tapahtunutta nopeaa kustannustason nousua. Rahoitusmallista johtuva rahoituksen vaje on yli 80 M€.

Vuoden 2023 rahoitus on pohjana vuoden 2024 rahoituksen laskennassa, joten vastaava vaje on myös vuoden 2024 rahoituksessa. Kustannusten nousua vastaava tarkistus tehdään ensimmäisen kerran vasta vuoden 2025 rahoitukseen, siihen saakka rahoituksen taso on alimitoitettu suhteessa lakisääteisten palveluiden todellisiin kustannuksiin.

Hyvinvointialueen tuottavuusohjelmalla ja talouden sopeuttamistoimenpiteillä vuodelle 2024 pyritään vastaamaan hyvinvointialueen haastavaan taloudelliseen tilanteeseen. Talouden tasapainottamissuunnitelman mukaisesti hyvinvointialuestrategian ja lainsäädännön mukaisilla toimenpiteillä ei ole realistisesti mahdollista päästä ylijäämäiseen tulokseen vielä vuonna 2024 johtuen siitä, että rahoituksen tarkistus suhteessa todellisiin kustannuksiin tehdään vasta vuodelle 2025. Lainsäädäntö edellyttää, että hyvinvointialueiden talous on tasapainossa vuoteen 2026 mennessä.

Keski-Suomen hyvinvointialue pyrkii vastaamaan talouden tasapainottamiseen toimenpidekokonaisuudella, joka koostuu seuraavista toimenpiteistä

Turvallisuuslautakunta

---

1. Aluevaltuuston toukokuussa 2023 hyväksymän tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet.
2. Vuoden 2024 talousarviovalmistelun yhteydessä suunniteltavat muut talouden tasapainottamistoimenpiteet
3. Välittömästi toteutettavat lyhyen aikavälin säästö-/sopeuttamistoimenpiteet.
4. Edunvalvonta hyvinvointialueiden rahoitusmalliin ja lainsäädännön velvoitteisiin vaikuttamiseksi.

Talouden raamit huomioidaan sosiaali- ja terveydenhuollon linjausten, pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksen sekä talousarvion 2024 valmistelussa, jotka ovat syksyllä 2023 merkittävimpiä päätöksentekoon tulevia asioita Keski-Suomen hyvinvointialueella.

Toimielimiltä pyydetään lausuntoja tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutusten arvioinnista syyskuun lopun ja lokakuun alun aikana.

Lisäksi toimielimiltä pyydetään lausuntoja luonnoksista vuoden 2024 strategisiksi tavoitteiksi ja niiden mittareiksi.

Toimielinten lausunnot otetaan huomioon hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksen valmistelussa, joka julkaistaan 31.10. Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys on ensimmäinen yhteensovitettu kokonaisuus vuoden 2024 talousarviosta.

Esityslistan liitteenä on tilannekuva hyvinvointialueen taloudesta vuosina 2023-2026, luonnos vuoden 2024 strategisista tavoitteista ja niiden mittareista sekä lausuntopyyntö hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutusten arvioinnista sekä strategisista tavoitteista ja niiden mittareista

Toimivalta asiassa

Hallintosääntö § 18

Riskienhallintajohtajan Turvallisuuslautakunta**ehdotus**

1. Merkitsee tiedoksi hyvinvointialueen talouden tilannekuvan vuosilta 2023-2026, strategisten mittareiden valmistelun tilanteen sekä tuottavuusohjelman toimenpiteet ja talouden sopeuttamistoimenpiteet vuodelle 2024.
2. Antaa lausunnon hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutusten arvioinnista sekä luonnoksesta strategisiksi tavoitteiksi ja niiden mittareiksi.

sian kokouskäsitely

Turvallisuuslautakunta

Taloussuunnittelupäällikkö Kaisa Okkeri oli kokouksessa läsnä esittelemässä asiaa klo 18:15 - 18:42.

Päätös

1 Päätösehdotus hyväksyttiin.

2 Turvallisuuslautakunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Lausuntopyynnön muotoilu on tulkinnanvarainen, ja lausunnon antamiseen varattu aika liian lyhyt laadukkaan ja yksityiskohtaisen lausunnon laatimiseksi. Lausuntopyynnön muotoilu mahdollistaa tulkinnan, jossa lausuntoa pyydetään jo laadittuun vaikuttavuuden arviointiin, tai toimielintä pyydetään laatimaan esitettyjä toimenpiteitä koskeva vaikutusten arviointi.

Turvallisuuslautakunta arvioi tuottavuus- ja sopeutustoimenpiteiden vaikutusten arvioinnin niin tärkeäksi, että sille olisi tullut varata riittävästi aikaa. Pyydetty lausunto sisältää laajan materiaalikokonaisuuden, jonka eri osa-alueiden vaikutusten arviointi on vaativa tehtävä.

Tiivistetysti turvallisuuslautakunta toteaa, että jotkut suunnitellut sopeutustoimenpiteet voivat osoittautua tosiasiallisesti kustannuksia kasvattaviksi. Esimerkkinä tästä voivat olla esimerkiksi omaishoidon tukeen, sekä psykiatrian resursseihin tehtävät sopeutukset.

Turvallisuuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että osalla toimenpiteistä voi olla asukkaiden turvallisuuden kokemusta heikentävä vaikutus.

Liitteet

Hyvinvointialueen taloustilanne vuosina 2023-2026

Luonnos strategisista tavoitteista ja mittareista vuodelle 2024

Lausuntopyyntö Keski-Suomen hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutusten arvioinnista sekä strategisista tavoitteista ja niiden mittareista

Hyvinvointialueen talous 2023-2026

Vuoden 2023 talouden näkymä

Talousarvion valmistelu ja talouden tasapainottamissuunnitelma

Yhteistoimintaneuvottelujen käynnistäminen

14.9.2023

Taustaa

- Hyvinvointialueen vuoden 2024 talousarvion valmistelu on käynnissä. Tässä yhteydessä on valmisteltu tuottavuusohjelman toimenpiteitä ja sopeuttamistoimenpiteitä vuodelle 2024.
- Osa toimenpiteistä on sellaisia, jotka on käsiteltävä yhteistoimintaneuvotteluissa. Yhteistoimintaneuvottelut tulee käydä ennen aluehallituksen tekemää talousarvioesitystä
- Tuottavuusohjelman toimenpiteet ja talouden sopeuttamistoimenpiteet käsitellään seuraavaksi hyvinvointialueen toimielimissä. Toimielinten vaikutusarvioinnit otetaan huomioon hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksessä, joka julkaistaan 31.10.
- Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys on ensimmäinen yhteensovitettu kokonaisuus vuoden 2024 talousarviosta.

Talousarvion valmistelun lähtökohtia

- Aluehallitus antoi vuosien 2024-2026 toiminta- ja taloussuunnitelman ja talouden tasapainottamisohjelman valmistelun ohjeet kesäkuussa. Toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtana on hyvinvointialueen strategian mukaisesti uudistuminen.
- Vuosille 2024–2026 laadittavan suunnitelman toiminnan ja talouden tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiassa määriteltyjä pitkän aikavälin tavoitteita
  - Strategia huomioidaan toiminnan ja talouden suunnittelussa strategialähtöisinä toimenpiteinä ja hankkeina sekä integraation avulla saatavina hyötyinä palvelujen ja toimintojen sujuvuuteen, yhteensopivuuteen ja tuottavuuden nousuun.
- Aluehallituksen priorisoimat tavoitteet huomioidaan suunnittelussa
  - Hoidon- ja palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen, Etäpalveluiden vahvistaminen, Lasten ja nuorten perustason mielenterveystyön vahvistaminen, Riittävän julkisen palvelutuotannon varmistaminen esim. lastensuojelun laitoshoidossa, Perhekeskustoiminnan laajentaminen kunta- ja järjestöyhteistyössä, Henkilöstön työhyvinvointi, hyvä johtaminen ja määrätietoinen tavoitteellisuus näiden kehittämisessä, lisäksi rekrytointiprosessin vahvistaminen; Asiakaspalautejärjestelmien kehittäminen ja palautteiden hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä; Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, uudistuminen ja kumppanuudet
- Tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet otetaan mukaan toiminta- ja taloussuunnitelmaan ja toimenpidekohtaiset euromääräiset tavoitteet tuottavuuden parantamiseksi kuvataan ja huomioidaan suunnitelmassa.

Hyvinvointialueen vuoden 2023 talous on jäämässä alijäämäiseksi

- Keski-Suomen hyvinvointialueen tammi-kesäkuun talouden seurantatietojen perusteella muodostettu tilinpäätösennuste näytti, että hyvinvointialueen talous olisi jäämässä 95,8 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Keski-Suomen hyvinvointialueen talousarvion mukaiset menot ovat noin 1,3 miljardia euroa.
- Valtiovarainministeriö päivitti hyvinvointialueiden rahoituslaskelmia 31.8.2023. Päivitetty arvio Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksesta oli noin 12 miljoonaa euroa aiempaa suurempi (arvio rahoitusmallin mukaisesta rahoituksen lähtötasoa korjaavasta kertakorvauksesta aiempaa suurempi). Näin ollen arvio vuoden 2023 alijäämästä on noin 84 miljoonaa euroa.
- Keskeisin syy syntyvään alijäämään on nykyisessä rahoitusmallissa, joka ei riittävästi huomioi vuoden vaihteessa hyvinvointialueiden järjestämismvastuulle siirtyneen toiminnan tosiasiallista kustannustasoa eikä jo vuoden 2023 aikana tapahtunutta nopeaa kustannustason nousua. Rahoitusmallista johtuva rahoituksen vaje on yli 80 M€. Kustannustason nousun taustalla ovat valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan palkkaratkaisu, ostopalveluiden hintojen, tilavuokrien sekä korkojen nousu ja inflaatio.
- Hyvinvointialueiden rahoitusmalli on jälkijättöinen. Vuoden 2023 rahoitus on pohjana vuoden 2024 rahoituksen laskennassa, joten vastaava vaje on myös vuoden 2024 rahoituksessa. Kustannusten nousua vastaava tarkistus tehdään ensimmäisen kerran vasta vuoden 2025 rahoitukseen, siihen saakka rahoituksen taso on alimitoitettu suhteessa lakisääteisten palveluiden todellisiin kustannuksiin.

Tilannekuva on samankaltainen myös muilla hyvinvointialueilla

- Tilanne näyttää samankaltaiselta myös muilla hyvinvointialueilla
- Kaikki hyvinvointialueet arvioivat vuoden 2023 tuloksen olevan alijäämäinen ja tulosennusteet ovat pääosin heikentyneet keväästä
- Hyvinvointialueiden palvelutarpeeseen perustuvalla valtion rahoituksella on vaikeaa kattaa ensimmäisenä toimintavuotena syntyviä alijäämiä, mikäli nykyiset lait ja veloitteet pidetään voimassa
- Useat alueet ovat ilmoittaneet toteuttavansa talouden sopeutusohjelmia tai yhteistoimintamenettelyjä talouden tasapainottamiseksi

Talouden tasapainottamissuunnitelma

- Vuodelta 2023 kertyvä talouden alijäämä tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä
- Hyvinvointialueen talousarvion valmistelu on käynnissä. Valmistelun yhteydessä on alustavasti suunniteltu talouden sopeuttamistoimenpiteitä.
- Kesäkuussa annetussa talousarvion suunnitteluohjeessa vuoden 2024 tulostavoite oli +5 M€. Talouden tilannekuva on oleellisesti muuttunut kesäkuiseen tilanteen verrattuna.
- Hyvinvointialuestrategian ja lainsäädännön mukaisilla toimenpiteillä ei ole realistisesti mahdollista päästä ylijäämäiseen tulokseen perusoikeudet turvaten vielä vuonna 2024 johtuen siitä, että rahoituksen tarkistus suhteessa todellisiin kustannuksiin tehdään vasta vuodelle 2025. Myös vuoden 2024 rahoituksessa on siis merkittävä vaje suhteessa hyvinvointialueelle siirtyneen toiminnan kustannuksiin.
- Kuitenkin talouden sopeuttamistoimenpiteet on määrätietoisesti käynnistettävä kestävään talouden kehityskuvaan pääsemiseksi.

Talouden sopeuttamistoimenpiteet

- Keski-Suomen hyvinvointialue pyrkii vastaamaan talouden tasapainottamiseen toimenpidekokonaisuudella, joka koostuu seuraavista toimenpiteistä
  - 1) Aluevaltuuston toukokuussa 2023 hyväksymän tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet
  - 2) Vuoden 2024 talousarviovalmistelun yhteydessä suunniteltavat muut talouden tasapainottamistoimenpiteet vuosille 2024-2026
  - 3) Välittömästi toteutettavat lyhyen aikavälin säästö-/sopeuttamistoimenpiteet
  - 4) Edunvalvonta hyvinvointialueiden rahoitusmalliin ja lainsäädännön velvoitteisiin vaikuttamiseksi
- Talouden raamit huomioidaan sosiaali- ja terveydenhuollon linjausten, pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksen sekä talousarvion 2024 valmistelussa, jotka ovat syksyllä 2023 merkittävimpiä päätöksentekoon tulevia asioita Keski-Suomen hyvinvointialueella

Talouden tasapainottamistoimenpiteet 40 – 65 M€

Syksyn 2023 säästö- ja sopeuttamistoimenpiteet

- Tiukennetut käytännöt mm. hankintoihin, rekrytointeihin, matkustamiseen ja tilaisuuksiin liittyen

Tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet

16 – 19 M€

- Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen
- Ikäntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen
- Henkilöstön pitovoimatekijöiden kokonaisvaltainen uudistaminen, henkilöstöohjelma
- Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen
- Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen

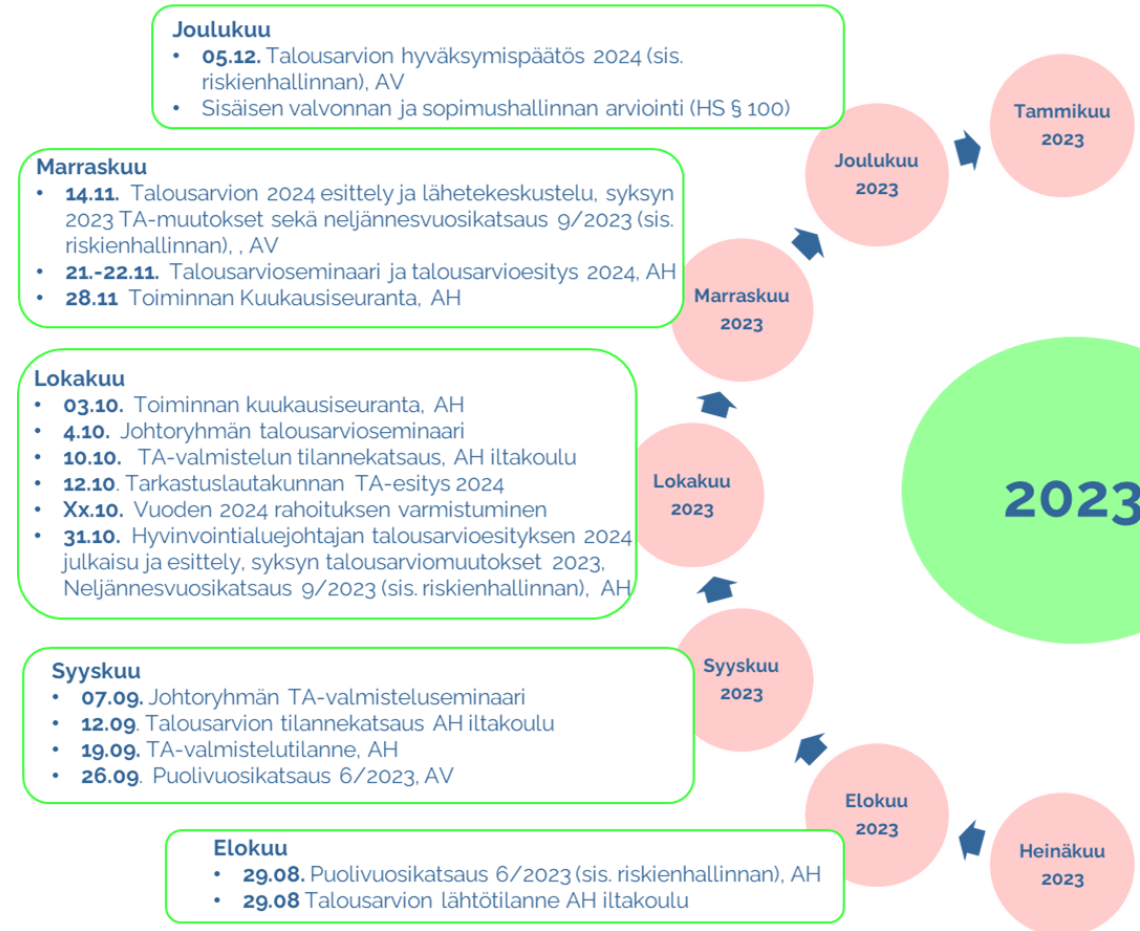
Muut talouden sopeuttamistoimenpiteet

24 – 46 M€

- Hallinnon prosessien tehostaminen
- Tukipalvelujen prosessien tehostaminen ja palvelutuotannon uudelleenjärjestelyt, palvelun laajuuden / palvelutason tarkistaminen
- Ostopalveluiden ja palvelusetelien käytön vähentäminen
- Muiden kuin lakisääteisten palveluiden karsinta
- Hankintojen ja sopimusten vähentäminen, ostojen yhtenäistäminen ja keskittäminen
- Tilankäytön tehostaminen ja vajaakäyttöasteen vähentäminen
- Henkilöstömenoihin vaikuttaminen
- Tarvikekäytön ja hävikin vähentäminen
- Kehittämistoimenpiteiden uudelleenaikataulutus
- Johtamisjärjestelmän ja organisaatiorakenteen kokonaisarviointi vuoden 2024 aikana
- Tiukennetut käytännöt hankintoihin, rekrytointeihin, matkustamiseen ja tilaisuuksiin
- Paikallisten sopimusten uudelleen neuvottelu niiden päättyessä
- Kokonaistyöajassa olevien viranhaltijoiden kokouspalkkioista luopuminen
- Tukipalveluiden kustannusten kohdentaminen palveluille ja sisäisen laskennan kehittäminen (tavoitteena ohjausvaikutuksen ja kustannustehokkuuden parantaminen)

Talousarvion valmistelun eteneminen

- Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys valmistellaan siten, että esitys julkaistaan 31.10.
  - Talousarviovalmistelun tilannekatsaus ja alustavat suunnitelmat talouden tasapainottomuustoimenpiteistä käsitellään syyskuun ja lokakuun alun aikana toimielimissä, jotta toimielinten kannanotot ovat käytettävissä hyvinvointialuejohtajan esitystä laadittaessa
  - Vaikutusarvioinnit ja lautakuntien kannanotot huomioidaan talousarvioesityksen kokonaisuuden valmistelussa
- Tuottavuusohjelman toimenpiteet ja talouden sopeuttamistoimenpiteet sisältävät muutoksia, jotka edellyttävät yhteistoimintamenettelyä. Tästä syystä aluehallitus käsittelee kokouksessaan 19.9. yhteistoimintaneuvottelujen aloittamista.
- Aluehallitus antaa talousarvioesityksensä aluevaltuustolle 22.11., aluevaltuusto käsittelee talousarvion 5.12.
- Talousarviovalmistelun rinnalla jatketaan hyvinvointialueen edunvalvontaa hyvinvointialueen rahoitusmalliin ja lakisääteisiin velvoitteisiin vaikuttamiseksi
  - Asiaa käsiteltiin alueen kansanedustajien tapaamisessa 11.9.
  - Rahoituksen ongelmakohdat tuodaan käsittelyyn hyvinvointialueen ja ministeriöiden yhteisessä lakisääteisessä ohjausneuvottelussa 10.11.

Yhteistoimintaneuvottelujen sisältö

- Hyvinvointialueen taloudellinen tilanne edellyttää uusia toimintatapoja palvelutuotannossa, toiminnan uudelleenorganisointia ja talouden sopeuttamista tuottavuusohjelman toimenpiteiden toteuttamiseksi sekä hyvinvointialueen rahoituksen riittämättömyyden vuoksi. Kyseisiä toimenpiteitä on käsiteltävä lain mukaisessa yhteistoimintamenettelyssä, sillä ne voivat johtaa henkilöstövaikutuksiin (palvelussuhteen ehtojen muutoksiin, irtisanomisiin, osa-aikaistamisiin ja lomautuksiin).
- Yhteistoimintamenettelyn yhteydessä tarkastellaan ainakin seuraavia asioita:
  - tuottavuusohjelman hankkeet ja niiden henkilöstövaikutukset varsinaisessa toiminnassa ja tukipalveluissa
  - muut talouden sopeuttamistoimet, joilla talous saadaan tasapainoon vuoteen 2026 mennessä
  - johtamisjärjestelmä, tavoitteena vapauttaa tai siirtää työpanosta varsinaiseen potilas- ja asiakastyöhön
  - tehtävät ja toiminnot, jotka eivät ole lakisääteisiä
  - mahdolliset päällekkäisyydet hyvinvointialueen toiminnassa
  - henkilöstökustannuksiin vaikuttaminen, mm. palvelussuhteiden vakinaistaminen ja siirtäminen varahenkilöstöön sekä henkilöstövuokrauksesta vaiheittainen luopuminen
  - liikkeen luovutusten integrointi ja vaikutukset palvelutuotantoon
- Yhteistoimintamenettelyn kohteena on koko henkilöstö. Oman toiminnan muutokset voivat aiheuttaa muutoksia myös henkilöstörakenteeseen. Muutoksien arvioidaan olevan henkilötyövuosien vähennyksenä enintään 200 henkilötyövuotta.

Yhteistoimintaneuvottelut

- Henkilöstövaikutukset ovat pääsääntöisesti palvelussuhteen ehtojen muutoksia tai esim. työtehtäviin tehtäviä muutoksia
- Muutokset pyritään tekemään ensisijaisesti muilla toimilla kuin lomautuksilla, irtisanomisilla tai osa-aikaistamisilla.
- Irtisanomisia ja lomautuksia ei poissuljeta, mutta lähtökohtaisesti ne eivät koske asiakasrajapinnassa tehtävää sosiaali- ja terveystoimen tai pelastustoimen työtä

Tausta-aineisto

- 1) Tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet
- 2) Muut talouden sopeuttamistoimenpiteet
- 3) Syksyn 2023 säästö-/sopeuttamistoimenpiteet

1) Tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi: Kärkitemojen mukaiset toimenpiteet (1/5)

Tuottavuusohjelman kärkitemojen mukaiset toimenpiteet	Talousvaikutus, 1000 € 2024
1. Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen	8 000 - 9 000
Palvelutuotannon uudelleenjärjestelyt, palvelun laajuuden / palvelutason tarkistaminen	
Hoitotarvikejakelun toimintamallin yhtenäistäminen ja keskittäminen alueella	
Kiirevastaanottotoiminnan lisääminen laaja-alaisessa sote-keskuksessa	
Kuntoutuspalveluiden toimenpiteiden ja toimintamallien yhdenmukaistaminen	
Digitaalisten palveluiden laajentaminen	
Alueellisen osastotoiminnan toimintamallin tarkastelu ja uudistaminen	
Ostopalveluiden ja palvelusetelien käytön vähentäminen	
Päihdehuollon erityispalveluiden palvelutuotanto siirtyy omaksi palvelutuotannoksi (ostopalvelusopimus päättyy)	
Sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden ostopalvelun vähentäminen (mielenterveys- ja päihdeasiakkaat)	

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi: Kärkitemojen mukaiset toimenpiteet (2/5)

Tuottavuusohjelman kärkitemojen mukaiset toimenpiteet	Talousvaikutus, 1000 € 2024
2. Ikääntyneiden palvelurakenteen muutoksen tuen vahvistaminen	5 000 - 6 000
Palvelutuotannon uudelleenjärjestelyt, palvelun laajuuden / palvelutason tarkistaminen	
Ikääntyneiden palveluiden palvelurakenteen muutos (pitkäaikaiset laitoshoitopaikat vähenevät ja korvautuvat kuntoutus- ja arviointijaksopaikoilla sekä ympärivuorokautisen asumisen paikoilla)	
Ikääntyneiden palveluiden palvelurakenteen muutos (osa ympärivuorokautisen palveluasumisen paikoista korvautuu yhteisöllisen asumisen paikoilla)	
Etähoivakäyntejä ja etähoivaa lisätään kotihoidossa	
Kaikissa ikääntyneiden palveluissa toteutetaan kuntouttavaa ja toimintakykyä ylläpitävää toimintatapaa, jolloin asiakkaiden siirtymistä raskaampiin palveluihin voidaan myöhäistää.	
Perustetaan kuntoutus- ja arviointijaksyksikkö, joka toimii myös opetusyksikkönä sosiaali- ja terveyden huollon ammattilaisille. Tämä nopeuttaa kotiutusta sairaalasta ja aktiivisella kuntouttavalla toiminnalla nopeutetaan potilaan/asiakkaan kotiutumista	

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi: Kärkitekemojen mukaiset toimenpiteet (3/5)

Tuottavuusohjelman kärkitekemojen mukaiset toimenpiteet	Talousvaikutus, 1000 € 2024
3. Henkilöstön pitovoimatekijöiden kokonaisvaltainen uudistaminen	1 000 - 2 000
1. Hyvinvoinnin kehittäminen; Sairauspoissaolokustannusvaikutus; sairauspoissaolotilastot ja hälytysrajat esihenkilöiden työpöydälle ja varhaisen tuen keskustelut osaksi arjen esihenkilötyötä; työyhteisöjen psyykkisen ja fyysisen kuormituksen seuranta, yhteistyön kehittäminen työterveysyhteistyökumppanin kanssa, Työote-toimintamallin tavoitteena työhön palaaminen työkyvyn edetessä; esihenkilötyössä ja työyhteisöissä noudatetaan työkykyisyyttä tukevia käytäntöjä; Hyvän työarjen rakentamien työntekijöille ja työyhteisöille.	
2. Osatyökykyisten urapolut; korvaavan työn käytännöt osaksi arkea ja korvaavan työn määrä lisääntyy vuosittain, ennenaikaiset eläköitymiset työkyvyttömyysperusteisesti vähenevät ja osaratkaisut käytössä työkyvyn heikentyessä.	
3. Henkilöstöhallinta ja resurssisuunnittelun kehittäminen (henkilöstömitoitusten tarkastelu ja mitoitus perustehtävän mukaisesti, vakituisten varahenkilöstön rakentaminen hyvinvointialueen yhteiseksi resurssiksi): Vakituinen varahenkilöstö korvaa äkillisiä, lyhytaikaisia poistumia. Näin voidaan vähentää hälytysrahojen, tuplavorokorvausten ja ylityön kustannuksia. Resurssikeskus yhdistää työnhakijan työn tarpeen ja hyvinvointialueen työn teettämisen tarpeet. Ulkopuolinen työ ja organisaation sisäinen keikkailu organisoidaan yksikön toimesta. Vuokratyön käyttäminen rakennetaan ketjun päähän. Esihenkilöiden työtä sijaishankinnassa tuetaan tällä järjestelyllä. Ostopalvelujen käyttöä tarkastellaan kriitisesti oman työn vaihtoehtona. Hyödynnetään eri ammattiryhmien osaamista täysimittaisesti ja kehitetään työnjakoa. Kehitetään sisäisen liikkuvuuden toimintamallia työskentelyedellytysten ja myös motivoinnin sekä palkitsemisen keinot. Kehitetään työnjakoa myös hallinnollisen työn osalta. Otetaan käyttöön automatisaatiota / robotiikkaa ja vähennetään päällekkäistä työtä. Kansainvälisen rekrytoinnin hanke käynnistetään yhteistyöalueiden (YTA) kanssa yhteistyössä tulevaisuuden työvoiman varmistamista.	
Työvoiman hankinnan kehittäminen, palkitsemisen kehittäminen, lähijohtamisen kehittäminen. Hyvinvointialueen yhtenäisten hyvien henkilöstökäytäntöjen kehittäminen.	

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi: Kärkitekemöjen mukaiset toimenpiteet (4/5)

Tuottavuusohjelman kärkitekemöjen mukaiset toimenpiteet	Talousvaikutus, 1000 € 2024
4. Hankintojen ja ostojen strateginen hyödyntäminen	2 000
1. Ostodatan (yht. 400 meur) analysoiminen ja ostosopimusten ulkopuolisten ostojen vähentäminen	
2. Siirryneiden sopimusten analysointi ja mahdollinen uudelleen kilpailuttaminen tai irtisanominen, sopimusten määrän vähentäminen ja päällekkäisyyksien purkaminen	
3. Aine- ja tarvikeostojen kustannusten vähentäminen valikoiman hallintaa parantamalla	
4. Kuljetusten kilpailuttaminen ja kuljetusten yhdistely	

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi: Kärkiteemojen mukaiset toimenpiteet (5/5)

Tuottavuusohjelman kärkiteemojen mukaiset toimenpiteet	Talousvaikutus, 1000 € 2024
5. Tietohallinnon uudistaminen ja tiedolla johtamisen vahvistaminen (ei suoria kustannusvaikutuksia)	-
1. Tietohallinnon uudistaminen <ul style="list-style-type: none"> - ICT-muutoshallintaprojektin loppuun saattaminen lopulliseen vaiheeseen, jossa hyvinvointialueen järjestelmät ovat ainoastaan hyvinvointialueen omassa ICT-infrassa (ns. järjestelmähäntien siirron loppuunsaattaminen) - Uuden sosiaalitoimen ATJ-järjestelmän käyttöönotto kustannustehokkaasti ja toimintaprossien tehostamista tukien - Yhtenäisen APTJ-järjestelmän hankinta ja käyttöönotto terveydenhuollon toimintaprosesseissa - Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmän hankinta ja käyttöönotto - Inhouse-yhtiöiden kustannusläpinäkyvyyden ja palvelutason kehittäminen	
2. Digiohjelma <ul style="list-style-type: none"> - Toimivat sähköisen ajanvarauksen palvelut saataville kaikkiin palveluihin - Sähköisten palvelujen käyttöönoton hallintamallin kehittäminen ja digikyvykkyyden kasvattaminen - Sähköinen hakemus täydentävän toimeentulotuen käsittelyyn - Käytössä olevien digipalvelujen (OmaKS) kehittämisen ja laajentamisen jatkaminen tarkoituksenmukaisina	
3. Tietojohtamisen vahvistaminen <ul style="list-style-type: none"> - Johdon työpöydän rakentuminen ja tietojohtamisen kulttuurin kehittäminen - Tekoälypohjaisen analytiikan kehittäminen hyvinvointialueen palvelutarpeen muuttumisen hallintaan (ikäntymisen vaikutus ja asiakkuuksien segmentointi) - Toteutetaan projektien ja hankkeiden takaisinmaksun laskelmat ja suunnitelmat keskeiseksi osaksi projektihallintaa PMO-toiminnan kehittämisen kautta - Yhtenäisen tietopohjan rakentuminen hyvinvointialueella yhtenäisen tietoarkkitehtuurin kautta - Tietoallasratkaisun kehittäminen	
4. Tiedolla johtamisen kulttuurin kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> - Tiedolla johtaminen keskeiseksi osaksi päivittäisjohtamista - Tietojohtamisen jalkauttaminen yksiköiden arjen tasolle, tuodaan tieto palvelusta ja kohderyhmistä operatiivisen toiminnan johtamiseen	
5. Datan laadun ja yhtenäisyyden kasvattaminen yhtenäisen kirjaamisen prosessin kautta <ul style="list-style-type: none"> - Ennakoivan, koko hyvinvointialuetta koskevan raportoinnin mahdollistaminen - Tarvittavien tietojen siirtyminen asiakas- ja potilastietojärjestelmästä johtamisen järjestelmään - Luodaan rakenteet ja ohjeistukset AT- ja PT-järjestelmien ominaisuuksien kattavaan käyttöön - Raportointijärjestelmien täysimääräinen hyödyntäminen ja manuaalisen työn minimointi	
<i>Talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti teemalla ei ole suoria kustannusvaikutuksia. Hyödyt realisoituvat hyvinvointialueen toiminnassa.</i>	

2) Muut talouden sopeuttamis- toimenpiteet

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi: Muut toimenpiteet (1/5)

Liite: Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 54

Muut toimialakohtaiset toimenpiteet ja toiminnan muutokset	Talousvaikutus, 1000 € 2024
KONSERNIPALVELUT	8 000 - 10 000
Organisaatio- ja toimintatapamuutokset	2 000 - 4 000
Konsernipalveluiden organisaation ja johtamisjärjestelmän kehittäminen: hankintatoimen siirtäminen oikeudellisiin palveluihin, varastotoimintojen ja logistiikan kehittäminen, lääkintätekniikan siirto teknisistä palveluista välinehuoltoon, tila- ja teknisten palveluiden organisaatorakenteen tehostaminen, tietohallinnon organisaatio ja PMO-toiminnan rakenne	
Tietohallinnon toimenpiteet: Selvityksen perusteella tehtävä ICT-palvelutuotannon uudelleen järjestely, erityisesti inhouse-yhtiöiden tuottamien palveluiden kustannustason leikkaus (tarvittaessa palvelutuottajien vaihto). UNA-yhteistyöstä irtautuminen, asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistäminen ja tuottamattomien järjestelmäpalvelujen poisto tai karsiminen.	
Tukipalvelujen prosessien tehostaminen	1 000
Erikoissairaanhoidon asiakasmaksujen laskutuksen kotiuttaminen hyvinvointialueen omaksi toiminnaksi ja asiakasmaksuprosessin tehostaminen asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistämisen jälkeen.	
Ostolaskujen käsittelyn ja myyntilaskutusaineistojen laadinnan keskittäminen talouspalveluihin ja keskittämisen avulla prosessin tehostaminen	
Monetran palvelusopimuksen läpikäynti ja uudistaminen: talouden ja palkkapalveluiden prosessien tehostaminen, matkustuspalvelujen uudistaminen, palkanlaskennan yksittäisen palkkapussin hinnan vähentäminen prosessia tehostamalla	
Kirjaamo-, asianhallinta- ja arkistopalveluiden kehittäminen ja digitointi	
Sihteeripalveluiden kokonaisuuden selvittäminen ja toiminnan uudelleenorganisointi/keskittäminen	
Ruokahävikin vähentäminen, Sairaala Nova	
Välinehuollon toimipisteiden uudelleen tarkastelu	
Sairaalapalveluiden vuodehuollon toimintamallin yhdenmukaistaminen	
Hankintojen ja sopimusten vähentäminen/yhtenäistäminen	1 500
Kiinteistö- ja omaisuusvarhoidon alueellinen yhtenäistäminen/supistaminen	
Lääkintätekniikan hankintojen ja leasingsopimusten läpikäynti, prosessien tehostaminen ja mahdollisten päällekkäisyyksien purku	
Teknisten palveluiden oman työn ja ostopalveluiden läpikäyminen, prosessin tehostaminen ja mahdollisten päällekkäisyyksien purku	
Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen viestintäkampanjoiden supistaminen	
Sosiaalisen median visuaalisen tuotannon ja maksetun mainonnan supistaminen	
Elintarvikeostojen yhtenäistäminen (yhtenäinen ruokalista)	
Välinehuollossa vähennetään palvelu- ja tarvikeostoja (mm. instrumenttihuolto ja instrumenttien uusiminen)	
Tekstiilipalveluiden toimintamallien yhdenmukaistaminen ja tehostaminen, sopimusten tarkastelu	

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi: Muut toimenpiteet (2/5)

Liite: Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 54

Muut toimialakohtaiset toimenpiteet ja toiminnan muutokset	Talousvaikutus, 1000 € 2024
Palvelutasojen alentaminen	1 200
Sairaala Novan järjestyksenvalvojen määrää vähennetään kolmesta kahteen	
Kotiinotoimitettavien aterioiden toimittamisen toimintamallin yhtenäistäminen	
Palveluasumisyksiköiden siivoustaajuuksien harventaminen	
Sairaala Novan siivoustaajuuksien harventaminen	
Tekstiilien ja suojavaatteiden määrän tarkistus	
Henkilöstömenoihin vaikuttaminen	800
Turvallisuus- ja valmiusasiantuntijan rekrytointien peruminen	
Ruokapalvelujen yhtenäinen työvuorosuunnittelu ja eläköitymisen hyödyntäminen, henkilöstökulusäästöt	
Välinehuollossa eläköitymisen hyödyntäminen, henkilöstökulusäästöt	
Puhtauspalveluissa henkilöstöresurssin lisääminen ja ostopalvelusijaisten/ylityön käytön vähentäminen	
Suunterveydenhuollon ostopalvelusta/jonojenpurusta aiheutuvaa välinehuoltoa ei tehdä paikallissopimuksen mukaisena lisätyönä, vaan lisätään hieman henkilöstöresurssia, jotta voidaan suunnitella tarvittava henkilöstö normaaleihin työvuoroihin.	
Muut sopeutustoimenpiteet	1 500
Vähennetään ammatti-, asiakaskirja- ja lehtitilauksia	
Järjestöavustusten pienentäminen -0,1 M€ ja kriteerien uudistaminen	
Energiahintojen alentuminen ja energian säästö	
Tilankäytön tehostaminen ja vajaakäyttöasteen vähentäminen	
Myyntihintojen tasokorotukset henkilöstöruokailussa ja puhtauspalveluissa	

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi: Muut toimenpiteet (3/5)

Liite: Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 54

Muut toimialakohtaiset toimenpiteet ja toiminnan muutokset	Talousvaikutus, 1000 € 2024
PELASTUSTOIMI	1 000
Rekrytointien ajoittaminen ja toteuttaminen toimintavuoden aikana.	
Hankintojen/investointitoimien siirtäminen myöhemmäksi, syksyille 2024	
Keuruun paloaseman kehittämistoimien siirtämien vuodelle 2025	

Muut toimialakohtaiset toimenpiteet ja toiminnan muutokset	Talousvaikutus, 1000 € 2024
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT	15 000 - 35 000
Organisaatiomuutokset	
Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialan johtamisjärjestelmän ja palvelutuotanto-organisaation tarkastelu integraation toteutumisen tukemiseksi	<i>300 - 1 000</i>
Päivystypotilaan kotiutuksen tehostaminen hoidon tarpeen mukaan	
Palvelutuotannon uudelleenjärjestelyt, palvelun laajuuden / palvelutason tarkistaminen, toimintapamuutokset	8 000 - 9 000
Digitaalisten hoitopolkujen käyttöönotto leikkauspotilaan hoitopolussa	
Etävastaanotot otetaan maksimaalisesti käyttöön sairaalapalveluiden avohoidossa	
Leikkauspotilaan hoitoprosessin toiminnanohjauksen hyödyntäminen ja oman toiminnan tehostaminen	
Päällekkäisten tutkimusten poistaminen vastuualueiden välisissä palveluissa, esim. endoskopiatoiminnan keskittäminen	
Akuuttiosaston toiminta muuttuu kuntoutusosastoksi alueellisessa osastotoiminnassa	
Kotisairaalan toiminta-aluetta laajennetaan	
Suunterveydenhuollon Kerralla kuntoon -toimintamallista luovutaan Kyllössä (lisenssimaksut)	
Lastensuojelun palveluiden painopistettä siirretään vahvasti varhaiseen tukeen ja lisätään omaa palvelutuotantoa laitoshoidossa (vähennetään laitoshoidon ostopalveluja)	
Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialan sisällä eri vastuualueiden hoitoketjujen ja yhdessä tekemisen tehostaminen: potilaiden, jotka eivät voi kotiutua suoraan, on päästävä välittömästi siirtymään asianmukaiseen jatkohoitoon tai heille on järjestettävä tarpeelliset palvelut kotiin.	
Hankintojen ja sopimusten vähentäminen, ostojen yhtenäistäminen ja keskittäminen	1 200,00
Hyvinvointialueen keskitettyjen hankintasopimusten käyttö	
Kilpailutetaan lääkäriyövoiman hankintasopimus	
Tarvikekäytön ja hävikin vähentäminen	300
Aineiden, tarvikkeiden ja hoitotarvikkeiden käytön arviointi, harkinta ja tarkoituksenmukainen käyttö ja hävikin vähentäminen (Sairaalapalvelut)	
Aineiden, tarvikkeiden ja hoitotarvikkeiden käytön arviointi, harkinta ja tarkoituksenmukainen käyttö ja hävikin vähentäminen (Koti- ja asumispalvelut)	
Henkilöstömenoihin vaikuttaminen	1 500
Käytetään harkintaa vapautuvien virkojen täyttämässä	
Vähennetään koulutusmäärärahaa	
Vähennetään työajan ulkopuolisia lisätöitä	

Muut toimialakohtaiset toimenpiteet ja toiminnan muutokset	Talousvaikutus, 1000 € 2024
Ostopalveluiden ja palvelusetelien käytön vähentäminen	7,000 - 9,000
Vähennetään psykiatrian asiakaspalveluiden ostoa muista sairaaloista (Psykiatria)	
Vähennetään ostopalvelua työvoiman osalta (Sairaalapalvelut / Koti- ja asumispalvelut)	
Vähennetään tuotannon tukipalveluiden ostoa toiminnan muutoksen myötä (vartiointi)	
Vähennetään palvelusetelien käyttöä leikkaustoiminnan jonopuruissa	
Vähennetään psykiatrian asiakaspalveluiden ostoa muista sairaaloista (Päivystys- ja ensihoito)	
Vähennetään asiakaspalveluiden ostoa ja palvelusetelin käyttöä ikääntyneiden ympärivuorokautisessa palveluasumisessa	
Tukipalvelujen prosessien tehostaminen	2 500
Apuvälinehankintojen toimintatapojen uudistaminen, käytön tarkentaminen ja yhtenäistäminen sekä kalliiden apuvälineiden arviointi	
Laboratoriopalveluiden toimintatapojen uudistaminen, käytön tarkentaminen ja yhtenäistäminen	
Laboratoriopalvelujen toimintatapojen uudistaminen, käytön tarkentaminen ja yhtenäistäminen sekä palveluverkon tarkoituksenmukaiseksi kehittäminen	
Hoidon tarpeen arvioinnin tukipalvelun ostopalvelusopimuksen uudistaminen	
Muiden kuin lakisääteisten palveluiden arviointi	0 - 10,000
Omaishoidon tuki ei ole lakisääteinen palvelu. Omaishoidon tukeen käytämme tällä hetkellä 15,6 M€. Omaishoidontuen avustuksen määrärahan tarkastelu.	
Kuntouttava päivätoiminta ei ole lakisääteistä toimintaa. Kuntouttavaan päivätoimintaan käytämme tällä hetkellä 3,2 M€. Kuntouttavan päivätoiminnan resurssitason tarkastelu.	
Muut toimenpiteet	
Hinnankorotukset myytävissä palveluissa	

Hyvinvointialueen yleiset talouden linjaukset ja toimenpiteet

Hyvinvointialueen yleiset talouden linjaukset ja toimenpiteet
Tukipalveluiden kustannusten kohdentaminen palveluille ja sisäisen laskennan kehittäminen. Tavoitteena kustannustietoisuuden lisääminen, budjetoinnin ohjausvaikutuksen parantaminen, kustannusvertailujen mahdollistaminen ja näiden kautta välillisesti kustannustehokkuuden parantaminen
Paikalliset sopimukset päättyvät vuoden 2023 lopussa ja ne neuvotellaan uudelleen
Tiukennetut käytännöt hankintoihin, rekrytointeihin, matkustamiseen ja tilaisuuksiin
Kokonaistyöajassa olevien viranhaltijoiden kokouspalkkioista luovutaan
Johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen kokonaisarviointi vuoden 2024 aikana

3) Syksyn 2023 toimenpiteet talouden sopeuttamiseksi ja syntyvän alijäämän vähentämiseksi

- Jokaisella teolla on talousvaikutus.

Kestävä talous on meidän kaikkien vastuulla.

Talouden sopeuttaminen koskee koko henkilöstöä

- Hyvinvointialueen aluevaltuuston hyväksymän tuottavuusohjelman toteuttamista jatketaan
- Sen lisäksi koko hyvinvointialueella noudatetaan näitä erikseen annettuja talouden tasapainottamisen ohjeita. Menojen sopeuttamisen lisäksi huomiota on kiinnitettävä myös siihen, että kaikki hyvinvointialueelle kuuluvat tulot toteutuvat ja laskutetaan suunnitellusti.
- Säästövelvoite koskee jokaista työntekijää, määrärahaa, kustannuspaikkaa ja menokohtaa riippumatta esimerkiksi siitä, että talousarvioon varattuja rahoja olisi vielä kyseisellä kustannuspaikalla käyttämättä
- Näiden ohjeiden tarkoitus on varmistaa henkilöstön yhdenvertainen kohtelu ja se, että kaikissa yksiköissä rajoitetaan toimintaa yhdenvertaisesti, lakeja, asetuksia, sääntöjä, määräyksiä noudattaen. Säästövelvoite ei riipu esimerkiksi siitä, että edessä oleva rekrytointi olisi henkilöstösuunnitelmassa tai hankinta sisältyisi talousarvioon ja sillä olisi jo hankintalupa.
- Toimialajohtajat, vastuualuejohtajat ja palvelujohtajat voivat vielä tarkentaa omien alueidensa osalta sitä miten sopeutusta toteutetaan ja seurataan tätä ohjetta noudattaen. Tästä ohjeesta poikkeavia ohjeita ja käytäntöjä ei voida toimialoilla toteuttaa.

Palvelujen ostot

- Hyvinvointialueen toiminnan menoista 40 % koostuu palvelujen ostojen menoista
- **Loppuvuoden aikana palveluiden ostoista jätetään toteuttamatta kaikki sellaiset, jotka eivät ole välttämättömiä hyvinvointialueen lakisääteisten palveluiden tuottamiseksi tai muiden velvoitteiden täyttämiseksi**
- Muita, esim. asiantuntijapalvelujen ostoja voidaan toteuttaa vain erityistä harkintaa käyttäen
- Kaikista hyvinvointialueen ostamista palveluista laaditaan kirjalliset sopimukset
- Sopimuksen vastuuhenkilön on huolehdittava siitä, että ostettu palvelu vastaa sopimuksessa sovittua niin sisällöltään, laadultaan kuin toimitusaikataulultaan. Mahdollisiin poikkeamiin reagoidaan välittömästi ja reklamaatioiden yhteydessä huolehditaan myös riittävästä korvauksista ja sopimusten mukaisista sopimussanktioista.
- Jokaisen sopimuksen vastuuhenkilön tulee huolehtia siitä, että hinnankorotukset ovat enintään sopimuksen mukaisia.
- Palvelujen ostoissa on kartoitettava aina edullisin vaihtoehto

Tavaroiden hankinnat

- Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostamista rajoitetaan loppuvuonna kaikilla toimialoilla suunnitelmallisesti. Vain välttämättömät hankinnat tehdään.
- Tarvikkeet tilataan hyvinvointialueen hankintatoimiston kautta, hankintaohjeiden mukaisesti ja hankintasopimusten puitteissa. Vain erikseen sovituissa poikkeustapauksissa hankintoja voidaan tehdä hankintasopimusten ulkopuolelta.
- Uusia toimistokalusteita hankitaan ainoastaan yhteistyössä tilapalvelujen kanssa toteutettuihin toimitilojen muutoksiin liittyen. Muilta osin hankinnoista, esim. kalusteiden uusimisesta luovutaan. Kalusteiden hankinta tehdään kalusteinvestointien työryhmän kautta.
- Uusien laitteiden hankinta arvioidaan kriittisesti, vaikka hankinnat sisältyisivätkin talousarvioon ja investointisuunnitelmaan. Ainoastaan välttämättömät laitehankinnat toteutetaan.
- Se, että kustannuspaikalla tai hankkeella on vielä budjetissa rahaa käyttämättä, ei anna lupaa ostojen ja tilausten tekemiseen. Lupa ostoon tai tilaukseen tulee hakea etukäteen laskun hyväksyjältä.
- Lisätietoa ja ohjeita hankinnoista antaa hankintatoimisto

Tarvikkeiden käyttö ja muut arjen ratkaisut

- Tarvikkeiden käytössä kiinnitetään erityistä huomiota hävikin vähentämiseen.
  - Esim. asiakaskohtaisiin hoituhuoneisiin viedään vain tarvittavat kertakäyttöiset hoitotarvikkeet.
  - Kertakäyttöisten tarvikkeiden pakkauksia ei avata ennalta kuin tarvittava määrä.
- Hyvinvointialueen työyksiköihin ei pääsääntöisesti tilata työnantajan kustannuksella kahvipaketteja, vichyjä tai muita tarjoiluja.
  - Poikkeuksena tästä voi olla esim. erikseen harkituissa tapauksissa vichyjen tilaaminen poikkeuksellisen kuumiin työolosuhteisiin silloin kun se työsuojelullisesta näkökulmasta on välttämätöntä.

ICT-hankinnat

- Uusia ohjelmistoja ei pääsääntöisesti hankita, ainoastaan välttämättömät hankinnat toteutetaan
- Kaikki ICT-hankinnat tehdään keskitetysti tietohallinnon kautta

Rekrytointien rajoittaminen

- Rekrytointien rajoittaminen koskee kaikkia hallinnon tehtäviä konsernipalvelujen toimialalla
- Lisäksi rekrytointien rajoittaminen koskee soten ja pelastustoimen asiantuntija- ja kehittämistehtäviä
- Näissä tehtävissä **rekrytointi on aina viimesijainen vaihtoehto** ja toteutetaan vain erittäin kriittisiksi arvioituihin tehtäviin. Ensisijaista on hoitaa vapautuvat tehtävät sisäisin tehtäväjärjestelyin ja työtehtävien priorisoinnilla.
- Edellä kuvatuissa tehtävissä rekrytoinnit ovat mahdollisia ainoastaan toimialajohtajan hyväksynnällä. Käytännön prosessi rekrytoinnin arvioimiseksi sovitaan tarvittaessa oman toimialan toimialajohtajan kanssa.
- Rekrytointien rajoittaminen ei koske varsinaisen palvelutuotannon asiakasrajapinnassa tehtävää työtä

Työn suunnitelmallisuus

- Työajan oikea käyttö – työn tekeminen ”normaalihinnalla”
- Vartilla on väliä -periaate kaikkeen toimintaan

Harkinnanvaraiset palkantarkistukset

- Hyvinvointialueella on käsitelty kevään aikana yhteistoiminnassa hyvinvointialueella ajankohtaiset tehtävämuutokset. Palkkojen harmonisointia on käsitelty osana järjestelyvaraerän käsittelyä ja siitä on tehty ratkaisut elokuussa.
- Virka- ja/tai työehtosopimusten määräyksiä ja voimassa olevia palkkausjärjestelmiä noudatetaan
  - Esimerkiksi tilanteissa joissa tehtävässä tapahtuu olennainen muutos vähemmän vaativaksi tai vaativammaksi
- Harkinnanvaraisia palkantarkistuksia ei tehdä kuin erittäin harkituissa poikkeustilanteissa
  - Kertapalkkioita ei pääsääntöisesti myönnetä – konkreettiset ja yksilöidyt perustelut poikkeuksellisiin tilanteisiin, jotka arvioidaan henkilöstöpalveluissa (kuitenkin merkkipäivämuistamiset ja eläköitymismuistamiset maksetaan)
  - Uusia henkilökohtaisia lisiä ei lähtökohtaisesti myönnetä. Mahdollista ainoastaan erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa.
- Rekrytointilisät ja sitouttamislisät käsitellään keskitetysti HR:n kanssa neuvotellen

Lomapalkkavelan pienentäminen

- Lomapalkkavelka tarkoittaa sitä, että jokaisen työntekijän ja viranhaltijan kertyneellä ja pitämättömällä lomapäivällä on rahallinen arvo, joka tulee huomioida hyvinvointialueen tilinpäätöksessä
- Jos lomapalkkavelka kasvaa edellisestä vuodenvaihteesta, se huonontaa tilikauden tulosta kun taas pienempi lomapalkkavelka parantaa tulosta
- Jos aiemmin kertyneitä lomasaldoja saadaan pidettyä pois ennen vuodenvaihdetta, lomapalkkavelan muutos on positiivinen ja hyvinvointialueen tulos paranee
- Vuosilomien pitäminen ajallaan on tärkeää ensisijaisesti henkilöstön jaksamisen vuoksi. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisen sekä henkilöstön saatavuuden vaikeuksien vuoksi pitämättömiä vuosilomia on todennäköisesti kertynyt normaalitilannetta enemmän.
- Esihenkilöiden tehtävänä on järjestää ja aikatauluttaa esimerkiksi työnjakoja, tehtäviä ja toimintoja siten, että kertyneitä lomapäiviä pystyttäisiin loppuvuonna pitämään mahdollisimman paljon siten kuin hyvinvointialueen toiminta mahdollistaa. Niissä toiminnoissa, missä tehtävien järjestely vuosiloman aikana pystytään hoitamaan muun henkilöstön kesken, ei käytetä vuosilomansijaisia.

Kokoukset ja muut tilaisuudet

- Kokouskäytäntöjä sujuvoitetaan: vain tarpeelliset osallistujat kutsutaan, asialistat toimitetaan ennakkoon, kokouksessa sovitut toimenpiteet kommunikoidaan selkeästi
- Digitaalisia työkaluja hyödynnetään tehokkaasti ja ensisijaisesti käytetään etäkokouksia silloin kun se säästää työntekijöiden aikaa (siirtymiset) ja työmatkakorvauksia. Läsnäolokokoukset ovat perusteltuja silloin kun esim. työyhteisön yhteisiä asioita käsitellään.
- Kokousten ja tilaisuuksien osalta noudatetaan hyvinvointialueen ohjeita edustamisesta ja vieraanvaraisuudesta
- Henkilöstön sisäiset tilaisuudet järjestetään ensisijaisesti hyvinvointialueen hallinnoimissa tiloissa. Ulkopuolisia tiloja voidaan käyttää, jos hyvinvointialueella ei ole käytettävissä tilaisuuden luonteeseen tai henkilömitoitukseltaan sopivia omia tiloja.
- Sisäisissä kokouksissa tai tapaamisissa ei järjestetä tarjoilua hyvinvointialueen kustannuksella.

Koulutukset ja matkustaminen

- Loppuvuoden aikana sekä koulutusten että matkustamisen osalta karsitaan ne, jotka eivät ole välttämättömiä hyvinvointialueen tehtävien hoitamiseksi
- Koulutuksissa hyödynnetään ensisijaisesti hyvinvointialueen sisäisiä koulutuksia
- Koulutuksiin osallistutaan ensisijaisesti etänä
- Kaikissa koulutuksissa huomioidaan hyvinvointialueen koulutusohjeet
- Kaikessa matkustamisessa noudatetaan hyvinvointialueen matkustusohjeita
- Entistä tarkemmin arvioidaan myös matkustamisen ja majoittumisen toteuttamistavat

Virkistystilaisuudet, esimerkiksi tyhy ja pikkujoulut

- Työhyvinvointi- ja virkistystoiminnan osalta noudatetaan hyvinvointialueen erikseen ohjeistettuja periaatteita
- Loppuvuoteen osuu myös pikkujoulukausi – pikkujoulut järjestetään hyvinvointialueella omakustanteisesti

Energiansäästö

- Huolehditaan siitä, että valot sammutetaan kun huonetilassa ei ole käyttöä
- Tietoteknisiä laitteita ei pidetä turhaan päällä
- Vettä ei juokseteta ja käytetä enempää kuin on tarvetta
- Automaattisten vedensekoittajien aika ohjelma muutos

Lehtitilaukset

- Hyvinvointialueella on oma tieteellinen kirjasto, joka huolehtii henkilöstön ammatillisen osaamisen varmistamiseksi tarvittavan aineiston ylläpidosta
- Muilta osin henkilöstön käyttöön ei lähtökohtaisesti tilata uutta kirjallisuutta tai lehtiä ja olemassa olevat lehtitilaukset päätetään.
- Mahdollisista tarpeista tulee olla yhteydessä tieteelliseen kirjastoon ja sopia aineiston hankinnasta kirjaston kautta. Näin voidaan varmistaa myös aineiston käytettävyyden hyvinvointialueen laajuisesti.

***Jokaisella teolla on talousvaikutus.
Kestävä talous on meidän kaikkien vastuulla.***

TA2024 mittaristo

TA2024 MITTARISTO

Sisällys

Valtuusto- ja hallitustaso.....	3
Toimiala, pela ja ensihoito	12
Pelastustoimen riskienhallinta.....	14
Pelastustoiminta.....	15
Ensihoito	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Toimialataso, konserni	17
Strateginen johtaminen ja järjestäminen	17
Riskienhallinta	18
Tietojohdaminen	19
Strategia ja palveluiden järjestäminen	20
Hyvinvointi ja kumppanuudet.....	21
Johtamisen tukipalvelut	22
Hallintopalvelut	24
Talouspalvelut.....	25
HR-palvelut	25
Tietohallintopalvelut	26
Viestintäpalvelut.....	27
Tilapalvelut	29
Tekniset palvelut.....	30
Ruokapalvelut	31
Puhtauspalvelut.....	31
Välinehuolto.....	32
Hankinta ja logistiikka	32

TA2024 MITTARISTO

Toimialataso, sosiaali- ja terveystalvet	34
Vastuualue, lasten, nuorten ja perheiden talvet	34
Opiskeluhuollon talvet	35
Perheiden perustalvet	36
Lastensuojelun talvet.....	37
Lasten ja nuorten mielenterveys- ja perheneuvontatalvet.....	38
Keskittetyt talvet	35
Koti- ja asumistalvet	39
Keskittetty asiakas- ja palveluohjaus	41
Kotihoito- ja tukitalvet	46
Ikääntyneiden asumistalvet	46
Erityisryhmien kotiin vietävät- ja asumistalvet	47
Vastuualue, laaja-alainen sote	48
Avosairaanhoido	49
Sosiaalitalvet	50
Suunterveydenhuollon talvet	51
Vastuualue, sairaalatalvet	52
Konservatiivinen palvelualue	53
Operatiivinen palvelualue	54
Psykiatrician palvelualue	55
Päivystys ja ensihoito	55
Sairaalatalvet Nova	56
Alueellinen osastotoiminta	57
HR	58

TA2024 MITTARISTO

Asiakaskokemus.....58

Valtuusto- ja hallitustaso

Strategian tavoite	Asiakassegmenntti	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Lapset, nuoret ja perheet	Lasten ja nuorten koettu mielenterveys paranee	Kouluterveyskysely: ollut huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana (tytöt ja pojat erikseen) 4. ja 5. lk kysymys ”mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana” 3X10D-elämäntilannemittari	2021 kouluterveyskysely: Huolissaan mielialasta 4. ja 5. tytöt 25 %, pojat 18 % Huolissaan mielialasta 8. ja 9. lk 34 %, ammattioppilaitos 34 %, lukio 48 %	2023 kouluterveyskysely: Mielialastaan huolestuneiden määrä ei kasva	Mielialastaan huolestuneiden määrä ei kasva	2025 kouluterveyskysely: Huolissaan mielialasta 4. ja 5. tytöt 18 %, pojat 14 % Huolissaan mielialasta 8. ja 9. lk 24 %, ammattioppilaitos 24 %, lukio 34 %	Määrät vähenee 7%
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat; Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat	Lapset, nuoret ja perheet	Palveluja on saatavilla riittävästi (palveluja riittämättömästi saaneiden osuus)	Kouluterveyskysely: terveydenhoitaja ja lääkäri, koulupsykologi ja -kuraattori 8.–9. lk, lukio, ammatilliset) Kouluterveyskysely toteutuu joka toinen vuosi.	Kouluterveyskysely 2021: Ei ole päässyt koulukuraattorille yrityksestä huolimatta: 8–9 lk 13,5 %, lukio 1. ja 2. 12,3 %, ammatti 12,9 % Ei ole päässyt kouluterveydenhoitajalle yrittämisestä	Kouluterveyskysely 2023: Ei ole päässyt koulukuraattorille yrityksestä huolimatta: 8–9 lk 10 %, lukio 1. ja 2. 12,3 %, ammatti 10 % Ei ole päässyt kouluterveydenhoitajalle yrittämisestä huolimatta:	Palveluja riittämättömästi saaneiden osuus ei nouse.	Kouluterveyskysely 2025: Ei ole päässyt koulukuraattorille yrityksestä huolimatta: 8–9 lk 8 %, lukio 1. ja 2. 9 %, ammatti 8 % Ei ole päässyt kouluterveydenhoitajalle yrittämisestä huolimatta:	Kouluterveyskysely 2025: Ei ole päässyt koulukuraattorille yrityksestä huolimatta: 8–9 lk 8 %, lukio 1. ja 2. 9 %, ammatti 8 % Ei ole päässyt kouluterveydenhoitajalle yrittämisestä huolimatta: 8–9 lk 3 %, lukio 1. ja 2. 3 %, ammatti 3 %

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Asiakassegmentti	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
				huolimatta: 8–9 lk 5 %, lukio 1. ja 2. 4,6 %, ammatti 6 % Ei ole päässyt koulupsykologille yrittämisestä huolimatta: 8–9 lk 15,8 %, lukio 1. ja 2. 18,3 %, ammatti 20,6 %	8–9 lk 5 %, lukio 1. ja 2. 4 %, ammatti 4 % Ei ole päässyt koulupsykologille yrittämisestä huolimatta: 8–9 lk 15 %, lukio 1. ja 2. 16 %, ammatti 18 %		8–9 lk 3 %, lukio 1. ja 2. 3 %, ammatti 3 % Ei ole päässyt koulupsykologille yrittämisestä huolimatta: 8–9 lk 10 %, lukio 1. ja 2. 12 %, ammatti 12 %	% Ei ole päässyt koulupsykologille yrittämisestä huolimatta: 8–9 lk 10 %, lukio 1. ja 2. 12 %, ammatti 12 %
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat; Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat	Lapset, nuoret ja perheet	Palveluja on saatavilla riittävästi (palveluja riittämättömästi saaneiden osuus)	Kouluterveydenhuollon laajojen terveystarkastusten toteutus-% suhteessa oppilasmäärään/luku vuosi	95 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat; Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat	Lapset, nuoret, perheet	Palveluja on saatavilla riittävästi	1. Perhetyön käynnistyminen (pv/vkot) 2. Perhesosiaalityön asiakasmäärä/työntekijä	1. a) varhainen perhetyö 1 vko, b) erityisen tuen perhetyö 5 vkoa ja c) tehostettu perhetyö 30 vrk 2. 50 asiakasta/työntekijä	1. Perhetyön tavoite: a) varhainen perhetyö 1 vko, b) erityisen tuen perhetyö 3 vkoa ja c) tehostettu perhetyö 2 vkoa 2. 45 asiakasta/työntekijä	1. Perhetyön tavoite: a) varhainen perhetyö 1 vko, b) erityisen tuen perhetyö 2 vkoa ja c) tehostettu perhetyö 2 vkoa 2. 42 asiakasta/työntekijä	1. Perhetyön tavoite: a) varhainen perhetyö 1 vko, b) erityisen tuen perhetyö 1,7 vkoa ja c) tehostettu perhetyö 2 vkoa 2. 40 asiakasta/työntekijä	1. Perhetyön tavoite: a) varhainen perhetyö 1 vko, b) erityisen tuen perhetyö 1,5 vkoa, ja c) tehostettu perhetyö 1,5 vko. 2. 40 asiakasta/työntekijä tai sen hetkisen

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Asiakassegmenntti	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
								lainsäädännön mukaan
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.	Lapset, nuoret, perheet	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä vähenee	Sotkanet: kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat (% vastaavan ikäisestä väestöstä, tytöt ja pojat yhteensä)	2021: K-S HVA 1,8 %; koko maa 1,6 %	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus ei kasva	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus ei kasva	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä: K-S HVA 1,6 %.	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä: K-S HVA 1,5 %.
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.	Työikäiset	Työikäisen väestön työkyky paranee	<p>Terveysportti: työkykyindeksi (ei käytössä laajasti Keski-Suomessa)</p> <p>Terve Suomi: jaksaminen työskennellä vanhuuseläkeikään saakka sekä arvio omasta työkyvystä</p>	<p>Terveysportti: ei HVA-tasoista lähtötietoa</p> <p>Fin Sote 2020: Työkykyensä heikentyneeksi arvioi 29 %, 25 % arvioi, ettei jaksata työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (Terve Suomi 2022) 21 % arvioi itsensä täysin työkyvyttömiksi (Terve Suomi 2022)</p>	Terveysportin työkykyindeksi otetaan HVA-tasoiseen käyttöön	työkykyindeksi on käytössä	työkykyindeksi on käytössä	Työkykyindeksi on käytössä hyvinvointialueella arvioitaessa työkykyä sekä kuntoutustarvetta. Indeksillä on johtamisen apuväline työntekijäryhmien työkyvyn seurannassa ja ylläpitämisessä.
Palveluiden yhdenvertaisuus	Työikäiset	Palveluja on saatavilla	Finsote (2021 saakka): yli 18-	FinSote 2020: Sosiaalityön	Kokemus palveluiden	Kokemus palveluiden	Kokemus palveluiden	Kokemus palveluiden

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Asiakassegmentti	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
suus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.		riittävästi (palveluja riittämättömästi saaneiden osuus)	vuotiaat riittämättömästi lääkärin, hoitajan, hmsl, sosiaalipalveluita saaneita? Terve Suomi (2022 lähtien): 18–64-vuotiaat, oletko mielestäsi saanut riittävästi terveyspalveluita (lääkäri, hoitaja, hmsl, suuhygienisti) 12 viime kuukauden aikana? Terve Suomi 2022: perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon hoitoon pääsy	palveluita riittämättömästi sai 48 %, 68 % koki terveyspalveluiden saatavuuden hyväksi, 24 % koki saaneensa riittämättömästi hammaslääkäripalvelua, 17 % riittämättömästi lääkäripalvelua ja 11 % hoitajan	saatavuudesta pysyy samalla tasolla tai paranee	saatavuudesta pysyy samalla tasolla tai paranee	saatavuudesta pysyy samalla tasolla tai paranee	saatavuudesta paranee lähtötasosta v. 2020
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.	Työikäiset	Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vaikutus työkykyyn vähenee	Sotkanet: mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä (aggregaatti tai sukupuolittain jaettu; indikaattori 3218) Mielenterveysperusteisesti	2021: K-S HVA miehet 3,6 %, naiset 3,9 %; koko maa miehet 3,3 %, naiset 3,4 % MT-perusteisesti vuonna 2022 Keski-Suomessa 36,4 (koko maa 30,4) 25–64-v / 1000 vastaavan	Sukupuolittain tilanne pysyy ennallaan tai paranee	Sukupuolittain tilanne pysyy ennallaan tai paranee	Sukupuolittain tilanne pysyy ennallaan tai paranee	Sukupuolittain tilanne paranee lähtötasoon verrattuna

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Asiakassegmentti	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
			sairauspäivärahaa saaneet	ikäistä. Sama % 18-24-vuotiaa				
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paraneva	Ikäihmiset	Ikääntyvien kotona asumisen edellytyksiä parannetaan	Sotkanet: kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä	2021: K-S HVA miehet 93,8 % naiset 90,5 % koko maa miehet 94,6 % naiset 91,2 % 2022 K-S HVA 92,6 %	Kotona asuvien määrä pysyy ennallaan tai nousee	Kotona asuvien määrä pysyy ennallaan tai nousee	Kotona asuvien määrä pysyy ennallaan tai nousee	Tavoite 94-95 %
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Ikäihmiset	Ikäihmisten koettu yksinäisyys vähenee	Sotkanet: itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (aggregaatti tai sukupuolittain jaettu; indikaattori 4286)	2020: K-S HVA miehet 8,8 % naiset 7,9 % yhteensä 8,3 % koko maa miehet 7,7 % naiset 10,5 % yhteensä 9,3 % 2022 K-S HVA yksinäisiä yli 75-vuotiaita 11,1 %	Tilanne pysyy ennallaan tai paranee	Tilanne pysyy ennallaan tai paranee	Tilanne pysyy ennallaan tai paranee	Ikäihmisten kokemus hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta on maan kärkeä
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Ikäihmiset	Palveluiden piirissä olevien toimintakyky paranee	RAI: Kotihoidon ja palveluasumisen asiakkaiden palvelutarpeen muutos (yhdessä tai erikseen)	Kotihoito: 80 % palvelutarve on säilynyt tai vähentynyt Palveluasuminen: 87 % palvelutarve on säilynyt tai vähentynyt	Niiden osuus, joiden palvelutarve on säilynyt tai on vähentynyt, pysyy ennallaan	Niiden osuus, joiden palvelutarve on säilynyt tai on vähentynyt, pysyy ennallaan	Niiden osuus, joiden palvelutarve on säilynyt tai on vähentynyt, pysyy ennallaan	Ennaltaehkäisevisä palveluissa on onnistuttu K-S HVA
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja	Ikäihmiset	Palveluja on saatavilla riittävästi	Finsote (2021 saakka): yli 65-vuotiaat	FinSote 2020: Sosiaalityön palveluita	Kokemus palveluiden saatavuudesta	Kokemus palveluiden saatavuudesta	Kokemus palveluiden saatavuudesta	Kokemus palveluiden saatavuudesta

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Asiakassegmenntti	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
saavutettavuus paraneva		(palveluja riittävästi saaneiden osuus)	<p>riittävästi lääkärin, hoitajan, hammaslääkärin, sosiaalipalveluita saaneita</p> <p>Terve Suomi (2022 lähtien): yli 65-vuotiaat, oletko mielestäsi saanut riittävästi terveyspalveluita (lääkäri, hoitaja, hammaslääkärin, suuhygienisti) 12 viime kuukauden aikana?</p> <p>Terve Suomi: oletko mielestäsi saanut riittävästi sosiaalipalveluita 12 viime kuukauden aikana (4 eri vaihtoehtoa palvelusta)</p>	<p>riittävästi sai 48 % (tässä ei eritelty ikäryhmiä), 56 % koki terveyspalveluiden saatavuuden hyväksi, 15 % koki saaneensa riittävästi hammaslääkäripalvelua, 20 % riittävästi lääkäripalvelua ja 12 % hoitajan</p> <p>Teve Suomi 2022: Hammaslääkärin palveluita riittävästi saaneita K-S HVA 25,2 %, sosiaalityön palveluita riittävästi saaneita 43,2 %</p>	pysyy samalla tasolla tai paranee	pysyy samalla tasolla tai paranee	pysyy samalla tasolla tai paranee	pysyy samalla tasolla tai paranee
Keskisuomalaisten hyvinvointija terveyserot kaventuvat.	Kaikki	Menetettyjen elinvuosien määrä vähenee	Sotkanet: PYLL (0–80-vuotiaat)	<p>2021: K-S HVA 5538 koko maa 5685</p> <p>2022: K-S HVA 5823, koko maa 5745</p>	Menetettyjen elinvuosien määrä pysyy vuoden 2021 tasolla	Menetettyjen elinvuosien määrä laskee	Menetettyjen elinvuosien määrä alle 5200	Menetettyjen elinvuosien määrä alle 5000
Keskisuomalaisten	Kaikki	Sairastavuus vähenee ja	Kansallinen terveysindeksi	Ikävakioitu sairastavuusind	Ei ehdi muuttua vuodessa	102	101	Suomen keskiarvo (100)

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Asiakassegmenntti	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.		alueelliset erot HVA:n sisällä pienenevät		eksi 2021 K-S HVA 103,5				
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Kaikki	Keski-suomalaiset ovat tyytyväisiä elämänlaatuunsa	Terve Suomi: Elämänlaadun (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus.	Terve Suomi 2022: elämänlaatuunsa hyväksi tuntevien osuus: koko Suomi 54 %; Keski-Suomi 52 %	Lähtötaso Terve Suomi kysely 2023 (5 portainen asteikko) uusi skaala			Elämänlaatuunsa hyväksi kokee 58 %, erittäin hyväksi 5 %
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Kaikki	Tarvevakioitu alueen asukkaiden sote-palvelujen tarve vähenee (80 % yleiskatteisesta HVA:n rahoituksesta sidottu tarvevakiointiin)	THL: sote-palvelutarvekerroin pienenee	2020: 1,05 (kokonaistarvekerroin; koko maa 1)	Kerroin pysyy ennallaan tai laskee	Kerroin pysyy ennallaan tai laskee	Kerroin pysyy ennallaan tai laskee	1
Keskisuomalaisten alaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Kaikki	Pelastustoimen palvelut parantavat asukkaiden, yritysten ja Keski-Suomessa vierailevien kokemusta turvallisuudesta maakunnasta	Kysely palveluiden saatavuudesta ja laadusta	Ei HVA-tasoista lähtötietoa	Ensimmäinen kysely laaditaan vuoden 2023 aikana.			Keski-Suomessa kokemukset pelastustoimen palveluista ovat parantuneet merkittävästi ensimmäiseen toteutettuun kyselyyn verrattuna

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Asiakassegme ntti	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Keskisuomala isten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudesta vahvistuu	Kaikki	Asukkaiden kokemus terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta	Terve Suomi: Kuinka turvalliseksi tunnet olosi päivittäisessä elämässäsi (5-portainen asteikko), elämänlaatu (5-portainen asteikko), arvio omasta terveydestä. Koettu terveys (keskitasoinen tai heikko) Kouluterveyskysely kahden vuoden välein.	Terve Suomi 2022: päivittäisen elämänsä erittäin tai hyvin turvalliseksi kokee 68,6 % (koko maa 67 %). Terveytensä keskitasoiseksi tai heikoksi kokee 38 % (koko maa 37 %). Nuorista 23 % kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi (koko maa 26 %)	Terve Suomi: ei dataa Kouluterveyskyselyn uusi data 9/2023. Tavoite, että nuorten koettu terveys ja hyvinvointi ei ole huonontunut.	Koettu terveys ja turvallisuus vahvistunut. Kouluterveyskysely ei dataa.		Kokemus hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta on maan kärkeä
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Kaikki	Asukkaiden kokemus osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista vahvistuu	Terve Suomi: Heikko osallisuuden kokemus. Osallistuminen omaa hoitoa koskevaan päätöksentekoon	Terve Suomi 2022: Erittäin heikko osallisuuden kokemus 10 % 69 % sai osallistua omaa hoitoa koskevaan päätöksentekoon (2022)	Terve Suomi ei dataa	Heikko osallisuuden kokemus 8 %		Yli 70 % osallistui oman hoidon päätöksentekoon
Keskisuomala isten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudesta vahvistuu	Henkilöstö	Henkilöstön työhyvinvoinnin paraneminen ja pysyvyyden parantaminen	Henkilöstön kokemus työhyvinvoinnista	Sairaanhoitopiirin ja seututerveyskeskuksen data	Hyvinvointialueen työhyvinvointimittariston perustaminen			Kokemus työhyvinvoinnista paranee ja sitoutuminen vahvistuu

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Asiakassegmenntti	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
taan vahvistuu. Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.								
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Kaikki (sosiaali- ja terveydenhuollon sairaalapalvelun asiakkaat)	Sosiaali- ja terveystalouden hoito- ja palveluketju on sujuva ja tarkoituksenmukainen	Hoitotakuun toteutuminen: Hoidon tarpeen arvio. Odottaa > 90 vrk (%)	23,4 %	< 15 % ylitykset			0 % ylitykset
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Kaikki (sosiaali- ja terveydenhuollon sairaalapalvelun asiakkaat)	Sosiaali- ja terveystalouden hoito- ja palveluketju on sujuva ja tarkoituksenmukainen	Hoitotakuun toteutuminen: hoitoa odottaa > 180 vrk (%)	10,7 %	< 5 % ylitykset			0 % ylitykset

TA2024 MITTARISTO

Toimialataso, pelastustoimi ja ensihoito

Straategian tavoite	Toimialan tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025 (valtuustokausi)	Tavoitetaso 2030
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudesta vahvistuu;	Hyvinvointialueen pelastustoimi on organisoitu siten, että pelastustoimen palvelutaso alueellisesti on turvattu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti	Riskeiltään samankaltaisilla alueilla ja väestöryhmillä on hyvinvointialueella samantasoiset ja yhdenmukaiset palvelut.	Nykyinen paloasemaverkosto ja henkilöstö. 45 paloasemaa ja 405 päätoimista työntekijää. Sopimushenkilöstön määrä 832 henkilöä.	Nykyinen paloasemaverkosto ja henkilöstö säilyy vähintään nykytasolla. Suunnitellut toimitiloja koskevat muutokset saadaan käynnistettyä (Saarijärven ja Kannonkosken uudet paloasemat, Jämsän paloaseman peruskorjaus ja laajennus).	Uuden palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet on suoritettu. Kiinteistöt ovat terveysturvallisessa kunnossa.		Alueellinen palvelutaso säilyy paloasemakiinteistöjen tilamuutokset saadaan käynnistettyä suunnitelman mukaan (2023) Kehittämistoimenpiteet on suoritettu (2030)
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudesta vahvistuu							
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuu.	Onnettomuukseen ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti	Onnettomuuksien vähentäminen ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten pienentäminen. Palokuolemien vähentäminen.	Tehtävämäärä vuonna 2022 4543 pelastustoimen tehtävää. Omaisuusvahingot 7,6 miljoonaa	Palokuolemien määrä 0. Omaisuusvahingot pienenevät lähtötasosta. Alkusammutusta on yritetty lähtötasoa useammin.	Palokuolemien määrä 0. Omaisuusvahingot puolittuvat lähtötasosta. Alkusammutusta on yritetty 50 %:ssa rakennuspalo-/rakennuspaloaarattehtävissä.		Omaisuusvahinkojen euromääräinen aleneminen. Laskennallinen omaisuusvahinkojen säästäminen %? Pelastetut omaisuusarvot?

TA2024 MITTARISTO

Straategian tavoite	Toimialan tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025 (valtuustokausi)	Tavoitetaso 2030
			euroa. Palokuolemia 2. Alkusammutusta yritettiin 30 %:ssa rakennuspalovälikäytännössä.				Alkusammutuksen käyttö % rakennuspalloissa (ennaltaehkäisevän työn vaikutus)
Keskisuomalaisen kokemusta omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudesta vahvistuu	Pelastustoimela on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna	Toimintakykyisen henkilöstön lukumäärä. Ajoneuvokaluston maksimi käyttöikä ja keski-ikä.	Raskaiden ajoneuvojen maksimi-ikä 38 vuotta ja keski-ikä 17 vuotta, miehistö- ja henkilöautojen maksimi-ikä 34 vuotta ja keski-ikä 16 vuotta. Päätoimisesta henkilöstöstä 80 % täyttää toimintakykyvaatimukset.	Päätoimisesta henkilöstöstä 100 % täyttää tehtävän edellyttämän toimintakykyvaatimukseen. Sopimushenkilöstön osalta toimintakykyisten määrä pysyy nykytasolla. Raskaiden ajoneuvojen keski-ikä 16,5 vuotta ja miehistö- ja henkilöautojen keski-ikä 15,5 vuotta.	Päätoimisesta henkilöstöstä 100 % täyttää tehtävän edellyttämän toimintakykyvaatimukseen. Sopimushenkilöstöllä on paloasemaluokituksen mukainen toimintakyky. Raskaan kaluston maksimi-ikä 25 vuotta ja keski-ikä 12,5 vuotta. Miehistö- ja henkilöautoissa maksimi-ikä 15 vuotta ja keski-ikä 9,5 vuotta.		Päätoiminen henkilöstö, tavoite 100% toimintakyky Sopimushenkilöstöllä on paloasemaluokituksen edellyttämä toimintakyky (2030). Toimintakykyisen henkilöstön pitäminen nykytasolla
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuu.	Pelastustoimen päätoimisen ja sopimushenkilöstön resurssien riittävyys, osaaminen ja hyvinvointi on varmistettu	Henkilöstökyselyt. Täyttämättömien virkojen / toimien määrä. Kelpoisuuksien ylläpitävien harjoitteiden lukumäärä päätoimisen henkilöstön osalta (%)	Täyttämättömiä virkoja: 11 palomiehen virkaa, 2 palomestarin virkaa. Kelpoisuuksien ylläpitävät harjoitukset toteutettu päätoimisen henkilöstön	Kaikki avoimet virat on täytetty. Kelpoisuuksien ylläpitävät harjoitukset päätoimisen henkilöstön osalta on suoritettu 100 %. Henkilöstökyselyn sisältö määritellään vuoden 2023 aikana.	Kaikki avoimet virat on täytetty. Kelpoisuuksien ylläpitävät harjoitukset päätoimisen henkilöstön osalta on suoritettu 100 %. Henkilöstökyselyn tulokset osoittavat työhyvinvoinnin parantuneen aiemmasta tarkastelusta.		Virat täytetty 100% ylläpitävien harjoitteiden suoritteet 100%

TA2024 MITTARISTO

Straategian tavoite	Toimialan tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025 (valtuustokausi)	Tavoitetaso 2030
			osalta 84 %:lla. Henkilöstökyselyä ei ole tällä hetkellä olemassa vertailukelpoista lähtötasoa.				

Pelastustoimen riskienhallinta

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2030
Keskisuomalaisen kokemusten omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Valvontasuunnitelman tavoitteiden toteutuminen	Palotarkastusten lukumäärä ja toteuma (%)	A1-A6 luokan kohteita tarkastettu 1 222 kpl ja toteuma 94 % vuonna 2022.	A1-A6 kohteista on tarkastettu valvontasuunnitelman mukaisesti 100 %. Tarkastettavien A1-A6 kohteiden lukumäärä 1 246 kpl.	A1-A6 kohteista on tarkastettu valvontasuunnitelman mukaisesti 100 %.		A1-A6 kohteista on tarkastettu valvontasuunnitelman mukaisesti 100 %
Keskisuomalaisen kokemusten omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelman toteutuminen	Turvallisuusviestinnän toteuma (%/asukasluku)	6 % vuonna 2022.	Turvallisuusviestinnällä on tavoitettu 20 % Keski-Suomen väkiluvusta.	Turvallisuusviestinnällä on tavoitettu 20 % Keski-Suomen väkiluvusta.		Turvallisuusviestinnällä on tavoitettu 20 % Keski-Suomen väkiluvusta.

TA2024 MITTARISTO

Pelastustoiminta

Strategian tavoite	Palvelualueen tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	I riskiluokan riskiruudussa pelastuslaitoksen ensimmäisen yksikön tulee tavoittaa riskiruudut 6 minuutin kuluessa ja tehokkaan pelastustoiminnan alkaa 11 minuutissa. Pelastusjoukkueen tulee olla paikalla 20 minuutissa.	Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat. Ensimmäisen yksikön osalta täyttymisprosentti % ja ajan mediaani min. Tehokkaan pelastustoiminnan osalta täyttymisprosentti % ja ajan mediaani min.	Vuosi 2022. Ensimmäisen yksikön täyttymisprosentti 46 % ja ajan mediaani 6:12 minuuttia. Tehokkaan pelastustoiminnan osalta täyttymisprosentti 58 % ja ajan mediaani 10:37 minuuttia.	I riskiluokan riskiruudut tavoitetaan vaaditussa ajassa 50 %:ssa kiireellisistä pelastustehtävistä	I riskiluokan riskiruudut tavoitetaan vaaditussa ajassa 50 %:ssa kiireellisistä pelastustehtävistä. I riskiluokan riskiruutujen osalta päästään toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaiseen tavoitteeseen.	Tavoitetaso 2030 toiminnallisuusvajeen mukainen minimi saavutettu
	II riskiluokan riskiruudussa pelastuslaitoksen ensimmäisen yksikön tulee tavoittaa riskiruudut 10 minuutin kuluessa ja tehokkaan pelastustoiminnan alkaa 14	Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat. Ensimmäisen yksikön osalta täyttymisprosentti % ja ajan mediaani min.	Vuosi 2022. Ensimmäisen yksikön täyttymisprosentti 75 % ja ajan mediaani 7:32 minuuttia. Tehokkaan pelastustoiminnan osalta täyttymisprosentti 78 % ja ajan mediaani 11:24 minuuttia.	II riskiluokan riskiruudut tavoitetaan vaaditussa ajassa 50 %:ssa kiireellisistä pelastustehtävistä		II riskiluokan riskiruudut tavoitetaan vaaditussa ajassa 60 %:ssa kiireellisistä pelastustehtävistä

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Palvelualueen tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	minuutissa. Pelastusjoukkueen tulee olla paikalla 30 minuutissa.	Tehokkaan pelastustoiminnan osalta täyttymisprosentti % ja ajan mediaani min.				
	III riskiluokan riskiruudussa pelastuslaitoksen ensimmäisen yksikön tulee tavoittaa riskiruudut 20 minuutin kuluessa ja tehokkaan pelastustoiminnan alkaa 22 minuutissa. Pelastusjoukkueen tulee olla paikalla 30 minuutissa.	Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat. Ensimmäisen yksikön osalta täyttymisprosentti % ja ajan mediaani min. Tehokkaan pelastustoiminnan osalta täyttymisprosentti % ja ajan mediaani min.	Vuosi 2022. Ensimmäisen yksikön täyttymisprosentti 96 % ja ajan mediaani 9:40 minuuttia. Tehokkaan pelastustoiminnan osalta täyttymisprosentti 99 % ja ajan mediaani 12:30 minuuttia.	III riskiluokan riskiruudut tavoitetaan vaaditussa ajassa 50 %:ssa kiireellisistä pelastustehtävistä		III riskiluokan riskiruudut tavoitetaan vaaditussa ajassa 75 %:ssa kiireellisistä pelastustehtävistä
	IV riskiluokan asutetuilla alueilla tehokas pelastustoiminta voi alkaa pidemmänkin ajan kuluessa kuin I - III-riskiluokissa. Jos pelastustoimintaa ei kyetä aloittamaan alle 40 minuutissa, on kyseisillä alueilla kiinnitettävä erityistä huomiota	Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat. Ensimmäisen yksikön osalta täyttymisprosentti % ja ajan mediaani min. Tehokkaan pelastustoiminnan osalta	Vuosi 2022. Ensimmäisen yksikön täyttymisprosentti 100 % ja ajan mediaani 15:30 minuuttia. Tehokkaan pelastustoiminnan osalta täyttymisprosentti 96 % ja ajan mediaani 18:54 minuuttia.	IV riskiluokan riskiruudut tavoitetaan vaaditussa ajassa 50 %:ssa kiireellisistä pelastustehtävistä		IV riskiluokan riskiruudut tavoitetaan vaaditussa ajassa 75 %:ssa kiireellisistä pelastustehtävistä

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Palvelualueen tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	ihmisten omatoimiseen varautumiseen	täyttymisprosentti % ja ajan mediaani min.				

Konsernipalvelut

Strateginen johtaminen ja järjestäminen (vastuualue)

Strategian tavoite	Tavoite (vastuualue)	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2030
Strategian kaikki tavoitteet	Strategia ja strategian toimeenpano – ohjelma ohjaa HVA työtä ja kehittämistä	Strategian mittaristo	ei	Strategia laadittu ja toimeenpano aloitettu	Toimeenpano-ohjelma valmis ja ohjelmien seurantamalli valmis	Valtuustokauden eteneminen pystytään osoittamaan	Strategiakauden tavoitteisiin on päästy
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Tietojohtamisen tietopohjan kehittäminen	Tiedon koettu laatu	1,84 (asteikko 1–5)	3,5	3,8	4,0	4,5
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Varaudutaan häiriöihin hyvinvointialueen toiminnoissa	Nopea toipuminen häiriöistä	Ei tiedossa, kuntakohtaisia järjestelyjä	Suunnitelmat vastaavat kansallisen ja alueellisen riskiarvion 2023 tunnistettuja riskejä	Suunnitelmat kattavat varautumisen erilaisiin häiriöihin sekä normaalioloissa(riskienhallinta) että poikkeusoloissa(valmiussuunnitelu)	Hyvinvointialueella on tunnistettavissa riskienhallinnan, sekä varautumisen käytäntöjen toimintakulttuuri	Hyvinvointialueella on tunnistettavissa riskienhallinnan, sekä varautumisen käytäntöjen toimintakulttuuri

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite (vastuualue)	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2030
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Yhteisen tietopohjan muodostaminen	Hyvinvointikertomuksen minimitietosisältö täydennettynä omalla lisämittareilla	Ei tiedossa	Hyvinvointikertomuksen mittaristo ohjaa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden ohjelman painopisteiden valintaa	Kaikilla on yhteinen mittaristo ja tavoitteet hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden mittaamiseen ja arviointiin.	Laajalla hyvinvointikertomuksella pystytään osoittamaan muutosta keskisuomalaisten terveydessä, hyvinvoinnissa ja turvallisuudessa.	Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmantoimenpiteillä on pystytty osaltaan vaikuttamaan koettuun hyvinvointiin.

Riskienhallinta (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite (vastuualue)	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Luodaan hyvinvointialueen turvallisuus- ja riskienhallinnan vuosikello, joka luo yhtenäistä riskienhallintakulttuuria	Vuosikello valmis, tuottaa tavoiteltua lisäarvoa.	Ei	Vuosikello valmis	Vuosikello sisältää laajemmin ohjeita, materiaalia sekä raportointikäytäntöjä	Vuosikello toimii turvallisuus- ja riskienhallintatoimenpiteiden ohjaajana, luo ja ylläpitää organisaation riskienhallintakulttuuria	Vuosikello toimii turvallisuus- ja riskienhallintatoimenpiteiden ohjaajana, luo ja ylläpitää organisaation riskienhallintakulttuuria
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Varaudutaan häiriöihin palvelutuotannossa	Nopea toipuminen häiriöistä	Ei tiedossa, kuntakohtaisia järjestelyjä	Suunnitelmat vastaavat kansallisen ja alueellisen riskiarvion 2023 tunnistettuja riskejä			
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Muodostetaan tilanneymmärrys palvelujen tilasta 24/7	Jokaiseen toimipisteeseen POC ja keskitetty tilannekusratkaisu - kaksisuuntainen	Ei tiedossa kuin osittain (ensihoidot, pelastustoimi, Jyväskylän kaupungin turvapuhelinpalvelut,	HVA saa viiveittä kaikista toimipisteistä tilannetiedon 24/7, kykenee ymmärtämään nykytilanteen ja arvioimaan tulevia kehityskulkuja	HVA saa viiveittä kaikista toimipisteistä tilannetiedon 24/7, kykenee ymmärtämään nykytilanteen ja arvioimaan tulevia kehityskulkuja	Hyvinvointialueelle on rakennettu tilannekeskus –malli, joka ohjaa, välittää palvelukutsuja ja kriittistä tietoa eri viranomaistahojen kesken. Tike toimii johtokeskuksena poikkeusoloissa.	Hyvinvointialueelle on rakennettu tilannekeskus –malli, joka ohjaa, välittää palvelukutsuja ja kriittistä tietoa eri viranomaistahojen kesken. Tike toimii johtokeskuksena poikkeusoloissa.

TA2024 MITTARISTO

		tiedonkulkua - tilanteen osien hahmottaminen - mahdollistaa nykytilanteen ymmärtämisen - kustannustehokkuus paranee ja häiriöistä toipuminen nopeutuu	sosiaali- ja kriisipäiväytyys, vuodeosastojen sairaansijat)				
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Palveluiden lainmukaisuus saatavuus, jatkuvuus ja yhdenvertaisuus varmistetaan suunnitelmallisilla valvontakäynneillä	Suunnitelmallinen valvonta toteutuu joka toinen vuosi kaikkiin palveluyksiköihin.			Suunnitelmallista valvontaa 450 käyntiä/vuosi		

Tietojohtaminen (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Tietojohtamisen osaamisen kehittäminen	Tyytyväisyys tietojohtamisen analyyttikkapalveluihin (1-5 ⁺)	3	3,2	3,5	4,5

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Tietojohdamisen tietopohjan kehittäminen	Kirjaamisen laadun kehittäminen	Terveystuollossa diagnoosit on kirjattu vähintään 80 %:lla käynneistä, ostopalvelun kirjaaminen on samalla tasolla kuin oma tuotanto; sosiaaliuollossa käynnin syyt on kirjattu 80 %:lla käynneistä	Diagnoosit on kirjattu vähintään 90 %:lla käynneistä (oma ja ostopalvelu). Sosiaaliuollossa käynnin syiden kirjaaminen on huomioitu uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönotossa. Käynnin syyt on kirjattu vähintään 80 %:lla käynneistä.	Diagnoosit on kirjattu vähintään 92 %:lla käynneistä (oma ja ostopalvelu). Käynnin syyt on kirjattu vähintään 85 %:lla käynneistä.	Diagnoosit ja käynnin syyt on kirjattu vähintään 95 %:lla käynneistä (oma ja ostopalvelu).
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Tietojohdamisen tietopohjan kehittäminen	Tiedon koettu laatu (1-5)	3,5	3,8	4,0	4,5

Strategia ja palveluiden järjestäminen (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Koko strategia (4 päätavoitetta) viitekehystenä	Hyvinvointialueen strategian ja strategian toimeenpano-ohjelman edistäminen	Strategia laadittu ja toimeenpano-ohjelma sekä seuranta järjestelmä kaikille toimija- ja vastuualueille luotu	Ei	Strategia laadittu ja toimeenpano aloitettu	Strategian toimeenpano-ohjelma valmis ja seuranta suunniteltu	pystytään osoittamaan toimeenpano-ohjelman valtuustokaudella tapahtunut eteneminen	pystytään osoittamaan toimeenpano-ohjelman Strategiakaudella tapahtunut eteneminen

TA2024 MITTARISTO

Hyvinvointi ja kumppanuudet

	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2030	Tavoitetaso 2030
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu/ Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.	Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	Move! Mittaukset indikaattori "% oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tasolla". Terve Suomi % yli 20-vuotiaista, jotka saavuttavat terveysliikunnan suositukset	Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan liian vähän liikkuvia yli 20-vuotiaita 59,8 % (Terve Suomi 2022). Lähes 39 % 5. ja 8. luokkajoukoista ja 33 % työttömistä huonosti fyysinen toimintakyky (Move! 2022). Saavutettavissa oleva liikuntaneuvonta HVA-alueella nyt 62 % (oma data)	Elämäntapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan tavoitteiden asettaminen yhteistyössä hyvinvointialueen, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.	Terve Suomi tutkimuksessa liian vähän liikkuvien osuus 57 %. Lasten Move! Tuloksessa huonokuntoisten lasten osuus laskee 2 % jokaisessa ikäryhmässä	Terve Suomi tiedonkeruu Move! huonokuntoiset laskee 2 %	Liikkumisen ja aktiivisen arjen lisääntyminen kaikissa ikäryhmissä.
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Yhdenmukaiset ja vaikuttavat hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimintakäytännöt. Mielen hyvinvoinnin, ravitsemusterveyden, arjen turvallisuuden, ehkäisevä päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn painopisteet.	Määritelty hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen vastuutahot, yhteinen tietopohja ja seurannan ja arvioinnin työkalut. Laajan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisältö ja ohjelmien täydentävät mittarit	Ei	Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmakokonaisuus on valmis ja hyväksytty. Ohjelman tavoitteet ja painopisteet pohjautuvat väestön hyvinvoinnin tilannekuvaan.	Ohjelmat ovat toimeenpanossa ja niiden etenemistä seurataan ohjelmakokonaisuuksien mittareilla. Käytössä olevat mittarit vakiintuvat käyttöön.	Ohjelmakokonaisuus on arvioitu ja uudet toimenpidesuositukset laadittu alkavan valtuustokauden pohjaksi. Laaja tilannekuva väestön hyvinvoinnista.	Tehtyjen toimenpiteiden avulla on saatu positiivista muutosta väestön koettuun terveyteen, turvallisuuteen ja hyvinvointiin (koettu terveys, turvallisuus ja hyvinvointi mittarit)
Keskisuomalaisten kokemus	Yhdenmukaiset ja vaikuttavat	Määritelty käytössä olevat osallisuuden	Ei	Osallisuuden olemassa olevien	Osallisuuden arvioinnin mittariston	Osallisuuden menetelmät ovat	Osallisuuden toimenpiteiden ja

TA2024 MITTARISTO

	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	osallisuuden edistämisen toimintakäytännöt koko hyvinvointialueen alueella	toimijat ja vastuutahot, menetelmät sekä seurannan ja arvioinnin työkalut. Terve Suomi -kyselytutkimuksen osallisuusindikaattori ja oma tiedonkeruu.		verkostojen ja menetelmien kartoittaminen. Osallisuusohjelman toimeenpano on käynnistynyt.	rakentaminen. Vaikuttamistoimielinten vaikuttamismahdollisuuksien arviointi kyselyin.	yhdenmukaisia ja kattavat koko maakunnan	menetelmien avulla on pystytty lisäämään asukkaiden osallisuuden kokemukseen. Vaikuttamistoimielimet kokevat vaikuttamismahdollisuudet hyväksi.
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Yhdenmukaiset ja vaikuttavat kumppanuusprosessit.	Määriteltä ja tunnistettu keskeiset kumppanuudet, vastuutahot sekä seurannan ja arvioinnin työkalut.	Ei	Kumppanuuksien tunnistaminen ja yhteistyön käynnistyminen. Järjestöavustusten ja kumppanuussopimusten kriteerit uudistettu. Puitesopimuksen eri tasojen toteutuminen ja taso 4 kumppanuuksien määrittely.	Yhteinen tietopohjan rakentuminen. Tiedonkulun turvaaminen.	Kumppanuusprosessi on kuvattu ja arvioitu. Toimenpideehdotukset kumppanuuksista ja yhteistyöstä seuraavalle valtuustokaudelle.	Kumppanuudet tukevat hyvinvointialueen perustehtävää. Yhteistyö on sujuvaa ja jokainen tunnistaa prosessissa oman roolinsa.

Johtamisen tukipalvelut (vastuualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus	Laadukkaat ja vaikuttavat ja sujuvat hallintopalvelut	Tyytyväisyyskysely asteikolla 1-10.	Ei tiedossa	Tyytyväisyyskysely rakennetaan ja toteutetaan syksyllä 2023	keskiarvo vähintään 7		Tyytyväisyys hallintopalveluihin on vähintään ka. 8.

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
okkuus vahvistuvat.				Määritetään lähtötaso, palveluiden kehittämistä varten			
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Hyvinvointialueen tunnettuus ja maine kasvavat	Mitataan vuosittain. Mittarina keväällä 2023 toteutettava Luottamus- ja maine -tutkimusmalli, joka antaa kokonaisvaltaisen käsityksen maineen rakenteesta ja sen aikaansaamasta sidosryhmien käyttäytymisestä eli organisaation toiminnan edellytyksistä. Tarkastelu sisältää tarkemman vertailun kahteen verrokkiorganisaatioon (Pohjois-Savon hyvinvointialue ja Päijät-Hämeen hyvinvointialue) sekä yleistä vertailutietoa alan organisaatioiden mainetilanteesta ja sen kehityksestä. Kohderyhmänä 15-65-vuotiaat valtakunnallisesti (ei Ahvenanmaa). Vastaajamäärätavoite 200.	Ei	Määritellään 2023			Verrokkeja parempi
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Hyvinvointialueen työntekijät ovat tyytyväisiä ICT-tukipalveluihin	Loppukäyttäjätyytyväisyys, tukipyynnöt (määrä, tila, toimitusaika, tuen tavoitettavuus), häiriöt (määrä, tyyppi, luokittelu, reagointiaika, ratkaisuaika)	2022 muodostetaan nykytilan perustaso	Tyytyväisyys ei laske vuoden 2022 perustasaan nähden			Tyytyväisyys ja vuorovaikutus ICT palveluvasteeseen on tasapainossa

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	Hyvinvointialueen sisäisten talouden prosessien sujuvuus	Loppukäyttäjätyytyväisyys, tukipyynnöt (määrä, tila, toimitusaika, tuen tavoitettavuus), häiriöt (määrä, tyyppi, luokittelu, reagointiaika, ratkaisuaika)	Lähtötaso saadaan 1/2023 toteumasta	Laatupoikkeamat vähenevät vuoden aikana siirtymävaiheen / toiminnan aloituksen tasosta	Prosessikuvaukset valmistuvat. Prosessien laatupoikkeamien systemaattinen seuranta on käytössä ja prosessien poikkeamat vähenevät vuoden aikana seurannan aloitusvaiheen tasosta		Talouden prosessit ovat kehittyneet yhdessä palvelujen kanssa laaditun kehittämissuunnitelman mukaisesti ja vastaavat organisaation tarpeita.
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Hyvinvointialueen sisäisten HR-prosessien sujuvuus	Hyvinvointialueen sisäisten HR-prosessien laatupoikkeamat	Lähtötaso saadaan 1/2023 toteumasta	Prosessien laatupoikkeamat vähenevät vuoden 2023 aikana siirtymän/toiminnan aloituksen tasosta			

Hallintopalvelut (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Sujuvat hallintopalveluiden prosessit	Palveluprosessien yhtenäistämisen tila	Hyvinvointialuetta edeltävät, eri organisaatioiden erilaiset prosessit ja käytännöt	Yhtenäiset palveluprosessit on luotu			Sujuvat hallintopalveluiden prosessit muuttuvat hva:n tarpeiden mukaisesti
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Analogisen aineiston seulonta ja digitointi	Seulonta hyllymetreinä	Ei määritelty	500 hyllymetriä			4000 hyllymetriä vuoteen 20230 mennessä

TA2024 MITTARISTO

Talouspalvelut (Palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Talouden palvelujen ja palvelutuotannon työnjaon selkeyttäminen ja tehtävänkuvien täsmentäminen	Tehtävänkuvien yhtenäisyys	Tehtävänkuvat hyvinvointialueelle siirtymishetken mukaiset	Talouden palvelujen tehtävänkuvat tarkistettu			Talouden palvelut, prosessit ja tehtävänkuvat ovat selkeät ja ne ovat kehittyneet hyvinvointialueen palvelutuotannon ja organisaation tarpeita vastaavasti
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Talouden ulkoistettujen prosessien sujuvuus	Ulkoistettujen talouden prosessien laatupoikkeamat	Prosessien määrittely ei ole kaikilta osin selvä. Prosessien laatupoikkeamien systemaattinen seuranta ei ole vielä käynnissä.	Prosessikuvaukset valmistuvat. Prosessien laatupoikkeamien systemaattinen seuranta on käytössä ja prosessien poikkeamat vähenevät vuoden aikana seurannan aloitusvaiheen tasosta			Ulkoistetut palvelut, yhteistyö palveluntuottajan kanssa ja talouden prosessit ovat kehittyneet yhteisen kehittämissuunnitelman mukaisesti ja vastaavat hyvinvointialueen tavoitteita (laadun, kustannustehokkuuden ja palvelujen sisällön näkökulmasta).

HR-palvelut (täydentyy 15.9 henkilöstöohjelman myötä)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	HR-palvelujen ja palvelutuotannon työnjaon selkeyttäminen ja tehtävänkuvien täsmentäminen sekä Hyvaks toimintakulttuurin muodostaminen	HR-organisoitumisen ja tehtäväkuvauksien vaihe	Lähtötaso 1/2023 toteumasta	HR-palvelujen tehtävänkuvat päivitetty ja HR-prosessien muut roolit tarkistettu ja			

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
				toimitaan roolien mukaisesti			
	Palkanmaksun virheettömyys, palkanmaksuprosessikonaisuuden oikeellisuus	Virheelliset palkkapussit / palkkapussit yhteensä palkka-ajossa	Lähtötaso 1/2023 toteumasta	Alle 1 %			
	Hyvinvointialueen sisäisten HR-prosessien sujuvuus	Hyvinvointialueen sisäisten HR-prosessien laatupoikkeamat	Lähtötaso 1/2023 toteumasta	Prosessien laatupoikkeamat vähenevät vuoden 2023 aikana siirtymän/toiminnan aloituksen tasosta			

Tietohallintopalvelut (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Tietohallintopalvelujen ja palvelutuotannon työnjaon selkeyttäminen ja tehtäväkuvien täsmentäminen	Tehtäväkuvien yhtenäisyys	Ei	Tietohallintopalvelujen tehtäväkuvat on tarkistettu	Tietohallintopalvelujen tehtäväkuvat ovat vähentyneet ja yhtenäistyneet		Tietohallintopalvelujen tiimeissä tehtäväkuvat ovat selkeät. Palvelutuotannon vuorovaikuttaminen ICT palvelujen kanssa on avointa, suoraviivaista ja rakentavaa

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Tunnusluvun suunnan (pienenee/kasvaa) kehityksen seuranta	ICT-toimintamenojen osuus hyvinvointialueen toimintamenoista	Ei	tunnusluvun suunnan (pienenee/kasvaa) kehityksen seuranta	ICT-kustannusten kasvu on yleisissä kustannuskehityksen rajoissa		ICT toimintamenoit ovat luonteva osa hyvinvointialueen toimintamenoista
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Digitalisaation vaikutus palveluiden kustannustehokkuuteen tuottamiseen	Tietojärjestelmien yhtenäistäminen ja järjestelmäkirjon pienentäminen	Pääpotilastietojärjestelmät 3 kpl Sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmät, 15 esiintymää Kotihoidon toiminnanohjaus 5 esiintymää, Sähköisen asiointin järjestelmät hyvin kirjavat	PTJ 3, kilpailutus käynnistynyt ATJ 2, kilpailutus valmis ja toteutusprojekti käynnissä KH toiminnanohjaus, esiselvitys valmis ja kilpailutus käynnistetty, Sähköisen asiointin etenemissuunnitelma määritelty osana tieto- ja digiohjelmia	Digitaalisten palvelujen käytön kasvu on jatkunut		Kaikkia perusjärjestelmiä on 1 kappale ja näiden väliset rajapinnat on hyvin määritelty. Digitalisaation kehitys on muodostanut tuottavuusloikkan keskeisissä toimintaprosessien osissa.
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Etävastaanottona tai muuna sähköisenä asiointina toteutetut palvelutapahtumat	Palvelutapahtuman toteutustapa (kontaktilaji tms.)	Sähköinen asiointi on käytössä, ei merkittäviä tuotantoprosessien muutoksia	Sähköinen asiointi mahdollistaa merkittävien muutosten toteuttamisen asiakkaan palvelutapahtumien laadussa ja määrässä	10%		Sähköinen asiointi korvaa merkittävän osan palvelutapahtumien kasvaneesta resurssitarpeesta

Viestintäpalvelut (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Hyvinvoiva, osaava ja	Henkilöstöviestinnän sujuvuus	Henkilöstöviestinnän vuosittainen kysely, jolla	Ei	Määritellään 2023	Paranee vuodesta 2023	Paranee vuodesta 2024	Kasvava sujuvuus

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
osallistuva henkilöstö		mitataan henkilöstöviestinnän sujuvuutta asteikolla 1-5. Ensimmäinen kysely toteutetaan syksyllä 2023. Kyselyssä mitataan henkilöstöviestinnän sujuvuutta, vuorovaikutteisuutta, avoimuutta, oikea-aikaisuutta, ymmärrettävyyttä, tiedon riittävyttä ja luotettavuutta. Kyselyn vastauksista muodostaan seurattava keskiarvo.					Erilliskysely TAI osaksi yleistä henkilöstön tyytyväisyyskyselyä
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Toimivat verkkosivut	Jatkuva React & Share - palautekyselyjärjestelmä, löytyy jokaiselta verkkosivulta. Palautejärjestelmä kysyy, "Löysitkö etsimäsi tiedon tältä sivulta?" (kyllä, osittain, en). Kyllä-vastauksista saamme prosenttiosuuden ihmisistä, jotka ilmoittivat löytäneensä etsimänsä.	20% (ihmisiä, jotka vastaavat "kyllä")	25 %			45 %
	Toimivat verkkosivut	Verkkosivujen vuosittainen käyttäjien tyytyväisyyskysely, jossa mitataan sivuston selkeyttä, ymmärrettävyyttä ja löydettävyyttä.	Ei	Määritellään 2023			Erilliskysely. Mahdollisesti 2 mittaria.

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
		Ensimmäinen kysely toteutetaan syksyllä 2023.					
	Some-kanavien tavoitavuus	Some-analytiikkaa mitataan neljä kertaa vuodessa seuraaviin indikaattorein: seuraajien määrä, julkaisujen näyttökertojen määrä, osallistumiset eli reaktiot (tykkäykset, kommentit ja jaot) sekä kommenttien sävy Aktiivisimmat ja kattavimmat tilit, 20 kpl - Hyvaks-päätilit, Sairaala Novan tilit, Keski-Suomen pelastuslaitoksen tilit	Ei	Pääkanavien seuraajat 10 800, julkaisujen kattavuus 858 000	Paranee vuodesta 2023	Paranee vuodesta 2024	Kasvava Saadaan tiedot. Määriteltävä mitä kanavia seurataan. Pääkanavien lukuja viety erilliseen Excel-tiedostoon.
	Saadun julkisuuden sävy	Mediaseurannan perusteella tehtävä analyysi	Ei	Määritellään 2023			Parempi kuin verrokeilla

Tilapalvelut (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannuste hokkuus vahvistuvat.	Luodaan Keski-Suomen hyvinvointialueen tilahallinnon malli	Tilahallinnon mallin valmius	Ei tiedossa	Tilahallinnon malli valmis ja joustava			Toimiva tilahallinnon malli, organisaatio malli joka palvelee hyvinvointialuetta

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Laaditaan Keski-Suomen hyvinvointialueen tilaverkkosuunnitelma	Kiinteistöjen vajaakäyttöaste Kiinteistöjen teknisen ja toiminnallisen käytettävyyden arviointi Kysely kiinteistöjen käyttäjiltä ja omistajilta, erilaisten selvitysten kautta	Nykytila 22 kunnasta	Palveluverkkosuunnitelman väliraportti on valmis Tiedossa on kiinteistöjen vajaakäyttöaste Kiinteistöjen tekninen kunto ja toiminnallinen käytettävyyden tiedossa	Tilaverkko suunnitelman vaiheistus Palveluverkoksi	Palveluverkkosuunnitelman toimenpiteet	Valmis tila- ja palveluverkkosuunnitelma

Tekniset palvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	Luodaan Keski-Suomen hyvinvointialueen teknisten palvelujen malli	Sähköinen lääkintälaiterekisteri	Ei tiedossa	Lääkintälaiterekisteri toiminnassa vuoden 2023 loppuun mennessä.			Toimiva teknisten palvelujen toimintamalli käytössä, joka palvelee hyvinvointialuetta
	Energian seuranta	Energian seurantajärjestelmä	Ei tiedossa	Energian seurantajärjestelmä käytössä vuoden 2023 loppuun mennessä			Hyvinvointialueelle on laadittu energiaohjelma

Palvelutuotannon tukipalvelut (Vastuualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030

TA2024 MITTARISTO

Ruokapalvelut (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Säännölliset tapaamiset palvelutuotannon ja palveluntuottajien kanssa	Raportointi asiakastapaamisista ja tukipalvelujen sisäisestä yhteistyöstä. Ulkoiset sidosryhmät	Ei tiedossa	Luodaan toimintamallit yhteistyöhön ja raportointi palvelutuotannon ja palveluntuottajien kanssa	Sujuvan ja säännöllisen yhteistyön toimintamallit käytössä		Sujuvan ja säännöllisen yhteistyön toimintamallit käytössä
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Tuotannonohjauksen järjestelmien käyttöönotto. Prosessien yhtenäistämisen käynnistys. Ravitsemushoitosuositusten toteutuminen.	Tuotannonohjauksen järjestelmästä saatavat ravitsemuslaskelmat. Ravitsemusasiantuntijan arvio ruokalistojen ravitsemuksellisesta laadusta. Yhteiset ruokalistat.	Ei tiedossa.	Tuotannonohjauksen järjestelmä on käyttöön otettu kaikissa toimipisteissä	Yksi tuotannonohjauksen järjestelmä hyvinvointialueella.		Yksi tuotannonohjauksen järjestelmä hyvinvointialueella.

Puhtauspalvelut

Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Säännölliset tapaamiset palvelutuotannon ja palveluntuottajien kanssa	Raportointi asiakastapaamisista ja tukipalvelujen sisäisestä yhteistyöstä. Ulkoiset sidosryhmät	Ei tiedossa	Luodaan toimintamallit yhteistyöhön ja raportointi palvelutuotannon ja palveluntuottajien kanssa	Säännölliset tapaamiset toteutuneet määritellyn agendan mukaisesti		Sujuvan ja säännöllisen yhteistyön toimintamallit käytössä
Jatkuva puhtauden laadun arviointi käytössä, Insta 800:2000 järjestelmää mukailleen sekä eri mittalaitteita hyödyntäen	Hyväksytyt ja laadutarkastuksia tehty jokaisella palvelualueella vähintään 10 kpl.	Ei tiedossa	Puhtauspalveluiden henkilöstö koulutettu laadunvarmistukseen. Järjestelmä puhtauden laadun arviointiin on käytössä.	Systemaattinen puhtauden laadunvarmistusta tehdään kaikilla alueilla, sovitussa kohteissa.	Systemaattinen puhtauden laadunvarmistusta tehdään kaikilla alueilla, sovitussa kohteissa.	Jatkuva puhtauden laadunvarmistus käytössä koko hyvinvointialueella.

TA2024 MITTARISTO

Välinehuolto (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Säännölliset tapaamiset palvelutuotannon kanssa	Raportointi asiakastapaamisista ja tukipalvelujen sisäisestä yhteistyöstä. Ulkoiset sidosryhmät	Ei tiedossa	Luodaan toimintamallit yhteistyöhön ja raportointi palveluntuotannon kanssa	Säännölliset tapaamiset toteutuneet	Kehitetään tapaamisten ja raportoinnin käytänteitä	Sujuvan ja säännöllisen yhteistyön toimintamallit käytössä
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Tehokkaat ja yhtenäiset toimintamallit	Tuotannonohjauksen järjestelmän käytön laajentaminen koko hva: n välinehuoltoon	Käytössä Novassa	Käyttöönotto kaikissa hva: n välinehuollon toimipisteissä	Toiminnan vakiinnuttaminen ja tarvittavien jatkokehitystarpeiden kartoittaminen	Tiedolla johtamisen edellytysten kehittäminen ensimmäisen käyttövuoden datan perusteella	Yhtenäiset toimintamallit ja saadun datan hyödyntäminen laadun valvonnassa ja toiminnan kehittämisessä
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Välinehuollon laadun varmistaminen	Laatujärjestelmän laajentaminen koko hva: n välinehuoltoon	Novassa sertifioitu laatujärjestelmä	Laatujärjestelmän käyttöönotto koko hva: lla	Toimintamallien tarkastelu ja kehittäminen	Sertifioinnin laajentamisen edellytysten tarkastelu	Sertifioitu laatujärjestelmä koko hva: n välinehuollossa

Hankinta ja logistiikka (Palvelualue)

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoiteataso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Säännölliset tapaamiset palvelutuotannon ja palveluntuottajien kanssa	Raportointi asiakastapaamisista ja tukipalvelujen sisäisestä yhteistyöstä. Ulkoiset sidosryhmät	Ei tiedossa	Luodaan toimintamallit yhteistyöhön ja raportointi palvelutuotannon ja palveluntuottajien kanssa	Sujuvan ja säännöllisen yhteistyön toimintamallit käytössä		
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Sopimusten tehokas hyödyntäminen			Luodaan järjestelmä, mittari ja määritellään tasot, millä toimintaa seurataan	Määritellään vuoden 2024 aikana ja sen jälkeen luodaan tavoitetaso 2030		

TA2024 MITTARISTO

Toimialataso, sosiaali- ja terveyspalvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat	Sairastavuus vähenee ja alueelliset erot HVA sisällä pienenevät	Kansallinen terveysindeksi (kuntatason tieto Keski-Suomesta)	Uusi mittari (Kela/THL)	Lähtötaso 2023 (seitsemän sairausryhmän indeksi)			
Ihmislähtöiset ja kustannusvaikuttavat palvelut sekä saumaton palvelujen yhteensovittaminen	Sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat integroidusti ja asiakaslähtöisesti koko hyvinvointialueella.	Kansalliset asiakaspalauteväittämät (7 osa-alueetta) Sosiaali- ja terveyspalveluiden sujuvaksi kokoneiden osuudet (ind 4912 ja 4913)	Uusi mittari (vain viimeinen väittämä yhdenmukainen: ind. 5116, 5118 ja 5376). Lähes vastaavia: ind. 4936 ja 4930 sekä 4937 ja 4933	Ei ole /pysyy ennallaan	Asiakaspalauteväittämät: osa-alueet kukin > 4 Sosiaalipalvelut (4912) > 52 % ja terveyspalvelut (4913) > 54 %		
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Merkittävimpien kansansairauksien hoidon vaikuttavuus paranee ja lisäsairastavuus vähenee	Luokan 2 diabetesta sairastavien ikävakioitu esiintyvyys laskee (esiintyvyys / 100 000 asukasta)	Koko Suomi: 6864, K-S: 7455	Tilanne pysyy ennallaan			

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (vastuualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat; Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat	Perustason palvelut vahvistuvat ja raskaammista palveluista painopiste siirtyy ehkäisevään ja ennakkoivaan työhön.	Lastensuojelun avohuollon uusien asiakkaiden määrän vähentyminen 5 % / vuosi.	Uusia asiakkaita 800	Uusia asiakkaita < 760	Uusia asiakkaita < 760	Uusia asiakkaita < 760	Uusia asiakkaita < 760

TA2024 MITTARISTO

Keskittetyt palvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Ihmislähtöiset kustannusvaikuttavat palvelut sekä saumaton palveluiden yhteensovittaminen	Perhekeskusten lkm	Perhekeskustoiminnan nykytilasta on tehty tilannekatsaus, jonka pohjana on kansallinen suunnittelu. Toimintasuunnitelma- ja yhteistyösopimusluonnokset sekä laatukorttiluonnokset valmistelussa.	Toimintasuunnitelma- ja yhteistyösopimusten sekä laatukorttien valmistuminen. Kahden uuden perhekeskuksen valmistelu käynnissä.			Vuoteen 2030 perhekeskusten lkm tavoite on 1 perhekeskus lisää/vuosi, alkaen 2024. Huomioiden väestön kehitys.

Opiskeluhuollon palvelut (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Lasten ja nuorten toimintakyky paranee	Alueelliset MOVE tilastot: MOVE mittaukset %-osuus oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä tai hyvinvointia kuluttavalla tasolla (5. lk ja 8 lk)	MOVE mittaustulokset lukuvuosi 2022–2023: 37.8 %		Mittaustulokset paranevat. Mittaustulokset lukuvuosi 2023–2024		Oppilaiden määrä, joiden toimintakyky on mahdollisesti hyvinvointia ja terveystä kuluttavalla tasolla pienenee
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.	Lasten ja nuorten ylipainon vähentyminen	Potilastietojärjestelmä: Ylipaino-% 7–12-vuotiaat, 13-16 vuotiaat lukuvuositasolla	Ei saatavilla		Tiedot saatavilla lukuvuosi 2024–2025		Ylipainoisten osuus on vähenevä
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan,	Toimiva vuoropuhelu koululaisten, heidän perheidensä, opiskelijoiden ja	Opiskeluhuollon palvelualueen palaute- ja	Opiskeluhuollon palautekanavaa ei ole	Suunnitelma palautekanavasta on tehty	Palautekanava käytössä		Käytössä on toimiva ja monikanavainen

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	koulujen ja oppilaitosten kanssa sekä monipuolisten osallistumis- ja vaikuttamistapojen tarjoaminen.	ideointikanavan kehittäminen					asiointi ja ideointikanava

Perheiden peruspalvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat	Palveluja on saatavilla riittävästi	Lastenneuvoloiden laajojen tarkastusten toteutumis-% suhteessa 4-vuotiaiden määrään	90 %	95 %			100 %
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat	Palveluja on saatavilla riittävästi	Neuvolan laajojen ja määräaikaisten terveystarkastusten toteutumisprosentti, yksilöllisen tarpeen mukaisten laajojen terveystarkastusten määrä (SPAT 1388)	98 %	100 %	100%	100%	100 %
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Perusrokotusten kattavuus	V. 2020 syntyneiden rokotuskattavuus osin heikentynyt ja voimakkaat alueelliset erot: 1.MPR 92,9% (vaihteluväli 84 - 100), 3.DTaP-IPV-Hib 89% (79-100%)	Kattavuuden laskun pysäyttäminen			Tavoite Suomen keskiarvo (noin 95%)
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Hoidon jatkuvuus paranee (COC-indeksi) (Sotekuva-palvelu, jatkossa	Avosairaanhoidon hoitajakäynnit 0.2 (neuvolatoiminnalle spesifi paikallinen jatkuvuus	Organisaatiokohtainen hoidon jatkuvuusmittaristo validoitu ja käytössä (Logex)			Hoitajakäynnit COCI 0.5 ja tieto saadaan 100% palveluista

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
		paikallisesti Logex Region)	paikallisesti ei tiedossa) Tieto saadaan neuvolatoiminnasta LC-järjestelmistä, kattavuus 72%				

Lastensuojelun palvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat	Osallisuuden lisääminen lastensuojelun laitoshoidon palveluissa	Laitoshoidossa (oma ja ostettu) lisätään lapsen kuulemiskäytäntöjä ottamalla käyttöön vertaisarviointin työväline, 2 yksikköä/vuosi lisää.	Omissa ls-laitoksissa on työväline käytössä.	Kahdessa ls-laitoshoidon ostopalvelun yksikössä on vertaisarviointin työväline käytössä.	Vertaisarviointia laajennetaan vuosittain kahteen uuteen ls-laitoshoidon ostopalveluyksikköön.	Vertaisarviointia laajennetaan vuosittain kahteen uuteen ls-laitoshoidon ostopalveluyksikköön.	Vertaisarviointi on käytössä lastensuojelulaitoksissa.
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.	Sujuva asiakaslähtöinen palvelupolku	1. Lastensuojelun avohuollon kokonaismäärä 2. Lastensuojelun avohuollon uusien asiakkaiden määrän vähentyminen 5 %/vuosi	Ls-avohuollon uusien asiakkaita 800	Uusia avohuollon asiakkaita 2023<760 Tietopohjan yhdenmukaistaminen, tavoitteena saada tieto asiakastietojärjestelmästä			Uusien avohuollon asiakkaiden määrä < 700
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.	Sujuva asiakaslähtöinen palvelupolku	3. Huostassa olevien määrän vähentyminen 5 %/v 4. Huostassa olevien	Huostassa olevien määrä 530 (1.1.2023)	Huostassa olevien määrä vähenee 5% Huostassa olevien hoitopäivien määrän vähentyminen -5%.			Huostassa olevien määrä <10% (2023 vuoden tasosta)

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
		hoitopäivien määrän vähentyminen 5 %/v	o	Huostassa olevien hoitopäivien määrän tarkastelu vuosittain			

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja perheneuvontapalvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	Sujuva asiakaslähtöinen palvelupolku	Lasten- ja nuorisopsykiatrian avohoidon lähetemäärän vähentäminen 5 % / vuosi.	Ipsyk lähetteet 2022: 228 ja 2021: 258 ja npsyk lähetteet 2022: 470 ja 2021: 593. Nämä lähetemäärät sotekeskusten lääkäreiltä tulleita.	1. Ipsy lähetteet <245 ja npsyk lähetteet <563. 2. Lisäksi MTP-tiimien ja perheneuvoloiden ja yksityisten palvelutuottajien lähetemäärät tiedossa.			1. Ipsy lähetteet <220 ja npsyk lähetteet <470. 2. kokonaismäärä läheteistä
		Lasten- ja nuorisopsykiatrian osastopäivien määrän vähentäminen 5 % /v. Lasten- ja nuorten mielenterveys ja neuropsykiatrisen tuen hoito- ja palveluketjut kuvattuna ja vietyinä sähköiselle alustalle (Drupal-työvälineellä tehty ja verkkosivuille viety)	Lastenpsykiatrian osastopäivät 1425 ja npsyk.os. päivät 3180. Npsyk. uusi osasto käytössä 1.4.2023 alkaen. Hoito- ja palveluketjuvalmistelu käynnissä.	Lastenpsykiatrian osastopäivät < 1425 ja nuorisopsykiatrian osastopäivät ei kasva < 3180 Lasten ja nuorten MTP-tiimit toiminnassa. Lasten ja nuorten mielenterveystyön ja neuropsykiatristen vaikeuksien ja päihdetyön hoito- ja palveluketjujen valmistuminen ja jalkautuksen valmistelu. Nuorten psykiatrisen palveluasumisen valmistelun aloittaminen. Ohjausryhmä toiminnassa.			Lastenpsykiatrian osastopäivät <1100 ja nuorisopsykiatrian osastopäivät <3000. Nuorten psykiatrisen (vaikea, pitkäaikainen toiminnallinen häiriö) palveluasuminen käytössä. Hoito- ja palveluketjut käytössä ja toiminnallistettuina.

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
		Nuorten mtp-tiimeihin ja lasten mt-tiimeihin pääsy < 2vkoa	Nuorten mtp-palveluihin pääsy >5vko	Nuorten mtp- ja lasten mt-palveluihin pääsy <2 vko			Nuorten mtp- ja lasten mp-palveluihin pääsy <1 vko
		Perheneuvolan odotusajan lyhentäminen, ensiaika 2 vkossa	Perheneuvolapalveluun pääsy < 4,5 vko	Perheneuvolapalveluun pääsy < 2vko			Perheneuvolapalveluun pääsy < 2vko

Koti- ja asumispalvelut (vastuualue)

Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2030
Kumppanuus keskiöön: yksinäisyyden sekä hyvinvointi- ja terveyshaittojen vähentäminen yhteistyöllä	1) Asiakkaan kokema yksinäisyys (RAI) 2) Asiakkaan osallistaminen oman toimintakyvyn arviointiin (ja asiakkaan kognitio ei ole vaikeasti heikentynyt CPS<5) (RAI)	Vuosi 2022 ja osavuosisikatsaus 1/2023 1) Koti- ja asumispalvelut 28%/28%, varhainen tuki (sis. asiakasohjaus, päivätoiminta, omaishoito) 25%/22%, kotihoito 33%/34%, asumispalvelut 22%/23% 2) Koti- ja asumispalvelut 68%/67%, varhainen tuki (sis. asiakasohjaus, päivätoiminta, omaishoito) 85%/92%, kotihoito 77%/78%, asumispalvelut 45%/45%	1) Yksinäisyyden osalta on vaikea tehdä tavoitetasoja, koska kyseessä hyvin henkilökohtainen näkemys. Koti- ja asumispalvelut <25%, varhainen tuki <20%, kotihoito <30%, asumispalvelut <20%. 2) Koti- ja asumispalvelut >70%, varhainen tuki 100%, kotihoito >80%, asumispalvelut >50%			1) <15% 2) 100%
Asiakkaan aktiivinen toimijuus omien voimavarojensa mukaan riittävällä	Asiakkaan kokemus omasta hyvinvoinnista on vahvistunut	1. Vuosi 2022: Koti- ja asumispalvelut RAI 68%, varhainen tuki (sis. mm. asiakasohjaus,	Asiakkaan kokemus omasta hyvinvoinnista on vahvistunut. 1. Asumispalvelut >50%.			RAI 100%

TA2024 MITTARISTO

Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2030
tuella ja monipuolisilla palveluilla mahdollistaa oman näköisen arjen elämänsä eri vaiheissa ja ympäristöissä		päivätoiminta) 84%, kotihoito 77%, asumispalvelut 45%				
Oikea-aikaiset, oikea sisältöiset ja laajuiset palvelut digitalisaatiota ja etäteknologia kasvavasti hyödyntäen.	Etäteknologia-asiakkaiden kokemus palveluiden oikea-aikaisuudesta (asiakaskysely)	15 % säännöllisen kotihoidon asiakkaista; 18 % tehostetun palveluasumisen asiakkaista voivat toimintakykynsä puolesta pärjätä kevyemmässä palvelussa kuin nyt; 75 vuotta täyttäneistä: kotona asuvia 91,8 %; kotihoidon piirissä 16,5 %; omaishoidontuen piirissä 4,8 %; ympärivuorokautisessa hoivassa 7,5 %	Asiakas- ja palveluohjauksen prosessit yhtenäistyneet ja vakiintuneet; asiakkaat hoidontarpeen mukaisessa palvelussa. Etäteknologia laajentunut ja vakiintunut; 75 vuotta täyttäneistä: kotona asuvia 92,5 %; kotihoidon piirissä 15,5 %; omaishoidontuen piirissä 5 %; ympärivuorokautisessa hoivassa 7,5 %	Asiakas- ja palveluohjauksen prosessit yhtenäistyneet ja vakiintuneet; asiakkaat hoidontarpeen mukaisessa palvelussa. Etäteknologia laajentunut ja vakiintunut; 75 vuotta täyttäneistä: kotona asuvia 93 %; kotihoidon piirissä 16 %; omaishoidontuen piirissä 5,5 %; ympärivuorokautisessa hoivassa 7 %		Tarkentuu 2023 vuoden aikana

Koti- ja asumispalveluiden keskitetyt palvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja	RAIn laajeneminen	Asiakkaat, joille tehty toimintakyvyn arviointi määrät	V. 2023 tilastot	Ikääntyneiden palveluissa 90% Kehitysvammaisten palvelut 60%	Ikääntyneiden palveluissa 90% Kehitysvammaisten palvelut 60%	Ikääntyneiden palveluissa 100% Kehitysvammaisten palvelut 80%	Ikääntyneiden palveluissa 100% Kehitysvammaisten palvelut 100%

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
turvallisuudestaan vahvistuu.				Mielenterveys- ja päihde 30%	Mielenterveys- ja päihde 30%	Mielenterveys- ja päihde 50%	Mielenterveys- ja päihde 100%
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Tuki- ja ohjauksen käynnit	Käyntien määrä /asiantuntija	Yli 100	Yli 200	Yli 200	Yli 200	Alle 200
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Kansalaisen omantilan arviointi			Suunnittelu käynnissä	Käynnistyy Tavoitetaso 10%	30%	50%

Keskittetty asiakas- ja palveluohjaus

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023 (lähtötaso)	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	Keskittetyin asiakas- ja palveluohjauksen käynnistäminen Keski-Suomen hyvinvointialueelle.	Keskittetyin asiakas- ja palveluohjauksen asiakasmäärät ja henkilöstörakenne; lakisääteinen aikamääreiden toteutuminen eli aikavireilletulo-palvelutarpeen arviointi - palvelupäätös - palvelun käynnistyminen	Asiakas- ja palveluohjauksen prosessit ovat yhtenäistyneet ja vakiintuneet; tietojärjestelmät tukevat palveluajan seurantaa	Henkilöstön rakenne ja määrä vastaa asiakkaiden palvelutarvetta. Prosesseja kehitetään sujuviksi ja kustannustehokkaiksi. Käynnistetään yhteistyö yhdyspintojen prosessien kuvaamiseksi.	Henkilöstön määrä ja rakenne on vakiintunut vastaamaan asiakkaiden palvelutarvetta. Prosessit ovat hioutuneet ja niitä päivitetään tarvittaessa. Kustannustehokkaita	

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023 (lähtötaso)	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
					toimintamalleja on saatu käyttöön. Yhdyspintatyössä yhteiset prosessit on saatu kuvattua.	
	Keskitetyn asiakas ja palveluohjaus toimii yhtenäisten sovittujen prosessien mukaisesti noudattaen yhtenäisiä palvelujen myöntämisperusteita.	1.Prosessien ja myöntämisperusteiden yhtenäistäminen	75 vuotiaista kotona asuvien määrä 92,5 %, kotihoidon kattavuus 15,5 %, asumispalveluissa olevien määrä 7,5 %, omaishoidon piirissä 5 % MAPLe 1 asiakkaita: kuntouttava arviointijakso 13 %, kotihoito 11 % IADLP< 11, CPS 0, ADLH 0, MAPLe 1 asiakkaita: kuntouttava arviointijakso 7 %, kotihoito 5 % Etähoivan asiakkaita 9,5 % Lääkeannostelija 9,2 %	75 vuotiaiden kotona asuvien määrä 93 %, kotihoidon kattavuus 16 %, Asumispalveluissa olevien määrä 7 %, omaishoito 5,5% (2,5%) Kuntouttava arviointijakso alle 10 %, kotihoito alle 10 %	75 vuotiaiden kotona asuvien määrä 93,2 %, kotihoidon kattavuus 15,5 %, ympärivuorokautisessa asumispalveluissa olevien määrä 6,8 %, omaishoito 5,5% (2,8%)	75 vuotiaiden kotona asuvien määrä 94 %, kotihoidon kattavuus 14 %, ympärivuorokautisessa asumispalveluissa olevien määrä 6 %, omaishoito 5,5% (4%)
	Keskitetyn asiakas- ja palveluohjauksen laadun kehittäminen	2.Asiakkaat ohjautuvat tarpeenmukaiseen palveluun RAI-tulosten perusteella	Ympärivuorokautinen asuminen CPS<3, ADLH <3, ABS>4 18 %	kuntouttava arviointijakso alle 5 %, kotihoito 2 % Etähoiva 80 % Lääkeannostelija 15 % Ympärivuorokautinen asuminen CPS<3, ADLH <3, ABS>4 14 %	Kuntouttava arviointijakso alle 9 %, kotihoito alle 9 %	Kuntouttava arviointijakso alle 7 %, kotihoito alle 7 % kuntouttava arviointijakso alle 2 %, kotihoito 0,5 % Etähoiva 80 % Lääkeannostelija 20 %

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023 (lähtötaso)	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
					alle 4 %, kotihoito 1 % Etähoiva 80 % Lääkeannosteli ja 17 % Ympäri vuorokautinen asuminen CPS<3, ADLH <3, ABS>4 13 %	Ympäri vuorokautinen asuminen CPS<3, ADLH <3, ABS>4 10 %
	Omatyöntekijätyö mallin vakiinnuttaminen ja vahvistaminen	Asiakkaiden määrä, joille omatyöntekijä nimetty	Omatyöntekijä on nimetty kaikille asiakkaille, joille se lain mukaan tulee nimetä Kotihoito 150 asiakasta/asiakasohjaaja Omaishoito 150–210/asiakasohjaaja Asumisessa 180–415 asiakasta/työntekijä	Kotihoito Omatyöntekijyyden vahvistuu työn uudelleenorganisoinnilla ikääntyneiden huolipuhelinten myötä Omaishoito Asiakasmäärien tasaaminen 150–180 asiakasta/työntekijä Asumisen asiakasohjaus Asiakasmäärän tasaaminen 200–350 asiakasta/työntekijä		

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	Keskitetyn asiakas- ja palveluohjauksen käynnistäminen Keski-Suomen hyvinvointialueelle :-	Keskitetyn asiakas- ja palveluohjauksen prosessikuvausten määrät, omavalvontasuunnitelma.	Ei tiedossa. kuntien palvelut siirtyivät erilaisilla toimintamalleilla, erilaisilla resursseilla ja -osaamistasolla. Osalla kunnista erillinen omavalvontasuunnitelma tehtynä.	Asiakas- ja palveluohjauksen prosessit ovat yhtenäistyneet ja vakiintuneet; tietojärjestelmät tukevat palveluajan seuranta. Omavalvontasuunnitelmat valmiina 30.6.2023 mennessä.	Asiakas- ja palveluohjauksen prosessien yhtenäistämistä vahvistetaan ja niiden kehittämistä jatketaan. Yksi yhtenäinen tietojärjestelmä otetaan käyttöön. Omavalvontasuunnitelmaa kehitetään ja henkilöstön osallisuutta omavalvontaan vahvistetaan.	Yhtenäinen tietojärjestelmä mahdollistaa prosessien yhdenmukaisuuden. Omavalvontasuunnitelma tukee asiakas- ja palveluohjauksen toimintaa.	Palvelut toteutetaan sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla. Omavalvonta ohjaa, palvelee ja tukee asiakas- ja palveluohjauksen toiminnan yhdenmukaisuutta alueilla.

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	Keskitetyn asiakas ja palveluohjaus toimii yhtenäisten sovittujen prosessien mukaisesti noudattaen yhtenäisiä palvelujen myöntämisperusteita, lakisääteisiä määräaikoja ja määriteltäviä RAI-arvoja.	- 75 vuotiaiden kotona asuvien määrä. -Kotihoidon kattavuus? -Asumispalveluissa olevien määrä. -Omaishoidon piirissä olevien määrä. -RAI -tulokset eri palveluissa. -Määräaikojen toteuttaminen.	Ei tiedossa.	75 vuotiaista kotona asuvien määrä 92,5 %, kotihoidon kattavuus 15,5 %, asumispalveluissa olevien määrä 7,5 %, omaishoidon piirissä 5 % Eri palveluille on määriteltäviä RAI-tavoitetasot. Määräajat toteutuu 100%.	75 vuotiaista kotona asuvien määrä 93%, kotihoidon kattavuus 16 %, asumispalveluissa olevien määrä 7 %, omaishoidon piirissä 5,5% (2,5) Eri palveluille on määriteltäviä RAI-tavoitetasot toimivat palveluun ohjautumisen tukena. Määräajat toteutuu 100%.	75 vuotiaista kotona asuvien määrä 93,2 %, kotihoidon kattavuus 15,5 %, asumispalveluissa olevien määrä 6,8 %, omaishoidon piirissä 5,5 % (2,8) Eri palveluille on määriteltäviä RAI-tavoitetasot toimivat ohjautumisen tukena. Määräajat toteutuu 100%.	75 -vuotta täyttäneiden kotona asuminen on lisääntynyt. Yli 94% 75 -vuotta täyttäneistä asuu omassa kodissa. Ympäri vuorokautisessa palvelussa asuu enintään 6% 75 -vuotta täyttäneistä. Omaishoidon tuen piirissä on 6% 75 -vuotta täyttäneistä. Tavoitteiksi asetetut RAI -arvot ohjaavat palveluun ohjaustumista.
	Omatyöntekijämalli otettu käyttöön kaikilla alueilla ja omatyöntekijä nimetty kaikille asiakkaille	Omatyöntekijöiden määrä	Omatyöntekijä toteuttamisessa on ollut erilaisia käytäntöjä eri kunnissa, luodaan yhtenäinen malli.	Yhtenäinen omatyöntekijämalli määriteltäviä. Omatyöntekijä on nimetty kaikille asiakkaille, joille se lain mukaan tulee nimetä.	Omatyöntekijän toimintamalli ja rooli muotoutuu ja vahvistuu asiakkaalle sekä yhteistyötoimille.	Omatyöntekijän toimintamallit ovat toiminnassa ja rooli selkeä.	Omatyöntekijämalli on aktiivisessa käytössä ja omatyöntekijän rooli on keskeinen asiakkaan palveluissa.

TA2024 MITTARISTO

Kotihoito- ja tukipalvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoidon jatkuvuuden turvaaminen	Omatyöntekijä nimetty APasta; kotikuntoutuskäynnit/asiakas, kuntouttavan arviointijakson käynnit, kotihoidon käynnit ja tunnit, kotihoidon asiakkaiden sijoittuminen hoitoisuuden mukaisiin RAI-palvelutarveluokkiin	v. 23 tilastot	Asiakkaille nimetty oma työntekijä 80 %, kuntouttava arviointijakso toteutuu 60 %:lle asiakkaista	100%; 100 %	100%; 100 %	100%; 100 %
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoidon jatkuvuuden turvaaminen, Kotihoidon ja asiakas saa tarvitsemansa palvelun	Asiakkaan palvelu perustuu palvelutarpeen arviointiin RAI perusteisesti. Sotkanet tilastot: - kotona asuvien osuus 75 v täyttäneistä ; kotihoidon piirissä yli 75 v %	v. 23 tilastot	Kotihoidossa tuotetaan 100 % asiakkaalle myönnetty palvelu. Kuntouttava päivätoiminta ja kuntouttavat arviointijaksot ovat vakiinnuttaneet asemansa palvelukokonaisuudessa. Kotona asuvista kotihoidon piirissä 16 %	100% 16%	100% 18%	100% Kotona asuvien osuus 75 v täyttäneistä 93%, - kotihoidon piirissä yli 75 v 20%
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Teknologian ja uusien toimintamallien laajentaminen koko hyvinvointialueelle	Lääkeannostelija asiakkaat, etähoidon asiakkaat, käynnit, turvateknologia-asiakkaat	v. 23 tilastot	Lääkeannostelijoiden määrä 15 %, etähoiva 80 %:lla asiakkaista, turvateknologian laajeneva käyttö	30% 80 %	40 %; 80 %	50 %; 80 %

TA2024 MITTARISTO

Ikääntyneiden asumispalvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Yhteisöllisen asumisen kehittäminen.	Yhteisöllisen asumisen paikkamäärä ja sisältö.	Yhteisöllistä asumisen paikkamäärä 168.	Ympäri vuorokautisen hoidon asiakkaista siirtyy 5% yhteisölliseen asumiseen. Yhteisöllisen asumisen palvelukuvaus määriteltä.	Yhteisöllinen asumisen paikkamäärä kasvaa 20 %	Yhteisöllinen asumisen paikkamäärä kasvaa 10 %	Asiakkaat oikeissa palveluissa toimintakyvyn ja palvelujen myöntämisen perusteiden mukaisesti. Yhteisöllisen asumisen määrä on kasvava.
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Laitoshoidon purku lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja lyhytaikaishoidon paikkamäärän lisääminen.	Kehittämissuunnitelma laadittu, yksikkökohtainen muutossuunnitelma valmis laitoshoidon purkuun.	Laitoshoidon paikkamäärä 164.	Kehittämissuunnitelma valmis, paikkamäärien muutostarve määriteltä ja toimenpideohjelmat valmiina laitoshoidon purkuun.	Laitoshoidon paikkamäärä vähenee 25 %	Laitoshoidon paikkamäärä vähenee 25 %	Laitoshoito purettu vuoden 2027 loppuun mennessä.
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Lyhytaikaishoidon paikkamäärän lisääminen.	Lyhytaikaishoidon paikkamäärätarve kartoitettu: kyllä/ei	Lyhytaikaishoidon paikkamäärä 187.	Lyhytaikaishoidon paikkamäärän kasvu 20 %.	Lyhytaikaishoidon paikkamäärä kasvaa 15 %	Lyhytaikaishoidon paikkamäärä on kasvava	Lyhytaikaishoidon paikkamäärä lisääntynyt 90 paikalla lähtötasosta.

Erityisryhmien kotiin vietävät- ja asumispalvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja	Kotiin tukemisen tiimien perustaminen koko hyvinvointialueelle	Kotiin tukemisen tiimien asiakasmäärät,	Vammaispalveluiden kotiin tukemisen tiimit: asiakasmäärä 278, tiimejä 13,	Kotiin tukemisen tiimien ja nykyisten toimintamallien selvittäminen,	Vammaispalvelut: asiakasmäärä 330, tiimejä 15, Mielenterveys- ja	Vammaispalvelut: asiakasmäärä 400, tiimejä 18, Mielenterveys- ja	Kotiin tukemisen tiimit toimivat koko hyvinvointialueella, vähintään 22

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
saavutettavuus paranevat		perustettujen tiimien määrä	Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kotiin tukemisen tiimit: asiakasmäärä 180, tiimejä 2	toimintamallin kuvaaminen ja kokonaissuunnitelman laatiminen. Vammaispalvelut: asiakasmäärä 300, tiimejä 14, Mielenterveys- ja päihdekuntoutajat: asiakasmäärä 215, tiimejä 5	päihdekuntoutajat: asiakasmäärä 280, tiimejä 8	päihdekuntoutajat: asiakasmäärä 380, tiimejä 12	paikallista tiimiä sekä vammaispalveluissa että mielenterveys- ja päihdekuntoutujien palvelussa
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuva	Oman toiminnan kehittämisen suunnitelma	Palvelurakenteen määrittely, oman toiminnan ja ostopalvelun suhde, asumisyksiköiden käyttöaste, kuntouttavan työtoiminnan ryhmämuotoisen toiminnan laajentaminen	Vammaispalveluiden käyttöaste 97 %, Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien käyttöaste 92 %, kuntouttavan työtoiminnan paikallisten ryhmien määrä 7	Käyttöaste 98 % molemmissa palveluyksiköissä, paikallisten ryhmien määrä 10	Käyttöaste 99 % molemmissa palveluyksiköissä, paikallisten ryhmien määrä 14	Käyttöaste 99 % molemmissa palveluyksiköissä, paikallisten ryhmien määrä 18	Käyttöaste 99%, paikallisia kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä asiakastarpeen mukaisesti, max. 22
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	RAI-arvioiden käytön laajentaminen ja vakiinnuttaminen	RAI-arvioiden peittävyys%	Ei tiedossa	50 %	75 %	100 %	100%, arviointitiedon laaja-mittainen hyödyntäminen asiakkaiden ohjautuvuuden ja palvelutarpeen arvioinnin tukena

Vastuualue, laaja-alainen sote-keskus

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja	Digitaalisten palveluiden (esim. videovastaanotto,	Omaks.fi- palvelun laajentuminen hyvinvointialueelle, sähköisesti	40 %	Omaks.fi- palvelu kattaa 80 % hyvinvointialueesta	90%	100%	Omaks.fi palvelu kattaa koko hyvinvointialueen (100 %) ja käyttäjämäärät ovat

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
saavutettavuus paranevat.	chat, ei puhelin) laajentuminen	hoidettujen asiakkaiden määrät					kasvaneet. Myös kivijalkapalveluissa tuotetaan digitaalisia palveluita.

Avosairaanhoido (palvelualue)

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Asiakkaan tarpeenmukainen hoito, optimaalisesti tuotettuna	Tiimimallin peittävyys terveysasemilla	25 %	50 %	100%	100%	100 %
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Ajantasainen suunnitelma kaikilla siitä hyötyvillä asiakkailla	Hoitosuunnitelmien määrän kasvu	Ei tiedossa	50 %	75%	80%	90 %
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Asiakkaan tarpeenmukainen hoito, optimaalisesti tuotettuna	Etäkontaktien (sis. myös puhelut) osuus kaikista käynneistä kasvaa.	32,20 %	50 %	yli 50%	60%	60-70%
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Palvelut ovat saavutettavissa	Vastausprosentti puheluihin (vastatut ja takaisinsoitto)	82 %	85 %	100%	100%	95-100%
	Keskimääräinen puheluihin vastaamisaika	Puheluihin takaisinsoiton vastausaika lyhenee (kiireellinen/kiireetön)	Puheluiden ka. 2h 56min	Puolittuu 1,5 h (kiireelliset puhelut)			Kiireellisissä puheluissa takaisinsoiton aika on max 30 min. Kiireettömissä puheluissa

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
							takaisinsoiton aika on max 6 h.
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoitoon pääsy lain velvoittamassa määräajassa (hoidon tarpeen arvioinnista toteutuneeseen kiireettömään käyntiin)	Hoitoon pääsyn aika hoidon tarpeen arvioinnista Hoitoon pääsy lääkärit 14 vrk; Hoitoon pääsy hoitajat 10 vrk	Logex	Vuoden aikana saadaan validoitua koko HVA kattava raportti	14vrk	7vrk	100 %

Sosiaalipalvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Digitaalisten palveluiden vahvistaminen ja lisääminen sosiaalipalveluissa	Sähköisten toimeentulohakemusten määrä kaikista hakemuksista	50 % Lähtötasona vuoden 2023 ennuste	50%	60%	65 %
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.	Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä kasvaa	Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä (asiakasta/kk)	1 550 Lähtötasona vuoden 2023 ennuste	1650	>1650	1700
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Keskisuomalaiset saavat äkillisissä tilanteissa apua 24/7	Sosiaali- ja kriisipäivystyksen tehtävämäärä vuodessa.	9000	9500	9500	10 000
Keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.	Asiakkaan osallisuutta lisäävän henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöä lisätään	Asiakasmäärä henkilökohtainen budjetointi	20	25	25	30

TA2024 MITTARISTO

Suunterveydenhuollon palvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoitoon pääsy lain edellyttämällä tasolla	Hoitoon pääsy vuorokausina	180vrk (tavoite)	Vuoden aikana saadaan validoitua koko HVA kattava raportti	90vrk	Lain edellyttämä taso	Lain edellyttämä taso
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Omahoidon tason määrittäminen ja näyttäminen potilaalle	Plakkikoodin kirjaaminen neliportaisella asteikolla	Ei tiedossa	75 % käynneistä kirjataan omahoidon taso	80%	85%	95 %
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Laatu ja kustannustehokkuus lisääntyvät	Paikkojen pysyvyys kolme vuotta		Päästään valtakunnallisesti keskitasolle	Pysytään valtakunnallisesti keskitasolla	Pysytään valtakunnallisesti keskitasolla	Päästään valtakunnallisesti 1/ 4 tasolle
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Laatu ja kustannustehokkuus lisääntyvät	Juurihoidettujen hampaiden selviytyminen kolme vuotta.		Päästään valtakunnallisesti keskitasolle	Pysytään valtakunnallisesti keskitasolla	Pysytään valtakunnallisesti keskitasolla	Päästään valtakunnallisesti 1/ 4 tasolle
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Laatu ja vaikuttavuus	Vaikuttavuusmittari 1. Kariesvaurioiden pysähtyminen			Päästään valtakunnallisesti keskitasolle	Pysytään valtakunnallisesti keskitasolla	Päästään valtakunnallisesti 1/ 4 tasolle
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Laatu ja vaikuttavuus	Vaikuttavuusmittari 2. Kiinnityskudossairauksien hoidon kohdentuminen			Päästään valtakunnallisesti keskitasolle	Pysytään valtakunnallisesti keskitasolla	Päästään valtakunnallisesti 1/ 4 tasolle

TA2024 MITTARISTO

Vastuualue, sairaalapalvelut

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoitotakuu toteutuu, hoidon tarpeen arviointi	Odottaa > 90 vrk/ 6 vko lasten- ja nuorisopsykiatria (%)	23,4 %	< 15 % ylitykset	< 10 %	< 5 %	0 % ylitykset
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoitotakuu toteutuu, hoitoon pääsy	Odottaa > 180 vrk (%)	17,2 %	< 5 % ylitykset	< 5 % ylitykset	< 5 % ylitykset	0 % ylitykset, > 50% pääsee alle 2 kk
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Toiminnan turvallisuus lisääntyy	Korvattavien potilasvahinkojen määrä vähenee (vuositasolla).	44 kpl	< 40	< 40	< 40	< 35
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.	Toiminnan turvallisuus lisääntyy	Läheltä piti-tilanteita raportoidaan enemmän kuin poikkeamia (>50 %).	23,5%	> 50%	> 50%	> 50%	> 50%
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Vastuualueella hoidetut potilaat kokivat henkilökunnan kohtelevan heitä hyvin	1-5, 1-täysin eri mieltä 5- täysin samaa mieltä (NPS)	NPS 73,7, ka 4,68	> 75	> 75	> 75	> 80
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja	Vastuualueella hoidettujen potilaiden asiakaskokemus on erinomainen	NPS	67,1	60	60	60	>70

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
turvallisuudestaan vahvistuu							

Konservatiivinen palvelualue

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoitotakuu toteutuu, hoidon tarpeen arviointi	Odottaa > 90 vrk (%)	24 %	< 15 % ylitykset	< 10 %	< 5 %	0 % ylitykset
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoitotakuu toteutuu, hoitoon pääsy	Odottaa > 180 vrk (%)	5,5 %	< 5 % ylitykset	< 5 % ylitykset	< 5 % ylitykset	0 % ylitykset, > 50% pääsee alle 2 kk
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Toiminnan turvallisuus lisääntyy	"Läheltä piti"- tilanteita raportoidaan enemmän kuin "Tapahtui potilaalle" (>50 %).	23,8 %	>50%	>50%	>50%	>50%
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Palvelualueella hoidetut potilaat kokivat henkilökunnan kohtelevan heitä hyvin	1-5, 1=täysin eri mieltä 5= täysin samaa mieltä (keskiarvo)	86,7	> 80	> 80	> 80	> 90
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Palvelualueella hoidettujen potilaiden asiakaskokemus on erinomainen	Nettosuositteluindeksi, NPS	75	> 60	> 60	> 60	>70

TA2024 MITTARISTO

Operatiivinen palvelualue

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoitotakuu toteutuu, hoidon tarpeen arviointi	Odottaa > 90 vrk (%)	31%	< 15 % ylitykset	< 10 %	< 5 %	0 % ylitykset
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoitotakuu toteutuu, hoitoon pääsy	Odottaa > 180 vrk (%)	18,9 %	< 5 % ylitykset	< 5 % ylitykset	< 5 % ylitykset	0 % ylitykset, > 50% pääsee alle 2 kk
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Kiireellisen toiminnan tehokkuus: päivystysleikkaukseen pääsy	Alle 24 h triagesta päivystysleikkaukseen	56,5 %	> 58 %	> 60 %	> 70 %	> 80 %
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Palvelualueella hoidetut potilaat kokivat henkilökunnan kohtelevan heitä hyvin	1-5, 1=täysin eri mieltä 5= täysin samaa mieltä (keskiarvo)	79,4	> 80	> 80	> 80	> 90
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Palvelualueella hoidettujen potilaiden asiakaskokemus on erinomainen	NPS	68	> 60	> 60	> 60	>70

TA2024 MITTARISTO

Psykiatrian palvelualue

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoitotakuu toteutuu, hoidon tarpeen arviointi	Odottaa > 90 vrk (aikuiset)/ > 6 vko (lasten- ja nuorisopsykiatria) (%)	0%	< 15 % ylitykset	< 10 %	< 5 %	0 % ylitykset
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Hoitotakuu toteutuu, hoitoon pääsy	Odottaa > 180 vrk (aikuiset)/ > 90 vrk (lasten- ja nuorisopsykiatria) (%)	0%	< 5 % ylitykset	< 5 % ylitykset	< 5 % ylitykset	0 % ylitykset, > 50% pääsee alle 2 kk
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	Perustason vahvistuminen: Läheteiden määrän väheneminen	Läheteiden määrät	Nykytaso	5 % vähennys	10% vähennys	20 % vähennys	30 % vähennys
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Palvelualueella hoidetut potilaat kokivat henkilökunnan kohtelevan heitä hyvin	1-5, 1=täysin eri mieltä 5= täysin samaa mieltä, NPS	62,5	> 70	> 70	> 70	> 90
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Palvelualueella hoidettujen potilaiden asiakaskokemus on erinomainen	NPS	24,2	> 50	> 50	> 50	> 60

Päivystys ja ensihoito

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja	Päivystyksessä ei aamulla jatkohoitoa odottamaan jääneitä	Päivystyksessä jatkohoitoa aamulla	Uusi mittari	< 5	< 5	< 5	> 90 % päivistä ei jatkohoitoon odottavia potilaita päivystyksessä

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
kustannustehokkuus vahvistuvat.	potilaita yli 90 % päivistä	odottavien potilaiden määrä					
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Päivystysosaston keskimääräinen hoitoaika alle 1,5 vrk	Keskimääräinen hoitoaika	< 2,0 vrk	< 1,7 vrk	< 1,7 vrk	< 1,5 vrk	< 1,5 vrk
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Palvelualueella hoidetut potilaat kokivat henkilökunnan kohtelevan heitä hyvin	NPS	64,6	> 70	> 70	> 70	> 80
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Sairaalapalveluissa hoidettujen potilaiden asiakaskokemus on erinomainen	NPS	54,6	> 60	> 60	> 60	> 80
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Ensihoidon X-tehtävästä (ei tarvetta kuljettaa) ei muodostu paikkotehtävää 24 tuntiin	X-tehtävien paikkotehtävät	Uusi mittari	< 5 %	< 5 %	< 5 %	< 5 %

Sairaalapalvelut Nova

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Osastotoiminta on entistä vaikuttavampaa	30vrk sisällä päivystykseen palaaminen osastolta lähdön jälkeen alle 20 %	< 20%	< 20%	< 15 %	< 15 %	< 15 %
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan,	Palvelualueella hoidetut potilaat kokivat	1-5, 1=täysin eri mieltä 5= täysin samaa mieltä, NPS	63,4	> 70	> 70	> 70	> 80

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	henkilökunnan kohtelevan heitä hyvin						
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Palvelualueella hoidettujen potilaiden asiakaskokemus on erinomainen	Nettosuositteluindeksi, NPS > 50	56,8	> 70	> 70	> 70	> 80
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Palvelusta toiseen siirtyminen on sujuvaa	Jatkohoitoon odottavien määrä osastoilla lukumäärä (kuukauden keskiarvo)	Uusi mittari	< 5	< 5	< 5	< 2

Alueellinen osastotoiminta

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Osastotoiminta on entistä vaikuttavampaa	30 vrk:n sisällä päivystykseen palaaminen osastolta lähdön jälkeen	Uusi mittari	< 20%	< 15 %	< 15 %	< 15 %
Keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu	Palvelualueella hoidetut potilaat kokivat henkilökunnan kohtelevan heitä hyvin	1-5, 1=täysin eri mieltä 5=täysin samaa mieltä, NPS	Uusi mittari	> 70	> 70	> 70	> 80
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat.	Palvelusta toiseen siirtyminen on sujuvaa	Jatkohoitoon odottavien määrä osastoilla lukumäärä (kuukauden keskiarvo)	Uusi mittari	< 15	< 5	< 5	< 5

TA2024 MITTARISTO

HR

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2030
	Hva:lla on riittävä henkilötyöpanos tuotettuihin palveluihin	Työpanos kokonaisuuteen ja kohdennettuna palveluille					
	Keski-Suomen hyvinvointialue on veto- ja pitovoimainen työpaikka	Henkilöstön vaihtuvuus kokonaisuutena ja palveluittain					
	Henkilöstön osaamisen kehittäminen osana veto- ja pitovoiman parantamista	Koulutuspäivien lukumäärä kokonaisuutena ja palveluittain					

Asiakaskokemus

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	Hyvinvointialueen palveluiden käyttö on helppoa.	CES kokonaisuutena ja palvelualueittain Customer Effort Score, CES mittaa asioinnin helppoutta ja vaivattomuutta asteikolla 1-7. CES%:ssa mukana ovat arvot 5-7.		80 %			100 %
	Asiakkaat suosittelevat	NPS kokonaisuutena ja palvelualueittain		>60			>100

TA2024 MITTARISTO

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
	hyvinvointialueen palveluita.	Net Promoter Score, NPS kuvaa asiakkaan halua suositella Keski-Suomen hyvinvointialuetta asteikolla 0-10. Suhdeluvun arvot vaihtelevat välillä -100 - +100. Positiivinen luku katsotaan hyväksi ja erinomaisena pidetään lukua +50.					

Lausuntopyyntö Keski-Suomen hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutusten arvioinnista sekä strategisista tavoitteista ja niiden mittareista

Arvoisa vastaanottava toimielin,

Keski-Suomen hyvinvointialue pyytää toimielimeltä lausuntoa ja arviointia hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutusten arvioinnista sekä strategisista tavoitteista ja niiden mittareista

Keski-Suomen hyvinvointialueen vuosien 2024–2026 taloussuunnitelman ja talouden tasapainottamisohjelman valmistelu on käynnistynyt 6.6.2023 aluehallituksen päätöksen mukaisesti. Samassa yhteydessä on myös valmisteltu tuottavuusohjelman toimenpiteitä ja talouden sopeuttamistoimenpiteitä vuodelle 2024.

Tammi-kesäkuun talouden seurantatietojen perusteella hyvinvointialueen vuoden 2023 talous on jäämässä alijäämäiseksi. Keskeisin syy syntyvään alijäämään on nykyisessä rahoitusmallissa, joka ei riittävästi huomioi vuoden vaihteessa hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle siirtyneen toiminnan tosiasiallista kustannustasoa, eikä jo vuoden 2023 aikana tapahtunutta nopeaa kustannustason nousua. Rahoitusmallista johtuva rahoituksen vaje on yli 80 M€.

Vuoden 2023 rahoitus on pohjana vuoden 2024 rahoituksen laskennassa, joten vastaava vaje on myös vuoden 2024 rahoituksessa. Kustannusten nousua vastaava tarkistus tehdään ensimmäisen kerran vasta vuoden 2025 rahoitukseen, siihen saakka rahoituksen taso on alimitoitettu suhteessa lakisääteisten palveluiden todellisiin kustannuksiin.

Hyvinvointialueen tuottavuusohjelmalla ja talouden sopeuttamistoimenpiteillä vuodelle 2024 pyritään vastaamaan hyvinvointialueen haastavaan taloudelliseen tilanteeseen. Talouden tasapainottamissuunnitelman mukaisesti hyvinvointialuestrategian ja lainsäädännön mukaisilla toimenpiteillä ei ole realistisesti mahdollista päästä ylijäämäiseen tulokseen vielä vuonna 2024 johtuen siitä, että rahoituksen tarkistus suhteessa todellisiin kustannuksiin tehdään vasta vuodelle 2025. Lainsäädäntö edellyttää, että hyvinvointialueiden talous on tasapainossa vuoteen 2026 mennessä.

Keski-Suomen hyvinvointialue pyrkii vastaamaan talouden tasapainottamiseen toimenpidekokonaisuudella, joka koostuu seuraavista toimenpiteistä

1. Aluevaltuuston toukokuussa 2023 hyväksymän tuottavuusohjelman mukaiset toimenpiteet.

2. Vuoden 2024 talousarviovalmistelun yhteydessä suunniteltavat muut talouden tasapainottamistoimenpiteet
3. Välittömästi toteutettavat lyhyen aikavälin säästö-/sopeuttamistoimenpiteet.
4. Edunvalvonta hyvinvointialueiden rahoitusmalliin ja lainsäädännön velvoitteisiin vaikuttamiseksi.

Talouden raamit huomioidaan sosiaali- ja terveydenhuollon linjausten, pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätöksen sekä talousarvion 2024 valmistelussa, jotka ovat syksyllä 2023 merkittävimpiä päätöksentekoon tulevia asioita Keski-Suomen hyvinvointialueella.

Toimielimiltä pyydetään lausuntoja tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden vaikutusten arvioinnista syyskuun lopun ja lokakuun alun aikana.

Lisäksi toimielimiltä pyydetään lausuntoja luonnoksista vuoden 2024 strategisiksi tavoitteiksi ja niiden mittareiksi.

Toimielinten lausunnot otetaan huomioon hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksen valmistelussa, joka julkaistaan 31.10. Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys on ensimmäinen yhteensovitettu kokonaisuus vuoden 2024 talousarviosta.

Ohjeet lausunnon antamiseen

Lausunto pyydetään antamaan 13.10.2023 klo 16.00 mennessä oheisella Webropol-linkillä.

Lausunto voi olla myös vapaamuotoinen, mutta vastauksessa voi halutessaan hyödyntää alla olevia apukysymyksiä.

Tukikysymykset vapaamuotoiseen hakemukseen

1. Lausunnon antava toimielin
2. Huomioiko hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteet ja talouden sopeuttamistoimenpiteet lausunnon antavan toimielimen näkökulman ja tarpeet riittävällä tavalla? Mihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?
3. Millaisia myönteisiä vaikutuksia hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteillä ja sopeuttamistoimenpiteillä lausunnon antavan toimielimen näkökulmasta voi olla asukkaiden yhdenvertaisuudelle, palveluiden saatavuudelle ja saavutettavuudelle? (Kirjatkaa selvästi näkyviin mistä näkökulmasta vaikutuksia arvioit esim. lapsivaikutukset, yritysvaikutukset, vaikutukset järjestötyöhön, ympäristövaikutukset, vaikutukset alueen kuntiin, maaseutuvaikutukset tms. Voitte luonnollisesti arvioida

- useammastakin näkökulmasta, mutta erotattehan tällöin näkökulmat selvästi toisistaan)
4. Millaisia kielteisiä vaikutuksia hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteillä ja sopeuttamistoimenpiteillä lausunnon antavan toimielimen näkökulmasta voi olla asukkaiden yhdenvertaisuudelle, palveluiden saatavuudelle ja saavutettavuudelle? (Kirjatkaa selvästi näkyviin mistä näkökulmasta vaikutuksia arvioitte esim. lapsivaikutukset, yritysvaikutukset, ympäristövaikutukset, vaikutukset alueen kuntiin, maaseutuvaikutukset. Voitte luonnollisesti arvioida useammastakin näkökulmasta, mutta erotattehan tällöin näkökulmat selvästi toisistaan)
  5. Puuttuuko tuottavuusohjelman toimenpiteistä ja talouden sopeuttamistoimenpiteistä jotain olennaisia toimenpiteitä?
  6. Toimielimen huomiot luonnoksesta strategisiksi tavoitteiksi ja niiden mittareiksi
  7. Muuta palautetta

Turvallisuuslautakunta

---

§ 55

Muut asiat

Julkinen

Diaarinumero

Hyvaks/1712/00.02.04/2023

Turvallisuuslautakunta 27.9.2023 § 55

Selostus asiasta

Turvallisuuslautakunnan 1. varapuheenjohtaja Marko Kolula toi esille tekemänsä selvityksen esteellisyytensä arviointiin vaikuttavista seikoista. Arviointi liittyy aluehallituksen 15.8.2023 tekemään päätökseen § 236.

Toimivalta asiassa

Hallintosäntö § 18

Riskienhallintajohtajan Selvitys merkitään tiedoksi.
ehdotus

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Turvallisuuslautakunta

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Hyvinvointialueesta annetun lain 141 §:n mukaan seuraavista päätöksistä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä aluevalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa: 47 § - 55 §.

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimusoikeus ja -perusteet

Hyvinvointialueesta annetun lain 139.1 §:n mukaan seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen: Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä hyvinvointialueen jäsen. Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettyjä tehtäviä koskevasta päätöksestä oikaisuvaatimuksen saa tehdä myös yhteistoimintaan osallinen hyvinvointialue ja sen jäsen. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä sekä laillisuus- että tarkoituksenmukaisuusperustein.

Oikaisuvaatimusviranomaisen ja -aika

Oikaisuvaatimusviranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään: Keski-Suomen hyvinvointialue, Aluehallitus Kirjaamon yhteystiedot: Keski-Suomen hyvinvointialueen kirjaamo Hoitajantie 140620 Jyväskyläkirjaamo@hyvaks.fi Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on toimitettava hyvinvointialueen kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä. Hyvinvointialueen jäsenen sekä hyvinvointialueiden yhteistoimintaan osallisen hyvinvointialueen ja sen jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on pantu nähtäville yleiseen tietoverkkoon hyvinvointialueen verkkosivustolle.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua
  - miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
  - millä perusteella oikaisua vaaditaan.
-

Turvallisuuslautakunta

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Jos oikaisuvaatimuspäätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää hyvinvointialueen kirjaamosta.
